

Med ansvar för framtiden

Budget 2020 för Region Stockholm

Centerpartiet · Liberalerna · KD · miljöpartiet de gröna

Diarienummer
RS 2019-0829

Budget 2020 för Region Stockholm

Version regionstyrelsen den 22 oktober 2019

Innehållsförteckning

1. Inledning 5

2. Ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm 20
2.1 Ekonomiskt utgångsläge 20
2.2 Makroekonomisk utblick 20
2.3 Utveckling av Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning 24

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm 29
3.1 Resultaträkning för 2020 och plan för 2021–2023 29
3.2 Balansräkning för 2020 och plan för 2021–2023 32
3.3 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget för 2020 och plan för 2021–2023 33
3.4 Anslag till nämnder för 2020 och plan för 2021–2023 35
3.5 Resultatkrav för nämnder och bolag 36
3.6 Ersättning för omställningskostnader 38

4. Investeringar 39
4.1 Styrande principer för Region Stockholms investeringar 39
4.2 Investeringsplan 2020–2029 41
4.2.1 Hälso- och sjukvårdens nämnders och bolags investeringar 43
4.2.2 Trafiknämndens investeringar 44
4.2.3 Fastighets- och servicenämndens investeringar 46
4.2.4 Investeringar inom övrig verksamhet 47
4.3 Beslut om investeringar 48

5. Nämnder 50
5.1 Regionstyrelsen 50
5.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden 70
5.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd 92
5.4 Patientnämnden 97
5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde 101
5.6 Karolinska Universitetssjukhuset 107
5.7 Trafiknämnden 113
5.8 Färdtjänstnämnden 130
5.9 Tillväxt- och regionplanenämnden 134

5.10 Kulturnämnden 143
5.11 Fastighets- och servicenämnden 150
5.12 Revisorskollegiet 159

6. Bolag 160
6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag 160
6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) 163
6.2.1 Södersjukhuset AB 165
6.2.2 Danderyds Sjukhus AB 171
6.2.3 Södertälje Sjukhus AB 177
6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB 184
6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB 191
6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB) 197
6.2.7 Stockholm Care AB 202
6.2.8 MediCarrier AB 205
6.2.9 Locum AB 209
6.2.10 AB Stockholms Läns Landstings Internfinans 215
6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) 218
6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) 222
6.3.2 AB SL Finans 224
6.3.3 SL Älvsjö AB 225

7. Koncerngemensamma funktioner och kommunalförbund 226
7.1 Koncernfinansiering 226
7.2 Skadekontot 226
7.3 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje 227

Bilaga 1: Mål och indikatorer 229

Bilaga 2: Taxor och avgifter 239

Bilaga 3: Principer för debitering av fastighets- och servicenämndens tjänster inom serviceområdet 2020 250

Bilaga 4: Specifikation av förändrade anslag 252

Bilaga 5: Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm 254

Bilaga 6: Förteckning över styrande dokument 267

Bilaga 7: Beslutsbilaga specificerade investeringar 271

Bilaga 8: Investeringsplan 2020–2029 272

Bilaga 9: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering för Spårväg syd 284

Bilaga 10: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering Roslagsbanan till city 291

Bilaga 11: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering Tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan 298

1. Inledning

Budget för en stark Stockholmsregion

Dagens invånare och framtida generationer stockholmare står i fokus för all verksamhet i Region Stockholm. Den enskilde patienten och resenären är utgångspunkten för regionens strävanden att utveckla verksamheten på kort och på lång sikt.

Region Stockholm ska erbjuda invånarna en trygg, tillgänglig och modern vård som organiseras utifrån patienternas behov och präglas av stor valfrihet. Kollektivtrafiken ska vara världsledande och underlätta invånarnas vardag och för Stockholmsregionen att nå högt uppsatta klimatmål. Hållbarhet ska genomsyra allt arbete i Region Stockholm. Ett fritt och inkluderande kulturliv med hög kvalitet ska främjas. Region Stockholm ska stärka sin roll som samhällsbyggare genom bättre samverkan med länets kommuner. Regionen ska systematiskt identifiera och riva hinder för innovation och nyttja de möjligheter som digitalisering och forskning ger.

I budget 2020 görs tydliga prioriteringar för en starkare Stockholmsregion och för att nå Region Stockholms vision om att vara en attraktiv, hållbar och växande region med frihet för invånarna att själva utforma sina liv och fatta avgörande beslut.

Trots en mycket snabb befolkningsutveckling med de kostnader detta medför, har Region Stockholm redovisat överskott de senaste 12 åren. Det har vi gjort för att stå rustade att möta kommande lågkonjunkturer och ändå kunna genomföra nödvändiga investeringar. Därtill har Region Stockholm blivit utsedd av EU-kommissionen till den mest konkurrenskraftiga regionen i hela EU 2019. Redan idag utgör invånarna i Stockholmsregionen en fjärdedel av landets befolkning, men står för hälften av statens skatteintäkter och en tredjedel av landets BNP.

Region Stockholm kommer under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, från en miljard kronor år 2019 till totalt 4,2 miljarder årligen från och med 2023. Införandet av den förändrade kostnadsutjämningen väntas ske redan 1 januari 2020 om riksdagen så beslutar, trots att såväl Sveriges Kommuner och Landsting som Statistiska Centralbyrån har framfört synpunkter på den snäva tidsramen.

I detta läge krävs tydliga prioriteringar och fokus på låga kostnadsökningar för att klara för länsborna avgörande tjänster. En kraftigt växande befolkning ställer höga krav på ökat utbud, kvalitet och tillgänglighet i såväl

vården som kollektivtrafiken. Dessa måste mötas samtidigt som nämnder och bolag tar sitt ansvar för att prioritera och värna fortsatt balans i ekonomin.

Samtliga nämnder och bolag måste effektivisera sina verksamheter. Ekonomin ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på länets invånare för bästa valuta för skattepengarna. Därför ska alla nämnder och bolag i sina verksamhetsplaner för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. En särskild översyn av regionens investeringsverksamhet ska också genomföras 2020 för att säkerställa tydliga prioriteringar, långsiktigt lägre utgifter och effektivt genomförda investeringar.

För att ytterligare stärka ledning och styrning inom Region Stockholm förstärks målstyrningen i budget 2020. Inriktningsmålen anger på en övergripande nivå inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden. Region Stockholms inriktningsmål är *Långsiktig ekonomisk uthållighet*, *En hållbar regional utveckling* och *Region Stockholm ska bli en hållbar arbetsgivare*. De verksamhetsspecifika målen konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheterna och är fleråriga. De nämndspecifika målen är specifika för en viss nämnd och är ett- eller fleråriga. Budgetens mål är överordnade andra mål. Målstyrningen förenas med en tydlig uppföljning av mål och indikatorer för nämnder och bolag samt av drifts- och investeringsbudget.

Ansvarsfull ekonomi avgörande

En långsiktigt hållbar ekonomi är en förutsättning för att Region Stockholm ska ha möjlighet att leverera den service till invånarna på kort och lång sikt som målen avser. En hållbar ekonomi är också nödvändigt för att Region Stockholm ska kunna genomföra både pågående och planerade investeringar och hantera de ökade drifts- och kapitalkostnader som investeringarna medför, utan att belasta kommande generationer. Region Stockholm behöver också kunna hantera framtida ekonomiska åtaganden i form av pensionsutbetalningar. Till följd av de extraordinära omständigheterna med kraftigt ökad avgift i utjämningssystemet kommande år, måste Region Stockholm temporärt avvika från beslutad resultatkravsmodell. Inom några år finns även behov av att stärka kapitalstrukturen. Soliditeten behöver på sikt öka från 8,5 procent år 2018 till 10–11 procent.

Nyckeln till att Region Stockholm ska ha en hållbar ekonomi är att kostnadsutvecklingstakten i samtliga nämnder och bolag begränsas. Detta

förutsätter att nämnder och bolag fokuserar på en kostnadseffektiv kärnverksamhet, med fokus på invånaren, och samtidigt gör tydliga prioriteringar inom de budget- och planeringsförutsättningar som föreslås för den kommande budgetperioden.

Varje skattekrona ska användas så effektivt som möjligt. Den administrativa överbyggnaden måste minska, liksom antalet konsulter. Kraven på olika inrapporteringar effektiviseras både genom att fokusera på rätt saker och genom att använda digitala lösningar smart, så att resurser kan frigöras för regionens kärnverksamheter.

Arbetet med att nå målsättningarna att bli Sveriges bästa offentliga upphandlare och att vara drivande i Europa inom hållbar upphandling ska intensifieras. Arbetet ska leda till såväl lägre kostnader som en mer hållbar Stockholmsregion. Regionens mål ska vara att uppnå kostnadsminskningar om minst fem procent per kategori inom tre år från det att arbetet inom respektive kategori påbörjats.

Samtidigt pågår betydande förändringar i vår omvärld som kan komma att påverka regionen. De ekonomiska förutsättningarna har länge varit gynnsamma men förändras nu i takt med att den svenska ekonomin utvecklas betydligt svagare. För Region Stockholm innebär den lägre tillväxten att skatteintäkterna utvecklas svagare än de senaste åren. Det finns även betydande risker, bland annat ett osäkert världspolitiskt läge och ökad protektionism, som kan leda till att konjunkturen utvecklas sämre än vad som nu förutses.

Dessutom har regeringen för avsikt att genomföra förändringar i det kommunala kostnadsutjämningssystemet som, om det beslutas av riksdagen, kommer att innebära att de ekonomiska förutsättningarna för Region Stockholm förändras avsevärt. Därtill har regeringen omvandlat generella statsbidrag till regionerna till specialdestinerade bidrag, vilket innebär att den statliga styrningen över regionernas prioriteringar ökat. Utformningen av exempelvis kömiljarden har inneburit en nackdel för Region Stockholm, som redan har korta köer och därför har svårare än andra att öka sin prestation.

För att kunna uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi och samtidigt ha kapacitet att möta en sämre konjunkturutveckling behöver Region Stockholm budgetera med överskott, helst cirka två procent. I rådande läge, med ett skatteunderlag som utvecklas svagare, tillkommande omfördelningar till övriga landet och med ekonomiska problem i stora delar av sjukvården, är detta dock inte möjligt att realisera.

Det regionala ledarskapet

Region Stockholm tar sig an ledarskapet att föra länets talan gentemot staten i frågor som rör tillväxt, bostadsbyggande, miljö och klimat samt infrastruktur. Region Stockholm ska arbeta i nära samverkan med kommunerna och andra aktörer för att främja såväl en hållbar utveckling och en god livsmiljö som en förbättrad integration i en växande Stockholmsregion. Regionbildningen har medfört ett tyngre ansvar för bland annat tillväxtfrågor, hållbar regional utveckling, samhällsplanering, kompetensförsörjning och bostadsförsörjning, vilket kräver en samlad röst och ett samlat regionalt ledarskap.

Region Stockholm ska, tillsammans med länets kommuner, lägga grunden för mer effektiv användning av skattebetalarnas pengar, större investeringar i Stockholmsregionens infrastruktur, ett fortsatt vitalt näringsliv med hög internationell konkurrenskraft, en attraktiv arbetsmarknad samt forskning och högre utbildning som sätter Stockholmsområdet och hela Sverige i internationell framkant.

Den regionala utvecklingsplanen, RUFS 2050, som tagits fram i samverkan med kommunerna och andra regionala aktörer, utgör den färdplan som Region Stockholms arbete ska följa. Att de högt satta målsättningarna i planen genomförs är avgörande för att Stockholmsregionen ska bli Europas mest attraktiva storstadsregion och uppnå målet att bli en klimatneutral region till 2045.

Det regionala utvecklingsansvaret

I en hårdnande global konkurrens och med vikande nationellt konjunkturläge måste Region Stockholm bidra till att stärka Stockholmsregionens ledande ställning som innovativ tillväxtregion. En samlad regional utvecklingsplanering förbättrar dessutom förutsättningarna för att hävda Stockholmsregionens storstadsspecifika förutsättningar och behov, liksom de glesbygdsspecifika, gentemot nationell och europeisk nivå.

Framtidens Stockholmsregion är tät, attraktiv och klimatsmart, med hållbar tillväxt och goda livsmöjligheter i alla regionens delar. Det är viktigt att såväl regionens urbana delar som glesbygd och skärgård får möjligheter att utvecklas. En aktiv samverkan och smart planering gör att Region Stockholm kan uppfylla sina åtaganden och därmed stödja utvecklingen av hela Stockholmsregionen. Ett framgångsrikt, kunskapsintensivt och innovativt näringsliv med flera kluster i världsklass bidrar till Stockholmsregionens välstånd.

Stockholms skärgård är en viktig del av Stockholmsregionens attraktionskraft. Skärgården är mångfacetterad och unik men har samtidigt utpräglade glesbygdsutmaningar, till exempel när det gäller tillgänglighet och kommunikationer. I ett regionalt perspektiv ska Region Stockholm bejaka hållbara, småskaliga näringar som bidrar till en levande landsbygd och skärgård.

Bostadsbyggande, stadsplanering, ny infrastruktur och skapandet av goda livsmiljöer är en stor utmaning för Stockholmsregionen. Med ett rekordstort bostadsbehov behöver regionplaneringen i hög grad inriktas på samverkan med kommuner och andra aktörer. Att Region Stockholm stödjer Stockholmsregionens aktörer i deras miljöarbete är en viktig förutsättning för att skapa en hållbar tillväxt och en hållbar stadsutveckling samt uppfylla regionens ambitiösa miljömål.

Med en sammanhållen planering för samtliga trafikslag kan trängselutmaningen mötas, liksom de regionala målsättningarna om en ökad andel av såväl kollektivtrafikresande som resor med cykel uppfyllas. Det kan också utgöra grunden för en samlad planering för trafikförsörjning till nya bostadsområden. Region Stockholm ska påskynda genomförandet av den regionala cykelplanen, följt av ett initiativ att, i samråd med kommunerna, genomföra en regional förhandling med kommunerna och statliga aktörer om att snabbt färdigställa det regionala cykelnätet.

Ansvar för länsplan förpliktigar

Region Stockholm övertog 2019 ansvaret för länsplanen för regional transportinfrastruktur i Stockholms län. Det är särskilt utmanande eftersom länsplanens ekonomiska ram är liten, givet Stockholmsregionens stora behov. Detta innebär att hårda prioriteringar kommer att vara fortsatt nödvändiga. God samverkan med Trafikverket och länets kommuner är en avgörande faktor. Effektiva insatser för ökad framkomlighet, behovet av ökad samplanering mellan bostadsbyggande och infrastruktur, minskad klimatpåverkan och målen i den i samverkan med kommunerna framtagna regionala utvecklingsplanen är några av utgångspunkterna för arbetet. Det är viktigt att länsplanen upprättas på ett sätt som är neutralt mellan olika trafikslag.

En attraktiv arbetsgivare

Region Stockholm ska bli en mer attraktiv arbetsgivare. Medarbetarna är regionens viktigaste resurs. Region Stockholm måste kunna rekrytera, behålla och utveckla medarbetare.

På alla nivåer i organisationen behöver ledarskapet utvecklas. Alla Region Stockholms medarbetare har rätt till såväl löne- som utvecklingssamtal.

Dessutom ska lön sättas individuellt och lönespridningen bli större. Det ska löna sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Det medför behov av en organisation där varje chef har ett rimligt antal medarbetare för att kunna axla ett närvarande ledarskap och kunna se och belöna goda insatser och stödja vid behov för ökade resultat.

Otryggheten ökar bland vårdens medarbetare på grund av växande problem med hot och våld. Inga anställda ska behöva tolerera hot och våld på sina arbetsplatser. Därför görs särskilda satsningar på trygghetsutbildning för vårdens medarbetare. Under mandatperioden ska andelen medarbetare som uppger att de blivit utsatta för hot och våld halveras.

En av mandatperiodens stora utmaningar är kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården. Region Stockholm ska fortsätta satsningen på AT- och ST-utbildningar och erbjuda såväl undersköterskor som sjuksköterskor specialistutbildning med bibehållen lön. Samtidigt måste dialogen med staten utvecklas gällande hälso- och sjukvårdsutbildningarnas innehåll.

Inför förändringar och utvärderingsarbete ska expertisen bland vårdens medarbetare inom området tas till vara. Genom att ersätta för utbildning i vårdavtalen säkerställer Region Stockholm tillgången till rätt kompetenser.

I arbetet med att attrahera framtidens talanger behöver samverkan mellan akademi, offentlig sektor och näringsliv stärkas. Här ska Region Stockholm vara en aktiv part, exempelvis genom att tillhandahålla testmiljöer och säker åtkomst till kvalitetssäkrade data samt medverka till ett attraktivt ekosystem för framtidens AI-forskare och utvecklare.

En tillgänglig hälso- och sjukvård av hög kvalitet

Hälso- och sjukvården ska vara trygg, modern och organiseras utifrån patientens behov. Den ska präglas av hög kvalitet, god tillgänglighet, delaktighet och valfrihet för den enskilde. All vård ska grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Region Stockholm ska ha en långsiktig och hållbar planering för länets framtida behov av hälso- och sjukvård. Den demografiska och hälsorelaterade utvecklingen och medicinska framsteg innebär förändrade behov som påverkar vårdens organisation och resursfördelning. Därför genomförs under mandatperioden en bred parlamentarisk utredning med sikte på vården år 2040.

Det är viktigt att kvinnor och män får en sjukvård som är anpassad efter deras biologiska olikheter. Det behövs mer forskning för att utveckla rekommendationer om rätt behandling för kvinnor respektive män.

Vårdens kvalitet ska ständigt utvecklas. En modell för att driva på kvalitetsutvecklingen genom kontinuerlig kvalitetsuppföljning och återkoppling till vårdgivarna ska tas fram. Patientinformation kring exempelvis vårdkvalitet ska utvecklas och vara tillgänglig via nätet så att det blir enklare att göra jämförelser mellan vårdgivare och mellan regioner. Syftet är att driva utvecklingen framåt och underlätta patienters val av vårdgivare.

En stärkt primärvård

Genom en omfattande satsning på primärvården har denna givits förutsättningar att arbeta mer förebyggande och mer effektivt. En stärkt primärvård är angeläget inte minst för att förbättra vården för kroniskt sjuka patienter och för att den ska kunna ta ett helhetsansvar för patientens hälsa. Husläkarmottagningarna ska vara navet i sjukvården. Patienternas behov av en tillgänglig och nära – såväl fysiskt som digitalt – husläkare, barnavårdscentral och mödravårdscentral står i centrum.

Målsättningen är att under mandatperioden göra det möjligt för alla som vill att få lista sig hos en namngiven, fast husläkare. Husläkaren ska ha helhetsansvaret för sin patient, ha en koordinerande funktion och ha ett team med viktiga professioner, exempelvis distriktssjuksköterska, psykolog och fysioterapeut, knutet till sig. Läkare ska kunna begära ett tak för antalet listade patienter för att möjliggöra förutsättningar att utföra uppdraget utifrån de listade patienternas behov och med en hållbar arbetssituation. Patienter ska i så stor utsträckning som möjligt få kontinuitet i sina kontakter med primärvården och de ska kunna få större delen av sina vårdbehov tillgodosedda där. Möjligheten för andra läkare än specialister i allmänmedicin att etablera en lista i primärvården ska utredas.

Stärkt arbete mot psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan är ett ökande problem som måste mötas med aktiva åtgärder. För att erbjuda tidig vård för psykisk ohälsa ska ett regiontäckande nät av mottagningar för första linjens psykiatri utvecklas. Mottagningarna ska vara knutna till husläkarverksamheterna och kunna tillgodose hela befolkningens behov av vård för lätt till måttlig psykisk ohälsa. I uppdraget ska ingå en god samverkan med skolhälsovården och andra aktörer inom vården för psykisk ohälsa, inte minst YAM, Youth Aware of Mental Health.

Digitala tjänster och nätbaserad behandling ska byggas ut för att målgruppsanpassa vårdutbudet och sänka tröskeln till vård och behandling.

Väntetider till barn- och ungdomspsykiatri ska hållas korta och de barn som har behov av specialistpsykiatrin ska erbjudas en trygg vård, med en fast vårdkontakt och en tydlig vårdplan. Under året ska en plan för att säkerställa psykiatrins behov av lokaler tas fram.

Vårdens kunskapsstyrning

För att säkerställa att patienten får likvärdig och evidensbaserad vård över hela länet krävs en ökad kunskapsstyrning som styrs av regionala och nationella riktlinjer. Kunskapsstyrningen säkrar att Region Stockholms resurser används på ett sådant sätt att de gör störst nytta. Kunskapsstyrning kommer med den snabbt ökande mängden av nya medicintekniska produkter, nya läkemedel inklusive särläkemedel samt nya innovationer vara avgörande för att Region Stockholm ska göra rätt prioriteringar. Regionen ska utveckla arbetet med vårdens prioriteringar.

Ge vård i tid och öka mångfalden

Alla vårdgivare ska ge vård i tid. Region Stockholm har redan idag en skarpare vårdgaranti än den nationella, såväl inom primärvården som när det gäller förstabesök hos specialist. Väntan på behandling och operation, särskilt i den högspecialiserade vården på länets akutsjukhus, ska minska. Ett arbete för att kunna mäta och jämföra kvalitet och synliggöra väntetiderna i vårdprogrammen för kroniskt sjuka ska också genomföras.

Vårdval ger fler patienter vård i tid genom ökat vårdutbud, möjlighet för patienter att välja läkare och en mer renodlad verksamhet för Region Stockholms akutsjukhus. En målsättning är att uppmuntra nya vårdgivare att etablera sig i Stockholmsregionen, gärna mindre vårdgivare såväl inom primärvård som specialistvård. Det ger vårdens medarbetare fler möjliga arbetsgivare och driver på kvalitetsutvecklingen inom vården.

För att möta patienternas vårdbehov behöver Region Stockholms vårdvalsmodell utvecklas. Vårdvalen ska utvecklas för att främja en hög tillgänglighet, geografisk spridning och sammanhållna vårdkedjor samt kostnadseffektivitet. Vårdval ska införas inom reumatologi och det ska utredas inom vilka andra områden bättre tillgänglighet med god kostnadskontroll kan uppnås genom fler vårdvalsområden.

Stor vikt läggs vid att stärka inköps- och avtalskompetensen för att kunna beställa så mycket vård som möjligt för pengarna. Tydliga ekonomiska incitament för vårdgivarna ska ge patienterna vård i tid. I de nya

sjukhusavtal som tecknas med Region Stockholms egna akutsjukhus är ökad produktivitet och effektivitet en viktig del.

Uteblivna besök innebär en ekonomisk kostnad för hälso- och sjukvården och gör det svårare att minska vårdköerna. En utredning ska se över hur avgifterna för uteblivna besök kan justeras för att minska antalet uteblivna besök. Utredningen ska dessutom se över om avgiftssystemet i vården kan förenklas för att möjliggöra fler och smidigare betallösningar.

Närakuternas uppdrag ska följas upp och utvärderas i syfte att vässa uppdraget. Därefter ska två närakuter till upphandlas under mandatperioden.

Region Stockholm ska fortsätta och fördjupa satsningen på digital tillgänglighet i vården. Syftet är att säkerställa att alla vårdgivare uppfyller det av regionfullmäktige beslutade införandet av en digital vårdgaranti. Många vårdbesök kan inte endast omhändertas digitalt, därför behöver digitala aktörer också erbjuda vård fysiskt.

Trygg förlossningsvård och en bra start i livet

Region Stockholm ska erbjuda blivande föräldrar en väl utbyggd och trygg förlossningsvård. Inför förlossningen kan den gravida kvinnan välja förlossningsklinik, vilket är en viktig valfrihetsfråga. Under mandatperioden utökas kapaciteten i förlossningsvården genom att en förlossningsenhet på S:t Görans sjukhus öppnas. Vårdkedjan mellan mödravården, förlossningen och barnhälsovården ska vara stark.

Barnhälsovården ska förstärkas ytterligare för att möta en snabbt växande befolkning. Genom barnhälsovården får föräldrar råd och stöd och erbjuds vaccinationer mot smittsamma sjukdomar för sina barn. De senaste åren har ett hembesöksprogram i Rinkeby genomförts och utökats med goda resultat. Fler samarbeten mellan Region Stockholm och länets kommuner, exempelvis kring hembesöksprogram och uppsökande verksamhet, ska utvecklas i fler delar av Stockholmsregionen.

Garantera äldre en värdig sammanhållen vård och omsorg

För en äldre patient med många vårdkontakter stärks nu samordningen mellan Region Stockholm, kommunerna och vårdgivarna bland annat genom en ny överenskommelse om samverkan vid utskrivning från sluten vård.

Husläkare, hemtjänst, hemsjukvård, äldreboende och geriatrik ska erbjudas i en sammanhållen vårdmodell med fokus på ett sömlöst helhetsomhändertagande av den äldre oberoende av huvudman. Behov av

äldrepsykiatri ska också kunna tillgodoses. Den äldre patienten ska inte behöva besöka akutsjukhusens akutmottagning om detta kan undvikas. Genom utökade möjligheter till konsultation i hemmet, användning av digital teknik och en närmare samverkan mellan äldreomsorg och geriatrik/primärvård samt direktintag till geriatrik kan vården runt den äldre göras tryggare.

Valfrihet och självständighet vid sjukdom är viktigt för alla patienter, även för den äldre. Vårdval geriatrik har införts och arbetet fortsätter för att införa vårdval med en sammanhållen seniorvård.

På akutsjukhusen och i den palliativa vården pågår arbete med att ta fram en handlingsplan som syftar till att garantera mänsklig närvaro i livets allra sista skede, så att ingen ska behöva dö ensam.

Främja folkhälsan

Folkhälsan i Stockholmsregionen är generellt god, men ser olika ut i olika delar av länet och inom olika grupper. Att förbättra folkhälsan är en regional prioritering. Hälso- och sjukvårdens insatser måste utformas utifrån ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv för att bidra till en jämlik sjukvård. Samverkan mellan kommuner, civilsamhället och andra aktörer ska stärkas. Även ur ett region- och stadsplaneringsperspektiv finns stora möjligheteter att stärka folkhälsoarbetet.

Region Stockholm är positivt inställd till innovativa ersättningsmodeller för att möta ohälsan och för att arbeta förebyggande i prioriterade områden. Regionen ska välkomna dem som vill investera i så kallade hälsokontrakt, där ersättningen för att förbättra hälsoläget i en viss patientgrupp villkoras mot specificerade utfallsmål.

Tandhälsan bland Stockholmsregionens barn ser olika ut. Ett tätare samarbete mellan barntandvården och barnavårdscentralerna ska ytterligare minska kariesförekomsten hos små barn.

Hälso- och sjukvården i framtiden

Under mandatperioden införs en ny vårdinformationsmiljö och digital samverkansplattform mellan vården, patienterna och forskningen. I införandet av de nya tekniska verktygen involveras medarbetarna. De nya tekniska verktygen ska vara tillgängliga och användbara för alla oavsett teknikvana eller funktionsvariation hos invånarna.

Mot världens bästa kollektivtrafik

Varje dag gör närmare 900 000 resenärer tre miljoner resor med kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. En hållbar utveckling ger rätt

förutsättningar för en växande storstadsregion. Utgångspunkten är människors möjligheter att få vardagen att fungera i kombination med kollektivtrafikens avgörande roll för att nå uppsatta klimatmål. Därför ska Stockholmsregionen ha världens bästa kollektivtrafik.

Stora framtidssatsningar är under genomförande, däribland den största tunnelbaneutbyggnaden på över 40 år. Region Stockholm och berörda kommuner har träffat överenskommelser om förskottering och tidigareläggning av Sverigeförhandlingens objekt. Viktiga teknikskiften sker till nytta för miljön och klimatet, där kollektivtrafiken på land helt och fullt bedrivs av förnyelsebara drivmedel och en stegvis elektrifiering sker. Därtill öppnas helt nya möjligheter för service, tjänster och utbud till följd av digitaliseringen samt framväxten av kombinerade mobilitetstjänster knutna till den traditionella kollektivtrafiken.

En växande Stockholmsregion behöver trafikförsörjas. Utmaningar finns i form av brister i befintlig infrastruktur, vilket begränsar möjligheten att erbjuda en fullt ut pålitlig trafik. Tunnelbanan och Region Stockholms övriga anläggningar står inför behov av renovering och underhåll.

En tillgänglig och pålitlig skärgårdstrafik är en förutsättning för en levande skärgård året om. Arbetet med att, tillsammans med boende och näringsidkare i skärgården, utreda framtidens skärgårdstrafik pågår. Utredningen omfattar såväl trafikens upplägg och finansiering som framtidens tonnage.

En kollektivtrafik att lita på

Människor ska kunna förvänta sig att kollektivtrafiken fungerar, oavsett vem som bär ansvaret för olika delar av trafiken. Region Stockholm genomför därför en historisk satsning för bättre pendeltågstrafik med nya pendeltåg, nya och bättre tågdepåer, nya pendeltågsstationer och nödvändiga underhållsinsatser.

Region Stockholm ska samarbeta med länets kommuner för att minska trängseln. Ett viktigt instrument för det arbetet är Framkomlighetskommissionen som föreslår åtgärder som ska öka framkomligheten. Ökad framkomlighet innebär en effektivare kollektivtrafik. Under året görs ett försök med att medföra cykel på lokalbanor.

En trygg kollektivtrafik

Ett fortsatt trygghetsarbete är av yttersta vikt för en attraktiv kollektivtrafik. Över tid har den upplevda tryggheten i kollektivtrafiken ökat. Otryggheten påverkar dock människors resande och val av färdmedel. Statistiken visar

att alltför många resenärer känner sig otrygga när de reser ensamma i kollektivtrafiken under kvällar och nätter. Särskilt utmärkande är att kvinnor känner sig mer otrygga. Därför är fortsatta trygghetsinsatser, särskilt för att öka kvinnors trygghet, viktiga.

Region Stockholm ska fortsätta arbetet med att utveckla trygghetscentralen och införa och bygga ut trygghetskameror i trafiken. För att bättre motverka otrygghet och osäkerhet i kollektivtrafiken ska Region Stockholm fortsatt ha höga ambitioner avseende kameraövervakning i och runt stationsmiljöerna, men även ombord på kollektivtrafikens fordon. Ett försök med flexibla nattstopp i busstrafiken görs under 2020.

En hållbar kollektivtrafik för framtiden

Det räcker inte att kollektivtrafiken växer i omfattning, den måste också utvecklas i innehåll. Region Stockholm vill använda den moderna teknikens möjligheter i form av utvecklad digitalisering för smartare resenärstjänster samt finna nya samverkansformer för mobilitetslösningar som kan underlätta vardagen för Stockholmsregionens invånare. Region Stockholm vill främja mobilitet och blandpendling och därigenom tillgodose behov av resande från dörr till dörr.

Region Stockholm vill att Stockholmsregionen ska behålla ledartröjan i den gröna omställningen. Redan idag bedrivs all kollektivtrafik på land i Stockholmsregionen – som första huvudstadsregion i världen – helt och hållet av förnyelsebara bränslen. Den grunden vill regionen nu bygga vidare på med ny kraft och nya initiativ där miljöteknikens olika möjligheter utnyttjas redan i ett tidigt stadium. Som ett naturligt nästa steg ser Region Stockholm en breddad elektrifiering av busstrafiken. Kollektivtrafik är ett grönt sätt att resa och det är viktigt att även färdtjänstens verksamhet långsiktigt når upp till Region Stockholms miljökrav om fossilfrihet.

En kollektivtrafik för alla resenärer

För personer med olika funktionsnedsättning som inte kan resa med den allmänna kollektivtrafiken är den särskilda kollektivtrafiken nödvändig. Färdtjänstresenärerna ska bemötas av god service och respekt. Region Stockholm vill att förarna ska ha kännedom om olika funktionsvariationer och därtill bra lokalkännedom då resenären inte alltid kan förväntas vara behjälplig med vägledning. Regionen vill fortsätta utveckla resegarantin. Ett arbete med att göra kollektivtrafiken allt mer tillgänglig och trygg ska pågå parallellt.

Ett stärkt arbete för en hållbar region

Hållbarhetsperspektivet ska genomsyra hela Region Stockholms arbete och verksamheter. Då uppnås minskad miljöpåverkan, ökar den sociala hållbarheten samt risk- och kostnadssänkningar på lång sikt. För att stärka

Region Stockholms hållbarhetsarbete ska ett antal åtgärder vidtas under de kommande åren.

En hållbarhetspolicy är under utarbetande för att tydliggöra Region Stockholms ansvar, ambitioner och färdriktning inom hållbarhetsområdet. Policyn ska omfatta områdena social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Under 2020 ska ett hållbarhetsprogram tas fram som utgår från analys av relevanta, regionala och globala hållbarhetsutmaningar med prioritering av områden där Region Stockholm har stor möjlighet att bidra till en mer hållbar region. Målen ska tydligt koppla till tillämpbara regionala, nationella och globala mål som RUFS 2050, FN:s Agenda 2030 och Klimatavtalet från Paris.

Ekonomiska incitament för att gynna klimatvänligare alternativ ska införas för Region Stockholms verksamheter. Regionens klimatpåverkan vid val av möten och tjänsteresor ska minska. Region Stockholm ska fortsätta arbeta för att vara en ledande aktör i Europa på hållbarhetskrav vid offentlig upphandling. Arbetet med gröna obligationer ska stärkas och emissionerna öka i storlek och antal på ett sätt som gynnar regionen ekonomiskt. Den andel av låneportföljen som har hållbarhetskoppling ska öka om det går att göra på ett sätt som gynnar Region Stockholm ekonomiskt på lång sikt.

Region Stockholm ska i snabbare takt ersätta fordon till nollutsläppsfordon och se över laddinfrastrukturen för elfordon. Användning av plast ska minska och textilanvändningen bli mer effektiv.

En översyn av samtliga Region Stockholms verksamheter ska göras för att säkerställa giftfria miljöer för brukare, patienter, resenärer och medarbetare, med ett särskilt fokus på barns behov. Arbetet med att se över kemikaliekrav samt upphandling av tjänster och produkter i alla verksamheter stärks.

Incitament för minskning av verksamheters avfall ska utvecklas. Mål om att minska Region Stockholms miljöpåverkan från livsmedel höjs. Regionen ska säkerställa att det finns en aktuell plan för robust livsmedelsförsörjning vid kriser. En utredning ska genomföras om säkrad tillgång till läkemedel vid kriser och höjd beredskap för de diagnoser som riskerar att öka i samband med framtida klimatförändringar.

En region för innovation, forskning och utveckling

Region Stockholm arbetar för att Stockholmsregionen ska vara en ledande region för innovation, life-science och utveckling. Möjligheterna till kliniska

prövningar i Stockholmsregionen behöver förbättras. Samarbetet med medtech-industrin, exempelvis genom fler testmiljöer och innovationspartnerskap, ska utvecklas.

Alla vårdgivare – såväl Region Stockholms egna som privata – ska delta i utbildning och forskning.

Sveriges och Stockholmsregionens konkurrensfördelar i ett globalt perspektiv ska tas tillvara genom Region Stockholms tillgång till biobanker, kvalitetsregister och patient- och hälsodata. Under 2019 har Centrum för hälsodata inrättats. Det tillhandahåller kvalitets- och integritetssäkrade hälsodata och har ett viktigt uppdrag att underlätta för forskningen och för utvecklingen av ny kunskap, nya behandlingsmetoder, läkemedel och medicinteknik. Vårdens ersättningssystem ska ses över för att exempelvis inkludera prevention, digitala vårdmöten och kontinuerligt stöd på distans för personer med kronisk sjukdom. Skyddet för patienters integritet är avgörande i detta arbete.

Under mandatperioden genomförs investeringen i digitaliseringsprogrammet Framtidens vårdinformationsmiljö, FVM. Målet med programmet är att förbättra hälso- och sjukvårdens informationsförsörjning med en sammanhållen informationsmiljö. Genom att etablera tekniska lösningar och gemensam informatik möjliggörs patientdelaktighet, verksamhetsutveckling och digitalisering av hälso- och sjukvården.

En fri kultur i hela Stockholmsregionen

Stockholmsregionens invånare ska erbjudas en bredd av kultur och alla ska ha möjlighet att ta del av både kulturupplevelser, folkbildning och kulturskapande. Ett kulturliv av hög kvalitet bidrar till utvecklingen av Stockholm som en av Europas mest moderna och attraktiva regioner. Region Stockholm ska stödja aktörer inom kultur- och föreningslivet i att erbjuda länets invånare ett rikt utbud av kvalitativ kultur- och föreningsverksamhet. Noggranna granskningar ska göras för att säkerställa att skattemedel inte går till odemokratiskt eller olagligt arbete.

Region Stockholms arbete med länskulturfunktioner spelar en fortsatt viktig roll för att förmedla och hjälpa till att sprida kultur runt om i Stockholmsregionen. En plan för stärkt läs- och skrivfrämjande tas fram.

Film Stockholm och Filmbasens gedigna arbete med film och rörlig bild är en viktig del av Region Stockholms kulturpolitik. Genom att samverka med Stockholms stad kan Region Stockholm bidra till att stärka

förutsättningarna för framgångsrik filmproduktion i Stockholmsregionen samtidigt som resurserna används mer effektivt.

Kultur i hälso- och sjukvården samt i kollektivtrafiken främjar ett ökat välbefinnande för Stockholmsregionens invånare. Konst och kultur är en naturlig del av vård och omsorg. Därför ska Region Stockholm fortsatt utveckla och bedriva verksamhet genom Kompetenscentrum för kultur och hälsa. Den konstnärliga gestaltningen bidrar till en god arbetsmiljö för vårdens medarbete och kan även utgöra ett stöd för patienter i olika delar av vårdprocessen. Konstnärlig gestaltning är en del i Region Stockholms fastighetsinvesteringar.

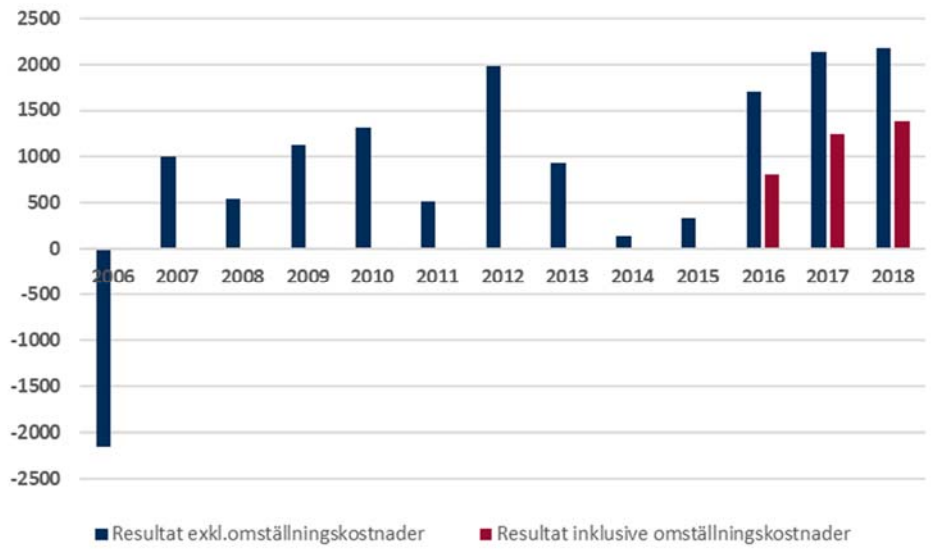
För de verksamheter som får stöd av Region Stockholm ställs redan idag krav på demokrati och jämställdhet, vilket ska fortsätta. Kulturen ska aldrig avgränsas eller inskränkas. Yttrandefriheten är en viktig del i varje levande demokrati och det perspektivet ska även prägla kulturpolitiken.

2. Ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm

2.1 Ekonomiskt utgångsläge

Region Stockholm har sedan 2007 visat positiva resultat. Det gör Region Stockholm unikt i Sverige. En ekonomi i balans, med överskott, är en nödvändighet för att finansiera de stora investeringar i hälso- och sjukvård och kollektivtrafik som är beslutade och som krävs i Stockholmsregionen, som har avgörande betydelse för Sveriges tillväxt. För att fortsatt nå positiva resultat är det av största vikt att samtliga nämnder och bolag bedriver sin verksamhet minst inom beslutad budget och att fullmäktiges resultatkrav uppnås.

Figur 1 Resultat Region Stockholm (mkr)

2.2 Makroekonomisk utblick

Den ekonomiska utvecklingen i världen

Efter flera år med hög och jämt utbredd tillväxt i världsekonomin har den internationella konjunkturen börjat bromsa in. Tillväxten i global BNP bedöms fortsätta minska 2019–2020 till strax under det historiska genomsnittet på 3,5 procent, vilket innebär att BNP-tillväxten kommer att ligga nära den potentiella tillväxten[1]. Inbromsningen beror bland annat på en avmattning av de senaste årens starka investeringskonjunktur men

[1] Med potentiell tillväxt menas den högsta tillväxt som är förenlig med prisstabilitet dvs en tillväxt där arbetsmarknadens resurser utnyttjas fullt ut utan att detta ger upphov till löneökningar som hotar prisstabilitet

också på den oro som uppstått i kölvattnet av de pågående handelskonflikterna.

Med den svagare utvecklingen följer också en vikande tillväxt i världshandeln och industriproduktionen. Samtidigt är efterfrågan på arbetskraft i den globala ekonomin fortsatt god i de flesta regioner vilket innebär hög sysselsättning, låg arbetslöshet och stigande lönetillväxt.

Tabell 1: Ekonomiska nyckeltal 2018–2023

Nyckeltal ekonomi 2018–2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP i världen*	3,6	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3
BNP i USA*	2,9	2,5	1,9	1,6	1,5	1,5
BNP i euroområdet*	1,9	1,2	1,4	1,3	1,3	1,3
BNP i Sverige*	2,5	1,9	1,2	1,3	1,4	1,7
Styrränta i USA **	2,5	2,5	2,5	2,5	2,8	2,8
Styrränta i euroområdet**	0,0	0,0	0,3	0,5	0,8	1,0
Styrränta i Sverige**	-0,5	-0,3	0,0	0,3	0,5	1,0

**Fasta priser, kalenderkorrigerade världen, procentuell förändring*

*** slutet av perioden*

Källor: IMF, OECD och Konjunkturinstitutet

Sedan en tid tillbaka omgärdas utvecklingen i världsekonomin av betydande risker. Handelskonflikter främst mellan USA och Kina, Storbritanniens utträde ur EU, fallande tillgångspriser samt en ökad politisk oro i världen är några faktorer som i kombination med begränsat utrymme för ekonomiska stimulanser kan bidra till en lägre global tillväxt framöver. Handelskonflikterna har trappats upp under sommaren 2019 och osäkerheten kring den globala ekonomiska utvecklingen har ökat ytterligare.

Den ekonomiska utvecklingen i Sverige

Den svenska ekonomin visar allt tydligare tecken på en betydande avmattning efter flera år med en stark BNP-tillväxt. Arbetslösheten ökar och konjunkturbarometern visar på en snabb inbromsning av industrikonjunkturen.

Under 2018 bröts tillväxttrenden och bostadsinvesteringarna minskade som en följd av fallet i bostadspriser. Bostadspriserna förefaller nu ha stabiliserats men bostadsinvesteringarna prognostiseras fortsätta att falla åtminstone under 2019 och 2020. Antalet påbörjade bostäder i Stockholmsregionen har halverats från toppen 2017 till det första halvåret i år. I kombination med svag investeringsutveckling i övriga näringslivet medför detta att utvecklingen för de totala investeringarna dämpas.

Det svaga bidraget till den inhemska efterfrågan från investeringarna motverkas delvis av en relativt stark konsumtionsutveckling vilket möjliggörs av hushållens starka finansiella ställning samt en fortsatt låg ränta. En svag krona gör att exporten hålls uppe trots en mer dämpad konjunktur på Sveriges viktigaste exportmarknader. Avmattning i den internationella konjunkturen, bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens och redan högt kapacitetsutnyttjande begränsar dock exporttillväxten. Även upptrappningen i det internationella handelskriget har en negativ effekt på svensk export.

Tabell 2: Nyckeltal svensk ekonomi 2018–2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP*	2,5	1,9	1,2	1,3	1,4	1,7
Arbetade timmar*	2,4	1,4	0,3	0,2	0,2	0,5
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	6,3	6,3	6,4	6,5	6,7	6,7
Sysselsättning	1,8	1,1	0,5	0,5	0,4	0,5
Timlön	2,5	2,6	2,7	2,9	3,1	3,3
Konsumentpriser, KPIF	2,1	1,8	1,7	1,8	1,9	2,0

Procentuell förändring om inget annat anges

** Kalenderkorrigerad*

Källor: Konjunkturinstitutet

Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer visar att hushållen blivit mer pessimistiska. Både framtidsförväntningarna på den svenska ekonomin i stort och på den egna ekonomin är nu lägre än normalt.

De senaste åren har sysselsättningen ökat snabbt. Även om uppgången bromsar in består högkonjunkturen på arbetsmarknaden under 2019. Arbetslösheten bottnar 2019 och bedöms öka något 2020 men resursutnyttjandet blir inledningsvis högre än normalt. Trots högkonjunkturen har ökningstakten i både löner och konsumentpriser varit måttliga de senaste åren. Resursutnyttjandet i såväl Sverige som i omvärlden talar för att lönerna stiger något de kommande åren i linje med vad som motiveras utifrån konjunkturläget.

Inflationen hålls uppe i närtid av den svaga växelkursen men bedöms falla till 1,7 procent 2020. Riksbanken har flaggat för räntehöjningar men dämpade inflationsutsikter gör att banken troligtvis går försiktigt fram. Samstämmigheten i bedömningarna över den svenska ekonomin de närmaste åren är stor. Samtliga prognoserar en ekonomisk utveckling mer i linje med den potentiella tillväxten när det positiva gapet på arbetsmarknaden sluts. Den prognoserade uppgången i arbetslösheten

beror bland annat på att ökningen av andelen utrikesfödda antas dämpa sysselsättningspotentialen.

Regeringens prognos för arbetslösheten ligger något lägre än övriga prognosmakarnas vilket förklaras av att regeringen har en mer positiv bild av effekterna av arbetsmarknadspolitiken. Samtliga betonar dock att det finns betydande osäkerheter i konjunkturutvecklingen.

Tabell 3: Jämförelser mellan olika prognosmakare

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
BNP	Konjunkturinstitutet	2,5	1,9	1,2	1,3	1,4	1,7
	Regeringen	2,5	1,5	1,2	1,7	2,0	
	SKL	2,5	1,3	1,1	1,6	1,5	
Arbetslöshet (procent av arbetskraften)	Konjunkturinstitutet	6,3	6,3	6,4	6,5	6,7	6,7
	Regeringen	6,3	6,3	6,4	6,4	6,5	
	SKL	6,3	6,3	6,5	6,8	6,8	
Sysselsättning	Konjunkturinstitutet	1,8	1,1	0,5	0,5	0,4	0,5
	Regeringen	1,8	0,8	0,4	0,6	0,6	
Konsumentprisindex med fast ränta, KPIF	Konjunkturinstitutet	2,1	1,8	1,7	1,8	1,9	2,0
	Regeringen	2,1	1,7	1,6	1,8	2,0	
	SKL	2,1	1,8	1,9	1,8	2,0	

Procentuell förändring om inte annat angett

Källor: Regeringen, Konjunkturinstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting

Den ekonomiska utvecklingen i Stockholms län

Stockholm är det län med högst bidrag till Sveriges BNP i förhållande till befolkningsstorlek. Den ekonomiska utvecklingen i huvudstadsregionen har därför stor betydelse för hela landets välstånd. Sett till de senaste årens konjunktur är även Stockholmsekonomin på väg nedåt. Stockholmsbarometern, som tas fram av Stockholms Handelskammare, visar att både hushåll och företag har en mindre optimistisk syn på den kommande utvecklingen i regionen och tilltron till ekonomin är svagare än normalt.

Trots ett svagare konjunkturläge är anställningsgraden i det närmaste oförändrad. Företagen i Stockholm bedömer dock att nuvarande anställningstakt inte kommer att kunna bibehållas på grund av ett försämrat efterfrågeläge när konjunkturen utvecklas i linje med konjunkturell balans. Stockholm har länge haft en generell arbetskraftsbrist, vilken dessutom har förvärrats under senare år. Den rekordhöga arbetskraftsbristen bedöms i stor utsträckning kvarstå trots den framtida inbromsningen av nyanställningar. Antalet konkurser ökar och

nyföretagandet sjunker i Stockholm. Stockholmsregionen har fortfarande flest nystartade företag i Sverige, men antalet är lägre än förut.

2.3 Utveckling av Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, bedöms BNP-tillväxten falla till 1,3 procent 2019 och 1,1 procent 2020, från 2,5 procent 2018. Konjunkturavmattningen går långsamt med viss fördröjning på arbetsmarknaden. När sysselsättningstillväxten tappar fart växer skatteunderlaget långsammare. Utvecklingen 2021–2022 bygger på förutsättningen att konjunkturen mattas av ytterligare mot slutet av 2020. Det betyder svag skatteunderlagstillväxt 2020–2021 men med något högre ökningstal från och med 2022. Under de närmaste åren påverkas skatteunderlagstillväxten av relativt återhållsamma löneökningar givet konjunkturläget. Från och med 2021 utvecklas löner och därmed skatteunderlaget mer normalt.

Tabell 4: Skatteunderlagsprognoser för riket (procentuell förändring i förhållande till föregående år)

	2018	2019	2020	2021	2022	2018–2022
Sveriges Kommuner och Landsting, oktober 2019	3,7	3,2	2,5	3,2	3,9	17,5
Regeringen, september 2019	3,6	3,4	2,6	3,2	3,4	17,3
Ekonomistyrningsverket, september 2019	3,7	2,9	3,2	3,2	3,3	17,4
Region Stockholm, oktober 2019	3,5	3,2	2,7	3,2	3,9	17,6
Sveriges Kommuner och Landsting, augusti 2019	3,7	3,1	3,1	3,0	3,7	17,7

Källor SKL, regeringen, ESV och Region Stockholm

I tabell 4 jämförs den senaste skatteunderlagsprognosen från SKL samt regeringen, Ekonomistyrningsverket, ESV, och Region Stockholm. Det ska observeras att den underliggande skatteunderlagstillväxten[2] var 4,3 procent 2018 och förväntas blir 3,9 procent 2019.

Skatteunderlaget följer den samhällsekonomiska utvecklingen och utgörs bland annat av individernas beskattningsbara inkomster och löner samt sociala ersättningar och pensioner. Som framgår av tabell 4 visar samtliga prognoser en lägre skatteunderlagstillväxt från 2020 och åren framöver jämfört med perioden 2018–2019 rensat för regelförändringar. Skillnaderna mellan de olika prognosmakarna förklaras av olika syn på sysselsättningens utveckling. Regeringen har en mer positiv syn på sysselsättningsutvecklingen och förutsätter en mer ihållande och totalt över perioden, större sysselsättningsuppgång.

[2] Dvs. rensat för regelförändringar såsom t.ex. förändrad skatt för pensionärer.

Region Stockholms skatteintäkter beror till största delen på hur skatteunderlaget i riket och det egna länet utvecklas. De samlade skatteintäkterna består av tre delar: skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning vilka redovisas i tabell 5.

Den 19 september 2019 beslutade regeringen proposition 2019/20:11 Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting. Propositionen innehåller förslag till ändringar i lagen om kommunalekonomisk utjämning. Förslagen avser den del av det kommunalekonomiska utjämningssystemet som rör kostnadsutjämning mellan kommuner respektive mellan landsting. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Förslaget, om det genomförs, medför att Region Stockholms avgift ökar från 1,2 miljarder 2018 kronor till 4,2 miljarder kronor 2023.

Tabell 5: Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	**Utfall**	**Budget**	**Budget**	**Ändring**	**Plan**	**Plan**	**Plan**
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**B20/19**	**2021**	**2022**	**2023**
Skatteintäkter	72 871	75 600	78 230	3,5%	81 189	84 514	87 976
Generella statsbidrag	6 078	6 456	6 853	6,1%	6 959	7 167	7 383
- varav läkemedelsförmånen	*5 873*	*6 310*	*6 756*	*7,1%*	*6 959*	*7 167*	*7 383*
- varav övriga generella statsbidrag	*205*	*146*	*97*	*-34,1%*	*0*	*0*	*0*
Kommunalekonomisk utjämning	-1 202	-862	-1 692	96,3%	-2 285	-3 429	-4 239
- varav inkomstutjämning	*-1 152*	*-1 116*	*-1 508*	*35,1%*	*-1 566*	*-1 516*	*-1 611*
- varav kostnadsutjämning	*647*	*631*	*383*	*-39,2%*	*-481*	*-1 565*	*-1 999*
- varav regleringsbidrag	*-698*	*-376*	*-567*	*50,7%*	*-238*	*-349*	*-629*
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	**77 747**	**81 194**	**83 391**	**2,7%**	**85 863**	**88 253**	**91 120**
Förändring från föregående år, mkr		3 447	1 999		2 472	2 390	2 867
Förändring från föregående år, procent		4,4%	2,5%		3,0%	2,8%	3,2%
Budget 2019			84 442		87 819	91 332	
Differens			-1 051		-1 957	-3 079	

Jämfört med Region Stockholms budget för 2019 har summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning reviderats upp med 198 miljoner kronor 2019, men reviderats ned med 1 051 miljoner kronor 2020, 1 957 miljoner kronor 2021 och 3 079 miljoner kronor 2022. Förbättringen 2019 förklaras huvudsakligen av 2019 års överenskommelse med staten om bidrag till landstingen/regionerna för läkemedelsförmånerna. Försämringen 2020–2022 beror framförallt på effekterna av förslaget till kostnadsutjämningssystem enligt proposition 2019/20:11. Nettoeffekten av förslaget till kostnadsutjämningssystem uppgår till -256 miljoner kronor 2020, -1 153miljoner kronor 2021 och -2 257 miljoner kronor 2022 samt -

2671 miljoner kronor 2023. I nettoeffekterna 2020–2022 ingår införandebidrag med 1 883 miljoner kronor 2020, 944 miljoner kronor 2021 samt 139 miljoner kronor 2022. Bidraget upphör helt från och med det tredje året.

Övriga förändringar avser nedreviderad skatteunderlagstillväxt samt bortfall av de välfärdsmiljarder som aviserades i budgetpropositionen för 2018. Bortfall av de nya välfärdsmiljarderna uppgår till cirka 600 miljoner kronor för Region Stockholms del. Dessa medel kommer att fördelas på annat sätt till kommuner och regioner, bland annat genom specialdestinerade statsbidrag.

De samlade skatteintäkterna i länet beräknas öka med i genomsnitt 2,8 procent per år från 2020 till 2023. Prognosen förutsätter att skattesatsen är oförändrad under hela budgetperioden och uppgår till 12,08. Skattesatsen, bortsett från skatteväxling, har varit oförändrad sedan 2008. Under perioden 2016–2019 ökade de samlade skatteintäkterna med i genomsnitt 4,6 procent per år.

Tabell 6: Effekt av det kommunalekonomiska utjämningssystemet

Fördelning av kommunalekonomisk utjämning				
Mkr	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	1 343	1 813	2 721	3 364
varav Karolinska Universitetssjukhuset	*380*	*513*	*770*	*952*
Södersjukhuset AB	*132*	*178*	*267*	*330*
Danderyds Sjukhus AB	*110*	*148*	*223*	*275*
Södertälje Sjukhus AB	*35*	*48*	*71*	*88*
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	*13*	*18*	*27*	*33*
Stockholms läns sjukvårdsområde	*252*	*341*	*511*	*632*
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	9	12	19	23
Patientnämnden	1	1	1	2
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	34	46	70	86
Trafiknämnden exkl. FUT	205	277	416	515
Färdtjänstnämnden	26	35	52	64
Kulturnämnden	11	15	23	29
Tillväxt- och regionplanenämnden	4	5	8	10
Regionstyrelsen	57	77	115	143
Fastighets- och servicenämnden	1	1	2	2
Revisorskollegiet	1	1	2	2
Summa kommunalekonomisk utjämning	**1 692**	**2 285**	**3 429**	**4 239**

Kommunalekonomiska utjämningssystemet, med såväl kostnadsutjämning, intäktsutjämning och regleringsavgifter, bidrar negativt för Region Stockholms ekonomi. Tabellen ovan redogör för hur kommunalekonomisk utjämning storleksmässigt fördelas i förhållande till anslag samt i förhållande till överenskommelser eller avtal mellan nämnder och bolag.

Specialdestinerade statsbidrag

Som grund för de budgeterade intäkterna från statsbidragen från och med 2020 antas att de framtida villkoren överensstämmer med inriktningen i de under 2019 beslutade överenskommelserna mellan staten och SKL. År 2023 och framåt finns ännu inga fattade beslut om nivåer för statsbidragen. Beräkningstekniskt har detta hanterats genom att anslagsnivåerna antas vara oförändrade 2023 och framåt.

Att förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården har uttalats som en av de viktigaste frågorna för regeringen under denna mandatperiod. Regeringen har infört en uppdaterad kömiljard som ingår i en generalplan för kortare köer. I budgetpropositionen för 2020 ökar regeringen medel för kömiljarden från 1,6 miljarder kronor 2019 till 2,6 miljarder kronor 2020. Det finns ännu inga villkor för överenskommelsen om kömiljarden från och med 2020. Villkoren för 2019 är utformade så att det råder osäkerhet om Region Stockholm kan erhålla en större andel av kömiljarden. Andra större statliga satsningar för de närmaste åren för hälso- och sjukvården återfinns inom områdena förlossningsvård och kvinnors hälsa, utvecklade förutsättningar för vårdens medarbetare, god och nära vård samt stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa. I budgetpropositionen för 2020 gör regeringen ytterligare riktade satsningar på bland annat vidareutbildning av sjuksköterskor och på barn- och ungdomspsykiatri. Samtidigt dras tidigare aviserade satsningar ner något. Sammantaget innebär detta att de specialdestinerade statsbidragen till Region Stockholm är marginellt högre 2020 i förhållande till 2019.

En utmaning med de riktade statsbidragen är att den inriktning för bidragen som staten har valt, eller kommer att välja framöver, kan ligga vid sidan av den prioritering som redan är gjord i regionen. Inriktningen för framtidens hälso- och sjukvård är utgångspunkten för kommande arbete i regionen och bör inte justeras utifrån utformningen av statsbidragen. Den bedömning som görs i föreliggande budget är att statens inriktning för statsbidragen i de flesta fall sammanfaller med inriktningen av framtidens hälso- och sjukvård. Villkoren är dock i vissa fall uppställda så att det blir svårt för Region Stockholm att fullt ut ta del av de specialdestinerade statsbidragen. Det gäller framförallt den så kallade kömiljarden.

De specialdestinerade statsbidragen kan bidra med resurser för utveckling av Region Stockholms verksamheter. Den osäkerhet som är förknippad med de riktade statsbidragen innebär att bidragen inte ger långsiktiga och stabila planeringsförutsättningar för Region Stockholm.

Som generell princip gäller att statsbidrag oavkortat ska fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Omvänt innebär statsbidrag som upphör att den berörda nämnden får ett minskat ekonomiskt utrymme.

3. Budgeterade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm

Utgångspunkten för Region Stockholms budgeterade ekonomiska förutsättningar är dels nämnders och bolags beslutade planeringsunderlag avseende såväl driftsbudget som investeringsplaner, dels de ekonomiska förutsättningar som ges av skatteunderlagets tillväxt, statsbidragens utveckling och övriga ekonomiska förutsättningar. Därutöver har resultatkraven för nämnder och bolag justerats för att följa den modell för resultatkrav som regionfullmäktige beslutat om i Region Stockholms budget för 2019. Trafikavgifterna har justerats med anledning av de avgiftshöjningar som beslutas i budget 2020. Slutligen har ett antal anslagsjusteringar gjorts vilka framgår av tabell 7. Anslagsförändringarna beskrivs i avsnittet för respektive nämnd.

Tabell 7: Anslagsjusteringar i förhållande till planeringsår i budget 2019

Anslagsjustering	Nämnd	2020	2021	2022	2023
Ökade kostnader för interna räntekostnader för utbyggnad av tunnelbanan (FUT)	Trafiknämnden	6	16	26	43
Förutsättningar för fastighets- och servicenämnden	Fastighets- och servicenämnden	9	7	0	0
Samlokaliseringsprojektet	Fastighets- och servicenämnden	34	0	0	0
Övriga anslagsförändringar		-323	-598	-924	86 597
Ändrade anslag		**-274**	**-575**	**-898**	**86 640**

I budget 2020 minskas sammantaget anslagen i förhållande till tidigare planeringsförutsättningar. Detta mot bakgrund av den försvagning av Region Stockholms ekonomi som uppstår när det nya kostnadsutjämningssystemet som regeringen föreslagit i en proposition gradvis får full effekt.

En långsiktigt hållbar ekonomi i en snabbt växande storstadsregion behöver planerade överskott för att hantera osäkerheter i ekonomin såsom skatteintäkter, räntor och pensionskostnader. Till följd av de extraordinära omständigheterna med kraftigt ökad avgift i utjämningssystemet kommande år, måste Region Stockholm temporärt avvika från beslutad resultatkravsmodell.

3.1 Resultaträkning för 2020 och plan för 2021–2023

Regeringen har föreslagit ändringar i kostnadsutjämningssystemet som innebär kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm. Därutöver har konjunkturen försvagats, vilket prognostiseras ge lägre förväntade årliga intäktsökningar 2020–2023 jämfört med tidigare bedömningar. Det är nödvändigt att samtliga nämnder och bolag därför

genom tydliga prioriteringar och effektiviseringar säkerställer en låg kostnadsökningstakt.

Tabell 8: Resultaträkning för 2020 med plan för 2021–2023

Resultaträkning	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**B20/19**	**2021**	**2022**	**2023**
Verksamhetens intäkter	**23 576**	**23 890**	**24 841**	**4,0%**	**25 347**	**26 177**	**26 453**
Bemanningskostnader	-32 747	-33 602	-34 164	1,7%	-34 183	-34 910	-35 539
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård	-21 518	-22 375	-22 631	1,1%	-23 199	-23 685	-24 620
Köpt trafik	-13 705	-14 633	-15 266	4,3%	-15 874	-16 432	-16 633
Övriga kostnader	-24 481	-25 780	-26 067	1,1%	-27 075	-28 043	-29 177
Verksamhetens kostnader	**-92 450**	**-96 390**	**-98 128**	**1,8%**	**-100 332**	**-103 070**	**-105 970**
Avskrivningar	-5 742	-6 445	-6 898	7,0%	-7 350	-7 552	-7 801
Verksamhetens nettokostnader	**-74 616**	**-78 945**	**-80 185**	**1,6%**	**-82 335**	**-84 445**	**-87 319**
Skatteintäkter	72 871	75 600	78 230	3,5%	81 189	84 514	87 976
Generellt statsbidrag	6 078	6 456	6 853	6,1%	6 959	7 167	7 383
Utjämningssystemet	-1 202	-862	-1 692	96,3%	-2 285	-3 429	-4 239
Summa samlade skatteintäkter	**77 747**	**81 194**	**83 391**	**2,7%**	**85 863**	**88 253**	**91 120**
Verksamhetens resultat	**3 131**	**2 249**	**3 206**		**3 527**	**3 808**	**3 801**
Finansiella intäkter	426	56	59	5,7%	47	49	39
Finansiella kostnader	-2 173	-2 523	-2 954	17,1%	-3 159	-3 433	-3 372
Resultat efter finansiella poster	**1 383**	**-218**	**311**		**416**	**424**	**468**
Extraordinära poster	0	0	0		0	0	0
Årets resultat	**1 383**	**-218**	**311**		**416**	**424**	**468**
varav omställningskostnader	*-788*	*-358*	*-324*		*0*	*0*	*0*
Resultat exklusive omställningskostnader	**2 171**	**140**	**635**		**416**	**424**	**468**

De egenägda akutsjukhusen har ingått avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden för åren 2020–2023. Hälso- och sjukvårdsnämnden och de egenägda akutsjukhusen ska i arbetet med verksamhetsplanerna inarbeta de ekonomiska effekterna i enlighet med de nya avtalen. Trafikavgifterna budgeteras att höjas motsvarande 40 kronor för ett 30-dagars kort år 2020, vilket innebär en intäktshöjning med 270 miljoner kronor. Beräkningstekniskt budgeteras fortsatta avgiftshöjningar att ge intäktsökningar på sammantaget 405 miljoner kronor 2021, 545 miljoner kronor 2022 och 553 miljoner kronor 2023 i förhållande till budget 2019. Beräkningen av ökningstakten för den köpta trafiken utgår från tidigare beslutade ambitionshöjningar i form av bland annat driftsättning av beslutade investeringsobjekt. Kostnaderna för köpt trafik beräknas öka med i genomsnitt 3,4 procent under kommande fyraårsperiod, vilket bland annat inrymmer de utökningar som det nya färdtjänstavtalet omfattar.

Sammantaget budgeteras resultatet till 635 miljoner kronor 2020 före omställningskostnader och till 311 miljoner kronor inklusive omställningskostnader. Givet förutsättningarna med lägre intäkter och större osäkerhet kring ekonomins utveckling motsvarar resultatet 2023 på 468 miljoner kronor målsättningen om en långsiktigt hållbar ekonomi. I beredningen av resultatkraven har avsteg gjorts från beräkningsmodellen för resultatkrav. Detta med anledning av minskade intäkter till följd av förslaget till nytt kostnadsutjämningssystem som innebär att Region Stockholm inte ges förutsättningar att beakta modellens krav under denna tidsperiod.

Verksamhetens intäkter består främst av intäkter från kollektivtrafiken, sålda varor och tjänster, exempelvis utomlänsvård, samt erhållna bidrag. De specialdestinerade statsbidragen fortsätter att öka något 2020 för att därefter plana ut resterande år. Utomlänsintäkterna förväntas fortsätta att öka i god takt med anledning av efterfrågan från landets övriga regioner på specialiserad sjukvård och diagnostik. Verksamhetens intäkter ökar sammantaget med 4,0 procent från 2019 till 2020.

De samlade skatteintäkterna bedöms öka med 2,7 procent från 2019 till 2020 och ökar därefter med i genomsnitt 3,0 procent 2020 till 2023, vilket är lägre än de senaste årens höga ökningstakt. Det förklaras dels av att konjunkturen mattas av efter flera år av högkonjunktur, dels av de negativa effekterna av förändringarna i det kommunalekonomiska kostnadsutjämningssystemet. Som en del därav har även de generella statsbidragen en lägre ökningstakt än tidigare period med i genomsnitt 3,4 procent 2020–2023 att jämföra med 6 procent för perioden 2016–2019.

För att få en långsiktigt hållbar ekonomi 2020 och framåt är det av stor vikt att bemanningsvolymen omstruktureras för att nå en högre effektivitet och produktivitet. Ökningstakten för bemanningskostnader behöver minska från 4,5 procents genomsnittlig ökningstakt 2016–2018 till i genomsnitt 0,9 procent under den kommande fyraårsperioden. Det är av särskild vikt att nämnder och bolag som prognostiserar underskott 2019 vidtar nödvändiga åtgärder för att Region Stockholm ska hålla ekonomin inom budget 2020. Även övriga nämnder och bolag måste arbeta med att öka sin effektivitet och göra prioriteringar av användning av resurser, med fokus på att uppnå en god verksamhet för länets invånare.

Övriga kostnader beräknas öka bland annat till följd av satsningar på kompetensförsörjning, fortsatt ökade läkemedelskostnader samt att övrig förbrukning följer den allmänna prisutvecklingen.

Kostnaderna för köpt hälso- och sjukvård och tandvård budgeteras öka i lägre takt än tidigare år. För att uppnå detta kommer det att krävas effektiviseringar och översyn av avtalsstrukturer samt ett ambitiöst och långsiktigt arbete med att utveckla hälso- och sjukvårdsmarknaden.

Avskrivningar och finansiella kostnader ökar under hela budget- och planperioden med anledning av bland annat driftsättning av ny- och ombyggnationerna vid akutsjukhusen samt utbyggnaden av kollektivtrafiken. Det innebär att en allt större del av verksamheternas kostnader utgörs av kapitalkostnader. Kapitalkostnadernas andel av omsättningen beräknas öka från 7,6 procent 2019 till 7,8 procent 2023.

3.2 Balansräkning för 2020 och plan för 2021–2023

Nettoökningen av Region Stockholms anläggningstillgångar beräknas att öka med 8,0 miljarder kronor 2020, jämfört med prognosen för 2019, till 133,0 miljarder kronor givet ökade investeringsutgifter med 14,9 miljarder kronor och beräknade avskrivningar på 6,9 miljarder kronor. Av anläggningstillgångarna uppgår pågående ej driftsatta anläggningar till 25,9 miljarder kronor. Anläggningstillgångarna inom Region Stockholm beräknas sammantaget uppgå till cirka 55 000 kronor per invånare i länet.

Omsättningstillgångarna beräknas öka, vilket främst avser beslutade exploateringsobjekt inom vårdens fastigheter. För att ha en rimlig säkerhetsmarginal förutsätts Region Stockholm ha en miljard i kassalikviditet vid varje års utgång. Detta är av betydelse för Region Stockholms kreditbetyg.

Vid 2018 års utgång var soliditeten 8,5 procent och bedöms långsiktigt behöva öka till 10–11 procent för att ge goda finansiella förutsättningar för regionen. Region Stockholms soliditet minskar till i genomsnitt 6,2 procent under perioden 2020 till 2023. Soliditeten minskar till följd av temporärt avsteg från resultatkravsmodellen, då ökade kostnader till följd av kostnadsutjämningen inte ger förutsättningar att upprätthålla en god finansiell ställning.

Avsättningar för pensioner budgeteras öka med 2,6 miljarder kronor 2020 i förhållande till prognos för 2019.

Skulderna för nyupptagna lån och leasing budgeteras att öka med 3,2 miljarder kronor 2020. Övriga långfristiga skulder, bland annat medfinansiering av investeringar i anläggningstillgångar där Region Stockholm har slutit överenskommelser med staten och berörda kommuner, ökar netto med 2,1 miljarder kronor. År 2023 beräknas de

långfristiga skulderna uppgå till nära 94 miljarder kronor vilket kan jämföras med prognosen för 2019 som uppgår till 70,8 miljarder kronor.

Försäljningar av fastigheter är inte budgeterade, förutom de som i balansräkningen har omklassificerats som omsättningstillgång. Försäljningarna kommer under perioden förändra regionens tillgångar, förstärka kassan samt minska regionens upplåningsbehov.

Tabell 9: Balansräkning för 2020 med plan för 2021–2023

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	347	275	257	489	851	1 291
Materiella anläggningstillgångar	116 343	124 189	132 243	140 054	149 443	157 888
Finansiella anläggningstillgångar	721	721	721	721	721	721
Summa anläggningstillgångar	**117 410**	**125 185**	**133 220**	**141 264**	**151 014**	**159 899**
Omsättningstillgångar						
Övriga omsättningstillgångar	8 566	8 623	8 721	9 071	9 422	9 422
Kassa och bank	1 894	1 002	1 002	1 001	1 002	1 002
Summa omsättningstillgångar	**10 459**	**9 624**	**9 723**	**10 073**	**10 423**	**10 424**
Summa tillgångar	**127 869**	**134 809**	**142 943**	**151 337**	**161 438**	**170 323**
Eget Kapital						
Årets resultat	1 383	-929	311	416	424	468
Övrigt eget kapital	9 490	9 727	8 799	9 102	9 516	9 940
Summa eget kapital	**10 873**	**8 798**	**9 111**	**9 518**	**9 940**	**10 408**
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	29 510	32 066	34 705	37 452	40 104	42 876
Andra avsättningar	1 069	1 053	1 053	1 053	1 052	1 052
Summa avsättningar	**30 580**	**33 119**	**35 758**	**38 504**	**41 156**	**43 928**
Skulder						
Långfristiga skulder lån och leasing	48 641	53 803	56 055	57 408	60 619	63 001
Övriga långfristiga skulder	15 704	17 016	19 947	23 834	27 650	30 877
Summa långfristiga skulder	**64 345**	**70 819**	**76 002**	**81 242**	**88 269**	**93 878**
Kortfristiga skulder	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 108**
Summa skulder	**86 417**	**92 892**	**98 075**	**103 315**	**110 342**	**115 986**
Eget kapital, avsättningar och skulder	**127 869**	**134 809**	**142 943**	**151 337**	**161 438**	**170 323**

3.3 Kassaflödesanalys och finansieringsbudget för 2020 och plan för 2021–2023

Kassaflödet från den löpande verksamheteten beräknas att stärkas i budget 2020 och ytterligare under de kommande planeringsåren 2021–2023.

Detta sker främst till följd av att avskrivningarna ökar i takt med att investeringar driftsätts. Avsättningar för pensioner påverkar Region Stockholms kassaflöde positivt och avsättningarna återinvesteras i verksamheten i enlighet med Region Stockholms finanspolicy.

Investeringarna i anläggningstillgångar beräknas att öka i budget 2020 och volymen investeringsutgifter beräknas att öka ytterligare för åren 2022 och 2023. Den ökade volymen avspeglas i det ökade finansieringsbehovet under perioden.

Tabell 10: Kassaflödesanalys för 2020 med plan för 2021–2023

Kassaflödesanalys	**Utfall**	**Prognos**	**Budget**	**Plan**	**Plan**	**Plan**
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Årets resultat	1 383	-929	311	416	424	468
Avskrivningar	5 742	6 388	6 898	7 350	7 552	7 801
Avsättningar, övrigt	1 054	1 394	2 640	2 738	2 650	2 773
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital	**8 179**	**6 853**	**9 849**	**10 504**	**10 626**	**11 042**
Förändring av rörelsekapital	197	-57	-99	-350	-350	36
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**8 376**	**6 796**	**9 751**	**10 153**	**10 276**	**11 077**
Investering i anläggningstillgångar	-12 211	-14 163	-14 934	-15 394	-17 302	-16 686
Försäljning av anläggningstillgångar	735	0	0	0	0	0
Kassaflöde efter investeringar	**-3 100**	**-7 367**	**-5 183**	**-5 240**	**-7 027**	**-5 609**
Nettoökning långfristiga upplåning	1 361	4 296	1 983	384	2 711	1 947
Erhållna bidrag/medfinansiering	1 650	2 179	3 200	4 856	4 315	3 661
Summa förändring av likvida medel	**-89**	**-892**	**0**	**0**	**0**	**0**

Självfinansieringen av Region Stockholms tillgångar uppgår till 87 procent för budgetåret 2020 och beräknas uppgå till i genomsnitt till 90 procent under planeringsåren 2021–2023.

Tabell 11: Finansieringsbudget för 2020 med plan för 2021–2023

	Utfall	**Prognos**	**Budget**	**Plan**	**Plan**	**Plan**
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Investeringar	12 211	14 163	14 934	15 394	17 302	16 686
Finansiering egen likviditet	-8 376	-6 796	-9 751	-10 153	-10 276	-11 077
Medfinansiering	-1 650	-2 179	-3 200	-4 856	-4 315	-3 661
Lån- och leasingfinansiering	-2 185	-5 188	-1 983	-385	-2 711	-1 947
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Självfinansieringsgrad	*82%*	*63%*	*87%*	*98%*	*84%*	*88%*

3.4 Anslag till nämnder för 2020 och plan för 2021–2023

Mellan budget 2019 och 2020 ökar anslagen till Region Stockholms nämnder med 2,6 procent vilket motsvarar 2 050 miljoner kronor. Anslagsnivåerna för 2023 har utformats så att Region Stockholms resultat överensstämmer med de resultat som beräknas vara nödvändiga för att koncernen ska ha en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling utan att framtida skattehöjningar behöver genomföras. I ramarna för budgetperioden har prioriteringar från budget 2019, bland annat satsningar på primärvården, första linjens psykiatri, busstrafik, trygghet för medarbetare och resenärer, nya pendelbåtsförsök samt digitalisering, inarbetats. Anslagsnivåerna ställer krav på fortsatta effektiviseringar av verksamheterna.

För att begränsa kostnadsutvecklingstakten behöver samtliga nämnder prioritera kärnverksamheten vilket innebär att verksamhet som inte ligger inom Region Stockholms ansvarsområde behöver prioriteras ned eller bort. Det är också av yttersta vikt att alla nämnder fortsatt arbetar målmedvetet med att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet och genomför beslutade effektiviseringar. Det ska finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Lokalanvändning ska effektiviseras.

Tabell 12: Anslag till nämnder och medlemsbidrag till kommunalförbund för 2020 och plan för 2021–2023

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvårdsnämnden	60 396,9	62 025,0	63 637,7	2,6%	65 292,2	66 989,8	68 731,6
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	427,5	438,6	2,6%	450,0	461,7	473,7
Patientnämnden	28,0	30,8	31,6	2,5%	32,4	33,2	34,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	1 502,1	1 584,4	1 625,6	2,6%	1 667,9	1 711,2	1 755,7
Trafiknämnden	10 284,0	9 490,6	9 803,8	3,3%	10 127,3	10 461,5	10 806,7
varav trafikförvaltningen	*10 280,0*	*9 486,6*	*9 793,8*	*3,2%*	*10 107,3*	*10 431,5*	*10 759,7*
varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	4,0	4,0	10,0	150,0%	20,0	30,0	47,0
Färdtjänstnämnden	0,0	1 183,4	1 226,0	3,6%	1 270,1	1 315,9	1 363,2
Kulturnämnden	470,6	530,0	537,4	1,4%	544,9	552,6	560,3
Tillväxt- och regionplanenämnden	171,3	185,2	187,1	1,0%	189,7	192,3	195,0
Regionstyrelsen	2 307,1	2 629,0	2 642,1	0,5%	2 655,4	2 668,6	2 682,0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	42,0	47,5	13,1%	7,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	33,9	34,6					
Summa anslag	**75 193,8**	**78 162,5**	**80 212,6**	**2,6%**	**82 272,9**	**84 423,6**	**86 639,7**

*Revisorskollegiet har sin egen budgetberedning. För åren 2020–2023 har ett beräkningstekniskt antagande gjorts för summan anslag. Summa anslag kan förändras när budgetberedning för revisorskollegiet är klar.

Mindre ändringar sker för fastighets- och servicenämnden och trafiknämnden. Ökningarna i nominella belopp är dock relativt små. Samtliga anslagsförändringar i förhållande till planeringsåren i budget 2019 beskrivs i avsnittet för respektive nämnd.

3.5 Resultatkrav för nämnder och bolag

Utgångspunkten för Region Stockholms verksamhets- och ekonomistyrning är resultatstyrning, vilket innebär att nämnder och bolag ska utföra sina uppdrag och uppnå fastställda mål samtidigt som de minst uppfyller det ekonomiska resultatkrav som fullmäktige har beslutat.

Koncernen består av resultatenheter. Respektive bolag utgör naturligt en resultatenhet, med anledning av associationsformen. En nämnd kan däremot ha ansvar för flera resultatenheter, exempelvis fastighets- och servicenämnden.

För budget 2020 fastställs resultatkraven enligt tabell 13.

Resultatkravet avser resultatet före bokslutsdispositioner och skatt. Resultatkravet som fastställs av regionfullmäktige är ett minimikrav vilket innebär att kapital som överstiger resultatkravet får behållas av nämnd eller bolag. Resultatkraven överensstämmer med det kommunala balanskravet och inkluderar därför inte exempelvis reavinster. Förändringar av resultatkraven jämfört med budget 2019 motiveras i avsnittet för respektive nämnd och bolag.

I beredningen av resultatkraven har avsteg gjorts från beräkningsmodellen för resultatkrav. Detta med anledning av minskade intäkter till följd av förslaget till nytt kostnadsutjämningssystem som innebär att Region Stockholm inte ges förutsättningar att beakta modellens krav under denna tidsperiod.

Tabell 13: Resultatkrav för nämnder och bolag 2020–2023

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvård						
Hälso- och sjukvårdsnämnden	585,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav TioHundra AB	-3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	52,4	199,0	220,0	225,0	228,0	228,0
Karolinska Universitetssjukhuset	-822,4	-280,0	53,0	83,0	113,0	84,0
Södersjukhuset AB	-51,6	9,4	9,0	9,0	9,0	9,0
Danderyds Sjukhus AB	-84,1	6,5	8,0	8,0	8,0	8,0
Södertälje Sjukhus AB	11,0	3,3	2,0	2,0	2,0	2,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	48,4	33,0	3,0	13,0	23,0	33,0
Folktandvården Stockholms Län AB	112,3	112,5	112,5	112,5	112,5	112,5
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	-8,2	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Stockholm Care AB	0,1	0,7	1,0	3,0	4,0	5,0
MediCarrier AB	4,9	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0
Hälso- och sjukvård totalt	**-143,8**	**101,4**	**426,5**	**474,5**	**519,5**	**502,5**
Kollektivtrafik						
Trafiknämnden	45,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Trafikförvaltningen	*43,1*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*2,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
AB Storstockholms Lokaltrafik	479,0	400,0	404,0	404,0	404,0	404,0
Färdtjänstnämnden	67,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektivtrafik totalt	**581,1**	**400,0**	**404,0**	**404,0**	**404,0**	**404,0**
Kulturnämnden	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tillväxt- och regionplanenämnden	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	-125,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service						
Fastighets- och servicenämnden	910,7	359,9	468,0	470,0	470,0	470,0
varav Serviceförvaltningen	*32,5*	*0,0*	*5,0*	*5,0*	*5,0*	*5,0*
varav Fastighetsförvaltningen	*878,2*	*359,9*	*463,0*	*465,0*	*465,0*	*465,0*
Locum AB	22,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Fastigheter och service totalt	**933,1**	**366,9**	**475,0**	**477,0**	**477,0**	**477,0**
Övriga						
Revisorskollegiet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset i Stockholm AB	133,1	-31,3	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
AB SLL Internfinans	4,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Koncerngemensamma funktioner						
Skadekontot	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	2,6	-1 058,4	-979,2	-924,7	-961,6	-900,8
Koncernjusteringar	-12,8					
Totalt	**1 382,8**	**-218,4**	**311,3**	**415,8**	**423,9**	**467,7**

3.6 Ersättning för omställningskostnader

Region Stockholm har budgeterat 3,5 miljarder kronor för åren 2015 till 2020 för att hantera omställningskostnader till följd av genomförandet av framtidens hälso- och sjukvård. År 2020 är sista året för ersättning för omställningskostnader. I beräkningarna ingår utfallet för 2015–2018 samt prognos för 2019 och kvarvarande utrymme för 2020. Utrymmet för 2020 är beroende av det slutliga utfallet för 2019. Skulle ersättningen öka under 2019 och överstiga antagen prognos för 2019, behöver ersättningen 2020 minska i motsvarande mån.

Ersättning för omställningskostnader till Danderyds Sjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje Sjukhus AB, Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholms läns sjukvårdsområde, samt koncernfinansiering fördelas i enlighet med tabell 14.

Tabell 14: Ersättning för omställningskostnader

Omställningskostnader, mkr	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2020	Totalt
Danderyds Sjukhus AB	29	36	50	29	31	0	**175**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	36	91	36	36	0	0	**199**
Karolinska universitetssjukhuset	155	537	569	491	76	116	**1 944**
Koncernfinansiering*	0	1	2	2	0	70	**75**
Landstingsfastigheter Stockholm	84	151	125	141	0	0	**501**
Stockholms läns sjukvårdsområde	17	30	53	44	32	68	**243**
Södersjukhuset AB	22	35	35	46	81	64	**283**
Södertälje Sjukhus AB	16	19	19	7	13	5	**80**
Totalt	**359**	**899**	**889**	**796**	**233**	**324**	**3 500**

För 2020 erhåller Karolinska Universitetssjukhuset utökad ersättning för omställningskostnader på motsvarande 60 miljoner kronor till följd av ytterligare behov vid driftsättning av ny- och ombyggnationen av operation (CHOPIN) vid Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge samt N-kvarteret vid Karolinska Universitetssjukhuset Solna. Motsvarande minskning sker för koncernfinansiering.

4. Investeringar

4.1 Styrande principer för Region Stockholms investeringar

Investeringsprocessen i Region Stockholm fortsätter att utvecklas för att förtydliga ansvar mellan beslutsnivåer. Investeringsprocessen går över flera organisatoriska enheter. Det yttersta ansvaret och beslutet – utöver fullmäktige – åvilar den nämnd eller det bolag som har driftkostnadsansvaret när investeringen står klar. Det grundläggande ansvaret för investeringsprocessens olika delar följer respektive nämnds eller bolags ansvar i Region Stockholm. Det innebär att investeringarna och deras driftkostnadskonsekvenser måste rymmas inom budgeten för den nämnd eller det bolag som har det yttersta ansvaret. Investeringar som ska genomföras måste styras konsekvent och på effektivast möjliga sätt, med beaktande av att investeringsutgiften leder till mångåriga drifts- och kapitalkostnader som Region Stockholms verksamheter ska bära. När beslut fattas om att genomföra en investering ska samtliga totalkostnadskonsekvenser ha analyserats och beaktats. Regionstyrelsens riktlinje för investeringar ska följas av samtliga nämnder och bolag.

Region Stockholms investeringar delas in i nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar. Nyinvesteringar ska skapa ökad nytta genom att ge förutsättningar för strukturella förändringar, öka utbud eller producerad volym eller genom införande av ny teknik eller nya metoder och arbetssätt vilka kräver ny teknik. Ersättningsinvesteringar ska bibehålla befintlig nytta genom livscykelinvesteringar och säkerställer en fungerande verksamhet genom att säkerställa och bevara värdet på tillgången, genom att byta ut eller uppdatera tekniska lösningar, eller för att uppfylla myndighetskrav.

För en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling i Region Stockholm måste det vara tydligt för nämnder och bolag vilka driftskostnadskonsekvenser olika alternativ har inför ett investeringsbeslut. Investeringsprojekt som inte håller given ekonomisk ram medför undanträngning av andra angelägna investeringar och driftkostnader. Planeras exempelvis nya sjukvårdsbyggnader med större volym än nödvändigt, innebär det hyreskostnader som kan tränga ut personalbehov. Planeras en ny kollektivtrafikinvestering med högre standard än nödvändigt, ger det driftkostnader som tränger ut annan angelägen kapacitet i kollektivtrafiken. Det ska vara tydligt hur respektive investering bidrar till Region Stockholms övergripande mål. Regionens investeringsverksamhet ska tydligt fokusera på sådana investeringar som andra aktörer inte kan genomföra, det vill säga investeringar som kan lämnas över till andra parter bör regionen själv undvika att genomföra. Detta gäller särskilt sjukvårdsfastigheter där många investerare har uttryckt sitt intresse för att genomföra investeringar.

Investerande nämnder och bolag har ett stort ansvar för Region Stockholms långsiktiga ekonomi och behöver prioritera så att endast nödvändiga investeringar genomförs och att dessa dessutom genomförs så effektivt som möjligt och med en lämplig standard. Vid överinvesteringar riskerar Region Stockholms långsiktiga ekonomi att urholkas. Investerande nämnder och bolag ska säkerställa att de investeringar som planeras är förenliga med fullmäktiges vision och mål, i paritet med de behov som finns och utgå från regionens långsiktiga ekonomiska ramar och förutsättningar. Om investerande nämnd eller bolag genomför investeringar för annan nämnd eller bolag inom Region Stockholm ska den som ska bära och finansiera driftkostnaderna (som är en följd av investeringen) godkänna investeringen och acceptera driftkostnaden innan det fattas slutligt beslut om att genomföra investeringen. Investerande nämnder och bolag ska ha ett stort fokus på att uppnå kostnadseffektivitet och god ekonomisk hushållning i samtliga investeringsprojekt. Det ställer höga krav på förmåga att beställa rätt kvalitet och förstå marknaden.

Regionstyrelsen samordnar investeringsplaneringen inför fullmäktiges beslut om budget. Regionstyrelsen föreslår prioritering av beslut i fullmäktige utifrån fullmäktiges mål, en balans i nyinvestering och att underhålla det Region Stockholm redan äger samt en långsiktigt hållbar ekonomi. När försäljning har genomförts av vad som är planerat att säljas kommer det bli mindre kvar att underhålla. Regionstyrelsen ansvarar för den samlade investeringsplanen och att koncernperspektivet beaktas i investeringsprocessen.

Det är viktigt att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling i Region Stockholm, att ärenden är korrekt beredda och utformade i enlighet med lagstiftning, att regionen har en säkerställd finansiering när ärendet innehåller investeringsutgifter eller driftkostnader, en balanserad ambitionsnivå och en samordnad styrning.

I enlighet med kommunallagen och reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder gäller att fullmäktige beslutar i investeringsärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för Region Stockholm. Samtliga investeringar över 300 miljoner kronor ska anses vara av denna karaktär. Även investeringar under 300 miljoner kronor kan undantagsvis anses vara av principiell beskaffenhet eller större vikt för Region Stockholm.

Investerande nämnd ska säkerställa en ändamålsenlig delegation av investeringsbeslut. Delegation sker endast till belopp som inte kan anses

vara väsentliga för nämnden i förhållande till nämndens uppdrag och budget.

Investerande bolag ska i sin instruktion till verkställande direktör säkerställa att investeringar som, med beaktande av bolagets storlek och i övrigt ekonomiska förhållanden, kan betraktas som väsentliga ankommer på styrelsen att fatta beslut om och således inte anses inrymmas i aktiebolagslagens regler om att verkställande direktör sköter den löpande förvaltningen.

Inför samtliga beslut ska den nämnd eller bolagsstyrelse som ska bära kostnaden för investeringen avge sitt yttrande. Ett ärende ska alltid innehålla en totalkostnadskalkyl, där investeringsutgift och samtliga effekter på framtida driftkostnader samt eventuella intäkter framgår. Vidare ska en investering vid beredning betraktas i sin helhet. Investeringar som hör ihop ska beredas i ett sammanhang i förhållande till bedömning av principiell beskaffenhet och om investeringsutgiftens storlek överskrider 300 miljoner kronor.

Regionstyrelsens riktlinje för investeringar kompletterar regionfullmäktiges styrande principer för investeringar med syfte att säkerställa att Region Stockholms investeringar styrs, prioriteras och genomförs på effektivast möjliga sätt, med beaktande av att investeringsutgiften leder till mångåriga drifts- och kapitalkostnader som Region Stockholm verksamheter ska bära. Efterlevnad av riktlinjerna ska säkerställa för regionfullmäktige att nämnders och bolags investeringar sker kontrollerat och ändamålsenligt. Riktlinjen gäller för Region Stockholms nämnder och bolag och ska tillämpas i samband med investeringsverksamhet.

4.2 Investeringsplan 2020–2029

Investeringsutrymmet de kommande tio åren medger att Region Stockholm investerar totalt 123,2 miljarder kronor. Beaktat 28,7 miljarder kronor som medfinansieras av staten och de kommuner som Region Stockholm har överenskommelser med uppgår de investeringar som regionen bär finansieringsansvaret för till 94,5 miljarder kronor. Investeringsutrymmet för 2020 uppgår till 14,9 miljarder kronor.

Regionens investeringar sker främst inom områdena hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt fastigheter och service. Investeringarna inom vårdens it ingår dels i övrig verksamhet, dels i fastigheter och service. Framtidens vårdinformationsmiljö inkluderas i övrig verksamhet. Tabell 15 visar investeringsplanen för 2020–2029. Investeringsplanen i dess helhet redovisas i bilaga 8. De investeringar som respektive nämnd och bolag ansvarar för återfinns under respektive nämnd och bolag.

Tabell 15: Investeringsplan 2020–2029

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025-2029	Totalt 2020-2029
Hälso- och sjukvård	1 089	1 044	1 243	1 201	1 381	1 466	1 856	9 964	17 111
Kollektivtrafik	5 576	8 146	10 274	11 183	11 961	11 832	10 487	28 200	83 937
Fastigheter och service	5 436	5 805	3 311	2 709	3 549	2 917	1 950	6 317	20 753
Övrig verksamhet	110	730	106	301	412	471	11	59	1 358
TOTALT	**12 211**	**15 726**	**14 934**	**15 394**	**17 302**	**16 686**	**14 304**	**44 539**	**123 159**
varav medfinansiering kollektivtrafik	***1 650***	***2 456***	***3 200***	***4 856***	***4 315***	***3 661***	***2 746***	***9 890***	***28 669***

Region Stockholms investeringsplan för åren 2020–2024 uppgår till 78,6 miljarder kronor.

Under 2020 uppgår investeringarna till 14,9 miljarder kronor, varav merparten avser nyinvesteringar. För hälso- och sjukvården är dessa investeringar kopplade till Framtidsplan för hälso- och sjukvården. För investeringar inom kollektivtrafiken har den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, varit vägledande.

Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag får ett investeringsutrymme på 17,1 miljarder kronor för perioden 2020–2029, varav 1,2 miljarder kronor avser 2020. Investeringarna består av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik och avser främst ersättningsinvesteringar för att upprätthålla driften i den befintliga verksamheten.

Investeringsutrymmet för fastigheter och service uppgår till 20,8 miljarder kronor under perioden 2020–2029, varav fastighetsinvesteringarna inom fastighets- och servicenämndens resultatenhet Landstingsfastigheter Stockholm uppgår till 17,3 miljarder kronor under perioden 2020–2029. Under 2020 planeras investeringar motsvarande 3,3 miljarder kronor i fastigheter och service. Inom fastighets- och servicenämnden finns investeringar som understiger 100 miljoner kronor på 10,4 miljarder kronor för perioden 2020–2029. Pågående investeringar i medicinteknisk utrustning ingår i investeringar inom fastigheter och service.

Kollektivtrafikinvesteringarna uppgår till 83,9 miljarder kronor för perioden 2020–2029. Med hänsyn tagen till medfinansiering, uppgår de investeringar som Region Stockholm har finansieringsansvar för till 55,2 miljarder kronor under perioden 2020–2029. Under 2020 planeras investeringar i kollektivtrafiken på motsvarande 10,3 miljarder kronor. Investeringar som understiger 100 miljoner kronor uppgår till 14,7 miljarder kronor för perioden 2020–2029.

Region Stockholm har tillsammans med stat och kommuner kommit överens i Stockholmsförhandlingen om en samlad partsfinansierad investering i tunnelbaneutbyggnad vilket är den största satsningen på Stockholms tunnelbana sedan 1970-talet. Utbyggnaden av tunnelbanan är en viktig del i regionens vision att Stockholmsregionen ska ha världens bästa kollektivtrafik och tillkommande Sverigeförhandlingsavtal om storstadsåtgärder i Stockholm ger Region Stockholm en unik chans att fortsätta växa hållbart genom samplanering av kollektivtrafik och bostäder.

Investeringsutrymmet för övrig verksamhet, inkluderat regionstyrelsen, uppgår till 1,4 miljarder kronor för perioden 2020–2029, varav 0,1 miljarder kronor för 2020. Investeringarna avser främst Framtidens vårdinformationsmiljö.

Det är av största vikt att nämnder och bolag använder de tilldelade resurserna effektivt. Parallellt med att nyinvestera för kapacitet i hälso- och sjukvård och kollektivtrafik för en växande befolkning är det av största vikt att även underhålla befintliga anläggningar i Region Stockholms regi. Det långsiktiga behovet av ersättningsinvesteringar i regionen ska efter analys redovisas. Det som redan har beslutats att säljas ska säljas med beaktande av en bedömning av marknadsläget.

Under de kommande åren genomför Region Stockholm själv stora investeringar inte minst i fastigheter för hälso- och sjukvård. Regionen finansierar en större del av dessa investeringar. Samtidigt som det ska ske en hårdare prioritering av investeringar måste även analyseras om det finns andra aktörer som på ett för regionen mer kostnadseffektivt sätt kan genomföra investeringar i stället för Region Stockholm. Detta gäller särskilt vårdfastigheter där många investerare uttryckt sitt intresse.

I syfte att minska Region Stockholms kostnader för investeringar ges regionstyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och bolag genomföra en översyn av Region Stockholms investeringar. Översynen ska inkludera såväl planerade som redan beslutade investeringsobjekt. I översynen ska behovet av lokaler för psykiatrin säkerställas. Utifrån översynen ska regionstyrelsen återkomma med förslag till fullmäktige om investeringar som bör avbrytas, ges ny inriktning eller omfattning.

4.2.1 Hälso- och sjukvårdens nämnders och bolags investeringar

De hälso- och sjukvårdsproducerande nämnderna och bolagen ska framöver ansvara för sina egna utrustningsinvesteringar och tilldelas även

investeringsmedel för detta. Detta framgår under avsnittet för respektive nämnd och bolag.

4.2.2 Trafiknämndens investeringar

Kommande år genomför Region Stockholm historiskt stora investeringar i Stockholmsregionens kollektivtrafik för att möta den växande regionens behov. För perioden 2020–2029 kommer kollektivtrafiken ha omfattande behov för att säkerställa både en väl fungerande kollektivtrafikanläggning och en ökad tillgänglighet.

En förutsättning för att uppnå en ekonomiskt hållbar kollektivtrafikutveckling är ett systematiskt arbete med underhåll och ersättningsinvesteringar samt fortsatta satsningar på kapacitetsförstärkningar, framkomlighet, säkerhet, trygghet och mer miljövänliga lösningar.

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Regionen utvecklas genom ett flertal investeringar under planperioden. Investeringsprojekt som Roslagsbanans utbyggnad, Bussterminal Slussen, Tvärbanan till Kista, fordonsanskaffning Spårväg City, Bussterminal Haninge, fordon C30 till tunnelbanesystemet med flera bidrar till regionfullmäktiges mål för kollektivtrafiken genom att tillgänglighet, turtäthet, och trygghet ökar samt att trängsel åtgärdas.

En viss förskjutning av investeringar har skett från tidigare år till nuvarande planperiod. Främsta skälen är förskjutningar i detaljplaner och produktionsstarter samt svårigheter att upphandla kvalificerade entreprenörer.

Nya objekt och en ambitionshöjning av befintliga objekt, tillsammans med en kraftfull satsning på underhåll (ospecificerade objekt), förklarar ytterligare de ökade investeringsutgifterna. Exempel på ospecificerat underhåll under planperioden är underhåll av depåer och stationer, modernisering av Roslagsbanans fordon, renovering av fartyg och kajer, signalsystem i spåranläggningen, elförsörjning och reservkraftverk, banunder- och överbyggnad, samt resenärsservice och driftsstöd.

Trafiknämnden arbetar för att uppnå Region Stockholms åtagande enligt 2013 års Stockholmsöverenskommelse med utbyggd tunnelbana samt de följdinvesteringar som därmed tillkommer i hela tunnelbanesystemet

inklusive bytespunkter, nya bussterminaler och anpassning av trafikstyrningssystem.

Under planperioden utvecklas nya bytespunkter i Barkarby, Nacka och Gullmarsplan i syfte att komplettera den utbyggda tunnelbanan och skapa ett kollektivtrafiksystem som möter det ökande resandet i regionen. Vid Gullmarsplan behöver en ny bytespunkt utvecklas eftersom utbyggnaden av Blå linjen söderut påverkar biljetthall och bussterminal genom ett nytt hisschakt. Det finns också behov av upprustning i befintlig anläggning. Gullmarsplans bytespunkt behöver dimensioneras för att möta den framtida resandeefterfrågan och samplaneras med den stadsutveckling som pågår i Söderstaden. God samverkan med Stockholms stad är därför av särskild vikt i det fortsatta planeringsarbetet.

Enligt Sverigeförhandlingens ramavtal startar genomförandeprojekt för tunnelbanan Fridhemsplan-Älvsjö år 2022, för Spårväg syd år 2024 och för Roslagsbanan år 2026. Överenskommelser om förskottering och tidigareläggning av alla tre projekten har ingåtts med samtliga berörda kommuner, så att projekten kan starta under 2020. Syftet är att tidigarelägga trafikstarter i motsvarande utsträckning. Fullmäktige föreslås godkänna överenskommelserna som återfinns i bilaga 9, 10 och 11.

Till det kommer ett ökat behov av underhåll och ersättningsinvesteringar för att upprätthålla anläggningens säkerhet, funktion och värde. Ersättningsinvesteringar omfattar bland annat teknisk upprustning och modernisering av banor och fordon, anpassning av depåer till förnybara drivmedel, satsning på hissar och rulltrappor och åtgärder för att öka tryggheten och säkerheten i kollektivtrafiken. Därutöver finns behov av ersättningsinvesteringar som möter digitaliseringens framväxt till exempel behovet av skräddarsydd trafikinformation och förbättrad möjlighet för resenärer att köpa och hantera biljetter.

I väntan på att en överenskommelse träffats och en långsiktig inriktning för kollektivtrafikförsörjningen fastställts, där en förlängning av Spårväg city till Ropsten särskilt ska prövas, behöver ett fortsatt arbete göras för att säkerställa att en ändamålsenlig kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden inkluderas i den pågående planläggningen av området.

Intrimning av Citybanans pendeltågsstationer fortsätter. Särskilt angeläget är det att få ordning på de av Trafikverket installerade rulltrapporna.

Fortsatt leverans sker av ny och förbättrad infrastruktur till lokalbanorna. Satsning på utbyggnad av dubbelspår på Roslagsbanan bidrar till högre säkerhet och tillgänglighet. Med program Kistagrenen får tvärbanan en helt

ny gren från den befintliga banan via Bromma flygplats, Sundbyberg och Kista till Helenelund.

Nyinvesteringar i busstrafiken planeras framför allt i depåer för att skapa ytterligare kapacitet och anpassa depåerna till förnybara drivmedel samt för att ersätta befintliga innerstadsdepåer. Nya depåer blir Enlunda och Tomteboda, en ny bussterminal uppförs i Haninge. Inom program Slussen hanteras kravställningen på Stockholms stads skapande av den nya bussterminalen vid Slussen samt övriga åtgärder som berör kollektivtrafiken.

4.2.3 Fastighets- och servicenämndens investeringar

Fastighets- och servicenämnden ansvarar, genom Locum AB, för investeringar i vårdens fastigheter.

Fastighetsförvaltningen
Under 2020 kommer Locum AB att, inom ramen för sitt samordningsansvar för utrustnings- och fastighetsinvesteringar, slutföra pågående investeringar i utrustning kopplade till regionens fastighetsinvesteringar för genomförande av Framtidsplan för hälso- och sjukvården. De hälso- och sjukvårdsproducerande nämnderna och bolagen har ansvaret för kommande nyinvesteringar i utrustning.

Under budgetperioden genomförs större investeringar på S:t Görans sjukhus. Två nya byggnader uppförs för att innehålla framför allt förlossningsvård och vårdavdelningar. De nya lokalerna ska ha en kapacitet för cirka 4 000 förlossningar per år samt en utökning med minst 62 somatiska vårdplatser.

Ett antal större om- och tillbyggnader av akutsjukhusen och närsjukhusen har färdigställts eller planeras påbörjas och genomföras under budgetperioden, såsom ombyggnation av vårdavdelningar på Danderyds sjukhus, Södersjukhuset, Nacka sjukhus och Löwenströmska sjukhuset samt tillbyggnad av vårdavdelningar på Danderyds sjukhus och rättspsykiatriska vårdplatser i Huddinge. Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge planeras och genomförs fortsatt konvertering av kontoriserade vårdplatser till disponibla vårdplatser. Akutmottagningen på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge kommer att dimensioneras och förberedas för ett ökat inflöde av akuta besök.

De omfattande strategiska fastighetsinvesteringarna kopplade till genomförandet av Framtidsplan för hälso- och sjukvård, har inneburit att ett antal nya byggnader tidigare prioriterats. Region Stockholms bestånd av

vårdfastigheter är till delar föråldrat och i behov av upprustning till modern standard. Därför har upprustning av närsjukhus och akutsjukhus i behov av upprustning prioriterats i investeringsplanen.

Investeringar planeras under budgetperioden för att åtgärda upprustningsbehov i vårdfastigheter, däribland upprustning av försörjningsbyggnad och ventilationssystem på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. På Södersjukhuset planeras teknisk upprustning av några byggnader.

Serviceförvaltningen
Planerade investeringar är inom verksamheten för it, såväl avseende ny- som ersättningsinvesteringar och livscykelhantering.

Ansvaret för investeringsbudgeten för samlokaliseringen av de centrala förvaltningarna har under 2019 övergått till fastighets- och servicenämnden från regionstyrelsen och i budget 2020 avsätts 69,5 miljoner kronor. Det är av stor betydelse att fastighets- och servicenämnden i arbetet med samlokalisering i så stor utsträckning som möjligt nyttjar befintlig utrustning för det tänkta nya arbetssättet. I de fall ett effektivt arbete eller en god arbetsmiljö kräver nyinvesteringar kan detta vara motiverat om det är ekonomiskt försvarbart.

I budget 2020 avsätts 5,3 miljoner kronor för Berga naturbruksgymnasium. Arbete med försäljning av Berga naturbruksgymnasium pågår.

4.2.4 Investeringar inom övrig verksamhet

Regionstyrelsens investeringar

Framtidens vårdinformationsmiljö
Regionstyrelsen ansvarar för investeringsobjektet Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM). För detta ändamål har 1 200 miljoner kronor avsatts i investeringsplanen. Det åligger regionstyrelsen att säkerställa att investeringen sker på mest kostnadseffektiva sätt.

Inom programmet Framtidens vårdinformationsmiljö har en utvärdering gjorts gällande vilka delar av programmet som kan redovisas som immateriell tillgång eller som driftskostnad i enlighet med gällande redovisningsregelverk. Sammantaget motsvarar kostnader och utgifter det beslutade investeringsutrymme på 2 200 miljoner kronor vilket omfattar systemlösning, arbete i egen regi samt arbete från leverantören för få vårdinformationsmiljön i drift. I det fortsatta arbetet inom programmet kommer den immateriella tillgången, det vill säga investeringsutgiften, att aktiveras i enlighet med god redovisningssed.

Investeringen i FVM syftar till att förbättra arbetsmiljö, patientsäkerhet och effektivitet i vården genom moderna stöd för dokumentation och informationsutbyte. Det krävs ett omfattande omställnings- och utvecklingsarbete hos vårdgivare och nämnder/bolag för att realisera dessa verksamhetsvinster. Ersättning för detta arbete finns reglerat i akutsjukhusavtalen och ingår i avtalens sex procent för utvecklings- och målrelaterad ersättning. Effektiviseringar med hjälp av digital teknik måste genomföras, för att frigöra resurser till bland annat vårdens medarbetare.

Övrigt
Kulturnämnden och revisorskollegiet tilldelas investeringsutrymme för investeringar i inventarier och utrustning.

4.3 Beslut om investeringar

I samband med regionstyrelsens och fullmäktiges behandling av budget för 2020 fattas följande investeringsbeslut. Underlag för dessa beslut framgår av bilaga 7 Beslutsbilaga specificerade investeringar.

Förnyat genomförandebeslut Program Röda linjens uppgradering, RS 2019-0885
Beslut om programmet Röda linjens uppgradering togs av fullmäktige i samband med beslut om 2013 års budget, LS 1201-0191. Delar av programmet avseende upprustning av stationerna och en ny depå har genomförts, andra har påbörjats.

Till följd av att avtalet hävdes med leverantören av signalsystemet 2017 har programmet fått en förändrad omfattning. Projektets totala budget uppgår nu till 10 750 miljoner kronor, varav 10 710 miljoner kronor avser den totala utgiften och 40 miljoner kronor projektets driftkostnader.

Programmet ingår i 2020 års budget med den reviderade utgiften på 10 710 miljoner kronor.

Förnyat genomförandebeslut C20 uppgradering, RS 2019-0896
För att öka mervärdet av uppgraderingen föreslår trafiknämnden kompletterande it-investeringar i nya trygghetskameror och moderna informationsskärmar. Projektets totala budget beräknas till 1 469 miljoner kronor, varav 16 miljoner kronor avser projektets driftskostnader och 1 453 miljoner kronor den totala utgiften.

Objektet ingår i 2020 års investeringsbudgetbudget med en total utgift på 1 453,1 miljoner kronor. Projektets driftkostnader finansieras inom trafiknämndens anslag.

Förnyat genomförandebeslut avseende Bussterminal Slussen, RS 2019-0884

Den nya bussterminalen planeras, projekteras och genomförs av Stockholms stad som byggherre, på uppdrag av Region Stockholm. Eftersom Regionen kommer att äga terminalen betraktas den totala utgiften som regionens investering och ingår i regionens investeringsplan 2020-2029.

Landstingsfullmäktige har vid sammanträdet den 13 december 2016 godkänt genomförandeavtal mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende ny- och ombyggnadsarbeten i anslutning till Slussen till en total utgift på 1 891 miljoner kronor inklusive index, LS 2016-1034. Sedan genomförandeavtalet tecknades har det framkommit ett behov av en utökning av den fastställda investeringsramen på 1 891 miljoner kronor.

Den utökade budgeten för Bussterminal Slussen uppgår till 2 665 miljoner kronor, varav 47 miljoner kronor avser kostnader för ersättningstrafik och 2 618 miljoner kronor investeringsutgift. Objektet ingår i 2020 års budget med den reviderade utgiften på 2 618 miljoner kronor.

Genomförandebeslut Ombyggnad av Rissne tunnelbanedepå, RS 2019-0936

Rissnedepån togs i bruk 1975 och det föreligger nu ett större vidmakthållandebehov av byggnader och infrastruktur i depån för att säkerställa en långsiktigt driftsäker depåfunktion på blå linjen.

Investeringen innebär upprustning och modernisering av fastighet och spårinfrastruktur. Verkstadsplatser bygg om och anpassas till fordon C20 och även C30. En fristående tvätt- och saneringshall anordnas vid depån. Den nya tågtvätt- och saneringsanläggningen kommer att uppfylla dagens högt ställda krav både avseende miljö och arbetsmiljö.

Den totala budgeten uppgår till 650 miljoner kronor inklusive index, varav 632 miljoner kronor avser investeringen och 18 miljoner kronor löpande driftskostnaden.

5. Nämnder

5.1 Regionstyrelsen

Grundläggande uppgifter
Regionstyrelsen styr, leder, samordnar, följer upp och analyserar förvaltningen av Region Stockholms angelägenheter, har uppsiktsansvar och ska säkerställa att nämnder och bolag verkställer fullmäktiges beslut. Regionstyrelsen ska säkra att effekter ur ett koncernperspektiv beaktas vid beslutsfattande och att beslutade mål och uppdrag uppnås inom beslutad budget. Styrelsen ska identifiera framtidsstrategier utifrån analyser av Region Stockholms utmaningar och möjligheter. Utgångspunkten för regionstyrelsens uppdrag är att varje skattekrona ska användas så effektivt som möjligt i Region Stockholm.

Regionstyrelsen ansvarar bland annat för:
- strategiska framtidsfrågor för Region Stockholm
- ekonomi-, verksamhets- och investeringsstyrning
- resultatuppföljning och analys
- it-utveckling och -strategi
- upprätta förslag till länsplan och följa upp beslutad länsplan
- krisberedskaps- och säkerhetsarbete
- strategisk samordning samt löpande uppsikt och analys av Region Stockholms egenregiverksamhet inom hälso- och sjukvård
- strategiskt miljö-, hållbarhets- och inköpsarbete
- kommunikationsstrategi
- arbetsgivar- och pensionsfrågor, personalstrategi och ledarförsörjning
- strategiska mark- och fastighetsfrågor av stor ekonomisk vikt för Region Stockholm
- analys av förslag till större investeringar
- säkerställa Region Stockholms finansieringsbehov
- service och sekretariatsuppgifter till regionfullmäktige
- fastighetsförsäljningar
- forskning, utbildning och innovation

Ekonomiska förutsättningar
Regionstyrelsens anslag för 2020 ökar med 0,5 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 16: Resultaträkning för regionstyrelsen

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	2 595	2 804	2 765	-1,4%	2 788	3 011	2 999
- varav anslag	*2 262,0*	*2 629,0*	*2 642,1*	*0,5%*	*2 655,4*	*2 668,6*	*2 682,0*
Kostnader	-2 720	-2 804	-2 765	-1,4%	-2 788	-3 011	-2 999
Resultat	**-126**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Anslaget till regionstyrelsen ska täcka kostnader för den politiska organisationen till exempel mandatstöd och kanslianslag. Därutöver ska anslaget täcka kostnader för bland annat forskning och utbildning, kostnader för medlemskap i organisationer och övriga bidrag.

Lag om rikssjukvård har sedan 1 juli 2018 ersatts av lagen om nivåstrukturering av högspecialiserad vård. Syftet med den nya lagen är att nivåreglera större delar av den resurskrävande och högspecialiserade vården i landet. Region Stockholms målsättning är att regionen, med dess forskningskompetens, infrastruktur och storlek, ska bli värd för de områden inom nationell nivåstrukturering som regionen prioriterar och har kapacitet att upprätthålla. För att kunna hantera tillståndsansökningar och delta i det omfattande nationella expertarbetet behöver resurser tillföras för att finansiera en samordnarfunktion som kan bistå Region Stockholm i arbetet med högspecialiserad vård samt för att säkra regional medverkan i de 26 nationella programområdena genom att regionalt utsedda ledamöters arbetsgivare ersätts för arbetad tid inom de nationella programmen. I anslaget till regionstyrelsen finns 17 miljoner kronor för detta.

Sammantaget uppgår anslaget till regionstyrelsen till 2 642,1 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 13,1 miljoner kronor jämfört med 2019.

Resultatkravet för regionstyrelsen fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

För att fullmäktiges mål om tryggad kompetensförsörjning ska uppnås har regionstyrelsens arbete med kompetensförsörjning intensifierats. Regionstyrelsens anslag ökades därför 2019 med 200 miljoner kronor. Tillskottet möjliggör strategiska och långsiktiga satsningar på utbildning och kompetensutveckling, bättre arbetsmiljö. Fokus ligger på Region Stockholms medarbetare i hälso- och sjukvården.

Investeringar

Regionstyrelsens investeringsutrymme uppgår till 99,7 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 1 339,9 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 1 287,2 miljoner kronor enligt tabell 17. Investeringarna består av Framtidens vårdinformationsmiljö som uppgår till 1 200 miljoner kronor, samt övriga investeringar i inventarier och ersättningsinvesteringar vilka inkluderar FLOW inköpssystem och investeringar i RAKEL-systemet samt system för central logganalys.

Tabell 17: Regionstyrelsens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Regionstyrelsen					
Nyinvesteringar >100 mkr	70,0	280,0	390,0	460,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	29,7	18,8	19,6	9,7	9,4
Totalt regionstyrelsen	**99,7**	**298,8**	**409,6**	**469,7**	**9,4**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för regionstyrelsen

Regionstyrelsen ansvarar för ledning, styrning samt uppföljning och analys av de beslut som fattas av fullmäktige. Inom ramen för sitt strategiska ansvar för Region Stockholm lägger styrelsen stor vikt vid uppföljning av att fullmäktiges och dess egna beslut genomförs och resultatet av detta, samt vid att utarbeta strategiska underlag för de beslut som fattas i fullmäktige och styrelsen. Styrelsen ska identifiera framtidsstrategier utifrån analyser av Region Stockholms utmaningar och möjligheter.

Regionstyrelsens uppföljning och analys av såväl ekonomi som verksamhet i hela Region Stockholm stärks liksom styrningen av regionens hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag.

Utgångspunkten för genomförandet av regionstyrelsens uppdrag är att varje skattekrona används så effektivt som möjligt i Region Stockholm. Det kräver en tydligare fokusering på regionens kärnuppgifter. Rätt bemanning och rätt kompetens för uppdragen samt en prioritering av uppgifter till det som har invånarnytta står i fokus.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder per år 2023, måste regionstyrelsen effektivisera sin

verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Regionstyrelsens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Regionstyrelsen ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Regionstyrelsen har en viktig roll i att stödja fastighets- och servicenämnden i att utvecklas till en effektiv tjänsteleverantör inom Region Stockholm. Regionstyrelsen har i dialog med nyttjande nämnder och bolag samt fastighets- och servicenämnden under 2019 definierat nämndens leverans av it-tjänster där det tydliggörs vilka tjänster som tillhandahålls och vad de kostar. Motsvarande arbete ska genomföras inom alla fastighets- och servicenämndens tjänsteområden. Regionfullmäktige beslutar om vilka tjänster som är obligatoriska. Regionstyrelsen har också i uppdrag att tillsammans med fastighets- och servicenämnden kontinuerligt utvärdera tjänsternas kostnadseffektivitet och kvalitet. Regionstyrelsen ska också löpande utvärdera fastighets- och servicenämnden leverans av tjänster och vid behov vidta åtgärder eller väcka förslag som leder till ökad effektivitet i tjänsteutbudet.

År 2021 är det 50 år sedan Stockholms läns landsting bildades. Regionstyrelsen ska uppmärksamma detta under lämpliga former.

Regionstyrelsens ansvar för regional utveckling
Region Stockholm agerar som samlande kraft och för Stockholmsregionens talan med en tydlig och välförankrad röst i och med regionbildningen 2019. Dialog förs såväl på ledande politisk nivå som på tjänstemannanivå i gemensamt prioriterade tillväxt- och utvecklingsfrågor så att Stockholmsregionen ska nå visionen om att bli Europas mest attraktiva storstadsregion.

Regionstyrelsen upprättar förslag till länsplan och följer upp beslutad länsplan.

Regionstyrelsen inventerar och skapar samarbeten för samhällsplanering och samhällsbyggande. Regionstyrelsen ska också hitta synergier och nya finansieringsformer tillsammans med kommunerna, för att öka investeringsramen på regional nivå och maximera bostadsbyggandet samt ge underlag för Region Stockholms påverkansarbete för ökade statliga investeringar i Stockholms län.

Regionstyrelsen ansvarar för att fullgöra de uppgifter som följer av regionens utökade ansvar. Under året ska regionstyrelsen tillsammans med tillväxt- och regionplanenämnden tydliggöra och samordna Region Stockholms roll för genomförandet av landsbygds- och skärgårdsstrategin.

Regionstyrelsen ska inleda samtal med Stockholms stad, Lidingö stad och staten om Spårvägs Citys förlängning, tidplan och finansiering. En förutsättning för detta är att de berörda kommunerna bidrar ekonomiskt liksom att Alkärrsdepån kan behållas.

Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm
Region Stockholms arbete med mål, planering, uppföljning, analys, åtgärder och intern kontroll bygger på en gemensam grund, som benämns ”integrerad ledning och styrning” och beskrivs i bilaga 5. Det integrerade lednings- och styrningssystemet gäller för hela koncernen Region Stockholm, det vill säga samtliga nämnder och bolag.

Inköp
Region Stockholm har genom att fastställa en ny policy för inköp och riktlinjer till den lagt en solid grund för utvecklingen av regionens inköpsverksamhet. Arbetet med att införa en sammanhållen styrning inom området och ett gemensamt inköpssätt för försörjningen av varor och tjänster till regionens verksamheter ska fullföljas och intensifieras. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att senast under första tertialet upprätta en plan för hur arbetet med genomförande av policy för inköp ska bedrivas. Planen ska även omfatta förslag på indelning i kategorier där det är tillämpligt, plan för utrullning av dessa samt fördelning av ansvar per kategori. Regionens mål ska vara att uppnå kostnadsminskningar om minst fem procent per kategori inom tre år från det att arbetet inom respektive kategori påbörjats. Regionstyrelsen ska också utreda om inrättande av en inköpscentral inom fastighets- och servicenämnden är möjligt och om det innebär fördelar för Region Stockholm som helhet. Om regionstyrelsens analys så visar ska fastighets- och servicenämnden etablera en inköpscentral under 2020.

It och digitalisering
It-verksamheten inom Region Stockholm ska bedrivas samlat och kostnadseffektivt, stödja den innovativa och digitala utvecklingen och bidra till utveckling av nya vårdformer och tjänster inom kollektivtrafiken. För att uppnå detta krävs att arbetet integreras systematiskt i alla delar av Region Stockholms styrning, ledning, uppföljning och analys samt drivs aktivt genom förändringsledning.

Mark- och fastighetsägande
Regionstyrelsen arbetar med att ta fram en långsiktig plan för mark- och fastighetsägande.

Lokaler står för betydande kostnader för Region Stockholm, därför är det angeläget att utforma incitament så att användningen blir så kostnadseffektiv som möjligt, att omstrukturering av regionens verksamhet underlättas samt att de lokaler som regionen inte längre är i behov av avyttras.

Fullmäktige har fattat beslut om att ett flertal fastigheter som klassificeras som marknadsfastighet ska försäljas. För att påskynda försäljningen av fastigheterna och tillse att det sker på marknadsmässiga villkor ska regionstyrelsen ansvara för försäljningarna. Godkännande av respektive fastighetsförsäljningen ska beslutas i behörigt organ.

Regionstyrelsen ska säkerställa att det finns incitament för ökad lokaleffektivitet som också underlättar för Region Stockholms nämnder och bolag att lämna lokaler som inte längre behövs. Det är viktigt att Region Stockholm får en effektiv hantering av tomställda lokaler. Förutsättningar för det ska analyseras.

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare
Region Stockholm är en av Sveriges största arbetsgivare. Medarbetarna är regionens viktigaste resurs. Regionen måste kunna rekrytera, behålla och utveckla skickliga medarbetare och chefer i sina verksamheter. Kraft ska fortsatt läggas på att göra Region Stockholm till en attraktivare arbetsgivare för alla anställda. En del i detta arbete handlar om att behålla och attrahera nya medarbetare, att skapa trygg och god arbetsmiljö, bland annat fri från diskriminering och trakasserier, och möjligheter för medarbetare att ta eget ansvar och utvecklas i sin yrkesroll.

Alla Region Stockholms medarbetare har rätt till årliga löne- och medarbetarsamtal. Dessutom ska lön sättas individuellt och lönespridningen, framförallt inom hälso- och sjukvården, öka. För att lyckas bli en attraktivare arbetsgivare ska ledarskapet fortsatt stärkas och utvecklas på samtliga nivåer i regionen.

Ansvaret för verksamhets- och kompetensutveckling ligger hos respektive bolag och nämnd. Regionstyrelsen har ansvar för att ur ett strategiskt perspektiv arbeta med utveckling av höga chefer samt regionövergripande ledarskapssatsningar.

Utmaningen att bemanna Region Stockholms sjukvårdsverksamheter – främst inom akutsjukhusens dygnet-runt-verksamheter – med rätt kompetens på rätt plats – delar regionen med övriga landet. För att säkra kompetensförsörjningen och därmed säkra tillgängligheten till vården för länets invånare måste Region Stockholm bli en föregångare i Sverige när det gäller att attrahera vårdens professioner.

Tydlig koppling mellan ansvar och befogenheter, en platt beslutsstruktur och möjligheter till att fler beslut om hur vården ska organiseras fattas av vårdens professioner bidrar till attraktivitet. Stolta och motiverade medarbetare leder till såväl bättre kvalitet i Region Stockholms verksamheter som ett bättre bemötande av invånare, patienter och resenärer. Fler nöjda medarbetare som kan rekommendera Region Stockholm som arbetsgivare kommer att underlätta rekryteringen av rätt kompetenser. Beslut om arbetstider, schemaläggning och bemanning ska fattas av chef med verksamhets-, budget- och personalansvar.

Det framgår av mätningar att det främst är medarbetarna inom akut- och slutenvården som anser att regionen inte är en tillräckligt attraktiv arbetsgivare. Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag behöver därför ta ansvar för att det finns ett tydligt och sammanhållet ledarskap på alla nivåer för samtliga yrkeskategorier.

Cheferna ska ha och ta ett tydligt mandat samt ägarskap för styrning, ledning och utveckling av respektive verksamhet med budgetansvar. Beslut ska fattas i eller så nära verksamheten som möjligt. Alla bolag och nämnder ska aktivt arbeta för att stödja framförallt linjecheferna i deras chef- och ledarskap.

Kontinuitet i vården ger högre kvalitet. En hög personalomsättning och inhyrda medarbetare är dyrt både ekonomiskt och ur olika kvalitetsaspekter. Varje bolag och nämnd ska vidta nödvändiga åtgärder för att minska personalomsättningen, minska sjukfrånvaron samt på sikt göra sig oberoende av inhyrd personal i den dagliga driften av verksamheterna. Likaså ska användningen av konsulter för annat än tillfälliga arbetsuppgifter eller specialistkompetens minska väsentligt.

För att Sveriges regioner långsiktigt ska kunna säkra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården behöver staten, i samråd med regionerna, ansvara för att hälso- och sjukvårdsutbildningarnas dimensionering, genomförande, inriktning och kvalitet bättre motsvarar regionernas behov av kompetens. Region Stockholm kommer därför att ta initiativ till ett samrådsforum med staten vad gäller kompetens- och utbildningsfrågorna inom hälso- och sjukvården.

Som ett led i förbättrad kompetensförsörjning fortsätter Region Stockholm att utöka antalet allmäntjänstgörings- (AT) och specialisttjänstgöringstjänster (ST) med fokus på bibehållen kvalitet i utbildningens alla delar. Regionen kommer även att erbjuda ett antal sjuksköterskor och undersköterskor betalda specialistutbildningar med bibehållen lön.

Medarbetarna ska känna sig trygga på arbetet. Regionens akutsjukhus genomför redan idag olika insatser för att öka tryggheten bland medarbetarna i vården. Otryggheten upplevs av olika anledningar, vilket framkommer i Region Stockholms medarbetarundersökning. Därför ska bland annat utökad trygghetsutbildning erbjudas alla medarbetare i vården.

Region Stockholms egenregiproduktion av hälso- och sjukvård
Regionstyrelsen ansvarar för den strategiska samordningen samt den löpande uppsikten av Region Stockholms egenregiverksamhet inom hälso- och sjukvård. Egenregiverksamhet bedrivs både i nämnd- och bolagsform. De bolag som driver hälso- och sjukvård ägs formellt av Landstingshuset i Stockholm AB. Åtaganden som Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag har enligt avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden följs upp av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Regionstyrelsen ska löpande följa och analysera hälso- och sjukvårdsproducerande nämnders och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Regionstyrelsen ska bevaka att egenregiverksamheten bedrivs effektivt och med hög produktivitet och i de fall det finns konkurrerande verksamhet ska den bedrivas konkurrensneutralt. En av styrelsens uppgifter gällande produktionsstyrningen är att tillse att jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas samt säkerställa samverkan mellan den egna sjukvårdsproduktionen med fokus på att ge stockholmarna vård av god kvalitet i tid.

Vidare ansvarar styrelsen för att insynen i Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag är god och ändamålsenlig utifrån ett styrningsperspektiv.

Kontinuerlig utvärdering ska göras av vilken verksamhet som bedrivs bäst i egen regi respektive bör bedrivas av andra aktörer.

Regionstyrelsen ska bevaka att Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag förbättrar medarbetarnas arbetsmiljö, minskar personalomsättningen och sänker sjukskrivningstalen.

Säkerhet och beredskap
Större delen av Region Stockholms verksamhet kan betecknas som samhällsviktig. Det ställer krav på att verksamheten kan fortsätta att fungera även om en störning uppstår, samt vid extraordinära händelser. Det är avgörande för tryggheten och krisberedskapen i Stockholms län – och i Sverige – att Region Stockholms akutsjukhus kan upprätthålla sin verksamhet om eller när något inträffar liksom att kollektivtrafiken fungerar så störningsfritt som möjligt. För att Region Stockholm gemensamt, samt varje nämnd och bolag var för sig utifrån respektive ansvarsområden, ska kunna upprätthålla hög säkerhet och beredskap krävs att verksamheten övar, både internt och tillsammans med Samverkan Stockholmsregion. En förutsättning för att Region Stockholm ska kunna hantera störningar, allvarliga och extraordinära händelser är en väl fungerande struktur, såväl övergripande som inom varje nämnd och bolag. Väl fungerande samarbete med andra aktörer och samordning via Samverkan Stockholmsregion är också av stor betydelse för regionens förmåga att hantera störningar.

Med anledning av risken för olika extraordinära händelser är det särskilt angeläget att Region Stockholms säkerhetsskydd upprätthålls och utvecklas för att kunna försvåra angrepp, samt säkerställa att en fortsatt verksamhet kan bedrivas och att regionens skydd för människor, information, funktioner och kritiska anläggningar är starkt. Region Stockholms säkerhetsskydd och beredskap utvecklas årligen för att möta hotbilder.

För att undvika behov av plötsliga och dyra investeringar i och med ett förändrat klimat – eller att verksamheter inte kan utföras – ska en klimat- och sårbarhetsanalys dels utarbetas av varje nämnd och bolag, dels analyseras regionövergripande. Under 2019 har det genomförts en nulägesanalys om klimatanpassning av Region Stockholm. Utifrån analysen har en klimatanpassningsplan utarbetats. Planen innefattar klimatomställning, klimatanpassning och klimatberedskap. Särskild vikt har lagts vid beredskap för extremväder såsom värmeböljor och skyfall.

Varje nämnd och bolag ska genomföra årliga risk-, klimat- och sårbarhetsanalyser som underlag för sitt ständiga förbättringsarbete inom området. Analyserna ska omfatta både verksamheter, fastigheter och teknisk infrastruktur. Regionstyrelsen ansvarar för att genomföra en årlig samlad analys av nämndernas och bolagens analyser och förbättringsarbete för att säkerställa att regionens förmåga att hantera oförutsedda händelser är tillräcklig, samt för att erhålla ett regionövergripande perspektiv på utvecklingsbehov och förbereda nödvändiga övningar.

Det är nödvändigt att säkerhetsarbetet är väl integrerat i både det strategiska och operativa arbetet inom respektive nämnd och bolag. Nämnder och bolag ska fortsätta prioritera arbetet med att implementera och följa krisberedskapsplanen och riktlinjerna för säkerhet som har beslutats.

Digitaliseringen och det ökande behovet av informationsdelning innebär att Region Stockholms informationssäkerhetsarbete behöver hantera en ökad exponering mot omvärlden och en ständigt föränderlig hotbild. Därför behöver kontinuerliga insatser göras för att utveckla regionens informationssäkerhetsarbete och tydligt rikta in det mot prioriterade områden.

Modernisera vården
Patientens möten med hälso- och sjukvården ska moderniseras. Patienten ska aktivt kunna följa sin vård, bland annat genom tillgång till sin journal via nätet, i nätverkssjukvården. Digitaliseringen ska ge förutsättningar att verka proaktivt och möjligheter för hälso- och sjukvården att möta patientens behov i ett tidigare skede av sjukdomsförloppet. Alla digitala tjänster och system ska konstrueras med hänsyn till tillgänglighet och användbarhet för människor oavsett teknikvana eller funktionsvariation. Skyddet för patienters integritet är avgörande i detta arbete.

Vårdpersonalen ska besparas onödigt administrativt krångel och kunna ägna mer tid åt sitt kärnuppdrag. Digital utveckling ska drivas med patienternas och medarbetarnas behov i fokus, och dessa ska ges goda förutsättningar till delaktighet och medverkan i utvecklingsarbetet. För att digitaliseringen ska gå snabbare och leda till bättre arbetsmiljö och samhällsservice, krävs ett tydligt förändringsledarskap på alla beslutsnivåer och att digital kompetens säkerställs hos både ledare och medarbetare. Regionens medarbetare ska genomgå ett digitalt kompetenslyft för att fullt ut kunna tillgodogöra sig digitaliseringens möjligheter och känna sig trygga med att använda modern teknik.

Under mandatperioden införs Framtidens vårdinformationsmiljö, FVM. Målet är en mer ändamålsenlig, säker och sammanhållen informationsmiljö. En modern digital plattform med stöd för dokumentation, beslutsfattande och samverkan är en förutsättning för ökad patientsäkerhet och patientdelaktighet liksom för verksamhetsutveckling, forskning och innovation. Det ska utformas så att en fortsatt dynamisk utveckling av hälso- och sjukvården möjliggörs över tid genom innovativa digitala tjänster samt med en god kostnadskontroll så att de verksamhetsmässiga och ekonomiska effekterna uppnås. Region Stockholms it-system och applikationer ska så långt det är möjligt bygga på

etablerade standarder och gemensamma principer som möjliggör en integrerad och samspelande informationsmiljö.

Investeringen i FVM är också en förutsättning för att stärka informationssäkerheten och skyddet för känsliga hälsodata. Vårdens samhällsviktiga digitala infrastruktur ska skyddas mot så kallade cyberattacker, och it-system och informationshantering ska hålla hög standard för att skydda enskilda individers integritet. Fortlöpande riskbedömningar ska ske i flera led för att garantera en hög nivå av kravställning gentemot såväl samtliga leverantörer som de vårdgivare som arbetar med finansiering från Region Stockholm.

Region Stockholm ska fortsätta och fördjupa satsningen på digital tillgänglighet i vården. Genom effekthemtagning av den digitala utvecklingen ska ett digitaliseringslyft genomföras. Syftet är att säkerställa att alla vårdgivare uppfyller det av regionfullmäktige beslutade införandet av en digital vårdgaranti. Arbetet med att genomföra digitaliseringslyftet sker successivt under en treårsperiod.

Arbetet med att få redan befintliga system att fungera bättre ska fortgå, samtidigt som den stegvisa utfasningen fortsätter av de system som är omotiverat kostnadsdrivande eller bygger på föråldrad teknik som inte motsvarar de krav och behov som finns inom hälso- och sjukvården idag.

En region för forskning, utbildning, utveckling och innovation
Region Stockholm stöttar en omfattande forskningsverksamhet främst inom det medicinska området. Huvudsyftet är att den ska utveckla vården och komma patienterna till gagn. Under 2020 ska en ny forskningsstrategi beslutas. Förutom den medicinska forskningen (patientnära forskning) behöver strategin även omfatta andra områden såsom miljö, regional fysisk planering och trafik.

I syfte att stärka forskning, utbildning, utveckling och innovation inom hälso- och sjukvården genomförs ett forskningslöfte respektive innovationslöfte under mandatperioden. Forskningslöftet innebär att Stockholmsregionen ska bli en av världens fem främsta life-science-regioner till 2023 samt öka andelen kliniska prövningar inom både farmakologi och medicinteknik med 50 procent fram till 2022. Stockholmsregionen har en unik möjlighet till forskning och utbildning med flera ledande universitet i regionen, ett av världens modernaste universitetssjukhus för högspecialiserad vård, Karolinska Universitetssjukhuset, samt en helt ny klinisk forskningsbyggnad, BioClinicum intill universitetssjukhuset. För att främja forskning i hela nätverkssjukvården utlyser Region Stockholm årligen särskilda

forskningsmedel för nätverkssjukvården vari en tydlig koppling till primärvården är ett av kriterierna. Innovationslöftet tar fasta på att Region Stockholm ansvarar både för att höja organisationens egen innovationsförmåga, men också för att stimulera regional tillväxt och utveckling i länet. Region Stockholm ska skapa de bästa förutsättningarna för att länet ska förbli ledande, arbeta innovativt och hållbart. Stockholmsregionen är redan Sveriges och Europas mest innovativa region och ambitionen är att bli världens mest innovationsdrivna region år 2025. Region Stockholm har en viktig roll för att denna målsättning ska förverkligas.

Sveriges och Stockholmsregionens konkurrensfördelar i ett globalt perspektiv, som tillgång till biobanker, kvalitetsregister och hälsodata, ska tillvaratas. Avtalsformer och upphandlingsformer ska ses över för att stimulera innovation och förnyelse. Vårdens ersättningssystem ska ses över för att exempelvis premiera prevention, digitala vårdmöten och kontinuerligt stöd på distans för personer med kronisk sjukdom.

En större del av arbetet med forskning, utbildning, utveckling och innovation behöver följa patienterna till öppenvården och primärvården. Därför ska Region Stockholms forskningsmedel prioritera projekt som involverar primärvården. Region Stockholms forskningsmedel riktade mot hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser ska stärkas.

Ett Centrum för hälsodata driftsattes under 2019 och ska utgöra navet för dem som behöver säker tillgång till kvalitetssäkrade hälsodata. Centrumet ska säkerställa att delning av hälsodata görs i enlighet med lagar och förordningar på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt. Syftet är att underlätta för forskningen och för utvecklingen av ny kunskap, nya behandlingsmetoder, läkemedel och medicinteknik. Centrumet ska även dela hälsodata för uppföljning av vårdens kvalitet. Vården är helt beroende av en säker tillgång till kvalitetssäkrade data för att generera den kunskap som gynnar både dagens och morgondagens patienter.

Region Stockholm ska möjliggöra utveckling och tillämpning av artificiell intelligens (AI). Arbetet med att attrahera framtidens talanger behöver intensifieras och ske på bred front mellan akademin, offentlig sektor och näringslivet/industrin. Region Stockholm ska aktivt bidra till och underlätta en sådan satsning, exempelvis genom att erbjuda befintliga testmiljöer och säker åtkomst till kvalitetssäkrade data. Gemensamma strategier och utvecklingsprojekt ska tas fram för att bygga ett attraktivt ekosystem för framtidens AI-forskare och -utvecklare.

Region Stockholm arbetar för att regionen ska vara en ledande inom life-science. En långsiktig life-science-strategi som konkretiserar hur utvecklingen kan drivas framåt i bred samverkan fastställs under 2020. Samarbetet mellan akademin, hälso- och sjukvården samt näringslivet/industrin ska fördjupas för att gemensamt identifiera och avskaffa hinder. Som en del av Forskningslöftet hölls en första problemlösarkonferens under 2019. Erfarenheterna från denna ska vara utgångspunkten i det fortsatta samverkansarbetet.

Läkemedelsföretagens möjligheter till kliniska prövningar i Stockholmsregionen behöver förbättras. Samarbetet med företag inom medicinteknik ska utvecklas, exempelvis genom testmiljöer och innovationspartnerskap. Tidsödande processer ska inte i onödan hämma utvecklingen av nya läkemedel och behandlingsmetoder som kan rädda liv. Därför ska en garanterad svarstid om maximalt tio dagar införas på intresseförfrågningar från akademin och näringslivet/industrin som vill genomföra kliniska studier. Forskning och utbildning är två av sjukvårdens grunduppdrag jämte vårdproduktionen. Alla vårdgivare, såväl egenregi som privata, ska därför på anmodan av Region Stockholm delta i forskning och utbildning.

Ett stärkt arbete för en hållbar region
Ett ambitiöst och effektivt hållbarhetsarbete rustar Region Stockholm och Stockholmsregionen inför framtiden. Genom arbetet med att ställa om uppnås minskad miljöpåverkan, ökad social hållbarhet samt risk- och kostnadssänkningar på lång sikt.

Hållbarhetsperspektiv ska genomsyra Region Stockholms arbete och verksamheter och alltid beaktas när beslut fattas. Regionstyrelsen genomför därför översyn av Region Stockholms hållbarhetsarbete med syfte att uppvärdera hållbarhetsarbetet. Nödvändiga lednings-, styrnings- och organisationsjusteringar ska genomföras.

Regionstyrelsen har under 2019 påbörjat arbetet med framtagande av en hållbarhetspolicy och ett hållbarhetsprogram som kommer att ersätta nuvarande miljöprogram. De ska stärka det strategiska hållbarhetsarbetet och möjliggöra ett sammanhållet arbete med Region Stockholms ambitioner när det gäller ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet. I detta ingår att utreda de ekonomiska vinster som finns med ett stärkt hållbarhetsarbete. I arbetet ska förutsättningarna för att införa koldioxidbudgetering utredas. Hållbarhetspolicy ska beslutas 2020 och programmet 2021.

Textilanvändningen har stor miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Därför ska regionstyrelsen under året lägga särskild vikt vid att effektivisera textilanvändningen inom Region Stockholm.

Region Stockholm bedriver ett framgångsrikt arbete med att ställa hållbarhetskrav i upphandlingar. Arbetet med att ställa hållbarhetskrav på ett effektivt sätt vid inköp ska fortsätta utvecklas inom ramen för utvecklingen av inköpsprocessen. Hållbarhetskrav ska ställas vid upphandling av livsmedel och patientmåltider. Integrerat med utvecklingen av regionens inköp ska resurseffektivitet för prioriterade materialflöden utvecklas. Regionstyrelsen ska även utarbeta instruktioner för hur kravställande kring klimatpåverkan från produkter kan göras.

Läkemedels negativa miljöpåverkan är en utmaning då vattenrening är en kommunal fråga. Regionstyrelsen ska aktivt följa utvecklingen av metoder för rening av läkemedelsrester och analysera hur Region Stockholm på ett kostnadseffektivt sätt kan utveckla punktrening i anslutning till vårdmiljöer.

Andelen nollutsläppsfordon i Region Stockholm ska öka.

För att uppmana till minskad användning av plast och engångsartiklar inom administrativa verksamheter ska en utfasningslista för prioriterade produkter inom dessa tas fram.

Regionstyrelsen har inlett en översyn av samtliga Region Stockholms verksamheter för att säkerställa giftfria miljöer för brukare, patienter, resenärer och medarbetare. Detta har gjorts med ett särskilt fokus på barns behov. Arbetet fortsätter under 2020.

Ekonomiska incitament för att gynna klimatvänligare alternativ ska införas för nämnder och bolag.

Alla verksamheter som arbetar på uppdrag av Region Stockholm ska bedrivas så att invånarna behandlas och bemöts likvärdigt, individuellt och utan diskriminering. Regionstyrelsens strategiska styrning av arbetet med social hållbarhet ska utvecklas och stärkas. Regionstyrelsen ska, integrerat med implementeringen av uppförandekod, stärka arbetet med gott uppförande och bemötande och aktivt motverka alla former av diskriminering.

Fullmäktiges mål och indikatorer

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet	140 mkr	≥ 635 mkr	≥ 416 mkr	≥ 424 mkr	≥ 468 mkr
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel sökta statsbidrag som har använts		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hållbar investeringsutveckling					
Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter	≤ 9,5 %	≤ 8,7 %			
Räntebärande skulders andel av de totala intäkterna	≤ 70 %	≤ 65 %	≤ 65 %	≤ 65 %	≤ 65 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika kommuner i länet (RUFS)		Minska	Minska	Minska	Minska
Andel verksamheter som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet		≥ 60 %	≥ 65 %	≥ 70 %	≥ 75 %
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)		≥ -9 %	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom Region Stockholms nämnder och bolag	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter	≥-48 %	≥ -49 %	≥ -50 %		
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Andel förnybara källor i Stockholms läns energiproduktion (RUFS)		Öka			
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					

Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018.		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnder och bolag		≥ 50 %	öka	Öka	Öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnder och bolag		≥ 50 %	26	Öka	Öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Indikator att utveckla: Administrationens andel av kostnaderna		Minska			
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Antal kommuner som anser att samarbetet med Region Stockholm bidrar till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering		26			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Andel av nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		≥ 25 %	≥ 30 %	≥ 35 %	≥ 40 %
Indikator att utveckla: innovationsgrad					
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa					
Andel svar inom tio dagar på intresseförfrågningar från life science-bolag om att delta i kliniska studier		≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 85 %
Antal etikprövningstillstånd där Region Stockholm är forskningshuvudman		≥ 775	≥ 785	≥ 795	≥ 805
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm		≥ 4100	≥ 4200	≥ 4300	≥ 4400
Regional vetenskapsspets: Antal topp-10-placeringar för Stockholm Trio (KI, SU och KTH) i Times Higher Education, QS World Universities samt Shanghai Ranking bland europeiska universitet		≥ 1	≥ 1	≥ 1	≥ 1
Andel förfrågningar om datautlämning från Centrum för hälsodata där integritetssäkrad hälsodata lämnats ut inom 30 dagar		≥ 50 %	≥ 60 %	≥ 70 %	≥ 80 %

Antalet i Region Stockholm slutförda kliniska studier under de senaste fem åren som redovisas i clinialtrials.gov		≥ 305	≥ 320	≥ 335	≥ 350
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen					
Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik (RUFS)		≥ 70 %			
Indikator att utveckla: Antal genomförda åtgärder enligt framkomlighetskommissionens plan					
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion					
Antal etablerade huvudkontor i Stockholmsregionen		≥ 22			
Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS)		≤ 5			
Placering i jämförelsen av konkurrenskraft i storstadsregioner i EU (EU Regional Competitiveness Index)		≤ 4			
Indikator att utveckla: Internationell tillgänglighet					
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			
Indikator att utveckla: Andel privata vårdgivare med avtal som deltar i utbildning av AT- och ST-läkare					

Regionstyrelsen ska som nämnd även för egen del styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel sökta statsbidrag som har använts		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			

Antal kommuner som anser att samarbetet med Region Stockholm bidrar till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering		26			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa (regionstyrelsen)					
Andel svar inom tio dagar på intresseförfrågningar från life science-bolag om att delta i kliniska studier		≥ 85 %	≥ 85 %	≥85 %	≥ 85 %
Antal etikprövningstillstånd där Region Stockholm är forskningshuvudman		≥ 775	≥ 785	≥ 795	≥ 805
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm		≥ 4100	≥ 4200	≥ 4300	≥ 4400
Regional vetenskapsspets: Antal topp-10-placeringar för Stockholm Trio (KI, SU och KTH) i Times Higher Education, QS World Universities samt Shanghai Ranking bland europeiska universitet		≥ 1	≥ 1	≥ 1	≥ 1
Andel förfrågningar om datautlämning från Centrum för hälsodata där integritetssäkrad hälsodata lämnats ut inom 30 dagar		≥ 50 %	≥ 60 %	≥ 70 %	≥ 80 %
Antalet i Region Stockholm slutförda kliniska studier under de senaste fem åren som redovisas i clinialtrials.gov		≥ 305	≥ 320	≥ 335	≥ 350
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion					
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Regionstyrelsen ska som nämnd även styra mot det nämndspecifika målet *Uppnå strukturerad styrning av region Stockholms verksamheter* och dess indikator. Det innebär att nämnden ska styra mot målet och dess indikatorer, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

Nämndspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
UPPNÅ STRUKTURERAD STYRNING AV REGION STOCKHOLMS VERKSAMHETER					
Indikator att utveckla: Indikator som mäter strukturerad styrning					

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden

Övergripande uppgifter

Hälso- och sjukvårdsnämnden utövar beställarstyrning av hälso- och sjukvården i Region Stockholm i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar för att tillhandahålla en hälso- och sjukvård i Stockholms län som svarar mot den växande befolkningens behov. Nämnden ska ha ett helhetsperspektiv för att säkerställa att hälso- och sjukvården styrs, samordnas och utvecklas så att de begränsade resurserna anpassas till befolkningens behov samt för den strategiska och långsiktiga utvecklingen av hälso- och sjukvården för att den ska förbättras och för att regionens övergripande mål för hälso- och sjukvården uppnås.

Nämndens beslut om Region Stockholms övergripande struktur för och inriktning för hälso- och sjukvården ska säkerställa en vård som präglas av kontinuitet och god hälsoekonomi.

Huvudstrategier för att nå ovanstående inriktningar

- Nära samverkan mellan husläkarmottagningar och övrig specialistvård
- Valfrihet och mångfald av vårdgivare
- Renodling av akutsjukhusens verksamhet
- Integrering av psykiatrisk och somatisk vård
- Särskilt uppdrag till Karolinska Universitetssjukhuset

Ekonomiska förutsättningar

Hälso- och sjukvårdsnämndens anslag för 2020 ökar med 2,6 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 18: Resultaträkning för hälso- och sjukvårdsnämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	63 622	65 615	67 236	2,5%	68 951	70 711	72 507
- varav anslag	*60 397*	*62 025*	*63 638*	2,6%	*65 292*	*66 990*	*68 732*
- varav statsbidrag	*2 104*	*0*	*2 237*		*2 283*	*2 329*	*2 364*
Köpt vård	-52 522	-54 095	-55 329	2,3%	-56 634	-57 807	-59 312
Läkemedelsförmånen	-5 906	-6 154	-6 339	3,0%	-6 514	-6 687	-6 769
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-4 609	-5 366	-5 569	3,8%	-5 803	-6 216	-6 425
Summa kostnader	*-63 037*	*-65 615*	-67 236	2,5%	*-68 951*	*-70 711*	*-72 507*
Resultat	**585**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

I budget 2019 tillfördes hälso- och sjukvårdsnämnden 360 miljoner kronor för en primärvårdsreform, medel för mödravård i särskilt utsatta områden, samt tillfällig förstärkning för omställning för förbättrat vårdflöde. Primärvårdsstrategin antogs under 2019 och konkretiseras med ytterligare åtgärder. Satsningen på primärvården från budget 2019 är permanent. För 2020 höjs ersättningen till husläkarverksamheterna med 1,5 procent.

Inom ramen för hälso- och sjukvårdsnämndens anslag ska nämnden säkerställa att Karolinska Universitetssjukhuset erhåller ersättning för BioClinicum på 120 miljoner kronor per år.

Sammantaget uppgår anslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden 63 638 miljoner kronor 2020 vilket innebär en ökning med 1 613 miljoner kronor jämfört med 2019.

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultatkrav fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019.

Investeringar

Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme uppgår till 7,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 43,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 23,0 miljoner kronor enligt tabell 19. Planerade investeringar består av framtida IT-plattform för prehospital vård (FRAPP), uppbyggnad av civilt försvar inom katastrofmedicinska verksamheten samt upprustning av ledningsplatser.

Tabell 19: Hälso- och sjukvårdsnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Hälso- och sjukvårdsnämnden					
Nyinvesteringar <100 mkr	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Totalt hälso- och sjukvårdsnämnden	**7,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för hälso- och sjukvårdsnämnden

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Hälso- och sjukvården är inne i en stark förändringsprocess till följd av tekniska och medicinska landvinningar såväl som planenlig omstrukturering. Akutsjukhusen genomgår en stor omdaning och en inriktning finns där den nära vården ska ha ett större uppdrag. Regionen ska ta ansvar för att säkerställa att medicinskt baserade prioriteringsmekanismer finns på plats och används samt att vården struktureras på ett kostnadseffektivt sätt. Därför ska hälso- och sjukvårdsnämnden se över om och hur vårdstrukturen kan effektiviseras i enlighet med LEON-principen (principen kring lägsta effektiva omhändertagandenivå). I den skattefinansierade vården faller även kostnader för outnyttjade fasta resurser och underskott i verksamheter, tillbaka på regionen. Översynen ska omfatta hur avgränsningar och fördelning av vårduppdrag påverkar det totala resursutnyttjandet. Den ska resultera i att möjliggöra och konkretisera prioriteringar både utifrån behov och utifrån kostnadseffektivitet. Region Stockholm har ett stort vårdutbud. För att säkerställa god ekonomisk hushållning och jämlik fördelning av resurserna ska hälso- och sjukvårdsnämnden utreda vårdinnehållet, så att den vård som ges är den mest effektiva, och att resurser går till vård som har gott hälsoutfall.

Under 2018 var det totalt drygt en halv miljon uteblivna besök inom länets hälso- och sjukvård. Drygt 2 100 operationer ställdes in till följd av att patienterna uteblev eller avbokade sent. Det motsvarar i kostnader minst 500 miljoner kronor. När höjda avgifter vid uteblivna besök infördes i Region Skåne minskade antalet med 39 procent. Skattemedel ska användas varsamt och uteblivna besök innebär stora kostnader för sjukvården. Därför ska Region Stockholm höja avgifterna för uteblivna besök. En utredning ska föreslå hur avgifterna ska höjas för att minska antalet uteblivna besök. Utredning ska föreslå högre avgifter för till exempel uteblivet besök för operation. Inom ramen för utredningen ska en konsekvensanalys göras och undantag för fall där höjd avgift inte bör tas ut föreslås, exempelvis uteblivna besök som beror på psykisk sjukdom. Det handlar om att effektivisera planeringen av vården och på så sätt sänka kostnaderna. Utredningen ska samtidigt se över hur regelverket för patientavgifter kan förenklas. Mer enhetliga avgifter samt färre undantag och särregler bör eftersträvas för att underlätta administration och tillämpning av reglerna. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska genomföra utredningen skyndsamt så att beslut av höjda avgifter vid uteblivna besök kan fattas av regionfullmäktige senast den 31 mars 2020.

Allt mer avancerad vård kan idag erbjudas utanför akutsjukhusen. Vid utflytt av vård från akutsjukhusen till primärvården eller den öppna specialistvården ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa samverkan i syfte att nå en sammanhållen vårdkedja för patienten, patienternas trygga

överlämnande, behov av kapacitetsförändringar hos vårdgivare och kompetenshöjande insatser samt att alla vårdgivare, såväl egenregi som privata, på anmodan av Region Stockholm ska delta i forskning och utbildning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska utveckla sitt arbete med avtalsuppföljning. Avtalens utformning för effektiv styrning mot nämndens uppsatta mål och indikatorer ska utvecklas, liksom uppföljningen av vårdens kvalitet. Åtgärder ska vidtas för att säkerställa förbättringar i de verksamheter som inte klarar av sitt uppdrag att erbjuda god vård inom rimlig tid. Under 2020 kommer en modell utarbetas för kvalitetsuppföljning. Modellen ska bidra till att sätta än mer fokus på kvalitetsfrågor i såväl styrning som uppföljning och utveckling i regionens sjukvårdsavtal. Uppföljningen ska vara ett verktyg för gemensamt, systematiskt arbete med att utveckla vårdkvaliteten tillsammans med vårdgivare och patienter.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska effektivisera sin administration. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens. Nämnden ska prioritera utveckling och uppföljning av avtal med vårdgivare, för att säkerställa effektivt resursutnyttjande. Nämnden får även i uppdrag att se över ersättningsetableringarna inom den nationella taxan. Hälso- och sjukvårdsnämndens avtal ska utvärderas löpande och justeras för att bättre anpassas efter patienternas behov, vårdgivarnas långsiktiga förutsättningar och för att åstadkomma vård som är kostnadseffektiv för skattebetalarna. Större delen av genomförandet av vårdens utveckling behöver ske i det dagliga arbetet och den politiska styrningen ska göra detta möjligt. Nämnden ska också under 2020 säkerställa att de avtal som dataskyddsförordningen kräver finns med samtliga avtalsparter som hanterar person- och patientuppgifter samt med länets kommuner.

Hälso- och sjukvårdsnämndens inköp ska utvecklas för att kännetecknas av ekonomiskt effektiva affärer, som ger rätt kvalitet till bästa möjliga pris. Vidare ska inköpsarbetet bedrivas i enlighet med Region Stockholms inköpspolicy.

För att realisera den nytta som Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) förutsätts medföra, ska hälso- och sjukvårdsnämnden bedriva ett proaktivt och omfattande förberedelsearbete inför införandet. Nämnden får i uppdrag att under 2020 ta fram en plan för en säker driftsättning av FVM, med särskilt fokus på att beskriva effekthemtagning av programmet samt att gemensamt med vårdgivarna planera resursdelning och avlastning inför planerade produktionsbortfall vid införandet av den nya systemmiljön.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har sedan tidigare fullmäktiges uppdrag att beakta nettokostnadsökningen i kommande budgetarbete, LS 2017-0753.

Hantering av patientavgifter upplevs av många vårdgivare, patienter, anhöriga och gode män som administrativt betungande. Nya betalningslösningar är en del i utvecklingen mot en effektivare region, frigör tid och resurser till vårdens kärnuppdrag, minskar den administrativa bördan i vården och ökar den patientupplevda kvaliteten genom enkelhet och moderna metoder för betalning. Arbetet med att ta fram nya betalningslösningar i vården påbörjas under 2020.

Region Stockholm och kommunerna i regionen ansvarar för olika delar av den enskildes process genom hälso- och sjukvård, omsorg och socialtjänst. Samverkan är en avgörande faktor för att invånarna i länet ska erbjudas bästa möjliga vård och omsorg. Det finns idag ett antal överenskommelser mellan Region Stockholm och kommunerna i länet som reglerar samverkan mellan huvudmännen inom olika områden men det saknas en övergripande samverkansöverenskommelse och samverkansorganisation. Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att i dialog med regionstyrelsen under 2020, utifrån den förstudie om hälso- och sjukvårdsavtal som genomförts i samråd med länets kommuner, påbörja arbetet med att ta fram en övergripande överenskommelse avseende hälsa, vård och omsorg i Stockholmsregionen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska under 2020 ha följande inriktning för sin verksamhet:

- Primärvården ska förstärkas.
- Tillgängligheten ska förbättras bland annat genom kortare köer.
- Vården för lätt till måttlig psykisk ohälsa för hela befolkningen ska byggas ut.
- Kvaliteten i vården ska förbättras genom stärkt kunskapsstyrning och uppföljning.
- Vårdkedjor ska utvecklas med fokus på sammanhållen vård, patientsäkerhet och patientens trygghet.
- Vården ska bli mer personcentrerad samtidigt som arbetet med att säkra vård på rätt nivå utvecklas.
- Patientens ställning och valfrihet i vården ska utvecklas.
- Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet ska utvecklas.
- Moderna IT-stöd ska implementeras för att förbättra arbetsmiljö och stärka tillgängligheten till hälso- och sjukvård för invånarna.
- Genomföra beställning och uppföljning av att hälso- och sjukvård bedrivs kostnadseffektivt, är av god kvalitet och har hög tillgänglighet.

Köerna till första besök i specialistvården i Stockholmsregionen är bland de kortaste i landet. Dock är måluppfyllelsen av vårdgarantin inom operation/behandling inte lika hög som i andra delar av vården. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska rikta särskilt fokus på och prioritera åtgärder i avtal och överenskommelser för att minska väntan på behandling och operation. Rehabilitering ska vara en naturlig del i vårdkedjan.

I takt med att allt mer vård som tidigare erbjöds inom akut- och slutenvården nu erbjuds i den öppna specialistvården ska hälso- och sjukvårdsnämnden införa en tydligare struktur för var patienterna bäst tas om hand:

- Vårdutbudet inom vårdvalen och den övriga öppna specialistvården ska ses över med fokus på behovsorientering, tillgänglighet, kvalitet, långsiktigt hållbara ersättningsmodeller och effektiv användning av skattebetalarnas pengar.
- Ersättningen ska, där det är möjligt, styra mot utfall och resultat för patienten och stimulera för patienten värdeskapande åtgärder och egenvård, liksom ge vårdgivarna incitament att lösa så många uppgifter som möjligt vid samma besök och att inläggningarna kan undvikas.
- Detaljstyrningen ska begränsas till förmån för att vårdgivarna, professionen och patienterna ska kunna hitta egna kvalificerade lösningar för omhändertagande med hög kvalitet.
- De administrativa pålagorna för vårdgivarna ska minimeras och den digitala infrastrukturen förbättras för att medarbetarnas tid ska kunna användas på bästa sätt.
- Ta fram ekonomiska verktyg, indikatorer och nyckeltal som beskriver effekthemtagningen av nätverkssjukvården och införandet av digitala vårdtjänster, utifrån förändrade beteenden och konsumtionsmönster. Arbetet syftar till att utveckla ett bättre beslutstöd för vårdgivarna respektive hälso- och sjukvårdsförvaltningen för planeringen av en sömlös vård och en bättre användning av vårdens resurser.

Framtidens hälso- och sjukvård konkretiseras med en primärvårdsstrategi

I Region Stockholm pågår det slutgiltiga arbetet med att ställa om till framtidens hälso- och sjukvård (FHS), utifrån de bärande principerna att all vård ska bedrivas på mest effektiva vårdnivå och i möjligaste mån av vårdgivare i nätverk inom öppenvården. Delar av FHS med direkt påverkan på primärvården är bland annat införandet av närakuter, fler digitala vårdtjänster, ett tydligare koordineringsuppdrag till vårdcentralerna av vården för enskilda patienter samt ett ökat fokus på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. En stärkt primärvård är en viktig del av framtidens hälso- och sjukvård. Under 2019 har hälso- och

sjukvårdsnämnden tagit fram ”Mål och strategisk inriktning för primärvården 2019-2025”. Strategins övergripande inriktning är en primärvård som ska finnas nära och vara tillgänglig för länets alla invånare.

Primärvården utvecklas och husläkarverksamheten stärks
Primärvården ska vara det naturliga och mest attraktiva valet för de allra flesta sjukdomstillstånd och vårdbehov både för somatisk och psykisk hälsa. Tillgängligheten till länets husläkarmottagningar ska vara mycket god, och där ska erbjudas vård och möjlighet till slutbehandling för större delen av invånarnas vårdbehov, inklusive lätt till måttlig psykisk ohälsa för barn och vuxna. Den ökande psykiska ohälsan hos befolkningen ska mötas med tidiga insatser. Mottagningar för första linjens psykiatri ska byggas ut i ett länstäckande nätverk. För att kunna erbjuda en tillgänglig och sammanhållen vård och utveckla det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet krävs en hög kapacitet och kompetens inom primärvården. Formerna för digitala aktörers etablering behöver tydliggöras. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska därför fortsatt prioritera följande:

- *Mer resurser till husläkarverksamheterna.* För att möjliggöra husläkarverksamheternas roll som ett nav i vården har resurserna under en tid ökat, vilket ska ske även 2020. Ersättningen till fler områden inom primärvården ses också över.
- *Fast husläkare för alla som vill.* För att utveckla kvaliteten och kontinuiteten och stärka förtroendet för vården bland invånarna behöver fler erbjudas en fast, namngiven, husläkare. I det arbetet ska nämnden säkerställa hur de grupper som av olika skäl inte vill listas hos en fast läkare på ett tryggt sätt kan tas om hand i primärvården. Läkare ska fortsatt kunna begära ett tak för antalet listade patienter för att möjliggöra förutsättningar att utföra uppdraget utifrån de listade patienternas behov och med en hållbar arbetssituation.
- *Stärkt samordning och samverkan.* Inom husläkarverksamheten ska nämnden säkerställa en kontinuitet i vården, framförallt för dem med mer omfattande vårdbehov. Det innebär också behov av en mer aktiv guidning till vård inom andra specialiteter, och uppföljning t.ex. av vård som sökts akut. Husläkarverksamheternas samverkan med annan specialistvård ska därför förenklas och förbättras med smidiga former för remittering samt konsultationsmöjligheter. Patienter som kan vårdas hos husläkaren ska inte söka vård på närakuterna för barn och vuxna, akutmottagningarna eller inom specialistvården. Detta stimuleras genom avtal och informationsinsatser.
- *Hög tillgänglighet.* Nämnden ska genom avtal och uppföljning stimulera till förbättrad tillgänglighet för att fler ska leva upp till gällande vårdgaranti. Tidsbokning och kontaktvägar ska präglas av

valfrihet, där tillgången till olika former av vårdmöten ska anpassas till invånarnas behov genom bl.a. olika e-tjänster. Tillgången till öppettider utanför kontorstider bör stimuleras på det sätt som ger mest nytta för patienten utifrån effektivt resursanvändande och utarbetas i dialog med vårdgivarna.

- *Säkrad kompetensförsörjning.* En stärkt primärvård förutsätter att fler läkare arbetar som allmänspecialister. Under 2020 ska antalet specialisttjänstgöringstjänster inom allmänmedicin utökas. För att öka takten ska dessutom fler specialiteter inom primärvårdens kunna uppbära egen lista.

Folkhälsa
Hälsan i Stockholmsregionen blir allt bättre men ser olika ut i olika delar av länet och inom olika grupper. Därför ska nämnden säkerställa att hälso- och sjukvårdens insatser utformas utifrån olika behov och förutsättningar.

Folkhälsopolicyn är ett viktigt styrdokument som ligger till grund för nämndens arbete och det regionala vårdprogrammet för hälsosamma levnadsvanor. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska under 2020 utveckla arbetssätt och metoder som underlag för Region Stockholms fortsatta styrning av folkhälsoarbetet. En ny folkhälsopolicy som tar vid efter den nuvarande som gäller till 2021, ska tas fram under 2020. En målsättning för både folkhälsoarbetet och för hälso- och sjukvården är att minska förekomsten av de riskfaktorer som bidrar till störst sjukdomsbörda. Ett helhetsgrepp för att minska förekomsten av övervikt och fetma hos barn och vuxna ska tas genom informations- och stödinsatser på olika sätt till olika grupper. Genom tidig upptäckt av högt blodtryck kan hjärt- och kärlsjukdomar samt stroke förebyggas kostnadseffektivt. Nämnden ska utreda om opportunistisk blodtrycksmätning är en hälsoekonomiskt lämplig metod.

Primärvården och husläkarmottagningarna har en viktig roll inom folkhälsoarbetet och fler metoder behöver utvecklas inom det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet med primärvårdsstrategin som grund. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska även se över former för spridning av redan effektiva hälsofrämjande insatser i regionen. Den regionala prioriteringen i RUFS 2050 om att minska hälsoklyftor är ett gemensamt ansvar för många aktörer i länet. Fysisk aktivitet är en viktig del i detta. Nämnden ska i samverkan med tillväxt- och regionplanenämnden utreda hur den fysiska aktiviteten kan öka bland befolkningen. Fysisk aktivitet på recept, FaR, är ett kostnadseffektivt sätt att förbättra hälsan bland invånarna. Därför ska kunskapen om modellen stärkas bland regionens vårdgivare och patienter. Primärvården ska också

utveckla förmågan att identifiera och, i samverkan med civilsamhället och kommunerna, stötta den som riskerar att drabbas av ofrivillig ensamhet.

Hälso- och sjukvårdsnämnden bör utreda konceptet kring riktade hälsosamtal för prevention anpassat efter regionens förutsättningar och som är baserade på forskning och evidens. Utvärderingar från satsningar runt om i landet visar på en positiv effekt med lägre mortalitet, både på befolkningsnivå och i ännu högre grad bland deltagare, i jämförelse med motsvarande grupper nationellt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska välkomna dem som vill investera i så kallade hälsokontrakt, där ersättningen för att förbättra hälsoläget i en viss patientgrupp villkoras mot specificerade utfallsmål. Inriktningen ska vara patientgrupper med hög risk att utveckla sjukdomar på grund av sitt hälsoläge. Ett innovativt projekt tillsammans med fristående aktörer ska genomföras under 2020.

För asylsjukvården är husläkarmottagningarna och barnavårdscentralerna viktiga. Kunskapen hos vårdgivarna behöver vara hög på området, framförallt för att tidigt identifiera psykisk ohälsa och posttraumatiskt stressyndrom, med kunskap i att möta och stötta föräldrar och barn som tidigare upplevt trauman.

Hälso- och sjukvården är en viktig part i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, liksom i arbetet mot våld i nära relationer. En handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck har beslutats om under 2019 med planerade insatser för åren 2019–2021.

För en stärkt patientdelaktighet, ett utvecklat hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete och för en sjukvård som tar tillvara den tekniska utvecklingen behöver egenvården utvecklas i vårdens alla delar och för individer med kroniska sjukdomar såväl som för dem som sällan har behov av sjukvård. Under 2019 tog därför hälso- och sjukvårdsnämnden fram en övergripande strategi för egenvården som under 2020 ska genomföras.

Vården för individer med diabetes samt andra endokrina sjukdomar behöver förbättras för att säkerställa följsamhet till nationella riktlinjer. Kunskapen hos primärvården behöver vara god kring riktlinjer för upptäckt, diagnosticering och uppföljning av de stora folksjukdomarna. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att ta fram en diabetesplan för 2019–2022 i samråd med patientorganisationerna. Egenvård och god tillgång till specialistvård samt kunskapsutveckling i primärvården ska prioriteras.

De nationella screeningprogram som erbjuds ska vara tillgängliga och hälso- och sjukvårdsnämndens ska verka för ett högt deltagande i hela länet. Professionen inom flera vårdval ska aktivt bidra till att öka kunskapen om och arbeta för att få fler att delta i aktuella screeningprogram. För att nå de kvinnor som inte deltar i screeningprogrammet om livmoderhalscancer ska självtester användas. Individuell lungcancerscreening ska testas för de kvinnor som röker och deltar i screeningen för bröstcancer.

Allt fler invånare drabbas av cancer och allt fler lever längre efter en cancerdiagnos. Cancervården ska erbjuda hög kvalitet med en tydlig patientcentrering och sammanhängande vårdkedjor från diagnos, genom behandling och till rehabilitering och habilitering.

Ofrivillig ensamhet är en hälsorisk som i stor omfattning drabbar äldre idag. På akutsjukhusen och i den palliativa vården ska en plan finnas för att garantera mänsklig närvaro i livets slutskede så att ingen ska behöva dö ensam.

Måltiderna på sjukhusen ska hålla en hög kvalitet och måltidssituationen ska fortsätta att utvecklas. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska under 2020 säkerställa att alla verksamheter med slutenvårdsuppdrag bedriver ett strategiskt och operativt nutritionsarbete. Patienterna ska i så stor omfattning som möjligt ha valfrihet kring vad och när de vill äta.

Utveckling och översyn av vårdval
Inom Region Stockholm finns i dag 39 vårdval. Vårdval ger fler patienter vård i tid genom ökat vårdutbud och möjlighet för patienter att välja vårdgivare och läkare. Skillnaderna i hälsa, vårdutbud och vårdkonsumtion mellan olika delar av Stockholmsregionen ska minska. Under 2019 beslutades direktiven för Vårdvalsutredningen som ska genomföras under 2020. Syftet med utredningen är att utveckla vårdvalen genom att utreda och föreslå sammanslagningar av befintliga vårdval inom primär- och seniorvården samt se över ersättningssystem, regelverk och vårdinnehåll för att främja en hög tillgänglighet, geografisk spridning och sammanhållna vårdkedjor samt kostnadseffektivitet. Regionen har tillsammans med branschrådet inlett ett fördjupat samarbete genom en arbetsgrupp med vårdvalsaktörer under benämningen Handslaget. Det är viktigt att en god och tät dialog förs med vårdvalsaktörer under utredningen.

Vårdval ger fler patienter vård i tid genom ökat vårdutbud, valmöjligheter för patienter och renodlad verksamhet för regionens akutsjukhus. För att möta patientens vårdbehov behöver regionens vårdvalsmodell utvecklas.

Det finns ett behov av bättre tillgänglighet inom reumatologi och tidigare utredning har visat att införande av vårdval skulle förbättra den. Nämnden ska därför införa vårdval reumatologi. Utöver det ska nämnden under 2020 utreda vilka andra områden där bättre tillgänglighet med god kostnadskontroll kan uppnås genom fler vårdvalsområden.

För en ökad effektivisering och ett bättre resursutnyttjande av vård och skattemedel ska hälso- och sjukvårdsnämnden utreda remisskrav inom ytterligare vårdområden samt hur vårdvalsaktörerna kan vara en del av jourlinjerna vid akutsjukhusen.

Nämnden ska uppmuntra nya vårdgivare att etablera sig i Stockholmsregionen, inom såväl primärvård som specialistvård. Utöver att ett ökat utbud av vård ger fler patienter vård i tid, ger det också vårdens medarbetare fler möjliga arbetsgivare och driver på kvalitetsutveckling inom vården. Region Stockholm ser positivt på ideella aktörers och civilsamhällets bidrag till hälso- och sjukvården och idé- och utvecklingskraften hos entreprenörer och idéburna organisationer ska tillvaratas. Nämnden ska tillsammans med den ideella sektorn ta fram en samverkansmodell för att stärka den idéburna välfärdens konkurrenskraft.

En översyn av vårdkoncept som fungerar i skärgården ska genomföras av nämnden, så att alla delar av skärgården har rimlig tillgång till trygg vård.

Digital vårdgaranti och e-hälsa
Hälso- och sjukvårdsnämnden ska utveckla tillgängligheten inom vårdens alla delar. Det ska vara lätt att komma i kontakt med vården och att få hjälp att hitta rätt vårdnivå. Regionen behöver successivt öka den digitala tillgängligheten hos samtliga vårdgivare genom skärpta avtalskrav. Digitala aktörer är en värdefull del av primärvårdsutbudet. Många vårdbesök kan inte endast omhändertas digitalt, därför behöver aktörerna också erbjuda vård fysiskt. Nämnden behöver samordna arbetet med digitala aktörers etablering i regionen och utvecklingen av digifysiska arbetssätt.

Samverkan mellan vårdgivarna ska vara god och informationsöverföringen mellan olika vårdgivare ska fungera väl. Fysiska besök och e-tjänster, telefon eller videobesök ska ses som naturliga delar av vårdutbudet. Patienten ska aktivt kunna följa sin vård, bland annat genom tillgång till sin journal via nätet. Nämnden ska säkerställa att invånarna ges möjlighet att välja bort kallelser, provsvar och annan korrespondens via pappersbrev och i stället få dem till en säker elektronisk brevlåda. Nämnden ska säkerställa att de digitala tjänsterna utformas utifrån skarpa tillgänglighetskrav baserat på olika gruppers behov och på ett sätt som inte exkluderar olika patientgrupper. Samtliga dessa uppdrag ska stödjas av de upphandlingar

och avtal som hälso- och sjukvårdsnämnden tecknar med såväl egen regi som externa parter.

Det ska vara obligatoriskt för vårdgivare i Stockholmsregionen att erbjuda ett basutbud av e-tjänster för att en digital kontakt alltid ska kunna vara valbart för patienterna. Allt fler av Stockholmsregionens vårdcentraler erbjuder digitala vårdmöten och införande har även har påbörjats vid Region Stockholms akutsjukhus. Detta arbete ska följas upp under 2020 för att utvärderas och kunna utvecklas efter analys av hittillsvarande resultat. Arbetet med att utveckla ett digifysiskt arbetssätt pågår i regionen. Under 2020 är det viktigt att hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställer att primärvårdens aktörer inför nödvändiga digitala verktyg för t.ex. triagering, distansbedömning och digitala vårdmöten som kan optimera vårdutbudet inom hela primärvården.

Hälso- och sjukvården behöver rustas för den omfattande digitala omställning som verksamheten står inför, och förberedas inför utrullningen av Framtidens vårdinformationsmiljö, FVM, samt övergången till ett digifysiskt arbetssätt där digitala vårdtjänster fullt ut integreras i det ordinarie vårdutbudet. Detta sker genom införandet av en digital vårdgaranti. Vilket kräver en ambitionshöjning för dataskydd och informationssäkerhet.

Under 2020 ska Region Stockholm utreda förutsättningarna för en patientportal. Syftet med en patientportal är att tillgängliggöra information om de av regionen finansierade vårdgivarna avseende bland annat vårdkvalitet och väntetider för att ge invånare möjlighet att enkelt göra aktiva val. Syftet är även att fungera som ett jämförelseverktyg för vårdgivarna i arbetet med det interna kvalitetsarbetet. Arbetet med patientportalen behöver harmoniseras med andra utvecklingsprojekt. Utredningen ska genomföras i nära dialog med vårdgivare, patientföreningar och övriga intressenter.

En grundförutsättning för att lyckas upprätthålla en sammanhållen vårdstruktur är att det parallellt byggs upp en ökad digital kompetens hos de medarbetare som använder, utvecklar och förvaltar de digitala stödsystemen. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska under 2020 ta fram en strategi som beskriver nämndens digitala kompetensförsörjningsbehov och en plan för hur regionens digitala mognad ska ökas under kommande år.

Effekthemtagningen av den digitala utvecklingen ska möjliggöra effektivare arbetssätt och ett digitaliseringslyft. Digitaliseringslyftet ska fungera som en regional digital omställningsfond för att främja såväl investeringar i digital infrastruktur som kompetenshöjning inom informationssäkerhet,

tillgänglighetsanpassning av regionens digitala tjänster och kompetenslyft för såväl chefer som kliniskt verksam personal kring den digitala omställningen.

Psykisk ohälsa och psykiatri
Hälften av de besök som görs på husläkarmottagningar grundar sig helt eller delvis i psykisk ohälsa. Vårdutbudet ska anpassas efter detta. Under 2020 genomförs uppdraget att tillgodose hela befolkningens behov av insatser vid lätt till måttlig psykisk ohälsa. Ett regiontäckande nät av mottagningar för första linjens psykiatri utvecklas.

Patientens inflytande är avgörande för ett gott vårdresultat och patienten ska ges stor delaktighet i val av behandlare och behandlingsform samt få hjälp att hitta rätt. Målet är att så många som möjligt ska kunna slutbehandlas inom primärvården. I första-linjen-uppdraget ingår en tät samverkan med elevhälsan och andra aktörer inom vården för psykisk ohälsa. Trots att den psykiska ohälsan är stor bland till exempel äldre och personer boende på institutions- och asylboenden, når de ofta inte fram till vården. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska därför utreda hur vården bäst kan nå dessa målgrupper.

Det viktiga arbetet med att minska behovet av tvångsåtgärder, särskilt för barn och unga, ska fortsätta tillsammans med vårdens kunskapsstyrningsnämnd. Personcentrerad heldygnsvård och bemötande och implementering av självvald inläggning ska vara i fortsatt fokus.

Det är särskilt prioriterat att undvika köer inom barn- och ungdomspsykiatrin. Väntetider ska hållas korta och de barn som har behov av specialistpsykiatrin ska erbjudas en trygg vård, med en fast vårdkontakt och en tydlig vårdplan. Nämnden ska under 2020 genomföra en översyn av det akuta omhändertagandet av barn och unga med psykisk ohälsa.

Parallellt med detta arbete fullföljer Region Stockholm det förebyggande arbetet för psykisk hälsa. Det regionala projektet Strategi för psykisk hälsa fortsätter och slutsatserna omsätts successivt till konkreta förändringar för regionens invånare. Utbyggnaden av digitala tjänster och nätbaserad behandling som kan sänka tröskeln till förebyggande vård och tidig behandling, ska särskilt prioriteras. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska utveckla sin beställarroll avseende vilka digitala behandlingar som tas fram av vårdgivarna samt planering och uppföljning av dessa. För detta ska hälso- och sjukvårdsnämnden bygga upp kompetens.

Arbetet ska ske i samverkan med vårdens kunskapsstyrningsnämnd.

Youth aware of mental health, YAM, syftar till förbättrad psykisk hälsa hos tonåringar. Programmet övergår nu till Region Stockholms ordinarie verksamhet och fortsätter att utvecklas för att nå fler högstadieskolor.

Under mandatperioden ska tillgången till psykiatrisk specialistvård utvecklas, liksom vårdplatserna och vårdmiljöerna inom psykiatrin. En psykiatriplan ska antas och nya vårdplatser för psykiatrisk slutenvård kommer att öppna i anslutning till akutsjukhus under 2020. Samtidigt öppnas så kallade stretchplatser, det vill säga slutenvård för personer som lider av både psykisk ohälsa och missbrukssjukdom.

Utbudet av psykiatrisk traumavård i Region Stockholm har under de senaste åren genomgått stora förändringar. En utredning ska genomföras för att klargöra struktur, kötider och följsamhet till nationella riktlinjer.

Graviditet och förlossning
Blivande föräldrar ska uppleva vården under och efter en graviditet som trygg, och de ska få stöd och kunskap för att ta ansvar för sin egen vård. Samverkan inom mödravårdens olika vårdområden behöver förstärkas. Verksamheter inom mödravården ska kunna ta emot besök av akut karaktär och blivande föräldrar ska inte behöva åka till förlossningskliniker om inte omvårdnaden om barnet eller den gravida så kräver. Dagens ersättningsnivåer möjliggör en lägre patienttäthet och stimulerar en trygg och jämlik vård med kapacitet för patienter med större behov. Även eftervården ska fungera väl, och kunskapen hos vårdanställda som arbetar med amningsvård efter förlossningen förstärks. Kvinnor ska ha en god tillgänglighet till specialiserad amningsvård. Amningsstödet ska förstärkas genom att det för vårdval barnavårdscentral införs ett tilläggsuppdrag om amningsmottagning med utökad amningsvård till föräldrar.

Förlossningsvården ska vara trygg och säker för den födande, för barnet och medarbetarna. Föräldrars frihet att få välja förlossningsklinik ska värnas. Födande ska endast i speciella fall behöva hänvisas till andra län. En medföljande närstående ska i möjligaste mån erbjudas plats på eller i nära anslutning till sjukhuset så länge barnet eller den som fött barnet behöver vård.

Kompetensförsörjningen är viktig för en fortsatt hög kvalitet i förlossningsvården. Den nya förlossningsenheten på S:t Görans sjukhus som öppnar 2022, i enlighet med den reviderade förlossningsprognosen, är en viktig del i arbetet med länets framtida kapacitet. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska säkerställa att neonatalsjukvården byggs ut i takt med att förlossningarna i länet blir fler och samverkan mellan klinikerna är viktiga och ska läggas fast och stimuleras i avtal.

Barn och unga
Alla barn har rätt till en jämlik vård. Samverkan inom barnsjukvården, mellan olika vårdnivåer och med andra aktörer är viktig, liksom att vården har ett helhetsperspektiv som även innefattar anhöriga.

Barnavårdscentralerna är en viktig del i vårdkedjan för barn i Region Stockholm. Dessa har huvudansvaret för det preventiva och hälsofrämjande arbetet inom barnsjukvården, exempelvis genom att kunna identifiera och stödja familjer med barn som löper risk för övervikt, psykisk ohälsa och dålig tandhälsa. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska fortsätta stödja utvecklingen av barnavårdscentralerna så att de i större omfattning kan utgå från individens socioekonomiska situation och individuella förutsättningar. Fler samarbeten mellan Region Stockholm och länets kommuner ska utvecklas, till exempel genom att se över kriterierna för utökat hembesöksprogram. Även samarbeten med exempelvis öppen förskola och förebyggande socialtjänst i familjecentraler ska fortsätta att stimuleras. Samarbete ska också utvecklas mellan barnavårdscentralerna och de kommande mottagningarna för första linjens psykiatri.

Barn har rätt till en trygg barndom fri från våld och övergrepp. Barn och unga som utsätts behöver ett välfungerande skydd, stöd och omhändertagande. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska utreda omfattningen av regionens deltagande vid befintliga barnahus, både gällande att permanenta pågående projekt och nya samverkansavtal.

Seniorvård
Äldre ska vara trygga i att vården i dess olika delar fungerar, där husläkare, hemsjukvård och geriatrik verkar i ett väl sammanhållet nätverk och där tillgången till äldrepsykiatrisk kompetens är god. De integrerade äldremottagningarna på vårdcentralerna erbjuder patienter god tillgänglighet, hög kontinuitet och trygghet. Den fasta och namngivna läkarkontakten inom husläkarverksamheten är en viktig åtgärd som ska säkerställa en god och kvalificerad vård präglad av kontinuitet anpassad för äldre, som är en prioriterad målgrupp tillsammans med multisjuka patienter.

De geriatriska klinikernas roll i nätverkssjukvården är prioriterad. För äldre som har svårt att själva ta sig till vården ska möjligheten till vårdinsatser i hemmet finnas, bland annat för att minska risken för akuta vårdbehov. Vid behov av akut vård och där det bedöms lämpligt ska den prehospitala vården kunna hänvisa patienterna till direktinskrivning på geriatrisk klinik och för dem som besöker akutmottagningar ska remittering och transport till rätt vårdnivå fungera effektivt och tryggt. Den trygga hemgången är viktig och återinläggningsfrekvensen på akutsjukhusen ska vara låg. Detta

ska stimuleras i avtal och ersättningar. En nära samverkan med kommunerna är central.

Under 2019 slöts ett nytt avtal med länets kommuner kring utskrivningsklara patienter. Avtalet omfattar inte endast rutiner och ersättningar kring utskrivning, det innebär också nya möjligheter till annan samverkan med kommunerna kring enskilda individer. Avtalet är särskilt viktigt för äldre personer som har många och återkommande kontakter med sjukvården.

Genom vårdval inom geriatriken har tillgängligheten ökat inom området. Regionen ska fortsätta utvecklingen av vårdval sammanhållen seniorvård.

Tandvård
En god tandhälsa förebygger annan sjuklighet och tandvården kan bidra till tidig upptäckt av olika sjukdomstillstånd. Tandvården ska samverka med andra vårdspecialiteter för en sammanhållen vård av patienten. Tandhälsan bland Stockholmsregionens barn ser olika ut. Ett tätare samarbete mellan barnavårdscentralerna och barntandvården kan behövas för att ytterligare minska kariesförekomsten hos små barn. Den kliniska forskningen och vårdprogrammen inom tandvården genom Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT) och Akademiskt barntandvårdscentrum (ABC) fortsätter. Möjligheten att i samband med hälsoundersökningen som erbjuds asylsökande förstärka samverkan med tandhälsovården ska utredas av nämnden. Jämlikheten ska stärkas och de med sämst tandhälsa ska prioriteras.

Prehospital vård
En väl fungerade prehospitalvård, med allt från ambulanser till jourläkarbilar, är en viktig del av sjukvården. En tydlig prioriterings- och dirigeringstjänst ska stödja ambulanssjukvården att styra patienterna till rätt vårdgivare redan från början. Verksamheten ska stödja sina beslut på evidens. Jour- och akutläkarbilarna har en viktig roll och nämnden ska säkerställa att de utnyttjas så effektivt som möjligt, och husläkarverksamheternas uppsökande uppdrag kan utvecklas. Den psykiatriska mobila enheten, PAM, permanentades under 2018 och ett utökat uppdrag ska möjliggöras.

Ambulanssjukvårdens digitala verksamhetsstöd FRAPP fortsätter att utvecklas så att medarbetarna ges möjlighet att ta del av information från andra vårdgivare på ett säkert sätt. Även digitalt stöd för särskild sjukvårdsledning utvecklas under året. Arbetet med att finna en permanent bas för regionens ambulanshelikopterverksamhet prioriteras.

Region Stockholm har avtal med länets räddningstjänstorganisationer gällande första-hjälpen-insatser vid hjärtstopp för vuxna och barn från åtta års ålder. Avtalen omfattar utbildning i hjärt- och lungräddning, anskaffning och löpande underhåll av defibrillatorer samt utbildning av personal för handhavande av utrustningen. Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utöka avtalet till att gälla samtliga hjärtstopp utanför sjukhus oavsett ålder.

En akutsjukvård för olika behov
För den som är i behov av akutsjukvård ska ett snabbt och tryggt omhändertagande finnas tillgängligt så nära patienterna som möjligt. Därför erbjuds det akuta omhändertagandet på flera olika nivåer. Hälso- och sjukvårdsnämnden fortsätter att renodla akutsjukhusens och närakuternas uppdrag. På Karolinska Universitetssjukhuset i Solna bedrivs den mest högspecialiserade vården. För att patienter ska kunna vårdas på rätt nivå ska 1177 Vårdguiden få en tydligare roll avseende guidning av vården i Region Stockholm. Så kan 1177 Vårdguiden bidra till en bättre styrning av patienter och mellan vårdgivare.

Stockholmsregionens närakuter tar emot många av de patienter som tidigare behövde åka till akutmottagningar. Det är samtidigt viktigt att patienter som kan tas om hand hos husläkarna inte väljer att söka vård på närakuterna. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska kontinuerligt följa upp patientströmmar för att säkerställa att information och avtalsstrukturer understödjer vård på rätt nivå för patienterna. Hänvisningsstödet ska utvärderas och utvecklas.

De patienter som behöver akutsjukhusens resurser ska erbjudas ett gott och högkvalificerat omhändertagande. Akutsjukvårdens karaktär gör att den är svår att planera, men organisationen ska fungera så att vänte- och vistelsetider hålls rimliga. Ett införande av remisskrav till akutsjukhusens akutmottagningar ska utredas. Flödet från akuten till hemmet eller lämplig vårdplats behöver fungera med korta ledtider för att medarbetarna på akutmottagningarna ska kunna utföra sina uppgifter på ett patientsäkert sätt. Beredskapen inför långhelger och semestertider behöver förbättras och nämndens planering ska inledas i god tid och ske i samverkan med vårdgivarna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska säkerställa att patienter erbjuds vård på rätt vårdnivå. När specialistvård i större utsträckning kan erbjudas utanför akutsjukhusen kommer andelen vårdkrävande patienter och patienter i behov av högspecialiserad vård att öka på akutsjukhusen. Trygghet, tillgänglighet, god information och kontinuitet ska eftersträvas också för den som vårdas inom akutsjukhusens verksamhet. Avtalen inom hälso- och

sjukvården som nämnden ansvarar för att följa, analysera och utveckla ska stimulera till detta.

Avtal med akutsjukhusen
De tidigare gällande omställningsavtalen ersätts av nya avtal från och med den 1 januari 2020. Hälso- och sjukvårdsnämnden har, i dialog med, akutsjukhusens styrelser och berörda nämnder, utvecklat den nya avtalsmodellen. De nya avtalen stimulerar till fortsatt fokus på sjukhusens kärnuppdrag, ökad produktion, säkerställer hög kvalitet och patientsäkerhet samt stödjer samverkan med andra vårdgivare.

I Stockholmsregionen drivs i dag ett akutsjukhus i privat regi, på uppdrag av Region Stockholm. Capio S:t Görans sjukhus uppnår goda vårdresultat och har nöjda patienter och medarbetare. Hälso- och sjukvårdsnämnden har förlängt avtalet med Capio S:t Görans sjukhus till den 4 januari 2026. Även Norrtälje sjukhus, som drivs av TioHundra AB, uppvisar goda resultat och rankas också som ett av Sveriges bästa sjukhus.

Kompetensförsörjning
Region Stockholms sjukvårdsverksamheter ska klara av att bemanna hälso- och sjukvården med rätt kompetens på rätt plats. Hälso- och sjukvårdsnämnden ska därför ta fram långsiktiga prognoser över behov och tillgång till samtliga legitimerade och icke-legitimerade yrkesgrupper i hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen.

Utifrån reglementet har hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att säkerställa den kliniska vårdens medverkan i verksamhetsförlagd utbildning och verksamhetsintegrerat lärande, inklusive allmän- och specialisttjänstgöring för läkare. Arbete med utformning av organisation för att fullgöra detta uppdrag ska slutföras under 2020.

För att säkra kompetensförsörjningen i den av regionen finansierade hälso- och sjukvården ska allmäntjänstgöringstjänsterna och specialisttjänstgöringstjänster för läkare bli fler. Regionen ska fortsatt erbjuda betald specialistutbildning till barnmorska och specialistsjuksköterska samt betald specialistutbildning för undersköterskor.

För att lyckas attrahera, behålla och utveckla medarbetarna inom såväl den regionfinansierade som den regiondrivna hälso- och sjukvården behöver medarbetarna involveras i både det lokala förbättrings- och utvecklingsarbetet.

I takt med den medicinska och tekniska utvecklingen samt ökat fokus på hälso- och sjukvårdens kvalitet och resultat är det viktigt att garantera en kontinuerlig kompetensutveckling av sjukvårdens yrkesgrupper. Hälso- och sjukvårdens medarbetare ska kontinuerligt fortbildas för att fullt ut kunna tillgodogöra sig digitaliseringens möjligheter och känna sig trygga med att använda modern teknik. Ett digitalt kompetenslyft genomförs därför 2019–2022. Inom ramen för kompetenslyftet skapas ett utbud av utbildningar som utvecklar chefers och ledares förmåga att leda den digitala omställningen, använda digitala verktyg och e-tjänster samt införa och följa upp digitala verktyg/e-tjänster i verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med att erbjuda mobila arbetssätt inom vården ska fortsätta och utvecklas så att vårdpersonal inom både primärvård och sjukhus ges utökade möjligheter att dokumentera och kommunicera digitalt.

Hälso- och sjukvården i framtiden
Hälso- och sjukvårdsnämnden ska under 2020 fortsätta arbetet i den parlamentariskt tillsatta långtidsutredningen om hälso- och sjukvårdens utveckling fram till 2040. Långtidsutredningen ska utifrån en nulägesbeskrivning och plattform av fakta identifiera behov och utmaningar samt visa på hur dessa kan mötas. Baserat på utredningen ska nämnden sedan fatta beslut om att ta fram strategier och förslag till konkreta reformer. Underlag som tas fram inom ramen för utredningen kan löpande läggas till grund för konkreta beslut i verksamhetens olika delar där det bedöms relevant. I arbetet med att identifiera nuläge och kartlägga utmaningar samt föreslå rekommendationer för kommande vägval är en nära dialog med profession, medarbetare och övriga intressenter prioriterad.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel sökta statsbidrag som har använts		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					

Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Indikator att utveckla: Andel privata vårdgivare med avtal som deltar i utbildning av AT- och ST-läkare					

Nämnden ansvarar för uppföljning av det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*. Det innebär att nämnden ska styra mot målet och dess indikatorer, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård på rätt plats					
Andel specialistläkarbesök som utförts av specialistläkare utanför akutsjukhus	≥ 57,0 %	≥ 57 %	≥ 58 %	≥ 58 %	≥ 58 %
Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar	≥ 45 %	≥ 52 %	≥ 54%	≥ 56 %	≥ 56 %
Indikator att utveckla: Andel av akut inlagda äldre som har lagts in direkt från hemmet till geriatrisk klinik					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Indikator att utveckla: patientflöde samt rätt vårdnivå					
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning		≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Indikator att utveckla: Andel patienter som får svar inom den digitala vårdgarantin					
Indikator att utveckla: Andel patienter som går till husläkarmottagning					
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %

Återinläggning inom 7 dagar inom slutenvården (för personer 80+)	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	≤ 314	≤ 296	≤ 291	≤ 285	≤ 280
Genomsnittligt aktuellt kvalitetsindex för akutsjukhusen		Öka			
Indikator att utveckla: Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrin					
Effektiv vård					
Strukturjusterade hälso- och sjukvårdskostnader per invånare, SKL-bearbetning		≤ 27 844 kr			
Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad	≥ 29	≥ 42	≥ 46	≥ 50	≥ 54
Indikator att utveckla: Samordnad individuell plan (SIP) för patienter med beroendediagnoser					
Indikator att utveckla: Digital tillgänglighet					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där Region Stockholm har uppnått målvärdena: 1. Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Genomsnittligt aktuellt kvalitetsindex för akutsjukhusen		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 82 %	≥ 83 %	≥ 84 %
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	≥ 71 %	≥ 71 %	≥ 71,5 %	≥ 72 %	≥ 72,5 %
Indikator att utveckla: subjektivt välbefinnande					
Vård med patienten i fokus					
Indikator att utveckla: Nöjdhet efter avslutad behandling					
Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %
Andel som anger att de skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %
Indikator att utveckla: Valfrihet					

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.3 Vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Övergripande uppgifter

Nämnden ska utöva ledning av kunskapsstyrningsorganisationen och sakkunnigstrukturen inom Region Stockholms hälso- och sjukvård. Nämnden leder regionens arbete med den nationella och regionala nivåstruktureringen. Nämnden ansvarar för att Region Stockholm når antibiotikamålet och att vaccinationsgraden håller nationellt fastställd nivå.

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till vårdens kunskapsstyrningsnämnd för 2020 ökar med 2,6 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 20: Resultaträkning för vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	0	428	439	2,6%	450	462	474
- varav anslag	*0,0*	*427,5*	*438,6*	*2,6%*	*450,0*	*461,7*	*473,7*
Kostnader	0	-428	-439	2,6%	-450	-462	-474
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till vårdens kunskapsstyrningsnämnd till 438,6 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 11,1 miljoner kronor jämfört med 2019.

Resultatkravet för vårdens kunskapsstyrningsnämnd fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

Fullmäktiges inriktning för vårdens kunskapsstyrningsnämnd

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska bidra med underlag till hälso- och sjukvårdsnämndens strategiska beslut och utvecklande av avtal med vårdgivarna. Nämnden leder kunskapsorganisationen som har uppdraget att delta i det regionala och nationella arbetet med nivåstrukturering och prioriteringsfrågor utifrån evidensbaserad kunskap och hälsoekonomiska analyser, samt sprida kunskap om prioriteringar inom Region Stockholms hälso- och sjukvård. Vårdens kunskapsstyrning stärks av den nya digitala infrastrukturen, Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) som börjar införas 2021/22.

Kunskapsstyrning och nivåstrukturering
Region Stockholm ska erbjuda vård som är evidensbaserad, håller hög kvalitet och ger tillgång till samma behandling oavsett var i regionen patienten initialt söker vård. När vården ges på fler vårdnivåer och kunskapsmängden inom vården ökar kommer kunskapsstyrningen bli allt viktigare och en fungerande struktur för kunskapsutveckling och kunskapsspridning är väsentlig. Resurserna i den av Region Stockholm finansierade hälso- och sjukvården ska alltid utgå från patienternas behov, där den med störst vårdbehov ska prioriteras

Vården i Region Stockholm ska vara personcentrerad och ges efter individens behov. Vilken vård som är den bästa kan därför skilja sig mellan män och kvinnor och mellan unga och gamla. Den vård som erbjuds ska dock vara likvärdig. Sjukvårdsstatistik ska redovisas och analyseras ur ett könsperspektiv och pågående analyser av förskrivningsmönster kring behandlingskostnader ska återföras till vårdgivarna för att möjliggöra deras utvecklingsarbete.

Region Stockholm, som har det nationella uppdraget gällande sällsynta sjukdomar, ska vara ledande gällande tidig upptäckt och behandling för barn som föds med genetiskt betingade sjukdomar som faller under begreppet sällsynta sjukdomar.

Region Stockholm har under 2019 skapat Centrum för hälsodata. I och med det har Region Stockholm en samlad kunskapsorganisation dit forskare och verksamhetschefer kan rikta förfrågningar om åtkomst till hälsodata. Med juridisk och teknisk kompetens kan centrumet bidra till att stärka Stockholm som en ledande forsknings- och innovationsregion. Det finns synergier mellan centrumet och regionens kvalitetsregistercentrum, QRC, som bör utnyttjas. För att effektivisera Region Stockholms verksamheter och stärka arbetet med kvalitets- och hälsodata ska därför den framtida organisationsformen och samarbetet mellan Centrum för hälsodata och QRC utredas under 2020.

Ansvaret för Fortbildningsuppdraget till läkare gällande läkemedel är idag delat mellan Stockholms läns sjukvårdsområde och hälso- och sjukvårdsnämnden. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd ska utvärdera uppdraget och definiera de olika ansvarsområdena för bättre kostnadskontroll och större effektivitet.

Den nationella nivåstruktureringen är en av vårdens största förändringar. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd leder Region Stockholms arbete i den processen.

Nämnden ansvarar för kunskapsstyrning inom katastrofmedicinsk beredskap, samt dess strategiska kompetensförsörjning.

Cancerplanen 2020–2023
En ny regional Cancerplan 2020–2023 antogs 2019. Folkhälsoperspektivet lyfts särskilt, och förebyggande arbete och tidig upptäckt är de viktigaste fokusområdena. I det förebyggande arbetet för att minska insjuknandet i cancer är screening en allt viktigare del, samt information om levnadsvanor. Andra perspektiv som belyses är att stärka patientens ställning, jämlik cancervård, ledtider, barnperspektivet och kompetensförsörjningen.

Den regionala Cancerplanen 2016–2019 utvärderades under hösten 2019. Ett flertal lyckade förbättringsarbeten utvecklas ytterligare och övergår i förvaltning inom ramen för regional Cancerplan 2020–2023, för att uppnå de av regionen uppsatta målen inom cancerområdet.

Patientsäkerhetsplan
Vårdskador kostar ca 1 miljard per år. De orsakar stort lidande för den enskilde individen men också en stor ekonomisk belastning för Region Stockholms budget. Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutade hösten 2019 om en ny patientsäkerhetsplan, i enlighet med det uppdrag som gavs av fullmäktige i budget 2019. Kvalificerad informationsinsamling och analys av vårdskador och nuvarande säkerhetsarbete ingår i arbetet. Implementering och uppföljning av planen ska ske i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden. Planen ska antas av regionfullmäktige och kommer att implementeras under 2020. Planen utgår från Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024. I ett föränderligt vårdlandskap med allt mer vård som flyttar till primärvård och öppenvård, behöver även Patientsäkerhetsplanen förändras och nämnden ta fram nya indikatorer som bättre svarar mot nuvarande vårdstruktur. Den ska följa strukturen med nationella programområden som tagits fram i arbetet med den nationella nivåstruktureringen.

Läkemedel
Läkemedel tillhör de vanligaste och viktigaste behandlingsalternativen för hälso- och sjukvården och de måste vara säkra, effektiva och tillgängliga. Kunskapsstyrning kommer med den snabbt ökande mängden av nya särläkemedel, medicintekniska produkter och annan innovation, att bli avgörande för att göra rätt prioriteringar. Under 2020 ska ett projekt initieras för att ta fram en funktionell modell för att underlätta introduktionen av nya läkemedel som på grund av otillräcklig vetenskapligt underlag är svårbedömbara vad gäller kostnadseffektivitet. Modellen ska innebära en rimlig fördelning av ekonomisk risk mellan parterna och ske i en forskningsliknande form för att kunna generera nya data av läkemedlens effekt och risker. Förslaget ska tas fram i samverkan med företrädare för läkemedelsindustrin och den nationella processen för ordnat införande av nya läkemedel, för största möjliga patientnytta för länets alla invånare. Kostnader för behandling med läkemedel ska ställas i relation till nyttan och god kunskap kring prioriteringsfrågor ska därför finnas i vårdens alla delar. Arbetet med Kloka listan är ett viktigt redskap för en säker och hälsoekonomisk läkemedelshantering. Kostnadsansvaret för läkemedel ska stimulera hälsoekonomin, följsamheten till att använda upphandlade läkemedel ska vara god och prisjämförelser mellan jämförbara läkemedel ska vara tillgängliga. Möjligheten till läkemedelshistorik i journalen ska utvecklas.

Antibiotikaresistens klassas av WHO som två av världens fem största utmaningar för framtida hälsa. Nämnden ska prioritera det strategiska arbetet för att nå en minskad användning av antibiotika och ta fram mål och tidsplan för en hållbar antibiotikaanvändning.

Nämnden ansvarar för täckningsgraden av vaccination i regionen, samt för ett ordnat införande av nya vaccinationer.

Nämnden ska utreda en hållbar struktur för äldrevaccin, med målsättningen att samla ansvaret för äldrevaccin i primärvården och på äldremottagningar. Detta för att nå en högre täckningsgrad.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer. Det innebär att nämnden ska styra mot indikatorerna, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* och har huvudansvar för följande indikatorer under detta mål:

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	≤ 314	≤ 296	≤ 291	≤ 285	≤ 280

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.4 Patientnämnden

Övergripande uppgifter

Patientnämnden är vårdens fristående och opartiska instans dit patienter, anhöriga och anställda inom vården kan vända sig när det har uppstått problem i kontakterna med vården eller när det finns klagomål på bemötande, attityder och kvalitet i vårdens utförande. Nämnden ansvarar även för att analysera inkomna klagomål och synpunkter för att användas i hälso- och sjukvårdsnämndens och vårdgivarnas systematiska förbättringsarbete.

Ekonomiska förutsättningar

Anslaget till patientnämnden för 2020 ökar med 2,5 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 21: Resultaträkning för patientnämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	32	32	33	2,4%	34	35	35
- varav anslag	*28,0*	*30,8*	*31,6*	*2,5%*	*32,4*	*33,2*	*34,0*
Kostnader	-31	-32	-33	2,4%	-34	-35	-35
Resultat	**1**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till patientnämnden till 31,6 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 0,8 miljoner kronor jämfört med 2019.

Patientnämndens resultatkrav fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs 0 miljoner kronor för respektive år.

Fullmäktiges inriktning för patientnämnden

Patientnämnden ska vara en välkänd första instans dit patienter och anhöriga kan vända sig när det har uppstått problem i mötet med den offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Den är en del av Region Stockholm, men opartisk och fristående från vårdgivare.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter.

Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Patientnämnden är en lagstadgad verksamhet som hanterar ärenden kring all offentligfinansierad vård. Där ingår Region Stockholms hälso- och sjukvård, kommunernas hälso- och sjukvård i särskilda boenden, externa vårdgivare som har avtal med hälso- och sjukvårdsnämnden eller en kommun, funktionshinder- och habiliteringsverksamhet, samt ärenden som rör Folktandvården Stockholms län AB och tandvårdsföretag som har avtal med patientnämnden. En annan central uppgift för nämnden är att rekrytera, utbilda och utse stödpersoner för patienter som tvångsvårdas inom psykiatrin eller isoleras enligt smittskyddslagen.

Nämnden är en viktig del i Region Stockholms arbete med att säkra patienternas valfrihet, tillgänglighet och kvalitet i hälso- och sjukvården. Det är en opartisk organisation dit patienter och anhöriga kan anmäla klagomål och synpunkter eller be om vägledning vart dessa bör anmälas. Patientnämndens utlåtanden ska publiceras på öppna jämförelser. Nämnden ska även arbeta förebyggande genom att göra uttalanden när det gäller problem inom vården.

Nämnden spelar en viktig roll genom att initiera och följa upp arbete som rör patientsäkerhet och kvalitetsutveckling i vården, eftersom den information som nämnden får ta del av innehåller viktig insyn i hur vården fungerar utifrån ett patientperspektiv. Patientnämnden ska också uppmärksamma kommuner och Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag på riskområden i vården, utifrån sammanställningar och analyser av inkomna klagomål och synpunkter.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			

Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*. Det innebär att nämnden ska styra mot indikatorerna, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.5 Stockholms läns sjukvårdsområde

Övergripande uppgifter

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) ansvarar för Region Stockholms verksamhet inom primärvård, psykiatrisk vård, barn- och ungdomspsykiatrisk vård, beroendevård, geriatrisk vård, avancerad sjukvård i hemmet, funktionshinder- och habiliteringsverksamhet inklusive tolkcentral, hjälpmedelsverksamhet och kostverksamhet samt somatisk specialistvård genom särskilda avtal. SLSO ska ansvara för FoUU-verksamhet inom sina verksamhetsområden, inklusive utveckling inom folkhälsoområdet samt utföra andra uppdrag enligt särskilda beslut. Verksamheten ska omfatta den vård och de tjänster som har överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Stockholms läns sjukvårdsområde fastställs till 220 miljoner kronor år 2020 vilket innebär en höjning med 20 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Höjningen sker i enlighet med att konkurrensneutrala grunder ska beaktas i den del av verksamheten där detta bedöms vara relevant. I enlighet med principen om inga fria nyttigheter ska nämnden kräva rättmätig ersättning för all verksamhet som bedrivs, vilket inkluderar forskningsuppdrag. Det är angeläget att nämnden vidtar nödvändiga åtgärder för att ha en ekonomi i balans.

Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 uppgår till 225 miljoner kronor, 228 miljoner kronor respektive 228 miljoner kronor.

Tabell 22: Resultatkrav för SLSO

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**52**	**199**	**220**	**225**	**228**	**228**

För 2020 uppgår ersättningen till SLSO för omställningskostnader till 68 miljoner kronor.

Investeringar

SLSO:s investeringsutrymme uppgår till 326,6 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 2 950,4 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 1 593,4 miljoner kronor enligt tabell 23. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik samt tekniska hjälpmedel. Nyinvesteringar av utrustningar till en ny byggnad för rättspsykiatrisk vård är medräknat i utrymmet för perioden 2022–2023.

Tabell 23: SLSO:s investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Stockholms läns sjukvårdsområde					
Nyinvesteringar <100 mkr	50,0	50,0	80,0	110,0	50,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	276,6	236,6	260,4	258,4	221,4
Totalt Stockholms läns sjukvårdsområde	**326,6**	**286,6**	**340,4**	**368,4**	**271,4**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för SLSO

SLSO ska bedriva verksamheten effektivt. Nämnden ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Stockholms läns sjukvårdsområde ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning. Nämnden ska hålla sig väl förtrogen med utbildningsdirektivet.

Nämnden ska ge utvecklings- och utbildningsstöd på konkurrensneutrala villkor till all vård som finansieras av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Stockholms läns sjukvårdsområde ska delta i och ansvara för Framtidsplanens genomförande i enlighet med fullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av nätverkssjukvården.

Nämnden ska delta i planering av byggnationer i anslutning till Stockholms läns sjukvårdsområdes verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

Stockholms läns sjukvårdsområde ska i samverkan med regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, den regionfinansierade privata vården samt kommunerna aktivt utveckla närsjukvården inom sitt område.

Nämnden ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Stockholms läns sjukvårdsområde ska ha huvudansvar för Region Stockholms forskning och utbildningen av studenter i allmänmedicin, psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, beroendevård, handikapp- och habiliteringsverksamhet. Detta ska ske i samverkan med Karolinska

Institutet, andra berörda lärosäten och övriga regionfinansierade vårdgivare.

Omställning till framtidens hälso- och sjukvård
Inom Region Stockholm pågår omställningen till framtidens hälso- och sjukvård, det vill säga att vården ska ges på rätt nivå i hälso- och sjukvårdssystemet. Det är av största vikt att detta arbete fortgår och att Stockholms läns sjukvårdsområde fullföljer den polikliniserings som är nödvändig.

Medarbetarna
En av de största utmaningarna för Region Stockholm är att kompentensförsörja regionens akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att Stockholms läns sjukvårdsområde aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten. Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av nämnden. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal. Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Omställning till fossilfria drivmedel
SLSO ska öka takten i att byta ut sina fordon mot fordon som drivs med fossilfritt bränsle.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Nämnden ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Nämnden bistår mot ersättning regionstyrelsen i införandet av Framtidens vårdinformationsmiljö. Under 2020 ska nämnden förbereda etableringen av förvaltningsorganisation för Framtidens vårdinformationsmiljö, samt relaterade vårdnära it-system.

Övriga uppdrag
Nämnden ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Nämnden bedriver samhällsviktig verksamhet och hanterar stora mängder skyddsvärd information. Nämnden ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska nämnden utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. Nämnden ska även etablera rutiner för bedömning och rapportering av incidenter enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

SLSO ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra nämndens verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					

Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* och särskilt följande indikatorer:

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning		≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Effektiv vård					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Stärkt folkhälsa					
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 82 %	≥ 83 %	≥ 84 %
Vård med patienten i fokus					
Andel som anger att de skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.6 Karolinska Universitetssjukhuset

Övergripande uppgifter

Nämnden är Region Stockholms universitetssjukhus med ansvar för nationell högspecialiserad vård och regionsjukvård, undantagen ögonsjukvård, rehabiliteringsmedicin och handkirurgi. Nämnden är vidare regionens specialiserade traumacentrum med ansvar för omhändertagande av svårt skadade patienter. Nämnden ska bedriva sin verksamhet i enlighet med överenskommelser som ingås med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare. Sjukvårdsuppdraget ska omfatta specialiserad och högspecialiserad vård och vara relaterat till sjukhusets forsknings- och utbildningsuppdrag.

Fullmäktiges resultatkrav

I samband med regionfullmäktiges beslut om avstämning av budget 2019 för Region Stockholm, LS 2018-1179, beslutades att Karolinska Universitetssjukhuset ska återbetala det negativa resultatkravet på -280 miljoner kronor som fastställdes för 2019. För att Karolinska Universitetssjukhuset ska få rimliga förutsättningar att uppnå en ekonomi i balans i enlighet med regionfullmäktiges krav fastställs ett resultatkrav på 53 miljoner kronor för 2020. Det är angeläget att nämnden vidtar nödvändiga åtgärder för att ha en ekonomi i balans.

För åren 2021–2022 uppgår resultatkravet till 83 respektive 113 miljoner kronor. För 2023 uppgår resultatkravet till 84 miljoner kronor. Det innebär att kravet på återbetalning sker under perioden 2020–2023.

Tabell 24: Resultatkrav för Karolinska Universitetssjukhuset

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**-822**	**-280**	**53**	**83**	**113**	**84**

För 2020 uppgår ersättningen till Karolinska Universitetssjukhuset för omställningskostnader till 116 miljoner kronor.

Investeringar

Karolinska Universitetssjukhusets investeringsutrymme uppgår till 374,7 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 7 641,6 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 2 644,7 miljoner kronor enligt tabell 25. Planerade investeringar består främst av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik.

Tabell 25: Karolinska Universitetssjukhusets investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Karolinska Universitetssjukhuset					
Nyinvesteringar <100 mkr	35,0	35,0	20,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	339,7	347,3	440,4	494,9	932,4
Totalt Karolinska Universitetssjukhuset	**374,7**	**382,3**	**460,4**	**494,9**	**932,4**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska Universitetssjukhuset ska bedriva verksamheten effektivt. Nämnden ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i bokslutet.

Karolinska Universitetssjukhuset ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtroget med utbildningsdirektivet.

Nämnden ska på konkurrensneutrala villkor ge utvecklings- och utbildningsstöd till all regionfinansierad vård.

Karolinska Universitetssjukhuset ska delta i och ansvara för sin del av Framtidsplanens genomförande i enlighet med regionfullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av nätverkssjukvården.

Nämnden ska delta i planering av byggnationer i anslutning till Karolinska Universitetssjukhusets verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

Organisation

Det är av stor vikt att nämnden säkerställer en strukturorganisation inom Karolinska Universitetssjukhuset som är effektiv, minimerar antalet beslutsnivåer och som innebär en tydlighet i var ansvar och befogenheter för beslutsfattande finns.

Medarbetarna på akutsjukhusen

En av de största utmaningarna för Region Stockholm är att kompentensförsörja regionens akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att Karolinska Universitetssjukhuset aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan

befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten. Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av sjukhuset. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal. Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas på akutsjukhusen behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Omställning till framtidens hälso- och sjukvård
Inom Region Stockholm pågår omställningen till framtidens hälso- och sjukvård, det vill säga att vården ska ges på rätt nivå i hälso- och sjukvårdssystemet. Det är av största vikt att detta arbete fortgår. Karolinska Universitetssjukhuset ska skyndsamt fullfölja den polikliniserings som är nödvändig.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Nämnden ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					

Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska

Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Nämnden ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* och särskilt följande indikatorer:

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Aktuellt kvalitetsindexför akutsjukhuset		Öka			
Effektiv vård					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle för akutsjukhuset		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där akutsjukhuset har uppnått sina målvärden: 1. Nämnden/bolaget har lämnat resultat enligt resultatkrav 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Kvalitetsindex för akutsjukhusvården		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.7 Trafiknämnden

Övergripande uppgifter

Trafiknämnden ansvarar för kollektivtrafik på land och till sjöss, med undantag för den särskilda kollektivtrafiken. Nämnden ansvarar för samordning i övergripande frågor av principiell karaktär mellan AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) och Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB). Att trafiknämnden har ett helhetsperspektiv över och tar helhetsansvar för kollektivtrafiksystemet är avgörande för att fullmäktiges mål ska uppnås.

Ekonomiska förutsättningar

Trafiknämndens anslag för 2020 ökar med 3,3 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 26: Resultaträkning för trafiknämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	21 554	22 072	22 719	2,9%	23 590	24 288	24 724
- varav anslag	9 267	*9 490,6*	*9 803,8*	*3,3%*	*10 127,3*	*10 461,5*	*10 806,7*
- varav biljettintäkter	8 315	*8 625,2*	*9 090,0*	*5,4%*	*9 348,9*	*9 622,8*	*9 758,8*
Summa kostnader	-21 058	-21 672	-22 315	3,0%	-23 186	-23 884	-24 320
Resultat	**496**	**400**	**404**		**404**	**404**	**404**

Sammantaget uppgår anslaget till trafiknämnden till 9 803 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 313,2 miljoner kronor jämfört med 2019.

Resultatkravet för trafiknämnden fastställs till 404 miljoner kronor år 2020. vilket innebär en höjning med 4 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Höjningen avser AB SL. Höjningen följer delvis resultatkravsmodellen. Resultatkravet avspeglar de driftsatta tillgångar som finns inom koncernresultatenheterna. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 uppgår till 404 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 27: Resultaträkning för trafiknämnden/trafikförvaltningen

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	1 486	10 866	11 094	2,1%	11 431	11 766	12 095
- varav anslag	*10 280,0*	*9 486,6*	*9 793,8*	*3,2%*	*10 107,3*	*10 431,5*	*10 759,7*
Kostnader	-1 443	-10 866	-11 094	2,1%	-11 431	-11 766	-12 095
Resultat	**43**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Fullmäktige beslutade 2018 att förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) skulle belastas med interna räntekostnader som uppstår som en konsekvens av de, av Region Stockholm, upptagna lån som krävs för att finansiera regionens del av utbyggnaden av tunnelbanan. För att hanteringen ska bli kostnadsneutral för FUT i relation till övriga

finansierande parter erhåller FUT ett anslag. För åren 2018 och 2019 har anslaget uppgått till 4 miljoner kronor årligen för att täcka räntekostnaderna. Från och med 2020 förväntas de interna räntekostnaderna öka vilket beror på en högre upplåning. Anslaget till FUT ökar därför med 6 miljoner kronor för 2020, 16 miljoner kronor för 2021, 26 miljoner kronor för 2022, och 43 miljoner kronor för 2023.

Resultatkravet för trafikförvaltningen inom trafiknämnden uppgår till 0 miljoner kronor 2020 vilket är i enlighet med resultatkravsmodellen. Anslaget till trafikförvaltningen inom trafiknämnden uppgår till 9 793,8 miljoner kronor vilket är en ökning med 307 miljoner kronor jämfört med 2019.

Tabell 28: Resultaträkning för trafiknämnden/förvaltning för utbyggd tunnelbana

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	110	133	123	-7,7%	161	182	190
- varav anslag	*4,0*	*4,0*	*10,0*	*150%*	*20,0*	*30,0*	*47,0*
Kostnader	-108	-133	-123	-7,7%	-161	-182	-190
Resultat	**2**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till förvaltning för utbyggd tunnelbana inom trafiknämnden till 10 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 6 miljoner kronor jämfört med 2019.

Resultatkravet för förvaltning för utbyggd tunnelbana inom trafiknämnden fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

Investeringar

Trafiknämnden ansvarar sedan 1 juli 2019 för både trafik och utbyggd tunnelbana inklusive SL-koncernen och WÅAB. Trafiknämndens investeringsutrymme uppgår till 10 256,1 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 83 778,6 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 55 604,1 miljoner kronor enligt tabell 29. Planerade investeringar består av främst av spår och banor, terminaler, depåer, fordon och kollektivtrafiksystem.

Tabell 29: Trafiknämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Trafiknämnden					
Trafikförvaltningen					
Pågående investeringar >100 mkr	5 153,7	4 508,4	3 564,9	2 143,4	1 474,4
Ej beslutade investeringar >100 mkr	507,1	1 783,0	2 398,5	2 212,7	2 134,3
Investeringar <100 mkr	1 846,8	1 043,3	1 170,1	1 348,4	1 343,5
Förvaltning för utbyggd tunnelbana					
Pågående investeringar >100 mkr	2 748,6	3 811,5	4 790,4	6 091,3	5 529,9
Totalt trafiknämnden	**10 256,1**	**11 146,3**	**11 923,9**	**11 795,7**	**10 482,1**
varav nyinvesteringar	***7 606,8***	***8 314,1***	***8 822,9***	***9 112,8***	***7 986,7***
varav ersättningsinvesteringar	***2 513,4***	***2 243,6***	***2 461,8***	***2 450,1***	***2 578,2***

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för trafiknämnden

En uthållig ekonomi i balans
Grundförutsättningen för att klara kollektivtrafikens utveckling är att trafiknämnden har en ekonomi i balans. Ordning och reda i finanserna ger nämnden möjlighet att ta initiativ till en bättre kollektivtrafik. Med detta som grund skapas möjlighet att göra ansvarsfulla satsningar både för att ta hand om det Region Stockholm redan har och utveckla kollektivtrafiken för framtiden.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

En viktig utgångspunkt för kommande års arbete är att trafiknämndens ekonomi är långsiktigt hållbar, att resurserna används effektivt och att resenärer och skattebetalare får bästa tänkbara valuta för sina pengar. För

att kunna åstadkomma detta måste trafiknämnden utveckla såväl produktiviteten som effektiviteten i verksamheten. För att säkerställa en långsiktigt hållbar kostnadsutveckling ska nämnden bedriva ett kontinuerligt arbete med att effektivisera avtal och verksamhet så att kostnader hålls så låga som möjligt samtidigt som kollektivtrafiken kan behålla sin goda kvalitet. En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling. Medfinansiering i form av t.ex. medel för stadsmiljöavtal ska sökas när möjlighet finns, för investeringar och för framkomlighetsåtgärder.

Trafiknämnden ska ta fram mätetal för effektivitet, produktivitet och nytta vid satsningar så att rätt trafik på rätt plats vid rätt tillfälle prioriteras utifrån tillgängliga resurser. Kollektivtrafikens framkomlighet ska bidra till ökad attraktivitet och en långsiktig effektivisering. De olika kollektivtrafikslagen måste bidra till att utvecklingstakten för trafiknämndens kostnader hålls inom fullmäktiges beslutade krav och att åtgärder vidtas om så inte är fallet. För att bidra till målet om att frigöra skattepengar till kärnverksamhet och samtidigt skapa resurser för utvecklad trafik arbetar trafiknämnden enligt en effektiviseringsplan som ska implementeras för den egna och administrativa verksamheten.

En särskild utmaning för nämnden de närmaste åren är att klara av upphandlingar av flera omfattande trafikavtal. Resultatet kommer att påverka framtida trafikdriftkostnader under lång tid. Under de kommande åren upphandlas trafikkontrakt motsvarande mer än halva trafikdriftkostnaden. Upphandlingen av tunnelbanan kommer att ligga i studiefas fram till omkring 2020. Kommande års upphandlingar innebär en möjlighet för trafiknämnden att utveckla verksamheten på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

Trafiknämnden genomför stora investeringar inom kollektivtrafiken bland annat med anledning av Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen. Nämnden ska fokusera på att de beslutade förändringarna av verksamheten planeras, koordineras och genomförs på ett kostnadseffektivt sätt.

Utbyggnaden av kollektivtrafiken medför ett ökat lånebehov och därmed ökade kapitalkostnader för trafiknämnden. Utbyggnaden genererar även ökade driftkostnader. Att många stora investeringar planeras samtidigt i Stockholmsregionen, både av Region Stockholm och av andra aktörer, skapar konkurrens om nödvändig kompetens vilket kan driva kostnadsökningar. Kostnaden för samtliga investeringar och satsningar

måste bäras om satsningarna ska kunna komma stockholmarna till del i form av utökad trafik.

Att ta hand om det vi har
En attraktiv kollektivtrafik är pålitlig, tillräckligt kapacitetsstark och väl integrerad med transportsystemets övriga delar. Resenärerna måste uppleva den som tidseffektiv och tillgänglig. Fordon, stationer och hållplatser samt bryggor måste vara väl underhållna och ska vara trygga, trafikinformationen tydlig och relevant, kundservice och bemötande professionellt och med god servicekänsla.

Tilldelade resurser för drift och underhåll ska används effektivt, med fokus på underhåll av befintliga anläggningar samt på att säkerställa en god nivå på ersättningsinvesteringar för att vårda och hålla Region Stockholms tillgångar i funktionsdugligt skick. Trafiknämnden har under 2019 samverkat med Trafikverket och trafikoperatör i syfte att förbättra järnvägens funktionalitet och därmed minska störningarna i trafiken. Samverkan bör, om möjligt, permanentas.

Det är angeläget att trafiknämnden analyserar det långsiktiga behovet av ersättningsinvesteringar med tydliga prioriteringar för att prövas och anpassas till definierade behov. Detta för att säkra driftssäkerhet, redundans, kapacitet och funktion i kollektivtrafiken. Särskilda satsningar sker på ersättningsinvesteringar, bland annat genom utbytesprogrammet för hissar och rulltrappor, vilka har lång drifttid och är i stort behov av att ersättas med nya moderna anläggningar för ökad säkerhet och tillgänglighet. Programmet ska utvecklas digitalt i syfte att förebygga och snabbare upptäcka samt åtgärda fel på hissar och rulltrappor.

För att utveckla såväl service som intäkter i kollektivtrafiken ska möjligheten till exempelvis butiker, kiosker och reklam i anslutning till kollektivtrafiken utvecklas. Införandet av källsortering i kollektivtrafiken ska fortsätta enligt plan. Under året kommer därför möjligheten att källsortera finnas på fler stationer. Trafiknämnden arbetar med en utvecklingsstrategi för kollektivtrafikens kompletterande service och intäkter kopplat till detta. Nämnden ska utreda möjligheten att låta en operatör utveckla en station kommersiellt.

Ett arbete har påbörjats med att ta fram nästa biljett- och betalsystem som ska ersätta nuvarande SL Access med målbild att det även ska införas fler betalmetoder för resenärerna. Införandet av kontaktlös betalning är ett led i detta arbete för att det alltid ska vara lätt att göra rätt. Samtidigt vidareutvecklas mobilbiljettsystemet.

Framtidsbygget fortsätter
Kommande år genomför Region Stockholm historiskt stora investeringar i Stockholmsregionens kollektivtrafik. Som ett resultat av 2013 års Stockholmsöverenskommelse mellan staten, Region Stockholm och länets kommuner byggs tunnelbanan ut mot Barkarby, Nacka och Arenastaden. Detta leder också till avlastning av det befintliga tunnelbanenätet när trafikeringen påbörjas. Till det kommer följdinvesteringar som bytespunkter, nya bussterminaler och anpassning av trafikstyrningssystem. Även 2017 års Sverigeförhandling innebär nya investeringar i länets kollektivtrafik i form av en ny tunnelbaneneträckning mellan Fridhemsplan och Älvsjö, en ny tunnelbaneuppgång vid Södra Hagalund, nya Spårväg Syd mellan Älvsjö och Flemingsberg samt en förlängning av Roslagsbanan till T-centralen via Odenplan.

Som del av förhandlingarna har berörda kommuner åtagit sig att möjliggöra att cirka 200 000 nya bostäder byggs i Stockholmsregionen.

2017 träffades, inom ramen för Sverigeförhandlingen, överenskommelser om utbyggnad av Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan, Roslagsbanan till City och Spårväg syd.

Enligt fullmäktiges beslut om 2019 års budget ska trafiknämnden under 2019 pröva förutsättningarna för att tidigarelägga investeringarna i 2017 års Sverigeförhandling genom samtal med berörda kommuner om möjlighet till förskottering. Region Stockholm bjöd under våren 2019 in till samtal med parterna om tidigareläggning av utbyggnationen. Ambitionen är att utbyggnaden ska ske parallellt med kommunernas planprocesser för de nya bostäder som ingår i Sverigeförhandlingens avtal. Regionen har fört dialog med parterna Stockholms stad, Huddinge, Täby, Vallentuna och Österåkers kommuner. Regionen och de berörda kommunerna har funnit det angeläget att tidigarelägga projekten och har med anledning härav kommit överens om detta på sätt som beskrivs i överenskommelserna. Involverade parter ska således genom förskottering av medel möjliggöra ett tidigareläggande av respektive projekts planering, och därmed projektstart och trafikstart.

Som en följd av utbyggnad av tunnelbanan tillkommer följdinvesteringar såsom bytespunkter med bussterminaler i Barkarby, Nacka och Gullmarsplan samt anpassningar av trafikstyrningssystem. Nyinvesteringar i busstrafiken planeras även i depåer för att skapa ytterligare kapacitet och anpassa depåerna till förnybara drivmedel samt för att ersätta befintliga innerstadsdepåer.

Flera stora stadsutvecklingsprojekt pågår i Stockholmsregionen, vilket på sikt påverkar efterfrågan på kollektivtrafikresor, exempelvis Barkarbystaden, Årstaberg och Norra Djurgårdsstaden. För att uppnå en ändamålsenlig kollektivtrafikförsörjning som följer utvecklingen av områdena behöver kollektivtrafiken planeras i samverkan mellan trafiknämnden och berörda kommuner i dialog med trafikutövare och andra aktörer.

I slutet av 2019 kommer en utredning om kollektivtrafikförsörjningen av den framväxande Norra Djurgårdsstaden att vara färdig. Med denna som grund ska nämnden ta initiativ till att bjuda in Stockholms stad och Lidingö stad till dialog för att gemensamt kunna planera, finansiera och genomföra en kapacitetsstark kollektivtrafikförsörjning som återspeglar ambitionerna för bostadsutbyggnaden i Norra Djurgårdsstaden. En förlängning av Spårväg City till Ropsten ska särskilt prövas. En förutsättning utöver statsbidrag är att Lidingö stad och Stockholms stad bidrar ekonomiskt till projektets förverkligande.

I det längre perspektivet förutsätter attraktiva resor att kollektivtrafikens utveckling samplaneras med aktörer som ansvarar för bland annat bostadsplanering, övrig transportinfrastruktur och utbyggnad av service. En viktig del i detta är arbetet med att utveckla nybyggaröverenskommelser. Denna samplanering måste i ökad utsträckning inkludera Stockholmsregionens tekniska försörjningssystem.

När kollektivtrafiken byggs ut behöver det bland annat säkerställas att mark avsätts för uppställnings- och underhållsplatser, infartsparkeringar och att elsystemets kapacitet är tillräcklig och pålitlig. Kollektivtrafikförbindelserna mellan de regionala stadskärnorna behöver stärkas. Trafiknämnden ska ta fram sociala konsekvensbeskrivningar som beslutsunderlag inför alla strategiska kollektivtrafikinvesteringar.

I vissa av Stockholmsregionens glesbefolkade delar med mindre resenärsunderlag pågår det pilotprojekt med anropsstyrd trafik. Fördelar med kollektivtrafiklösningen kan vara att ge högre service till resenärerna samtidigt som miljöpåverkan minskar och befintlig trafik effektiviseras.

När ny kollektivtrafik byggs förändras och förnyas stadsmiljön. Varje utbyggnad som skett har präglats av den tidens arkitektur, kultur och teknik. Därför har trafiknämnden ett särskilt ansvar att bevara tidstypisk arkitektur och utformning för eftervärlden.

Hållbara kollektivtrafikresor för alla
Kollektivtrafiken utgör en fundamental del av Stockholmsregionens transporter och därmed trafikens klimatpåverkan. Region Stockholm ska sträva mot att Stockholmsregionen blir en klimatneutral region. För trafiknämndens arbete innebär det att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna måste öka i högre takt i syfte att nå både klimatmål och framkomlighetsmål. Målet är också att antalet påstigande ska öka. Invanda resmönster måste brytas för att fler ska välja att åka med kollektivtrafiken istället för bilen. Det kollektiva resandet behöver stärkas för såväl långa som korta resor. Åtgärder för att öka kollektivtrafikens attraktivitet och andel av de motoriserade resorna ska tas fram till 2021.

Region Stockholms utbyggnad av kollektivtrafiken som har beslutats och som under kommande år ska förverkligas är i linje med att möjliggöra fler fossilfria resor. Fler resenärer ska få tillgång till miljövänliga transportmedel med god kapacitet. Region Stockholm ska behålla ledartröjan i den gröna omställningen. Genom att vara föregångare i arbetet med att minska vår miljö- och klimatpåverkan ökar Stockholmsregionens attraktivitet och konkurrenskraft.

Redan i dag bedrivs all kollektivtrafik på land i Stockholmsregionen – som första huvudstadsregion i världen – helt och hållet av förnyelsebara bränslen. Den grunden ska nämnden bygga vidare på med ny kraft och nya initiativ där miljöteknikens olika möjligheter nyttjas redan på ett tidigt stadium, exempelvis för energieffektivisering och hållbar omställning. Elektrifieringen av busstrafiken breddas.

Även sjötrafiken ska ställa om till en hållbar drift med förnybara drivmedel under förutsättning att det historiska tonnaget säkras. För fossilfria drivmedel i sjötrafiken är siktet år 2030. Regionen ska tydligt kommunicera att kollektivtrafik är ett grönt sätt att resa.

Världens bästa tunnelbana
Tunnelbanan är stommen i Stockholmsregionens kollektivtrafik. Varje dag görs cirka 1,3 miljoner resor i systemet, vars äldsta delar har varit i drift i över 60 år. Resenärerna är överlag mycket nöjda med servicen och kundnöjdheten ligger på över 80 procent. Men Stockholmregionen växer och för att huvudstadsregionen ska kunna växa hållbart krävs att kollektivtrafiken byggs ut ytterligare och att andelen som reser kollektivt ökar. Tunnelbanesystemet spelar här en avgörande roll. Det understryker vikten av den beslutade kraftfulla utbyggnaden av tunnelbanesystemet inom ramen för Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen. Stora investeringar görs också i nya tunnelbanefordon.

Trafiknämnden ska säkerställa att den framtida tunnelbanan är robust, attraktiv och flexibel, exempelvis bör alla tåg kunna framföras på alla banor, underhållas i alla depåer, ledas av ett gemensamt trafikstyrningssystem från alla trafikledningscentraler. Tunnelbanan måste lättare kunna återhämta sig efter störningar, ha hög komfort och hög pålitlighet. Trafiken ska enkelt kunna anpassas efter resandebehovet.

För att säkerställa tunnelbanans nytta och effektivitet i Stockholmsregionen behövs, förutom nya investeringar, också underhåll av och ersättningsinvesteringar i det befintliga systemet. Detta kan avse både stationer, fordon, depåer, spåranläggningar, el- och signalsystem samt trafikstyrningssystem. Delar av de befintliga systemdelarna har nått, eller är på väg att nå, sin tekniska livslängd.

Nämnden ska utifrån den genomförda systemanalysen av tunnelbanan ta fram en uppdaterad utvecklingsplan som identifierar nödvändiga investeringar för att säkerställa tunnelbanans ökade nytta.

Pendeltåg att lita på
Trafiknämnden ska tillsammans med Trafikverket rusta upp vissa pendeltågsstationer och planeringsfasen kring pendeltågsstationerna Märsta, Sundbyberg, Årstaberg och Södertälje C ska fortsätta. Intrimning av Citybanans pendeltågsstationer och projektering för ombyggnation av Älvsjödepån fortsätter. Mälarbanans utbyggnad Tomteboda–Kallhäll kommer att öka kapaciteten på lång sikt, men påverkar pendeltågstrafiken under ombyggnadstiden. Allt fler resenärer i pendeltågstrafiken medför också ett behov av att planera för ökad kapacitet tillsammans med Trafikverket.

Regeringen behöver ta ett större ansvar för järnvägens tillförlitlighet. Detta i allt från systemförbättringar i form av höjda kvalitetsavgifter, motverka spårspring, ge företräde för pendeltågstrafiken samt att överföra ansvaret för trafikinformation till Region Stockholm. Likväl har trafiknämnden stora kostnader för ersättningstrafik, tillfälliga personalinsatser, kundservicefunktioner och andra kostnader för vilka staten borde ha skadeståndsansvar. Trafiknämnden ska fortsätta arbeta för förändrad lagstiftning i syfte att öka tillförlitligheten i pendeltågstrafiken.

En trygg kollektivtrafik
Ett fortsatt trygghetsarbete är av yttersta vikt för en attraktiv kollektivtrafik. Otryggheten påverkar människors resande och val av färdmedel. Över tid har den upplevda tryggheten i kollektivtrafiken ökat. Statistiken visar alltjämt att alltför många resenärer känner sig otrygga när de reser ensamma i kollektivtrafiken under kvällar och nätter. Fyra av fem män

känner sig trygga i SL-trafiken på kvällstid, men bara tre av fem kvinnor. Mot bakgrund av detta ska trafiknämnden i sitt trygghetsarbete särskilt arbeta med insatser för att öka kvinnors trygghet. Kollektivtrafiken ska vara trygg och fri från kriminalitet. Otrygga miljöer utanför spärrlinjen får inte vara en avgörande fråga kring valet av resa. Därför är fortsatta trygghetsinsatser särskilt viktiga för trafiknämnden.

Rättssamhället, rättsvårdande myndigheter och polis har under senare tid minskat sin närvaro i kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Från ett par hundra poliser avsatta att arbeta i tunnelbanan för tio år sedan, till dagens obefintliga antal särskilt utsedda tunnelbanepoliser. Trafiknämnden ska fortsatt verka för att få tillbaka polisen i kollektivtrafiken och tunnelbanan.

Trafiknämndens eget ansvar för att öka tryggheten är fortsatt stort och ambitionerna ska vara höga. Nämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla trygghetscentralen, bygga ut trygghetskameror i trafiken samt utöka biljettkontroller. För att bättre motverka otrygghet och osäkerhet i kollektivtrafiken ska nämnden fortsatt ha höga ambitioner avseende kameraövervakning i och runt stationsmiljöerna, men även ombord på kollektivtrafikens fordon. För att motverka växande utmaningar med nedskräpning, klotter och skadegörelse behöver egendomsskydd för kollektivtrafikens fastigheter, fordon och anläggningar förstärkas. Som ytterligare ett led i detta ska nämnden se över möjligheten till att hemställa hos Länsstyrelsen om att uppgradera depåerna till skyddsobjekt.

För att möjliggöra att kollektivtrafikens resenärer ska känna sig trygga under hela resan från dörr till dörr ska trafiknämnden samverka med fastighetsägare och kommuner för att bland annat utkräva tryggare miljöer i anslutning till stationer och perronger, exempelvis avseende belysning, god sikt och snöröjning samt stärka samverkan i andra frågor som ökar tryggheten för resenärerna. Efter utvärdering av försöket med flexibla nattstopp ska trafiknämnden, med beaktande av de erfarenheter som har dragits, genomföra ett försök på en linje med längre avstånd mellan hållplatserna.

Det finns många goda exempel på när trafiknämnden tillsammans med sina operatörer bygger förståelse och förtroende för verksamheten gentemot skolor och unga människor. Det i sin tur skapar långsiktig grund för både bättre arbetsmiljö för kollektivtrafikens medarbetare och minskar förekomsten av klotter och skadegörelse. Nämnden ska fortsätta arbetet med att tillgängliggöra kollektivtrafikens ytor för kulturaktörer i syfte att öka den upplevda tryggheten för både personal och resenärer.

En tillgänglig kollektivtrafik för alla
Resan ska vara enkel, smidig och bekväm oavsett transportmedel. Kollektivtrafiken behöver utvecklas i innehåll parallellt med att den växer i omfattning. Med moderna transportslag, hållplatser och stationer läggs en viktig grund för en attraktiv resa som är både tillgänglig och framkomlig både i staden och på landsbygden. Det gäller såväl den fysiska utformningen som tillgången till information för alla resenärer, oavsett funktionsvariation. Tillgången till ledsagning och förstärkningar av taktila ledstråk ska fortsätta.

Tillgänglighetsanpassningen av bryggor är viktigt för att tillgängliggöra skärgården och skärgårdstrafiken för fler. Trafiknämnden ska inom ramen för befintliga samarbetsorganisationer och aktörer för skärgårdens utveckling verka för ett fortsatt tillgänglighetsarbete i skärgårdstrafiken.

Tillgängligheten till kollektivtrafiken ska utvecklas genom en kontinuerlig och lösningsfokuserad dialog med intresseorganisationer. Information till resenärer om exempelvis störningar eller trafikomläggningar ska förbättras. Realtidsinformationen ska vara lättillgänglig och tydlig. Det är av stor vikt att trafiknämnden ansvarar för trafikinformationen när det gäller Region Stockholms kollektivtrafik både vid planerade eller oplanerade händelser och att resenärerna får god service och trafikinformation. Den digitala realtids- och störningsinformationen ska förbättras.

Framkomlighet och tillgänglighet går hand i hand i kollektivtrafiken. Höga krav ska ställas på både städning och klottersanering samt på fungerande hissar och rulltrappor. Hinder som utestänger exempelvis äldre och personer med funktionsvariationer från kollektivt resande ska undanröjas. Försök med plattformsbarriärer ska fortsätta.

Som en del av arbetet med smidiga och framkomliga resor ska blandpendling främjas. Det ska vara enkelt att betala för, och byta mellan, trafikslag, till exempel från tunnelbana till lånecykel. När fler väljer cykeln skapas smidigare arbetspendling, minskad trängsel och bättre hälsa och luft. Arbetet med att utreda integrering av cykel i kollektivtrafiken ska fortsätta genom att testa möjligheten att medföra cykel på lokalbanor under lågtrafik med liknande regler som för medtagande av cykel på pendeltåget. Även cykelparkering i anslutning till kollektivtrafiken ska främjas i samarbete med Stockholmsregionens kommuner. Trafiknämnden ska vara en aktiv part i Stockholmsregionens cykelplanering. Detta inkluderar att underlätta för samplanering av kollektivtrafikresor, cykelresor och lånecykelsystem och på så sätt möjliggöra för fler kombinationsresor.

Minskad trängsel och bättre framkomlighet
Trängseln är en av Stockholmsregionens växande utmaningar. Medelhastigheten för busstrafiken i innerstaden är låg, kolonnkörning alltför ofta förekommande och framkomligheten i hela länet ofta påtagligt begränsad. Orsakerna är flera, däribland stora bygg- och infrastrukturprojekt. Trafiknämnden och Stockholms stad har inrättat en Framkomlighetskommission i syfte att hantera dagens trängselproblem i busstrafiken samt säkerställa ett samlat och kraftfullt genomförande av stomnätsplanen. Genom ökad regularitet, en tydlig prioritet av framkomlighet och trafikkantfrämjande åtgärder ska innerstadens stombussar med särskilt fokus på stombuss 4 uppnå en högre genomsnittlig hastighet inklusive kortare hållplatsstopp. En utredning av stombuss 4 ska genomföras med utgångspunkt från bedömningsverktyg för svensk BRT-standard och sikte på att möjliggöra en expressbuss.

Viktiga underliggande mål med Framkomlighetskommissionens arbete ska vara att möjliggöra Bus Rapid Transit-lösningar och ökad busstrafik på tvären samt snabbare innerstadstrafik.

Det stombussbokslut som tagit fram visar att endast 43 procent av stombussnätet har god standard avseende framkomlighet. Trafiknämnden ska arbeta för att öka denna procentsats i samverkan med Stockholmsregionens kommuner. Som ett nästa steg ska arbetet med kommissionen breddas och fler berörda kommuner bjudas in till samtal.

Framkomlighetskommissionens ska föreslå åtgärder som ökar framkomligheten och kortar restiderna med buss samt redovisa konsekvenser av och kostnader för dessa. Stomnätsplanen består av en del för Stockholms innerstad och en för Stockholmsregionen i övrigt, vilket kommissionen ska beakta. Samarbetet ska identifiera knutar som måste lösas och lyfta dessa i arbetet. En årlig handlingsplan som inkluderar såväl kortsiktiga som långsiktiga mål bör upprättas. Förslagen bör kunna omfatta kommunalt, statligt och regionalt initierade åtgärder.

Åtgärderna som Framkomlighetskommissionen ska utreda och föreslå ska omfatta, men inte begränsas till, fler busskörfält, ökad signalljusprioritering, koordinerad planering vid vägarbeten och prioritering av kollektivtrafiken i vägrummet. Bättre strukturer och system ska skapas för att kommunicera och koordinera planeringen kring vägarbeten när det gäller allt från snöskottning till byggarbeten och ersättningstrafik.

Trafiknämnden ska vara pådrivande gentemot staten för att skapa rättsliga möjligheter att sätta upp kameror på bussar i syfte att bistå polis och

väghållare i att bötfälla bilar som stannar eller kör i busskörfält och cykelbanor. Som ett led i detta ska nämnden också verka för att ändra parkeringslagstiftningen så att fler som parkerar i bussfiler bötfälls.

Framkomlighetskommissionen ska återrapportera uppdraget till trafiknämnden. Åtgärderna ska leda till energieffektiva lösningar med låga utsläpp av växthusgaser och särskilt främja innovativa, kapacitetsstarka och resurseffektiva lösningar för kollektivtrafik. Detta bör således vara vägledande för Framkomlighetskommissionen.

Digitalisering och kombinerad mobilitet
En omvärld i förändring sätter kollektivtrafiken i en ny kontext. Genom delningsekonomi, innovationer och digitalisering öppnas därtill nya möjligheter för Stockholmsregionens kollektivtrafik. Resandet förändras och inom kollektivtrafikbranschen syns ett allt större fokus på kombinerad mobilitet. Det innebär att den traditionella kollektivtrafiken ges möjlighet att utvecklas med nya lösningar och nya gränssnitt mot andra aktörer.

I enlighet med Region Stockholms ambition att stärka forskning, innovation och utveckling ska trafiknämnden samverka med regionstyrelsen och externa aktörer för att möjliggöra utveckling och tillämpning av artificiell intelligens, robotisering och automatisering, bland annat genom att delta i högkvalitativa test- och demonstrationsmiljöer när det finns en tydlig verksamhets- och användarnytta.

Det ökade intresset kring mobilitet grundas i trender kopplat till digitalisering, förändrade värderingar och livsstilar. Förändringarna bidrar till behovet av ett helhetsperspektiv kring resenärens behov och ett hela resan-perspektiv. Parallellt med denna utveckling står Stockholms län inför stora utmaningar (och möjligheter) med en ökad befolkningstillväxt och urbanisering. Utvecklingen av nya och smarta mobilitetslösningar är en viktig bidragande faktor för att nå högt uppställda klimatmål.

Skärgårds- och pendelbåtstrafik
Stockholms skärgård ska vara en levande och företagsam del av Stockholmsregionen. En skärgård där företag blomstrar, där människor kan leva och verka året om och en plats som är tillgänglig oavsett årstid. Särskilt viktigt är att skapa förutsättningar för en fastboende befolkning i alla åldrar i skärgården. Trafiknämnden bedriver kollektiv sjötrafik i hela Stockholms skärgård. En tillgänglig och pålitlig skärgårdstrafik är en förutsättsättning för att skärgården ska vara en levande plats året om oavsett om enskilda är fastboende, deltidsboende eller besökare.

Tillsammans med det regionala skärgårdsrådet utvecklas samverkansarbetet mellan kommuner, resenärsorganisationer, näringslivet och intresseorganisationer för att förankra och kontinuerligt förbättra kollektivtrafiken i skärgården. Trafiknämnden deltar aktivt i arbetet med att utveckla replipunkterna. Nämnden ska kontinuerligt se över och förbättra samordningen mellan landtrafikens och sjötrafikens tidtabeller. Trafiknämnden ska bistå tillväxt- och regionplanenämnden i att tydliggöra hur Region Stockholms ansvar för replipunkterna ska hanteras.

Under mandatperioden ska trafiknämnden påbörja arbete med att forma framtidens skärgårdstrafik. Ett första steg är att grundligt och strategiskt utreda hur framtidens skärgårdstrafik ska se ut. Utredningen ska omfatta både trafikens upplägg, finansiering och framtidens tonnage. Framtidens tonnage omfattar även frågor kring pendelbåtstrafiken. Utredningsarbetet ska ske i nära dialog och tillsammans med boende och näringsidkare i skärgården.

Arbetet med att integrera privat linjetrafik i Waxholms Ångfartygs AB:s reseplanerare fortsätter. Ett arbete inleds med att förtydliga och förenkla Waxholms Ångfartygs AB:s tidtabeller, särskilt för turister och sällanresenärer i skärgårdstrafiken. Waxholms Ångfartygs AB fortsätter att succesivt byta ut de fossila bränslena mot förnybara alternativ för att, senast år 2030, bli helt fossilfri under förutsättning att det historiska tonnaget säkras.

Genom att satsa på utbyggd kollektivtrafik till sjöss skapas smarta resvägar som kortar restiderna och avstånden i Stockholmsregionen samtidigt som landvägarna avlastas och framkomligheten ökar. För att utveckla invånarnas tillgång till smarta resvägar på vatten bedrivs ett stabilt och systematiskt arbete med försökslinjer som sedan utvärderas och antingen övergår i permanenta linjer eller avslutas. Detta har lett till att pendelbåtstrafiken utvecklats med stor framgång. Linje 80 och 89 är tydliga exempel där pendelbåtar kortar restiderna i Stockholmsregionen. Nämnden ska se över om pendelbåtstrafik kan samfinansieras tillsammans med kommuner och/eller externa finansiärer och ta fram en modell för det. Arbetet med att genomföra försök med två nya pendelbåtlinjer fortsätter.

Det finns stor potential att öka kapacitet och sänka kostnader om pendelbåtstrafiken kan utföras med ett mer ändamålsenligt och standardiserat tonnage. Även potentialen till effektivare upphandling av trafiken talar för att regionen behöver ha tillgång till ett ändamålsenligt tonnage, då tillgången på fartyg idag begränsar antalet aktörer som kan lägga anbud. För att säkerställa en effektivare och mer kapacitetsstark drift och bättre upphandlingar ska trafiknämnden under 2020 fatta erforderliga

beslut som möjliggör att ett tonnage är disponibelt för pendelbåtstrafiken till årsskiftet 2024/2025. För att möjliggöra detta ska nämnden, under första halvan av 2020 få en analys av de tre tillvägagångssätt som är möjliga: eget ägande, leasing eller genom avtal med operatör. Analysen ska ligga till grund för de vägval nämnden måste göra inför upphandling av pendelbåtstrafiken.

Informationshantering
Nämnden hanterar skyddsvärd information och har beroenden till samhällsviktiga verksamheter inom Region Stockholm. Nämnden ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska nämnden utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. Nämnden ska även utreda beroenden och vid behov etablera rutiner för rapportering av incidenter till nämnder med rapporteringsplikt enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Trafiknämnden ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)		≥ -9 %	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen					
Indikator att utveckla: Antal genomförda åtgärder enligt framkomlighetskommissionens plan					
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska

Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Trafiknämnden ansvarar för det nämndspecifika målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem*. Det innebär att nämnden ska styra mot målet och dess indikatorer, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
ATTRAKTIV KOLLEKTIVTRAFIK I ETT HÅLLBART TRANSPORTSYSTEM					
Attraktiva resor					
Nöjda resenärer - allmän kollektivtrafik	≥ 75 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 79 %	≥ 79 %
Nöjda resenärer - allmän skärgårdstrafik	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %
Trygga resor					
Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	≥ 78 %	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 79 %
Effektiva resor					
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	≤ 3,32 kr	≤ 3,35 kr	≤ 3,40 kr	≤ 3,41 kr	≤ 3,45 kr
Tusental påstigande en vanlig vardag (kollektivtrafik på land)	≥ 2 936	≥ 3 037	≥ 3 084	≥ 3 142	≥ 3 199
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna (RUFS)	≥ 51,0 %	≥ 51,5 %	≥ 52,0 %	≥ 52,25 %	≥ 52,5 %
Hållbara resor					
Uppfyllnad av miljömål i miljöprogram		≥ 80 %	≥ 100 %		
Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet		≥ 58 %	≥ 63 %	≥ 67 %	≥ 71 %
Andel förnybar energi i kollektivtrafiken	≥ 92 %	≥ 93 %	≥ 95 %	≥ 96 %	≥ 96 %
Tillgänglig och sammanhållen region					
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	≥ 76 %	≥ 80 %	≥ 81 %	≥ 83 %	≥ 83 %
Indikator att utveckla: kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor och Arlanda flygplats ska vara konkurrenskraftig med bilens restid (RUFS)					
Indikator att utveckla: Teknisk tillgänglighet till hissar och rulltrappor					

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.8 Färdtjänstnämnden

Övergripande uppgifter

Färdtjänstnämnden ansvarar för särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder enligt lagen om färdtjänst, gällande avtal mellan Region Stockholm och länets kommuner samt lagen om kollektivtrafik vad avser färdtjänstresor.

Ekonomiska förutsättningar

Färdtjänstnämndens anslag för 2020 ökar med 3,6 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 30: Resultaträkning för färdtjänstnämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	1 505	1 674	1 814	8,4%	1 869	1 927	1 986
- varav anslag	*1 016,8*	*1 183,4*	*1 226,0*	*3,6%*	*1 270,1*	*1 315,9*	*1 363,2*
Kostnader	-1 438	-1 674	-1 814	8,4%	-1 869	-1 927	-1 986
Resultat	**68**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till färdtjänstnämnden till 1 226 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 43 miljoner kronor jämfört med 2019.

Färdtjänstnämndens resultatkrav fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

Investeringar

Färdtjänstnämndens investeringsutrymme uppgår till 18 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 158 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 133,1 miljoner kronor enligt tabell 31. Investeringarna består av främst ett nytt trafikhanteringssystem för färdtjänstverksamheten, kallat Samplan, som uppgår till 95 miljoner kronor och utveckling av applikation.

Tabell 31: Färdtjänstnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Färdtjänstnämnden					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	18,0	36,7	36,7	36,7	5,0
Totalt färdtjänstnämnden	**18,0**	**36,7**	**36,7**	**36,7**	**5,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för färdtjänstnämnden
Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Färdtjänsten är avgörande för att många av Stockholmsregionens invånare ska kunna ta sig till jobb, studier, förtroendeuppdrag och fritidsaktiviteter. För att underlätta och förtydliga Region Stockholms arbete med frågorna inrättades från den 1 januari 2019 en färdtjänstnämnd. Färdtjänsten ska kännetecknas av hög kvalitet och god tillgänglighet. Nämnden för en kontinuerlig dialog med såväl resenärer som utförare och intresseorganisationer. Dialogen ska utvecklas under 2020.

Under 2020 ska nämnden fokusera på verksamhetsuppföljning, effektivisering, digitalisering och användarvänlighet. Nämnden ska fortsätta att utveckla resegarantin under 2020. Nämnden ska även arbeta vidare med att långsiktigt nå upp till Region Stockholms miljökrav om fossilfrihet.

Närtrafikens bussar erbjuder en portnära trafik som kör till exempelvis vårdcentralen, mataffären eller till den övriga kollektivtrafiken i närområdet. Närtrafiken går ofta i områden där många äldre bor. En anropsstyrd närtrafik skulle ge en mer trygg och tillgänglig resa för den som har svårt att gå från hållplatser eller stationer. Färdtjänstnämnden kommer att utreda möjligheten att utöka anropsstyrning av närtrafiken. Detta för att öka tillgängligheten för den enskilde.

Vid ansökan om färdtjänsttillstånd sker en första bedömning av berörd kommun, därefter fattas tilldelningsbeslut av Region Stockholm. Det blir inte sällan ett dubbelarbete, och bedömningarna varierar från kommun till kommun. För att skapa en mer enhetlig och rättssäker bedömning ska förutsättningarna för att Region Stockholm övertar hela

ansökningsprocessen för färdtjänsttillstånd utredas under 2020. I samband med detta ska nämnden säkerställa att arbetet med att regelverket kring tillstånden och tilldelningen efterföljs. Därmed tillses att överutnyttjande och missbruk inte ska förekomma. Detta för att åstadkomma en ändamålsenlig verksamhet.

Nämnden ska under 2020 presentera en tillgänglighetssäkrad digital applikation för att bland annat ge resenärer uppdaterad information om färdtjänsttaxins ankomsttid och därtill möjlighet att på ett smidigt och enkelt sätt lämna omdömen om sin resa. Nämnden bör öppna upp tillgängliga data för entreprenörer och intressenter samt uppmuntra entreprenörer och operatörer att skapa egna applikationer.

I enlighet med rekommendationer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps ska färdtjänstnämnden ta fram en totalförsvars- och pliktplaceringsplan för färdtjänst och sjukresor. Detta för att möta de statliga kraven om en fullgod totalförsvarsplanering avseende upphandlade taxi och specialfordonsresor.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja

Nämnden har huvudansvar för följande indikatorer under det nämndspecifika målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem*. Det innebär att nämnden ska styra mot indikatorerna, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
ATTRAKTIV KOLLEKTIVTRAFIK I ETT HÅLLBART TRANSPORTSYSTEM					
Attraktiva resor					
Nöjda resenärer - särskild kollektivtrafik	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %
Trygga resor					
Andel trygga resor – särskild kollektivtrafik	≥ 71 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.9 Tillväxt- och regionplanenämnden

Övergripande uppgifter

Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar för regional fysisk planering och regional tillväxt, vilket inkluderar trafikplanering kopplad till regionutvecklingsuppdraget (ej kollektivtrafik), regionalt utvecklingsansvar för samhällsbyggnad, infrastruktur och transporter (ej länsplanen), samt näringslivsutveckling, strategisk kompetensförsörjning och arbetsmarknadsutveckling i de delar de inte ligger under andra nämnder samt landsbygd och skärgård. Det innefattar ansvaret för regionplan och regional utvecklingsstrategi, regionalt tillväxtarbete, EU:s strukturfondsprogram, regionala serviceprogram, regional bredbandskoordinator och regional kompetensplattform samt samordning av arbetet med implementering och uppföljning av RUFS 2050. Region Stockholm har huvudansvaret för finansieringen av Skärgårdsstiftelsen och nämnden ansvarar för regionens åtaganden gentemot stiftelsen och för att stiftelsens verksamhet följs upp och ligger i linje med gällande beslut och förutsättningar.

Ekonomiska förutsättningar

Tillväxt- och regionplanenämndens anslag för 2020 ökar med 1,0 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 32 Resultaträkning för tillväxt- och regionplanenämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	175	191	193	1,1%	196	197	200
- varav anslag	*171,3*	*185,2*	*187,1*	*1,0%*	*189,7*	*192,3*	*195,0*
Kostnader	-174	-191	-193	1,1%	-196	-197	-200
Resultat	**1**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till tillväxt- och regionplanenämnden till 187,1 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 1,9 miljoner kronor jämfört med 2019.

Resultatkravet för tillväxt- och regionplanenämnden fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

Fullmäktiges inriktning för tillväxt- och regionplanenämnden

En hållbar ekonomi i balans

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin

verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Genomförande av RUFS 2050
Stockholmsregionen är en av Europas snabbast växande storstadsregioner med ett dynamiskt näringsliv och goda livsmiljöer, men också med stora utmaningar som måste hanteras om Stockholmsregionen ska fortsätta vara en central del i Sveriges tillväxtmaskineri. Det gäller särskilt bostadsförsörjningen, trängseln i trafiken, försörjningen av kompetens och arbetskraft samt att fortsätta vara en ledande region inom innovation, forskning och omställning till ett hållbart samhälle. Tillväxt- och regionplanenämnden ska under året prioritera regional fysisk planering, det regionala tillväxtuppdraget och aktiv samverkan med andra aktörer för att stärka Stockholmsregionens långsiktiga utvecklingskraft.

Fullmäktige har i den regionala utvecklingsplanen (RUFS 2050) beslutat om nio prioriteringar för den regionala utvecklingsplaneringen. Nämnden ansvarar för att koordinera, medverka och följa upp prioriteringarna. Det rumsliga förhållningssättet till Stockholmsregionens långsiktiga utveckling är en bas för nämndens arbete med dialog och påverkansarbete inom fysisk planering, både i samarbetet med kommunerna och i relation till regionala och nationella aktörer.

Regional tillväxt, näringsliv och kompetensförsörjning
Nämnden ska arbeta för att identifiera, undersöka, kommunicera med lämpliga instanser, och därtill motverka regleringar, lagar och förordningar som hindrar, dämpar eller försvårar tillväxt, bostadsbyggande, innovation, infrastrukturutveckling och företagande i Stockholmsregionen utifrån näringslivs- och tillväxtstrategi som ska beslutats 2020. I enlighet med det regionala utvecklingsuppdraget har även arbete inletts med att bygga upp en kompetensplattform för att förbättra kompetensförsörjningen i länet. Plattformen ska färdigställas under våren 2020. En god dialog och samverkan mellan Region Stockholm, länets kommuner och andra aktörer är avgörande i arbetet med att stärka Stockholmsregionens tillväxt.

Säkra bostadsförsörjningen
Att främja ett ökat och långsiktigt hållbart bostadsbyggande är en central regional prioritering och lyfts särskilt fram i RUFS 2050. Region Stockholm

behöver i tätt samarbete med länets kommuner intensifiera de gemensamma ansträngningarna att identifiera och analysera hinder för förtätning, tillväxt och nybyggande samt att kartlägga hur en ökad rörlighet och en förbättrad användning av det befintliga beståndet kan uppnås. Bostadspolitiken är i första hand kommunal och nationell, men i en storstadsregion är bostadsmarknaden gemensam och ingen enskild aktör i regionen har själv alla verktyg för att påverka situationen. Därför är de regionala bostadssamtal mellan Stockholms stad, Storsthlm och Region Stockholm som påbörjats under 2019 viktiga. Samtalen fortsätter under 2020 i syfte att skapa en regiongemensam bild för att möta problemen på bostadsmarknaden och verka för förändring i nationella regelverk och förbättringar i stöd till kommunerna. Utan en fungerande bostadsmarknad hotas regionens konkurrenskraft och tillväxt. Att det finns tillgång till bostäder är avgörande för att människor ska ha möjlighet att flytta hemifrån, bilda familj och ha tryggheten i ett eget boende. En fungerande bostadsmarknad är också avgörande för att människor med vanliga inkomster ska kunna bo, och därmed arbeta i Stockholmsregionen vilket i slutändan gör det till en fråga om hela regionens tillväxt.

Nämnden kan bistå kommunerna och andra aktörer i regionen med analys av bland annat lokala bostadsmarknader, att studera och analysera, kopplingen mellan bostadsbyggande, markanvändning och tillgänglighet, klimatsmart och hållbar stadsutveckling, samt om olika åldersgruppers bostadsbehov.

Långsiktig trafikplanering
Tillväxt- och regionplanenämnden ansvarar för trafikplanering kopplat till Region Stockholms regionala utvecklingsansvar och ansvar för regional fysisk planering, med undantag av kollektivtrafik och länsplan. Nämnden ska sammanställa en årlig mobilitets- och trafikutvecklingsrapport som analyserar regionens olika transporter ur ett systemperspektiv samt invånarnas och företagens mobilitets- och transportbehov. För att möta utmaningarna med trängseln i trafiksystemet krävs en sammanhållen strategisk planering för samtliga trafikslag. Det är viktigt för att nå de regionala målsättningarna om en ökad andel av såväl kollektivtrafikresande som resor med cykel. Analysen kan också utgöra grunden för till exempel planering av trafikförsörjning till nya bostadsområden. Nämnden ska kontinuerligt bevaka hur incitamenten för biltrafikresande respektive kollektivtrafikresande utvecklas. Den samlade strategiska långsiktiga trafikplaneringen för Region Stockholm säkerställs genom att nämnden samarbetar tätt med trafiknämnden som ansvarar för kollektivtrafik, liksom med regionstyrelsen som ansvarar för länsplanen för transportinfrastruktur.

Ökad cykling
Enligt RUFS 2050 ska cykeltrafikens andel av länets samlade persontransporter öka till 20 procent år 2030 jämfört med dagens siffra på 7 procent. För att främja detta arbete permanentade nämnden under våren 2019 det regionala cykelkansliet vars uppgift är att fungera som koordinator och bollplank för samtliga aktörer som arbetar med cykeltrafik i Stockholms län. Nämnden genomför stråkstudier av regionala cykelstråk utifrån den regionala cykelplanen, i syfte att effektivisera cykelplaneringen i länet och påskynda arbetet med att bygga ut det regionala cykelvägnätet.

Den regionala prioriteringen om att minska hälsoklyftor i RUFS 2050 är ett gemensamt ansvar för många aktörer i länet. Nämnden ska därför bland annat arbeta med cyklingens betydelse för folkhälsan samt att barn och ungas cyklande ska belysas ytterligare. Detta görs i samverkan med berörda aktörer.

Arbetet med att revidera den regionala cykelplanen pågår i nära samarbete med Trafikverket och Stockholms läns kommuner. För att följa upp att arbetet med cykeltrafik går i rätt riktning tar nämnden fram ett årligt cykelbokslut.

Levande landsbygd och skärgård
Under 2018 antog landstingsfullmäktige en landsbygds- och skärgårdsstrategi som syftar till att genom gemensamma insatser från kommunerna, regionen, staten och näringslivet stärka möjligheterna att bo och verka i Stockholmsregionens landsbygd och skärgård. Stockholms skärgård är en viktig del av Stockholmsregionens attraktionskraft och har stora värden både för bofasta, sommarboende och besökare. En hållbar dynamisk utveckling av skärgårdssamhällena är en förutsättning för att de ska kunna vara livskraftiga och bibehålla samt attrahera ny bofast befolkning.

Nämnden ansvarar för genomförandet av landsbygds- och skärgårdsstrategin, men fler nämnder i Region Stockholm är inblandade i genomförandet. Under året ska regionstyrelsen tillsammans med nämnden tydliggöra och samordna Region Stockholms roll när det gäller genomförandet samt identifiera vilka aktörer i Region Stockholm som löpande ska följa upp strategin. Nämnden ska också, tillsammans med trafiknämnden tydliggöra hur Region Stockholms ansvar för replipunkterna ska hanteras. För att få en tydlig struktur för genomförandet av landsbygds- och skärgårdsstrategin ska frågor rörande landsbygd och skärgård få en tydlig kontaktpunkt under nämnden.

Utvecklingsplanerna för skärgårdsfrågorna ska syfta till en långsiktig och hållbar tillväxt för kärnöarna, minska hindren för bostadsbyggande, underlätta företagande och bidra till levande samhällen året runt. Det är viktigt att regering och riksdag skapar incitament som gör det möjligt att leva och bo på landsbygden, så att kommande generationer kan bo kvar i sin hembygd.

Replipunkterna fyller en viktig funktion för boende och deltidsboende i skärgården samt för möjligheterna att utveckla den kommersiella och den offentliga skärgårdstrafiken. Det är av vikt att i utvecklingsarbetet beakta behovet av arbetspendling med så korta transporter som möjligt till sjöss och goda omstigningsmöjligheter till kollektivtrafik på land.

Skärgårdsstiftelsen
Skärgårdsstiftelsen verkar för att bevara Stockholms skärgårds egenart och naturvärde samt främja utvecklingen av friluftsliv, kultur och turism med beaktande av den bofasta befolkningens intresse. Stiftelsen äger och förvaltar cirka 12 procent av marken i Stockholms skärgård och cirka 2000 tillhörande byggnader. Genom Region Stockholm erhåller stiftelsen både verksamhetsbidrag och investeringsbidrag. Region Stockholm ser positivt på det arbete som bedrivits för att få en långsiktigt hållbar ekonomi i Skärgårdsstiftelsen. Vikten av att detta arbete vidmakthålls är en utgångspunkt för Regionens framtida finansiering av stiftelsen. Nämnden ska arbeta fram ett nytt avtal med stiftelsen för perioden 2020–2023.

Stärkt miljö-, energi- och klimatarbete
Klimatfärdplan 2050 för Stockholmsregionen, som regionfullmäktige beslutade den 12 mars 2019, utgör ett strategiskt ramverk för Region Stockholms och nämndens arbete med klimat- och energifrågor. Färdplanen ligger till grund för genomförandet av de i RUFS 2050 fastslagna regionala prioriteringarna inom klimatområdet, för att aktivt bidra i Region Stockholms arbete rörande klimatpåverkan samt för nämndens aktiva påverkan på nationell och europeisk nivå i dessa frågor. Genom att arbeta med genomförandet av klimatfärdplanen ska nämnden bidra till att länet bedriver ett resurseffektivt klimatarbete utifrån Stockholmsregionens förutsättningar och styrkor. För att genomföra färdplanen krävs nära samarbete och dialog med kommuner, näringsliv och andra aktörer i regionen. För att stärka nämndens genomförande av klimatfärdplanen inrättades under 2019 ett klimatkansli. Arbetet behöver fortsatt utvecklas, framförallt när det gäller samarbete med och stöd till kommuner, näringsliv och andra aktörer i regionen.

RUFS 2050 pekar ut vikten av de gröna kilarnas bevarande för rekreation och ekologiska värden. Genom att tillgängliggöra information och kunskap

ska nämnden fortsatt arbeta med att stärka samverkan mellan kommunerna gällande de gröna kilarna.

Effektiv regional bidragsgivning
En av nämndens uppgifter är arbetet med att besluta om de regionala hållbarhets- och skärgårdsbidragen. Nämnden ska under 2020 löpande följa upp att bidragen ger bästa regionala och miljömässiga effekt.

Informationshantering
Nämnden hanterar skyddsvärd information och har beroenden till samhällsviktiga verksamheter inom Region Stockholm. Nämnden ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska nämnden utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. Nämnden ska även utreda beroenden och vid behov etablera rutiner för rapportering av incidenter till nämnder med rapporteringsplikt enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Fullmäktiges mål och indikatorer
Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					

Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika kommuner i länet (RUFS)		Minska	Minska	Minska	Minska
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Andel förnybara källor i Stockholms läns energiproduktion (RUFS)		öka			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen					
Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik (RUFS)		≥ 70 %			
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion					
Antal etablerade huvudkontor i Stockholmsregionen		≥ 22			
Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS)		≤ 5			
Placering i jämförelsen av konkurrenskraft i storstadsregioner i EU (EU Regional Competitiveness Index)		≤ 4			
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					

Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Nämnden ansvarar på det nämndspecifika målet *Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt*. Det innebär att nämnden ska styra mot målet och dess indikatorer, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

NÄMDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
REGIONAL UTVECKLINGSPLANERING FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT					
En regionplanering i framkant					
Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Tillkommande bebyggelse i Stockholmsregionens relativt sett mest tillgängliga lägen (RUFS)		≥ 95 %			
Utsläpp av växthusgaser från Stockholmsregionen i ton CO2 per capita (RUFS)		≤ 2,6			
Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft					
Antal nystartade företag per 1000 invånare	≥ 16	≥ 18	≥ 18	≥ 18	≥ 18
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) som andel av BNP		≥ 4,5 %	≥ 4,5 %	≥ 4,5 %	≥ 4,5 %
Andelen sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken (RUFS)		≥ 50 %			
Tillgången till uppkoppling om 100 Mbit per sekund för arbetsställen (RUFS)		≥ 90 %			
Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen					
Andel av samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen		≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Andel gymnasieelever som slutfört gymnasieutbildning med examen inom tre år (RUFS)		≥ 80 %			

Gap i andel förvärvsarbetande mellan inrikes och utrikes födda (RUFS)		≤ 17,5 %			
Bidra till att nå RUFS mål om ökat bostadsbyggande och skapande av attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen					
Andel samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen		≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Antal årligen färdigställda bostäder (RUFS)		≥ 22 000			
Andel invånare som anger att otryggheten påverkar livskvaliteten (RUFS)		≤ 18 %			

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.10 Kulturnämnden

Övergripande uppgifter

Kulturnämnden leder Region Stockholms verksamhet inom kulturområdet. Nämnden ska främja kultur i Stockholmsregionen, ekonomiskt stödja organisationer i sitt kulturskapande och verka för kvalitet och mångfald inom kulturområdet. Arbetet bedrivs i samverkan med bland annat kommunerna. Nämnden driver arbetet med konstnärlig gestaltning och kulturell verksamhet i hälso- och sjukvården och ger Region Stockholms övriga nämnder anvisningar om åtgärder för inventering, vård och underhåll av regionens konstbestånd samt köper konst på uppdrag av andra nämnder. Kulturnämnden är även Region Stockholms arkivmyndighet. Region Stockholm är huvudfinansiär av Stockholms Konserthusstiftelse och kulturnämnden ansvarar för regionens åtaganden gentemot stiftelsen och för att stiftelsens verksamhet följs upp och bedrivs enligt avtal.

Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämnden anslag för 2020 ökar med 1,4 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 33: Resultaträkning för kulturnämnden

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	552	581	573	-1,4%	580	587	595
- varav anslag	*470,6*	*530,0*	*537,4*	*1,4%*	*544,9*	*552,6*	*560,3*
Kostnader	-550	-581	-573	-1,4%	-580	-587	-595
Resultat	**3**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Sammantaget uppgår anslaget till kulturnämnden till 537,4 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 7,4 miljoner kronor jämfört med 2019.

Kulturnämndens resultatkrav fastställs år 2020 till 0 kronor, vilket innebär ett oförändrat resultatkrav jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 0 kronor för respektive år.

Investeringar

Kulturnämndens investeringsutrymme uppgår till 5,6 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 16,4 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 11,4 miljoner kronor enligt tabell 34. Investeringarna avser förändring till behovsanpassat arbetssätt, it-investeringar samt investeringar för ombyggnation av lokaler samt inköp av möbler och AV-utrustning.

Tabell 34: Kulturnämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Kulturnämnden					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	5,6	1,9	1,9	1,0	1,0
Totalt kulturnämnden	**5,6**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för kulturnämnden

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Region Stockholm som samlande aktör

Kulturnämnden ska stärka sin roll som samordnare av kulturaktörer i Stockholmsregionen. För att kulturen ska komma hela Stockholmsregionen till gagn ska nämnden vara drivande och skapa dialog mellan kommuner, kulturutövare, näringsliv och organisationer i enlighet med den regionala kulturstrategin. De regionala länskulturuppdragen har en viktig roll i att bejaka och uppmuntra den regionala spridningen.

Ett regionalt angeläget kultur- och föreningsliv

Kulturnämnden ska lämna ekonomiskt stöd till Stockholmsregionens kulturliv, inklusive folkbildningsaktörer och föreningsliv på distriktsnivå. Bidragsgivningen ska vara regionalt angelägen och långsiktigt hållbar samt erbjuda Stockholmsregionens invånare ett rikt utbud av kvalitativ kultur- och föreningsverksamhet. Stödgivningen ska utgå ifrån jämställda och demokratiska värderingar med fokus på barn och unga, mångfald och tillgänglighet samt grupper som har svårt att nå kulturen. Noggranna granskningar ska göras för att säkerställa att skattemedel inte går till odemokratiskt eller olagligt arbete. En regional folkbildningsstrategi och

idrottsstrategi stärker kultur- och föreningslivet samt folkhälsan i Stockholmsregionen.

Kulturens betydelse i hälso- och sjukvården
Kulturella upplevelser under läkningsprocesser bidrar till snabbare rehabilitering och vårdmiljöns utformning är viktig för patienters, anhörigas och vårdens medarbetares välbefinnande. Därför ska kultur och konstnärlig gestaltning vara en integrerad del av Region Stockholms hälso- och sjukvård. Vid ny- och ombyggnation avsätts en procent av investeringskostnaden för konstnärlig gestaltning. För vårdlokaler avsätts två procent. Vid särskilt omfattande byggnadsobjekt, över 100 miljoner, tillämpas en friare beräkningsgrund. Fastighets- och servicenämnden ansvarar för fastighetsinvesteringen inklusive tillhörande konstnärlig gestaltning och följer upp målet.

Den kultur inom vården som erbjuds patienter ska ha stöd i forskningen och vara evidensbaserad. Kompetenscentrum för kultur och hälsa ska syfta till att främja ett tvärvetenskapligt synsätt på området kultur och hälsa och utvecklas mot att bli ett ledande kompetenscentrum för kultur inom vården i länet. Vårdmiljöerna i Region Stockholm rymmer en av landets största samlingar av modern och samtida konst. Konstnärliga gestaltningar i vårdmiljöer är en del av mötet med vården och har därför särskilda krav på sig. Nämnden ska verka för att tillgängliggöra konsten i Region Stockholm, till exempel genom ny teknik. Vid investeringar i konst ska patientgrupper med längre vistelsetider prioriteras.

Region Stockholms filmverksamhet
Kulturnämndens verksamheter Film Stockholms och Filmbasens gedigna arbete med film och rörlig bild är en viktig del av Region Stockholms kulturpolitik. Den filmverksamhet som bedrivs i Stockholmsregionen bidrar till länets attraktivitet för ytterligare kreativa näringar. Det är angeläget att kulturnämnden förankrar sin roll som stödgivare till filmskapare med Stockholmsregionens kommuner. Region Stockholm och Stockholms stad ska samverka för att etablera en tydligare ansvarsfördelning och effektivare resursanvändning i syfte att skapa bättre förutsättningar för framgångsrik filmproduktion i Stockholmsregionen.

Stockholms Konserthusstiftelse
Kulturnämnden har under 2019 tecknat ett nytt avtal med Stockholms Konserthusstiftelse, som tillsammans med Kungliga Filharmonikerna bedriver musikalisk verksamhet i absolut världsklass och som är en viktig del av Stockholmsregionens kulturella utbud. Avtalet tillförsäkrar stiftelsen en god och långsiktig finansiering för dess verksamhet och ställer samtidigt krav på att stiftelsen ska bedriva sin verksamhet affärsmässigt.

Kulturutövarnas Stockholmsregion
För att Stockholmsregionen fortsatt ska anses vara ett av Europas mest kreativa centrum, ska regionen stärka sin attraktivitet för konstnärer i alla kategorier. Kulturnämnden ska arbeta strategiskt med att skapa kontaktytor mellan kulturen och näringslivet samt andra aktörer. Vidare bör nämnden uppmuntra konstnärernas möjlighet att bedriva sin verksamhet i Stockholmsregionen.

Regionarkivet
Kulturnämnden ansvarar för regionarkivet. Arkivet långtidslagrar, vårdar och tillhandahåller den information som ska bevaras inom Region Stockholm. Kulturnämnden ansvarar genom regionarkivet för tillsynen över nämndernas arkivdokumenthantering. Regionarkivet ska erbjuda relevant service och tjänster till vårdverksamheter, forskare, allmänhet och verksamheter inom och utanför Region Stockholm.

En strategisk och långsiktig informationsförvaltning är en förutsättning för allmänhetens grundlagsskyddade rätt till insyn i Region Stockholms verksamhet och för patientsäkerheten. Regionen ska hantera och förvalta sin information med ett livscykelperspektiv och enligt gällande lagar och regionens riktlinjer.

Länskulturfunktionerna
Genom kulturnämndens länskulturfunktioner kan kulturarbetare i länets kommuner få information om och stöd av Region Stockholm. Det arbetet ska fortskrida och bidra till Stockholmsregionens kulturliv och särskilt främja den regionala spridningen. Under 2020 ska nämnden se över på vilket sätt länskulturfunktionerna kan utvecklas.

Regionbiblioteket har bland annat en roll i att stärka läs- och skrivfrämjandet för barn och unga i Stockholmsregionen genom strategisk samordning. Kulturnämnden ska anta en regional biblioteksplan för år 2020–2023. Läs- och skrivfrämjande är en integrerad del av den regionala biblioteksplanen som styr regionbibliotekets arbete men också en viktig del av länskulturfunktionernas konstartsövergripande samarbete. Kulturnämnden ska ta fram en plan för hur läs- och skrivfrämjandet kan stärkas.

Effektivisering
För att bidra till målet om att frigöra skattepengar till kärnverksamhet och samtidigt skapa resurser för utvecklad kultur arbetar kulturnämnden för att effektivisera den egna administrativa verksamheten. Nämnden ska ta fram en intern debiteringsmodell för tjänster inom kultur och arkiv, vilka utförs gentemot övriga bolag och nämnder, och som inte får påverka kulturutbuden inom vården.

Kulturnämnden ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra nämndens verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Kulturnämnden ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel sökta statsbidrag som har använts		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka

Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Kulturnämnden ansvarar för uppföljningen av det nämndspecifika målet *Fri kultur för upplevelse, möten, bildning och delaktighet*. Det innebär att nämnden ska styra mot målet och dess indikatorer, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
FRI KULTUR FÖR UPPLEVELSER, MÖTEN, BILDNING OCH DELAKTIGHET					
Kulturupplevelser tillgängliga för regionens invånare genom strategisk samordning och stödgivning					
Andel kulturaktörer som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser till länets invånare		≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 70 %
Andel kommuner som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare		≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Möten med konstnärliga uttryck berikar regionens invånare					
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	1-2 %	1-2 %	1-2 %	1-2 %	1-2 %
Bildning i en växande region					
Andel studieförbund och folkhögskolor som anser att Region Stockholm på ett tydligt sätt strategiskt samordnar folkbildningen i Stockholmsregionen		≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 85 %
Andel kunder som använder regionarkivets digitala tjänster för ökad kunskap och information		≥ 10 %	≥ 10 %	≥ 10 %	≥ 10 %
Delaktighet i kultur- och föreningsliv för en hållbar region					
Andel ungdomsorganisationer som anser att Region Stockholm på ett tydligt sätt samordnar föreningslivet i Stockholmsregionen		≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.11 Fastighets- och servicenämnden

Övergripande uppgifter

Nämnden ansvarar, genom Locum AB, för Region Stockholms fastighetsbestånd, med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Nämnden ska långsiktigt utveckla sitt fastighetsbestånd genom Avtal om förvaltning mellan Locum AB och Region Stockholm (1993) samt Tilläggsavtal (2001), gemensamt benämnda Fastighetsavtalet. Nämnden ska vidare ansvara för Projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna samt för dispositionsrätten och ersättning för denna gentemot Karolinska Universitetssjukhuset. Nämnden ansvarar för den konst som nämnden äger och ansvarar därmed för de kostnader som uppkommer vid till exempel evakuering, lagring och underhåll.

Nämnden ska även tillhandahålla it- och servicetjänster i enlighet med nämnders och bolags beställning och mot ersättning.

Ekonomiska förutsättningar

Fastighets- och servicenämndens anslag för 2020 ökar med 13,1 procent 2020 i förhållande till 2019.

Tabell 35: Resultaträkning för fastighets- och servicenämnden

Mkr	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	6 225	6 833	9,8%	6 793	6 767	6 773
- varav anslag	*42,0*	*47,5*	*13,1%*	*7,0*	*0,0*	*0,0*
Kostnader	-5 865	-6 365	8,5%	-6 323	-6 297	-6 303
Resultat	**360**	**468**		**470**	**470**	**470**

Anslaget till fastighets- och servicenämnden till 47,5 miljoner kronor i budget 2020 vilket innebär en ökning med 5,5 miljoner kronor jämfört med 2019.

I slutet av 2019 kommer merparten av Region Stockholms centrala förvaltningar att samlokaliseras. Samlokaliseringen är ett steg mot att Region Stockholm blir en sammanhållen organisation. Att förvaltningarna kommer närmare varandra i moderna lokaler innebär att kompetensen kan användas på ett bättre sätt. Samlokaliseringsprojektet har ansvar för att planera och genomföra samlokaliseringen. Vissa kostnader har förskjutits över tid och anslaget till nämnden behöver därför ökas med 13,5 miljoner kronor för 2020. För perioden 2018–2020 är den totala budgetramen för drift av samlokaliseringsprojektet oförändrad. Kostnader för att återställa och avyttra teknisk utrustning i de lokaler och fastigheter som lämnas i samband med samlokaliseringen har inte beaktats i den ursprungliga

kalkylen. Dessa kostnaderna beräknas till 20 miljoner kronor och anslaget till nämnden ökas därmed ytterligare.

Serviceförvaltningen under fastighets- och servicenämnden är under uppbyggnad. Under uppstartsfasen behövs resurser för att bygga upp, leda och utveckla serviceförvaltningens verksamhet och uppdrag. Ett anslag tilldelas därför nämnden på 9 miljoner för 2020 och 7 miljoner kronor 2021.

Fastighets- och servicenämnden består av fastighetsförvaltningen och serviceförvaltningen, vilka i sin tur består av flera koncernresultatenheter med olika ekonomiska förutsättningar. Fastighets- och servicenämndens resultatkrav fastställs till 468 miljoner kronor för år 2020, varav 463 miljoner kronor avser koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm och 5 miljoner kronor avser koncernresultatenheten SF IT inom serviceförvaltningen. Resultatkravet för Landstingsfastigheter Stockholm höjs med 103 miljoner kronor jämfört med det beslutade resultatkravet i budget 2019 till följd av driftsättningar av nya anläggningar samt uppdraget att justera avgifterna vid Region Stockholms parkeringsplatser. För SF IT fastställs resultatkravet utifrån volymen anläggningstillgångar. Övriga koncernresultatenheter inom nämnden har noll kronor i resultatkrav.

För planeringsåren 2021–2023 höjs resultatkravet med 2 miljoner kronor till 395 miljoner kronor. Höjningen avser koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm.

Investeringar

Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme uppgår till 3 306,8 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 20 707,6 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 14 413,2 miljoner kronor enligt tabell 36. Investeringarna består av investeringar i Region Stockholms fastighetsbestånd och informationstekniksförsörjning med undantag för kollektivtrafikens fastigheter och informationstekniksförsörjning samt investeringar i samband med samlokalisering av Region Stockholms centrala förvaltningar.

Tabell 36: Fastighets- och servicenämndens investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Fastighets- och servicenämnden					
Serviceförvaltningen					
Investeringar <100 mkr	256,5	244,9	190,6	265,9	230,5
Fastighetsförvaltningen					
Pågående investeringar >100 mkr	1 516,3	692,0	483,0	206,0	310,0
Ej beslutade investeringar >100 mkr	475,0	967,0	2 070,0	1 640,2	605,0
Investeringar <100 mkr	1 059,0	800,3	800,9	800,0	800,0
Totalt Fastighets- och servicenämnden	**3 306,8**	**2 704,2**	**3 544,5**	**2 912,1**	**1 945,5**
varav nyinvesteringar	***1 713,9***	***1 196,5***	***1 772,5***	***1 210,5***	***733,5***
varav ersättningsinvesteringar	***1 592,9***	***1 507,7***	***1 772,0***	***1 701,6***	***1 212,0***

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för fastighets- och servicenämnden

Fastighets- och servicenämnden ska säkerställa att Region Stockholms hälso- och sjukvårdproducerande nämnder och bolag har ändamålsenliga lokaler som ger rätt förutsättningar för att ge Stockholmsregionens invånare en tillgänglig vård av hög kvalitet.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad kostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste nämnden effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Nämndens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Nämnden ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp. Konsulter ska nyttjas på ett ansvarsfullt sätt, det vill säga vid tillfälliga arbetstoppar och behov av specialistkompetens.

Fastighets- och servicenämnden ansvarar på beställning av nämnder och bolag för Region Stockholms löne-, personal-, ekonomi- och redovisningsadministration, inköps- och upphandlingsstöd, it-service m.fl. administrativa stödverksamheter. Genom att samla dessa verksamhetsområden i en nämnd effektiviseras processer ytterligare och specialistkompetens säkras i en större organisation. Region Stockholms övriga nämnder och bolag ska därmed kunna fokusera på sina kärnverksamheter. Effektiva administrativa stödfunktioner är en

kärnverksamhet för nämnden. Fastighets- och servicenämnden kommer initialt att bedriva en omfattande verksamhet i egenregi, men ska snarast genomföra en översyn av vilken verksamhet som bäst bedrivs i egen regi respektive upphandlas. Nämnden ska utveckla och följa upp dessa tjänster på ett kvalitetsmedvetet och kostnadseffektivt sätt. Nämnden kan även i dialog med övriga nämnder och bolag erbjuda andra samordnade tjänster mot ersättning, när så efterfrågas och bedöms ge positiva effekter.

Nämnden ansvarar för Berga naturbruksgymnasium och fullgör även Region Stockholms uppgifter som huvudman för regionens offentliga skolväsende enligt skollagen (2010:800). Arbete med försäljning av Berga naturbruksgymnasium pågår.

Vården behöver erbjuda läkande miljöer, framför allt för dem som vårdas under längre perioder. Lokalerna ska vara utformade på ett för medarbetare, patienter och, framförallt inom barnsjukvården, medföljande ändamålsenligt och välkomnande sätt. De om- och nybyggnationer som görs ska säkerställa goda vårdmiljöer där kapaciteten är anpassad efter vårdbehovet och tas tillvara i hela regionens alla verksamheter så att varje insatt krona i form av investeringar är effektivt använd.

Tillgången till konst och kultur är en viktig del av vårdmiljön som kan bidra till en mer positiv upplevelse. Vid ny- och ombyggnation avsätts en procent av investeringskostnaden för konstnärlig gestaltning. För vårdlokaler avsätts två procent. Vid särskilt omfattande byggnadsobjekt, över 100 miljoner, tillämpas en friare beräkningsgrund. Fastighets- och servicenämnden ansvarar för fastighetsinvesteringen inklusive tillhörande konstnärlig gestaltning och följer upp målet.

Effektiv administration
Nämnden ska utföra tjänster genom avtal med nämnder och bolag samt upphandla, tillhandahålla och fakturera för de servicetjänster som nämnderna använder, bland annat stabsfunktioner som HR, upphandling, it-service, redovisning, kommunikation samt lön- och servicefunktioner som bland annat reception och posthantering.

Det är av stor vikt att den service nämnden erbjuder bedrivs kostnadseffektivt och med största möjliga nytta för de som använder den. Där de erbjuds i egenregi och inte via upphandlade leverantörer, är det nödvändigt att verksamheten erbjuds på marknadsmässiga villkor, dvs. med beaktande av konkurrensneutralitet. En bärande princip i detta system är att det inte får förekomma några fria nyttigheter.

Fastighets- och servicenämnden ska under 2020, vid framtagandet av sina nya styrnings- och ledningsprocesser i den nyinrättade serviceförvaltningen, säkerställa att informationssäkerhet integreras i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom området. Vidare ska nämnden införa rutiner för att följa upp och kontinuerligt förbättra säkerheten i de it-tjänster som tillhandhålls till övriga nämnder på ett sätt som gör att informationssäkerhet integreras i nämndens arbete med tjänsteförvaltning och att den tekniska it-säkerheten i redan etablerade tjänster kontinuerligt utvärderas och följs upp genom relevanta kontroller och tester. Nämnden ska även etablera rutiner för rapportering av incidenter till nämnder med rapporteringsplikt enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Fastighets- och servicenämnden ska ta fram en tidplan och kostnadsbedömningar för att införa serviceförvaltningens tjänster inom nätverk, it-arbetsplats och datacenter vid de nämnder och bolag inom Region Stockholm som idag inte använder förvaltningens tjänster inom dessa områden.

Huvudprincipen är att fastighets- och servicenämnden ska erbjuda tjänster som är kostnadseffektiva och att nämnder och bolag av den orsaken väljer att köpa tjänsterna. Där regionen eftersträvar skalfördelar kommer fastighets- och servicenämnden att erbjuda tjänster som alla bolag och nämnder ska använda sig av, exempelvis ekonomihantering, löner, grundläggande it-tjänster samt fastighetsförvaltning. Regionstyrelsen har i dialog med nyttjande nämnder och bolag samt fastighets- och servicenämnden under 2019 definierat nämndens leverans av it-tjänster där det tydliggörs vilka tjänster som tillhandahålls och vad de kostar. Motsvarande arbete ska genomföras inom alla tjänsteområden. Regionfullmäktige beslutar om vilka tjänster som är obligatoriska.

Uppbyggnaden och utvecklingen av nämndens tjänster kommer att genomföras i olika steg. Först kommer funktioner att flyttas från olika nämnder och konsolideras under fastighets- och servicenämnden. Under en övergångsperiod är det obligatoriskt för samtliga nämnder och bolag att fortsätta köpa de överförda tjänsterna från nämnden så att tjänsterna kan kvalitetsutvecklas och effektiviseras. Den konsoliderade tjänsten kommer att utvärderas utifrån hur effektivt verksamheten bedrivs. Regionstyrelsen har i uppdrag att tillsammans med fastighets- och servicenämnden kontinuerligt utvärdera tjänsternas kostnadseffektivitet och kvalitet. Finns brister ska åtgärder vidtas. Detta kan göras genom att tjänsten upphandlas och konkurrensutsätts eller genom att åtgärder vidtas inom ramen för fastighets- och servicenämndens verksamhet. En marknadsanalys och en

analys av säkerhet och tillgänglighetskrav är viktiga underlag för att avgöra om en tjänst ska konkurrensutsättas.

Effektiv fastighetsförvaltning
Fastighets- och servicenämnden ska, via Locum AB, arbeta målmedvetet med att stödja övriga nämnder och bolag i att effektivisera lokalanvändningen i Region Stockholm. Nämnden ska hitta nya och alternativa affärsmöjligheter för att öka sina intäkter från lokaler och fastigheter.

Nämnden ska vidare säkerställa en effektiv lokalförvaltning och att såväl ny- som ersättningsinvesteringar bedrivs med hög effektivitet som innebär investeringsnivåer som framtida driftskostnader i fastigheterna på nivåer som verksamheterna kan bära.

Fastighets- och servicenämnden ska justera avgifterna på regionens parkeringsplatser i syfte att harmonisera med omkringliggande avgiftsnivåer samt att dygnspriser aldrig ska vara lägre än kostnaden att resa kollektivt. Resultatkravet ökas med anledning av detta med 50 miljoner kronor. Lösningar för laddinfrastruktur för både person- och yrkestrafik ska ses över.

Dialog med vårdgivarna inom psykiatrin förs för att undersöka möjligheten att vidta kostnadseffektiva åtgärder som i närtid förbättrar vårdmiljöerna.

Lokalerna och fastigheterna ska vara utformade på ett för medarbetare, patienter och, framförallt inom barnsjukvården, medföljande ändamålsenligt och välkomnande sätt. Vården behöver erbjuda läkande miljöer, framför allt för dem som vårdas under längre perioder. En utredning om hur närmiljön i anslutning till de fastigheter nämnden förvaltar kan utvecklas har genomförts och slutrapportering sker i bokslutet för 2019. Arbetet med att se över, rusta och förbättra den yttre miljön är av fortsatt betydelse.

Kostnader inför försäljningen av Gamla Karolinska till följd av iordningställande efter demonterad utrustning hanteras inom ramen för beslutad kommande avyttring av fastigheten.

Fastighets- och servicenämnden kan om det innebär en positiv ekonomisk effekt för Region Stockholm, hyra ut lokaler inom Gamla Karolinska-området i avvaktan på avyttring av fastigheten.

Omställning av Region Stockholms fastigheter
Fastighets- och servicenämnden ska arbeta med optimering och effektivisering av energianvändningen samt med klimatomställning, klimatanpassning och klimatberedskap i sina vårdfastigheter.

Fastighets- och servicenämnden ska fortsätta bygga energieffektiva fastigheter och anläggningar. I energieffektiviseringsarbetet ska nämnden arbeta med optimering av drifts- och verksamhetsenergin.

Nämnden ska fortsätta arbeta med utbyggnad av egenproducerad förnybar el för att nå uppsatta mål. Skatterättsliga oklarheter behöver tydliggöras om målet ska uppnås.

Fullmäktiges mål och indikatorer
Nämnden ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)		≥ -9 %	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		

Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Nämnden har även huvudansvar för följande indikator:

Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)		≥ -9 %	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning	1-2 %	1-2 %	1-2 %	1-2 %	1-2 %

Det innebär att nämnden ska styra mot indikatorerna, samt följa upp dem och vidta åtgärder om det finns risk att målvärdena för indikatorerna inte uppnås.

Nämnden kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Nämnden kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

5.12 Revisorskollegiet

Övergripande uppgifter

Revisorerna har fullmäktiges uppdrag att granska all verksamhet i Region Stockholm. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges, och ytterst medborgarnas, demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i regionstyrelsen, övriga nämnder och bolag samt stiftelser. Landstingsrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Den övergripande revisionsuppgiften är att granska om nämnder och bolag verkar inom ramen för och verkställer regionfullmäktiges beslut liksom om nämnder och bolag uppnår de beslutade målen och uppdrag inom givna ekonomiska ramar. Granskningen bidrar till bättre användning av skattebetalarnas pengar både genom att uppmärksamma brister inom regionens nämnder och styrelser med förslag till åtgärder för att åtgärda dessa, men också genom att den får kunskap om goda exempel som kan bidra till att fler gör rätt. En väsentlig uppgift för revisorerna är också att säkerställa en god styrning och en god intern kontroll.

Ekonomiska förutsättningar

Investeringar

Fullmäktiges inriktning för revisorskollegiet

6. Bolag

6.1 Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag

Mål och ekonomiska krav
Mål och ekonomiska krav för verksamheten fastställs årligen av regionfullmäktige. Styrelsen och ledningen ansvarar för att de fastställda målen uppnås inom ramen för de ekonomiska kraven.

Styrelse och ledning ansvarar också för att genomföra övriga uppdrag från regionfullmäktige till verksamheten.

Uppföljning och rapportering
Styrelse och ledning ansvarar för att verksamheten följs upp och analyseras avseende ekonomi, kvalitets-, och produktivitetsutveckling samt de övriga mål och uppdrag som ges av regionfullmäktige.

Uppföljning och analys av verksamheten enligt ovan ska omfatta såväl verkligt utfall som prognoser. Vid avvikelser mot mål ska orsaker analyseras och åtgärder för att korrigera avvikelserna vidtas och följas upp. Rapportering ska ske till ägaren enligt de krav som ägaren specificerar.

Styrelse och ledning ansvarar för att inom de områden där Region Stockholm lämnat rapporteringsinstruktioner ska dessa följas.

Efterlevnad av lagar och styrande dokument
Styrelse och ledning ansvarar för

- att verksamheten följer tillämpliga lagar och regler
- att verksamheten följer av ägaren beslutade styrande dokument
- att tillse att motsvarande interna riktlinjer och föreskrifter upprättas för bolaget där så är tillämpligt samt arbeta för att de efterlevs
- att efterlevnaden av styrande dokument följs upp och misstänkta eller konstaterade överträdelser rapporteras till regionstyrelsen
- att årligen i årsrapporten, utöver vad aktiebolagslagen stadgar, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen angivna syftet och ramarna för densamma. Årsrapporten ska vara så utformad att den kan läggas till grund för lekmannarevisorns granskning liksom för regionstyrelsens uppsikt och beslut enligt 6 kap. 1 och 9 §§ kommunallagen.

Principiellt viktiga beslut
Beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska hänskjutas till regionfullmäktige. Besluten ska därefter alltid

fattas av bolagsstämman. Exempel på beslut som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt är köp och försäljning av aktier, bildande av dotterbolag, förändring av aktiekapital, ingående av principiellt viktiga avtal samt principiellt viktiga investeringar och finansieringsfrågor samt beslut som kan antas riskera att strida mot intentioner i styrdokument och direktiv.

Vid tveksamhet om en fråga är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ansvarar styrelse och ledning för att rådgöra med regionstyrelsen.

Samverkan med andra delar av Region Stockholm
För att på ett effektivt sätt fylla de uppgifter Region Stockholm har gentemot länets invånare, eller i förekommande fall gentemot en gemensam beställare i hälso- och sjukvårdsnämnden, krävs att alla enheter samverkar på ett ändamålsenligt sätt och ser till koncernnyttan. Bolagen ska söka bästa möjliga samverkan och är ansvariga för att följa ägarens riktlinjer för samverkan och samarbete.

Rätt till insyn
Regionstyrelsen respektive Landstingshuset i Stockholm AB äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Fastighets- och servicenämnden äger samma rätt för Locum AB.

Insyn från allmänheten
Bolaget ska ge allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

Region Stockholms styrprinciper
I Region Stockholms organisation inom hälso- och sjukvården, med en uppdelning på en beställarfunktion (hälso- och sjukvårdsnämnden) och en ägarfunktion, finns ett formellt fastlagt regelsystem som klargör ansvar och roller avseende såväl förtroendevalda som tjänstemannanivån. Härigenom tydliggörs spelreglerna mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdgivare. Ägaren bestämmer det principiella uppdraget för sina bolag. Utifrån uppdraget kan hälso- och sjukvårdsnämnden sluta avtal med bolagen om vårdinnehåll, volymer och priser, utifrån befolkningens behov inom de ekonomiska ramar som hälso- och sjukvårdsnämnden tilldelats. Forum för beslut kring avtal ska beakta frågor av principiellt viktiga beslut.

I Region Stockholms ansvar som ägare ligger dels att svara för direktiv till de regionägda vårdgivarna och därigenom skapa ramar för deras uppgifter, dels att ha löpande insyn i och påverkan på hur vårdgivarna fullgör sina uppdrag enligt åtaganden i avtalen med hälso- och sjukvårdsnämnden. I

ägaruppdraget finns därmed också ansvaret för att samordna de egna bolagens arbete/produktion när behov föreligger samt att vara pådrivande i arbetet med att uppnå en god kvalitet, produktivitet och effektivitet i de egenägda bolagen.

Till bolagens styrelser ska regiondirektören eller av regiondirektören utsedd representant adjungeras.

6.2 Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)

Bolagets syfte

Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) är helägt av Region Stockholm och är moderbolag i en koncern som består av flera dotterbolag samt dotterdotterbolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i aktiebolag som Region Stockholm använder för sin verksamhet.

Fullmäktiges resultatkrav

Landstingshuset i Stockholm AB resultatkrav fastställs år 2020 till -18 miljoner kronor, vilket innebär en höjning med 13,5 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Resultatkravet höjs i enlighet med resultatkravsmodellen. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till -18 miljoner kronor för respektive år. Bolaget har räntekostnader och inga intäkter.

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultatkrav	**131,1**	**-31,1**	**-18**	**-18**	**-18**	**-18**

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Bolaget ansvarar för ägarstyrning, strategisk samordning och uppföljning av bolagens verksamhet utifrån regionfullmäktiges direktiv och fastställda ramar.

Bolagsstyrelsen ska fatta de principiella beslut som krävs för att regionfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens och dotterdotterbolagens styrelser och ledningar har det operativa ansvaret.

Bolaget ansvarar för att följa upp dotterbolagens och dotterdotterbolagens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat samt att dessa fullgör sina uppdrag i enlighet med åtaganden fastställda i avtalen med exempelvis hälso- och sjukvårdsnämnden och andra uppdragsgivare. Bolaget ska samordna dotterbolagens arbete visavi hälso- och sjukvårdsnämnden när så behövs för måluppfyllelse samt följa upp och analysera att dotterbolagen utför sina uppdrag från hälso- och sjukvårdsnämnden i enlighet med överenskommelser/avtal. En samordning behövs för att upprätthålla produktion och tillgänglighet i sjukvården under 52 veckor per år samt fokusera på förbättrad produktivitet och effektivitet.

Bolaget ansvarar för uppföljning av att dotterbolagens och dotterdotterbolagens bolagsordningar och specifika ägardirektiv efterlevs.

Bolaget är skyldigt att löpande förse regionstyrelsen med information i den utsträckning det är nödvändigt för regionstyrelsens uppsikt.

Bolaget ska, inom ramen för av fullmäktige fastlagda riktlinjer, fatta för dotterbolagen och helägda dotterdotterbolag bindande kompletterande beslut rörande koncernbidrag och aktieägartillskott.

Bolaget ska, inom ramen för fullmäktiges beslut, fatta beslut om kapitaltäckningsgarantier för dotterbolag och dotterdotterbolag.

Bolaget ska ta ansvar för att regionkoncernens gemensamma ekonomihandbok följs av dotter- och dotterdotterbolagen.

Bolaget ska biträda dotterbolagen och dotterdotterbolagen i deklarationsfrågor, andra mellanhavanden med skattemyndigheten samt i bolagsrättsliga frågor.

Bolaget ansvarar för att dotterbolags och dotterdotterbolags bolagsordningar och ägardirektiv hålls aktuella genom att till fullmäktige framlägga förslag till förändringar.

Bolaget beslutar vid vilket senaste datum som bolagsstämmor i dotterbolagen ska hållas.

6.2.1 Södersjukhuset AB

Bolagets syfte

Södersjukhuset AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad kärl- och handkirurgisk vård. Verksamheten ska omfatta den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Södersjukhuset AB fastställs till 9 miljoner kronor år 2020 vilket innebär en sänkning med 0,4 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Sänkningen är i enlighet med resultatkravsmodellen. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 9 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 37: Resultatkrav för Södersjukhuset AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**-52**	**9,4**	**9**	**9**	**9**	**9**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Ersättning för omställningskostnader

Ersättning till Södersjukhuset AB för omställningskostnader uppgår till 64 miljoner kronor 2020.

Investeringar

Södersjukhuset AB:s investeringsutrymme uppgår till 169,4 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 2 496,3 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 830,1 miljoner kronor enligt tabell 38. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik.

Tabell 38: Södersjukhuset AB:s investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Södersjukhuset AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	12,0	48,0	38,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	157,4	153,5	146,4	130,7	144,1
Totalt Södersjukhuset AB	**169,4**	**201,5**	**184,4**	**130,7**	**144,1**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Medarbetarna på akutsjukhusen
En av de största utmaningarna för Region Stockholm är att kompentensförsörja regionens akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att Södersjukhuset AB aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten.
Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av sjukhuset. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal.
Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas på akutsjukhusen behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Omställning till framtidens hälso- och sjukvård
Inom Region Stockholm pågår omställningen till framtidens hälso- och sjukvård, det vill säga att vården ska ges på rätt nivå i hälso- och sjukvårdssystemet. Det är av största vikt att detta arbete fortgår och att Södersjukhuset AB fullföljer den polikliniserings som är nödvändig.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Bolaget ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Södersjukhuset AB ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB
- arbete som främjar hälsa och jämställdhet bedrivs enligt regionfullmäktiges beslut
- hälsofrämjande och förebyggande arbete tydligt lyfts fram i verksamheten

Södersjukhuset AB ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner.

Södersjukhuset AB ska samverka med andra vårdgivare och andra huvudmän för att säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Södersjukhuset AB ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Södersjukhuset AB ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Södersjukhuset AB ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Utvecklings- och utbildningsstöd ska ges på konkurrensneutrala villkor till all regionfinansierad vård.

Södersjukhuset AB ska delta i och ansvara för Framtidsplanens genomförande i enlighet med regionfullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av en nätverkssjukvård.

Södersjukhuset AB ska delta i planering av byggnationer i anslutning till Södersjukhuset AB:s verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

Södersjukhuset AB ska bedriva verksamheten effektivt, vilket även innefattar effektivt nyttjande av medicinteknisk utrustning. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					

Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Bolaget ska även styra mot följande indikatorer under det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Aktuellt kvalitetsindexför akutsjukhuset		Öka			
Effektiv vård					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle för akutsjukhuset		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där akutsjukhuset har uppnått sina målvärden: 1. Nämnden/bolaget har lämnat resultat enligt resultatkrav 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Kvalitetsindex för akutsjukhusvården		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.2 Danderyds Sjukhus AB

Bolagets syfte

Danderyds Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård samt högspecialiserad rehabiliteringsmedicin. Verksamheten ska omfatta den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Danderyds Sjukhus AB fastställs till 8 miljoner kronor 2020 vilket innebär en höjning med 1,5 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Resultatkravet höjs i enlighet med resultatkravsmodellen i takt med driftsättning av nya anläggningstillgångar. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 8 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 39: Resultatkrav för Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**-84**	**6,5**	**8**	**8**	**8**	**8**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Danderyds Sjukhus AB uppgår till 183,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 2 130,1 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 1 156,1 miljoner kronor enligt tabell 40. Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik. Nyinvesteringar av utrustningar till en ny vårdbyggnad finns med under 2021–2023.

Tabell 40: Investeringsutrymme för Danderyds Sjukhus AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Danderyds Sjukhus AB					
Ej beslutade investeringar >100 mkr		50,0	50,0	152,0	
Nyinvesteringar <100 mkr	115,0	46,1	86,0	40,0	147,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	68,0	47,5	45,5	117,0	192,0
Totalt Danderyds Sjukhus AB	**183,0**	**143,6**	**181,5**	**309,0**	**339,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Medarbetarna på akutsjukhusen
En av de största utmaningarna för regionen är att kompentensförsörja Region Stockholms akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att Danderyds Sjukhus AB aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten. Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av sjukhuset. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal.
Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas på akutsjukhusen behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Omställning till framtidens hälso- och sjukvård
Inom Region Stockholm pågår omställningen till framtidens hälso- och sjukvård, det vill säga att vården ska ges på rätt nivå i hälso- och sjukvårdssystemet. Det är av största vikt att detta arbete fortgår och att Danderyds Sjukhus AB fullföljer den polikliniserings som är nödvändig.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Bolaget ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Danderyds Sjukhus AB ansvarar för att

- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB
- arbete som främjar hälsa och jämställdhet bedrivs enligt regionfullmäktiges beslut
- hälsofrämjande och förebyggande arbete tydligt lyfts fram i verksamheten

Danderyds Sjukhus AB ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner.

Danderyds sjukhus AB ska bedriva verksamheten effektivt, vilket även innefattar effektivt nyttjande av medicinteknisk utrustning. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Danderyds Sjukhus AB ska samverka med andra vårdgivare och andra huvudmän för att säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Danderyds Sjukhus AB ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Danderyds Sjukhus AB ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Danderyds Sjukhus AB ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Utvecklings- och utbildningsstöd ska ges på konkurrensneutrala villkor till all regionfinansierad vård.

Danderyds Sjukhus AB ska delta i och ansvara för Framtidsplanens genomförande i enlighet med regionfullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av nätverkssjukvården.

Danderyds Sjukhus AB ska delta i planering av byggnationer i anslutning till Danderyds Sjukhus AB:s verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					

Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Bolaget ska även styra mot följande indikatorer under det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Aktuellt kvalitetsindexför akutsjukhuset		Öka			
Effektiv vård					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle för akutsjukhuset		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där akutsjukhuset har uppnått sina målvärden: 1. Nämnden/bolaget har lämnat resultat enligt resultatkrav 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Kvalitetsindex för akutsjukhusvården		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.3 Södertälje Sjukhus AB

Bolagets syfte

Södertälje Sjukhus AB är ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för specialiserad akut och planerad somatisk specialistvård.
Verksamheten ska omfatta den vård och de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Södertälje Sjukhus AB fastställs till 2 miljoner kronor år 2020 vilket innebär en sänkning med 1,3 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Sänkningen är i enlighet med resultatkravsmodellen. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 2 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 41: Resultatkrav för Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**11**	**3,3**	**2**	**2**	**2**	**2**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Ersättning för omställningskostnader

Ersättning till Södertälje Sjukhus AB för omställningskostnader uppgår till 5 miljoner kronor 2020.

Investeringar

Investeringsutrymmet för Södertälje Sjukhus AB uppgår till 27,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 555,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 220,0 miljoner kronor enligt tabell 42. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning, inventarier och informations- och kommunikationsteknik.

Tabell 42: Investeringsutrymme för Södertälje Sjukhus AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Södertälje Sjukhus AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	27,0	38,0	55,0	37,0	43,0
Totalt Södertälje Sjukhus AB	**27,0**	**38,0**	**75,0**	**37,0**	**43,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Medarbetarna på akutsjukhusen
En av de största utmaningarna för regionen är att kompentensförsörja Region Stockholms akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att Södertälje Sjukhus AB aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten. Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av sjukhuset. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal. Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas på akutsjukhusen behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Omställning till framtidens hälso- och sjukvård
Inom Region Stockholm pågår omställningen till framtidens hälso- och sjukvård, det vill säga att vården ska ges på rätt nivå i hälso- och sjukvårdssystemet. Det är av största vikt att detta arbete fortgår och att Södertälje sjukhus fullföljer den polikliniserings som är nödvändig

Framtidens vårdinformationsmiljö
Bolaget ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Övrigt
Södertälje Sjukhus AB ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Södertälje Sjukhus AB bedriver samhällsviktig verksamhet och hanterar stora mängder skyddsvärd information. Södertälje Sjukhus AB ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska bolaget utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. Södertälje Sjukhus AB ska även etablera rutiner för bedömning och rapportering av incidenter enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Södertälje Sjukhus AB ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB
- arbete som främjar hälsa och jämställdhet bedrivs enligt regionfullmäktiges beslut
- hälsofrämjande och förebyggande arbete tydligt lyfts fram i verksamheten

Södertälje Sjukhus AB ska vara ett av Region Stockholms akutsjukhus med ansvar för akut och planerad somatisk specialistvård. Förlossningsverksamhet ska finnas vid sjukhuset. Verksamheten ska omfatta den vård och de tjänster som i avtal överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Högspecialiserad vård ska ej bedrivas av bolaget.

Södertälje Sjukhus AB ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga

akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner.

Södertälje Sjukhus AB ska samverka med andra vårdgivare och andra huvudmän för att säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

Södertälje Sjukhus AB ska bedriva och medverka i klinisk forskning och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

Södertälje Sjukhus AB ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

Södertälje Sjukhus AB ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Utvecklings- och utbildningsstöd ska ges på konkurrensneutrala villkor till all regionfinansierad vård.

Södertälje Sjukhus AB ska delta i och ansvara för Framtidsplanens genomförande i enlighet med regionfullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av en nätverkssjukvård.

Södertälje Sjukhus AB ska delta i planering av byggnationer i anslutning till Södertälje Sjukhus AB:s verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

Södertälje Sjukhus AB ska bedriva verksamheten effektivt, vilket även innefattar effektivt nyttjande av medicinteknisk utrustning. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka

Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet tillsatta AT-block		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Bolaget ska även styra mot följande indikatorer under det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %

Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Aktuellt kvalitetsindexför akutsjukhuset		Öka			
Effektiv vård					
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle för akutsjukhuset		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där akutsjukhuset har uppnått sina målvärden: 1. Nämnden/bolaget har lämnat resultat enligt resultatkrav 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Kvalitetsindex för akutsjukhusvården		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.4 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Bolagets syfte

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten ska omfatta de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för S:t Eriks Ögonsjukhus AB fastställs till 3 miljoner kronor år 2020 vilket är lägre än i budget 2019 men i överensstämmelse med fullmäktiges beslutade plan. Resultatkravet höjs gradvis och fastställs till 33 miljoner kronor 2023.

Tabell 43: Resultatkrav för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**48**	**33**	**3**	**13**	**23**	**33**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

Investeringsutrymme för S:t Eriks Ögonsjukhus AB uppgår till 40,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 230,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 130,0 miljoner kronor enligt tabell 44. Investeringarna består av ny- och ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 44: Investeringsutrymme för S:t Eriks Ögonsjukhus AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
S:t Eriks Ögonsjukhus AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	28,0	18,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	12,0	12,0	20,0	20,0	20,0
Totalt S:t Eriks Ögonsjukhus AB	**40,0**	**30,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Medarbetarna på akutsjukhusen
En av de största utmaningarna för regionen är att kompentensförsörja Region Stockholms akutverksamheter. Därmed är det av största vikt att S:t Eriks Ögonsjukhus AB aktivt arbetar med åtgärder för att attrahera vårdens professioner. Det måste finnas en tydlig koppling mellan befogenheter och ekonomiskt ansvar i alla delar av organisationen. Det är behoven hos patienterna som ska vara vägledande för besluten. Varje chef ska ha ett rimligt antal medarbetare. Den implementerade kompetensstegen ska tillämpas av sjukhuset. Lönen till vårdens medarbetare ska sättas individuellt och lönespridningen ska spegla att det lönar sig att anstränga sig och ta ansvar, precis som erfarenhet och engagemang på arbetsplatsen ska spela större roll. Samtliga medarbetare ska ha rätt till såväl individuellt löne- samt utvecklingssamtal. Den upplevda tryggheten hos medarbetarnas på akutsjukhusen behöver öka och beroendet av inhyrd personal ska minska.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Bolaget ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Övrigt
S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB bedriver samhällsviktig verksamhet och hanterar stora mängder skyddsvärd information. S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska bolaget utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska även etablera rutiner för bedömning och rapportering av incidenter enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ansvarar för att
- jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas
- överlåtelse av egendom och verksamhet godkänns av Landstingshuset i Stockholm AB
- godkännande vid egenregianbud inhämtas från Landstingshuset i Stockholm AB
- arbete som främjar hälsa och jämställdhet bedrivs enligt regionfullmäktiges beslut
- hälsofrämjande och förebyggande arbete tydligt lyfts fram i verksamheten

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva specialiserad och högspecialiserad akut och planerad ögonsjukvård. Verksamheten ska omfatta de tjänster som i avtal överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden, ägaren eller andra uppdragsgivare.

Akut och planerad primärvård ska endast bedrivas i begränsad omfattning och i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde som stöd för FOU-uppdraget enligt avtal.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska samverka med och utarbeta samordnade vårdprocesser i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde, övriga akutsjukhus och andra regionfinansierade vårdgivare i området samt med berörda kommuner.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska samverka med andra vårdgivare och andra huvudmän för att säkerställa att patientens väg genom vården blir säker och enkel samt att omhändertagandet sker på mest effektiva vårdnivå.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva och medverka i klinisk forskning inom ögonsjukvård och bidra till utveckling av en evidensbaserad hälso- och sjukvård inom Region Stockholm. Sjukhuset ska bedriva klinisk utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med. Samverkan ska ske med Karolinska Institutet och Karolinska Universitetssjukhuset.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska i samråd med ägaren och Karolinska Institutet utvecklas till ett nationellt och internationellt konkurrenskraftigt centrum inom forskning och inom ögonsjukvården.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska generera och sprida ny kunskap inom ögonsjukvård till övrig sjukvård inom regionen och landet enligt regionfullmäktiges fastställda mål.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska ta ansvar för sin andel av AT- och ST-utbildning samt hålla sig väl förtrogna med utbildningsdirektivet.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska registrera och spara de biobanksprover som ska bevaras i Stockholms medicinska biobank.

Utvecklings- och utbildningsstöd ska ges på konkurrensneutrala villkor till all regionfinansierad vård.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska delta i och ansvara för Framtidsplanens genomförande i enlighet med regionfullmäktiges beslut samt medverka i utvecklingen av nätverkssjukvården.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska delta i planering av byggnationer i anslutning till S:t Eriks Ögonsjukhus AB:s verksamhet och till byggnationerna kopplade upphandlingar, installationer avseende it-infrastruktur, medicinteknisk utrustning och övrig byggnadspåverkande utrustning.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB ska bedriva verksamheten effektivt, vilket även innefattar effektivt nyttjande av medicinteknisk utrustning. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka

Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön		Öka			
Antalet ST-läkare		Öka			

Bolaget ska även styra mot följande indikatorer under det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Vård i rätt tid					
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård					

Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Aktuellt kvalitetsindexför akutsjukhuset		Öka			
Effektiv vård					
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle för akutsjukhuset		Minska			
Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där akutsjukhuset har uppnått sina målvärden: 1. Nämnden/bolaget har lämnat resultat enligt resultatkrav 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Kvalitetsindex för akutsjukhusvården		≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa					

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.5 Folktandvården Stockholms län AB

Bolagets syfte

Folktandvården Stockholms län AB ska bedriva folktandvård inom Region Stockholm och inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen. Inom regionen utför Folktandvården Stockholms län AB uppdrag för hälso- och sjukvårdsnämnden, som enligt beställningen i huvudsak ska omfatta barntandvård. Folktandvården Stockholms län AB ska vara ett konkurrenskraftigt tandvårdsföretag.

Fullmäktiges resultatkrav

Folktandvården Stockholms län AB:s resultatkrav fastställs på konkurrensneutrala grunder till 112,5 miljoner kronor för år 2020 vilket är i nivå med budget 2019. Eftersom principen att inga fria nyttigheter ska förekomma gäller inom Region Stockholm ska bolaget kräva ersättning för genomförda tjänster, exempelvis inom klinisk forskning. Förändringar av pensionskostnader ska bäras av bolaget inom fastställt resultatkrav. Styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB har hemställt till regionfullmäktige om att erhålla ett sänkt resultatkrav som motsvarar 80 miljoner kronor för år 2020. Med anledning av ovan avslås styrelsens hemställan. För planeringsåren 2021–2023 fastställs resultatkravet till 112,5 miljoner kronor per år.

Tabell 45: Resultatkrav för Folktandvården Stockholms län AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**112**	**112,5**	**112,5**	**112,5**	**112,5**	**112,5**

Styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB har hemställt till regionfullmäktige att höja taxan för vuxentandvård med 2,5 procent. För att ge bolaget goda ekonomiska förutsättningar bemyndigar fullmäktige styrelsen för Folktandvården Stockholms län AB att höja taxan för vuxentandvård med 3,5 procent.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

Folktandvården Stockholms län AB investeringsutrymme uppgår till 85,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 745,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 395,0 miljoner kronor enligt tabell 46. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 46: Investeringsutrymme för Folktandvården Stockholms län AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Folktandvården Stockholms Län AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	85,0	85,0	85,0	70,0	70,0
Totalt Folktandvården Stockholms Län AB	**85,0**	**85,0**	**85,0**	**70,0**	**70,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Bolaget ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Folktandvården Stockholms län AB ska bedriva folktandvård inom Region Stockholm och inom ramen för regionens ansvar enligt tandvårdslagen.

Inom regionen utför Folktandvården Stockholms län AB uppdrag för hälso- och sjukvårdsnämnden, i enlighet med beställning avseende huvudsakligen barntandvård.

Folktandvården Stockholms län AB ska vara ett konkurrenskraftigt tandvårdsföretag.

Folktandvården Stockholms län AB ska följa de riktlinjer för hur vårdavgifterna inom vuxentandvården ska tas fram som finns i Ägardirektiv om priser för vuxentandvård, LS 0411-2126.

Bolaget ska erbjuda ett brett utbud av tjänster med hög service och god kvalitet utförd av kompetent personal till ett ur befolkningsperspektivet samt olika regionintressen avvägt pris.

Bolagets verksamhet ska kontinuerligt utvecklas och omfatta barntandvård, vuxentandvård, specialisttandvård, medicinsk tandvård, tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling samt nödvändig tandvård.

Bolaget ska bli den mest attraktiva arbetsplatsen inom tandvårdssektorn.

Kvalitets- och miljöarbetet ska vara en naturlig och ständigt pågående del av verksamheten.

Bolaget ska på tandvårdens område utföra kliniskt forskningsarbete och utbildning i samarbete med Styrgruppen KI/SLL för Odontologisk forskning (SOF).

Bolaget ska samverka med hälso- och sjukvården i syfte att tidigt upptäcka risk för ohälsa.

Bolaget ska samverka med andra nämnder och bolag inom koncernen rörande tandvårdsfrågor och då primärt med Karolinska Universitetssjukhuset och Södersjukhuset AB i enlighet med LS 0411-2126.

Bolaget ska aktivt arbeta för att skapa ett stort förtroende hos kunder, leverantörer och samarbetspartners.

Bolaget ska bedriva verksamheten effektivt. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska					
Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.		100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande i verksamheterna i mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka

Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget ska även styra mot följande indikatorer under det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET					
Säker vård					
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Stärkt folkhälsa					
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	≥ 71 %	≥ 71 %	≥ 71,5 %	≥ 72 %	≥ 72,5 %

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.6 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)

Bolagets syfte

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB) ska utföra ambulanssjukvård åt Region Stockholm. AISAB kan utföra interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten ska omfatta de tjänster som har avtalats med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare.

Fullmäktiges resultatkrav

AISAB:s resultatkrav fastställs till 12 miljoner kronor 2020 vilket är oförändrat jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 12 miljoner kronor per år.

Tabell 47: Resultatkrav för AISAB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**-8**	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

AISAB:s investeringsutrymme uppgår till 28,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 292,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 142,0 miljoner kronor enligt tabell 48. Investeringarna består främst av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 48: AISAB:s investeringsutrymme

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	23,0	23,0	23,0	24,0	24,0
Totalt Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	**28,0**	**28,0**	**28,0**	**29,0**	**29,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget
AISAB ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

AISAB ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Framtidens vårdinformationsmiljö
Bolaget ska fortsatt arbeta med att etablera sin egen organisation för införande av FVM samt vidta de förberedelser och åtgärder som programmet förutsätter.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

AISAB ska utföra ambulanssjukvård åt Region Stockholm. AISAB kan utföra interhospitala transporter och transport av avlidna åt Region Stockholm. Verksamheten ska omfatta de tjänster som i avtal överenskommits med hälso- och sjukvårdsnämnden eller andra uppdragsgivare

AISAB ska samverka med huvudmannen/hälso- och sjukvårdsnämnden, regionens övriga prehospitala vård, närsjukvård, akutsjukvård, sjukvårdsrådgivning samt prioriterings- och dirigeringstjänsten för att säkerställa snabbt omhändertagande, god vård och säker transport av sjuka och skadade till rätt vårdnivå.

AISAB ska ansvara för ett kliniskt träningscentrum för den regionfinansierade ambulanssjukvården och samverkande aktörer.

AISAB ska bedriva och medverka i forskning och utveckling och bidra till en evidensbaserad prehospital vård i Region Stockholm.

AISAB ska bedriva utbildning och ta emot studenter från de lärosäten som Region Stockholm har tecknat avtal med.

AISAB ansvarar för:

- att verksamheten bedrivs så att de mål, ekonomiska krav samt medicinska-, kvalitets- och säkerhetskrav som satts av regionfullmäktige uppnås
- Vid större avvikelser ska handlingsplaner tas fram och åtgärder genomföras och följas upp för att säkerställa måluppfyllelse. Utfall och handlingsplaner ska rapporteras till ägaren enligt regionens instruktioner
- att jämförelser med annan likvärdig verksamhet inom regionen och nationellt regelbundet genomförs och redovisas att åtgärder vidtas för att säkra verksamhetens konkurrenskraft
- att ett kostnadseffektivt resursutnyttjande uppnås genom samverkan med andra offentliga och privata entreprenörer. Planer för denna samverkan ska upprättas och följas upp. Utfallet ska avrapporteras till ägaren
- att överlåtelse av egendom och verksamhet ska godkännas av Landstingshuset i Stockholm AB
- att inhämta Landstingshuset i Stockholm AB:s godkännande av egenregianbud
- att arbete som främjar hälsa och jämställdhet bedrivs enligt regionfullmäktiges beslut
- att hälsofrämjande och förebyggande arbete tydligt lyfts fram i verksamheten
- att utvecklings- och utbildningsstöd ges på konkurrensneutrala villkor till all regionfinansierad vård.

AISAB ska bedriva verksamheten effektivt. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					

Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.7 Stockholm Care AB

Bolagets syfte

Stockholm Care AB ska förmedla utländska patienter till främst de högspecialiserade vårdverksamheterna inom Region Stockholm som kan förbättra sina utvecklingsmöjligheter genom att vidga patientunderlaget. Bolaget ska därvid bistå vårdverksamheterna med stöd och service av administrativ och praktisk karaktär. Stockholm Care AB förvaltar även Tobiasregistret.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Stockholm Care AB fastställs till 1 miljoner kronor år 2020 vilket innebär en höjning med 0,3 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Höjningen motiveras av de marknadsmässiga förutsättningar som finns att bedriva verksamhet på. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 3 miljoner kronor, 4 miljoner kronor respektive 5 miljoner kronor. Den successiva höjningen avspeglar att de bedömda marknadsmässiga förutsättningar förbättras när omsättningen i bolaget normaliseras.

Tabell 49: Resultatkrav för Stockholm Care AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**0**	**0,7**	**1**	**3**	**4**	**5**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Bolaget ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Bolaget ska förmedla utländska patienter till främst de högspecialiserade vårdverksamheterna inom Region Stockholms område som kan förbättra sina utvecklingsmöjligheter genom att vidga patientunderlaget. Bolaget ska därvid bistå vårdverksamheterna med stöd och service av administrativ och praktisk karaktär.

Bolaget ska särskilt vidareutveckla samspelet med Karolinska Universitetssjukhuset och då bland annat finna former för samlokalisering och även pröva möjligheterna till nytt namn och/eller varumärke för bolaget.

Bolaget ska driva och utveckla Tobiasregistret i en sådan organisatorisk och ekonomisk form att en eventuell senare förflyttning av verksamheten underlättas.

Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och patientnöjdhet, kvalitet och patientsäkerhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					

Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.8 MediCarrier AB

Bolagets syfte

MediCarrier AB ska på affärsmässiga grunder avropa, lagerhålla, förpacka samt distribuera sjukvårds- och förbrukningsartiklar till verksamheter inom Region Stockholm.

Regionfullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för MediCarrier AB fastställs till 6 miljoner kronor år 2020 vilket är en höjning med en miljon kronor jämfört med budget 2019. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 höjs gradvis med 1 miljon kronor per år och fastställs till 9 miljoner kronor 2023.

Tabell 50: Resultatkrav för MediCarrier AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Resultat	**4,9**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

MediCarrier AB:s investeringsutrymme uppgår till 2,0 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 27,8 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 12,8 miljoner kronor enligt tabell 51. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar av medicinteknisk utrustning och inventarier.

Tabell 51: Investeringsutrymme för MediCarrier AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
MediCarrier AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	2,0	2,4	2,4	3,0	3,0
Totalt MediCarrier AB	**2,0**	**2,4**	**2,4**	**3,0**	**3,0**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Bolaget ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Bolaget hanterar skyddsvärd information och har beroenden till samhällsviktiga verksamheter inom Region Stockholm. Bolaget ska under 2020 ta fram en handlingsplan för informationssäkerhet och etablera rutiner för uppföljning av denna, samt hålla ledningens genomgång enligt Region Stockholms riktlinjer för informationssäkerhet i syfte att säkerställa en god styrning av informationssäkerhetsrisker. Vidare ska bolaget utveckla sina avtals- och uppföljningsprocesser så att krav på informationssäkerhet ställs i avtal, och att kraven följs upp. Bolaget ska även utreda beroenden och vid behov etablera rutiner för rapportering av incidenter till nämnder med rapporteringsplikt enligt lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt dataskyddsförordningen.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 5.1.

MediCarrier AB ska på affärsmässiga grunder avropa/ lagerhålla/förpacka samt distribuera sjukvårds- och förbrukningsartiklar till regionens nämnder och bolag.

Regionstyrelsen står för upphandling och MediCarrier AB:s avrop görs inom ramen för de upphandlade avtalen.

Bolaget ska skapa mervärde för kunderna genom effektivt och kundanpassade logistik- och distributionstjänster, t.ex. ”just-in-time delivery” samt genom kundanpassade leveranser.

Bolaget ska aktivt följa utvecklingen inom logistik, varuhantering och distribution i syfte att förbättra och effektivisera verksamheten, samt bidra till ökad lönsamhet och miljöeffektiva lösningar.

Bolaget ska utveckla verksamheten i samverkan med kunder, leverantörer samt ägaren.

Bolaget ska samverka med regionstyrelsen i upphandlingsfrågor.

Bolaget ska aktivt arbeta för att skapa ett stort förtroende hos kunder, leverantörer och samarbetspartners.

Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och kundnöjdhet, leveranstider och leveranssäkerhet (servicegrad) samt hållbarhet. Dessa mål skall följas upp årligen och resultatet skall redovisas i helårsbokslutet.

Bolaget ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra motsvarande verksamheter, i länet såväl som i övriga Sverige, avseende såväl leveranstid, leveranssäkerhet och kostnadseffektivitet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					

Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom nämnden/bolaget	≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget ska även styra mot det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet*.

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.2.9 Locum AB

Bolagets syfte

Locum AB har i uppgift att svara för ägarfrågor av fastighetsförvaltande karaktär och ekonomisk administration avseende fastighets- och servicenämndens resultatenhet Landstingfastigheter Stockholm. Bolaget ska i övrigt bistå fastighets- och servicenämnden i fastighetsstrategiska frågor. Locum AB administrerar och har resultatansvar för Landstingsfastigheter Stockholm inom fastighets- och servicenämnden. I fastighets- och servicenämnden redovisas ägande av regionens fastigheter.

Locum AB:s dotterbolag Terreno AB bistår i förvaltningen av den elproduktion från solcellanläggningar som finns inom fastighets- och servicenämndens fastigheter.

Fullmäktiges resultatkrav

Resultatkravet för Locum AB fastställs till 7 miljoner kronor för 2020 vilket är oförändrat jämfört med budget 2019.

Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till 7 miljoner kronor för respektive år.

Tabell 52: Resultatkrav för Locum AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	379	385	392	2,0%	384	391	391
Kostnader	-356	-378	-385	2,1%	-377	-384	-384
Resultat	**22**	**7**	**7**		**7**	**7**	**7**

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Investeringar

Locum AB:s investeringsutrymme uppgår till 4,5 miljoner kronor för 2020. För perioden 2020–2029 uppgår investeringsutrymmet till 45,0 miljoner kronor och för perioden 2020–2024 till 22,5 miljoner kronor enligt tabell 53. Investeringarna består av ersättningsinvesteringar av inventarier.

Tabell 53: Investeringsutrymme för Locum AB

Mkr	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Locum AB					
Nyinvesteringar <100 mkr	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ersättningsinvesteringar <100 mkr	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Totalt Locum AB	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**

En god kostnadskontroll på investeringar är nödvändig, liksom att tydliga prioriteringar av nyinvesteringar och ersättningsinvesteringar görs för att säkra en hållbar kostnadsutveckling.

Fullmäktiges inriktning för bolaget

Bolaget ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

Bolaget ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Locum AB:s förvaltningsuppgifter samt vilken ersättning bolaget uppbär från Region Stockholm för dessa framgår av ”Avtal om förvaltning mellan Locum AB och Stockholms läns landsting” (1993) samt ”Tilläggsavtal” (2001) (gemensamt benämnda ”Förvaltningsavtalet”). Regionen har i särskild fullmaktshandling och i enlighet med vad som framgår av det förstnämnda avtalet gett bolaget fullmakt att svara för vissa uppgifter som åligger en fastighetsägare.

Fastigheter som är verksamhetsmässigt nödvändiga för att regionkoncernen ska kunna fullgöra sina uppgifter och där lokalförsörjning via den externa hyresmarknaden inte är en effektiv lösning ska Region Stockholm ha en långtgående förfoganderätt över. Dessa fastigheter benämns ”strategiska fastigheter”. De strategiska fastigheterna ska i första hand ägas av Region Stockholm men i undantagsfall kan det handla om långsiktiga hyresavtal. I båda fallen ska fullmäktige besluta.

Fullmäktige beslutar om Region Stockholms övergripande strategiska mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor. Fastighets- och

servicenämnden, genom Locum AB, ansvarar för Region Stockholms fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter.

Fullmäktige beslutade år 2000 att hyressättning av lokaler som hyres av enheter inom regionkoncernen ska ske på marknadsanpassade villkor om inte regionen beslutar annat. För akutsjukhuslokaler ska de marknadsanpassade hyrorna ligga på en försiktig nivå. I övriga fall gäller marknadsmässig hyressättning.

Bolaget svarar, enligt förvaltningsavtalet för såväl ekonomisk som teknisk förvaltning av fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm samt för investeringar i enlighet med av Region Stockholm fastställd investeringsprocess. I tillämpliga delar gäller detta även fastigheter tillhöriga stiftelsen Löwenströmska Lasarettet samt vissa andra regionanknutna organ.

Bolaget ska för Region Stockholms räkning tillhandahålla ändamålsenliga lokaler i första hand till regionens verksamheter enligt de principer för uthyrning som regionen beslutar.

Bolaget ska bistå hyresgästerna med att utnyttja lokalerna på ett kostnadseffektivt sätt.

Bolaget ska, i samråd med berörda enheter inom regionkoncernen, upprätta underhållsplaner, förvaltningsplaner och dylikt samt upprätta fastighetsutvecklingsplaner för strategiska fastigheter inom Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ansvarar efter uppdrag från fastighets- och servicenämnden för inhyrning av strategiska lokaler på den externa hyresmarknaden.

Bolaget har rätt att erbjuda interna och externa hyresgäster fastighetsanknutna tjänster (Facility Management). Prissättningen av sådana tjänster ska ske på marknadsmässiga villkor.

Bolaget ska, inom ramen för sitt uppdrag, aktivt arbeta för att skapa hälsofrämjande miljöer i fastigheter som nyttjas av regionkoncernens verksamheter.

För att möjliggöra effektiv planering och effektivt genomförande ska bolaget samordna fastighetsinvesteringar med de investeringar som görs avseende medicinteknisk utrustning, inventarier samt informations- och kommunikationsteknik.

Bolaget ska administrera och ha resultatansvar för Landstingsfastigheter Stockholm.

Bolaget ska utöver förvaltningsuppdraget utföra de uppdrag som Bolaget tilldelas av sin ägare samt fastighets- och servicenämnden. Bolaget ska bistå ägaren samt hälso- och sjukvårdsnämnden i fastighetsstrategiska frågor bland annat i samband med investeringsplaneringen.

Bolaget ska inom ramen för Förvaltningsavtalet genomföra de investeringar som beslutas, i enlighet med av fullmäktige fastställd investeringsprocess.

Bolaget har, enligt god redovisningssed, rätt att för sitt förvaltningsuppdrag debitera fastighets- och servicenämnden för sådana kostnader som uppstår vid förädling och utveckling samt vid genomförande av investeringar och andra byggentreprenader i det förvaltade fastighetsbeståndet.

Bolaget ska bedriva verksamheten effektivt. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och kundnöjdhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Bolaget ska genomföra jämförande studier (benchmarking) med andra ägare/förvaltare av ändamålsfastigheter.

Fullmäktiges mål, indikatorer och uppdrag

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, **Verksamhetsspecifikt mål,** Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar					
Hållbar investeringsutveckling					
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys		100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats		100 %	100 %	100 %	100 %

EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Personalomsättning	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

Terreno AB

Bolagets syfte
Syftet med bolaget är att bistå Locum AB och Region Stockholm i fullgörandet av förvaltningen av regionens fastigheter i den del som avser elproduktion genom solcellanläggningar belägna inom regionens fastigheter.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Aktiebolaget Terreno (”Bolaget”) är ett helägt dotterbolag till Locum AB som ägs av Landstingshuset i Stockholm AB.

Inom ramen för Bolagets ändamål såsom det uttrycks i bolagsordningen ansvarar Bolagets styrelse och ledning för att följa den av Region Stockholm fastlagda ägarpolicyn och de generella ägardirektiven samt att Bolaget, i tillämpliga delar, följer de policys och andra styrdokument som vid var tid är gällande för Locum AB.

Beslut avseende Bolagets verksamhet som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska alltid fattas av bolagsstämman. Vidare ska Bolaget bereda Regions Stockholms fullmäktigemöjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

6.2.10 AB Stockholms Läns Landstings Internfinans

Bolagets syfte

AB SLL Internfinans är Region Stockholms internbank med huvuduppdrag att säkerställa regionens likviditet. Bolaget bistår, på affärsmässiga grunder, regionens nämnder, bolag och stiftelser med att förvalta central likviditet, låna upp medel på kapitalmarknaden och bedriva utlåning för investeringar till regionens nämnder och bolag. I uppdraget ingår att hantera finansiella risker för regionkoncernen samt att hantera koncernövergripande finansiella redovisningsfrågor som är kopplade till skuldportföljen.

AB SLL Internfinans agerar externt i finansiella frågor för Region Stockholm. Internfinans förvaltar även Region Stockholms donationsfonder och stiftelser.

Fullmäktiges resultatkrav

AB SLL Internfinans resultatkrav fastställs till 3 miljon kronor 2020 vilket är oförändrat i förhållande till budget 2019. För planeringsåren 2021–2023 fastställs resultatkravet till 3 miljon kronor.

Tabell 54: Resultatkrav för AB SLL Internfinans

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	17	17	17	0,4%	18	18	18
Kostnader	-13	-14	-14	0,6%	-15	-15	-15
Resultat	**4**	**3**	**3**		**3**	**3**	**3**

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget

För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans uppgift är att vara internbank för Region Stockholm.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans ska på affärsmässiga grunder bistå Region Stockholm, dess nämnder, bolag och stiftelser med att förvalta central likviditet, låna upp medel på kapitalmarknaden och bedriva utlåning för investeringar till regionens nämnder och bolag.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans ska hantera finansiella risker för Region Stockholm samt hantera koncernövergripande finansiella redovisningsfrågor kopplade till regionens skuldportfölj.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans har i uppdrag att agera externt i finansiella frågor för Region Stockholm.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans arbetsuppgifter samt formerna för ersättning till bolaget regleras i särskilt samverkansavtal med Region Stockholm.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans ska förvalta Region Stockholms donationsfonder och stiftelser. För dessa arbetsuppgifter tecknas separat avtal med Region Stockholm.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans styrelse ska anta riktlinjer för lån och räntehantering, vilken ska anmälas till regionstyrelsen. Ändringar i dessa riktlinjer ska anmälas till regionstyrelsen.

AB Stockholms Läns Landstings Internfinans ska med hjälp av extern kompetens göra en genomgång av den interna kontrollen i syfte att säkerställa riskhanteringen. Denna genomgång ska uppdateras årligen och dess resultat ska rapporteras till regionstyrelsen i delårsbokslutet.

AB Stockholms läns Landstings Internfinans ska bedriva verksamheten effektivt. Bolaget ska ha fastlagda mål för produktivitet och effektivitet, medarbetar- och kundnöjdhet samt hållbarhet. Dessa mål ska följas upp årligen och resultatet ska redovisas i helårsbokslutet.

Fullmäktiges mål och indikatorer

Bolaget ska styra mot inriktningsmålen och följande verksamhetsspecifika mål och indikatorer.

INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET					
Ett resultat i balans					
Nämnden/bolaget har uppnått sitt resultatkrav		Ja			
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav		100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING					
Social hållbarhet					
Nämnden/bolaget har utifrån sitt uppdrag genomfört aktiviteter avseende social hållbarhet		Ja	Ja	Ja	Ja
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska					
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter		≥ -10 %	≥ -25 %		
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar					

Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade		≥ 50 %	öka	öka	öka
Nämnden/bolaget har förmåga att hantera extraordinära händelser		Ja	Ja	Ja	Ja
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnden/bolaget		50 %	öka	öka	öka
Kärnverksamheten ska prioriteras					
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit		≥ 75 %			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad					
Nämnden/bolaget har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt		Ja	Ja	Ja	Ja
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE					
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare					
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet		Minska	Minska	Minska	Minska
Systematisk kompetensförsörjning					
Kompetensutvecklingsindex		≥ 76			

Bolaget kan i sin verksamhetsplan besluta om egna mer ambitiösa målvärden för fullmäktiges indikatorer. Dessa ska motiveras. Bolaget kan även i sin verksamhetsplan besluta om egna lokala mål och indikatorer.

6.3 AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL)

Bolagets syfte

AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) är samlingsnamnet och varumärket för den upphandlade allmänna kollektivtrafiken på land i Stockholmsregionen. Via AB SL förvaltar Region Stockholm vissa avtal och tillgångar.

AB SL har tre helägda dotterbolag AB SL Finans, SL Älvsjö AB och Waxholms Ångfartygs AB. AB SL Finans tillhandahåller mot ersättning fordon, vagnar, maskiner samt andra inventarier och anläggningar för lokaltrafikutövare. SL Älvsjö AB äger, förvaltar och utvecklar fastigheter och förenlig verksamhet. Waxholms Ångfartygs AB sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård.

Fullmäktiges resultatkrav

För koncernen AB Storstockholms Lokaltrafik fastställs resultatkravet till 404miljoner kronor 2020, vilket innebär en höjning på 4 miljoner kronor jämfört med budget 2019. Höjningen motsvarar resultatkravet för Waxholms Ångfartygs AB som under 2019 bytt ägare från LISAB till AB Storstockholms Lokaltrafik. För planeringsåren 2021–2023 fastställs resultatkravet till 404 miljoner kronor.

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	20 764	21 763	21 820	0,3%	22 631	23 235	23 623
- varav biljettintäkter	*8 330*	*8 719*	*8 988*	*3,1%*	*9 352*	*9 720*	*10 088*
Summa kostnader	-20 285	-21 363	-21 416	0,3%	-22 227	-22 831	-23 219
Resultat	**479**	**400**	**404**		**404**	**404**	**404**

Trafikavgifterna budgeteras att höjas motsvarande 40 kronor för ett 30-dagars kort, vilket innebär en intäktshöjning med 270 miljoner kronor. Beräkningstekniskt budgeteras fortsatta avgiftshöjningar att ge intäktsökningar på sammantaget 405 miljoner kronor 2021, 545 miljoner kronor 2022 och 553 miljoner kronor 2023.

Mot bakgrund av att Region Stockholm under de närmaste åren drabbas av kraftigt ökad nettokostnad i det kommunala utjämningssystemet, till totalt 4,2 miljarder kronor per år 2023, måste bolaget effektivisera sin verksamhet och göra tydliga prioriteringar. Bolagets ekonomi ska vara långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar och resurserna ska användas effektivt med fokus på invånarna för bästa valuta för skattepengarna. Bolaget ska därför i verksamhetsplan för 2020 redovisa hur effektiviseringar ska genomföras under 2020 och åren därefter. Utgångspunkten för detta ska vara att värna kärnverksamhet och effektivisera administration, lokalanvändning och inköp.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) ägs av Region Stockholm. Syftet med bolagsformen är att skapa förutsättningar för en tydligare ansvarsfördelning och uppföljning.

Inom ramen för bolagets ändamål såsom det uttrycks i bolagsordningen ansvarar styrelse och ledning för att följa den av regionen fastlagda ägarpolicyn och de generella ägardirektiven samt för att

- verksamheten bedrivs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt så att kundernas krav tillgodoses samtidigt som ägarens mål med verksamheten, uttryckta i av regionfullmäktige fastställd budget och andra styrande dokument uppfylls;
- trafiknämnden bereds möjlighet att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till AB SL:s verksamhet;
- överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på land som trafiknämnden överlåter till AB SL. AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta AB SL:s avtal och tillgångar.

Region Stockholm har den formella nyttjanderätten till kollektivtrafikanläggningar samt äganderätten till vissa trafikfastigheter. Ansvaret i förhållande till AB SL förtydligas nedan.

Regionen upplåter, utan ersättning, till AB SL, med den rätt regionen har, dels till regionen upplåtna tunnelbane-, spårvägs- och övriga trafikanläggningar, dels de anläggningar regionen utfört, förvärvat eller innehar för den kollektiva trafiken dels den rätt till mark i övrigt som erfordras för AB SL:s verksamhet som regionen anskaffat.

Regionens skyldigheter och rättigheter som regionen genom avtal åtagit sig eller förvärvat i förhållande till kommun eller annan markägare ska äga giltighet gentemot AB SL. Regionen behåller dock ansvaret för genom nämnda avtal gjorda inskränkningar i skyldigheter som enligt lag åvilar kommun eller annan.

Om, och i den omfattning, tredje parts tillstånd, samtycke eller annan åtgärd (gemensamt benämnt ”tillstånd”) behövs för att genomföra upplåtelse samt överföring av rättigheter och skyldigheter enligt ovan ska parterna så snart det är möjligt gemensamt söka erhålla sådana tillstånd. För det fall tillstånd inte erhålls, samt för tiden fram till sådant(a) tillstånd erhållits ska AB SL, i den omfattning som de underliggande rättigheterna och skyldigheterna tillåter, agera på uppdrag av regionen avseende samtliga regionens åtaganden.

Region Stockholms ansvar för rättigheter och skyldigheter avseende mark anskaffad genom expropriation bestäms med hänsyn till expropriationsdomen.

AB SL ska under förutsättning av trafiknämndens och i förekommande fall regionfullmäktiges godkännande

- genomföra inköp och försäljning av mark samt förändringar av trafikanläggningar.
- aktivt verka för förvaltning och utveckling av kollektivtrafikanläggningarna för att tillförsäkra hög trafiksäkerhet, trygghet, tillgänglighet och service för alla resenärer.
- aktivt arbeta för att regionens rättigheter tillvaratas vid drift och utbyggnad av kollektivtrafik samt störningsfri trafik i samband med olika förmer av ut- och ombyggnadsarbeten.
- vid utbyggnad av tunnelbana och andra fasta anläggningar ombesörja anskaffande av mark i enlighet med trafiknämndens instruktioner.
- projektera och bygga tunnelbana och andra fasta trafikanläggningar.
- förvalta och bekosta planläggning, projektering, och utförande av samt anskaffa mark för driftanläggningar såsom verkstäder, vagnhallar, och förråd även som AB SL:s verksamhet i övrigt erforderliga byggnader och lokaler med till dessa anläggningar hörande inredning och utrustning.

AB SL ska i enlighet med fullmäktiges beslut den 9 december 2008, LS 0712–1398, företräda regionen i frågor som gäller förvaltarskap och ägandefrågor avseende kollektivtrafikanläggningar och fastigheter. Fullmakt i enlighet med nämnda beslut av fullmäktiges ska finnas.

AB SL ska äga rätt att träffa avtal om taxor och leverans av elektrisk energi för driften.

AB SL svarar för skada på anläggning som upplåtits till eller bekostats av AB SL.

AB SL svarar för skada i form av skakningar, buller och dylikt från trafiken på tunnelbanan. AB SL ska i övrigt svara för skada på person eller egendom till följd av den av AB SL bedrivna verksamheten.

Regionen ska verka för att AB SL tillförsäkras ensamrätt att upplåta utrymme dels för reklam och för försäljningskiosker, butiker, montrar, skyltskåp och servicemaskiner inom tunnelbaneanläggningen, dels för reklam på fasta anläggningar för buss- och spårvägstrafik jämte därtill hörande vänthallar m.m.

Intäkter av upplåtelserna enligt föregående stycke tillfaller AB SL.

AB SL ska vidmakthålla en särskild resultatenhet, inom vilken all upparbetning och redovisning av investeringsbudget inklusive medfinansiering avseende utbyggnad av tunnelbanan inom förvaltning för utbyggd tunnelbana ska ske åtskilt från AB Storstockholms Lokaltrafiks övriga verksamhet.

AB SL ska ge ett heltäckande uppdrag till trafiknämnden, att ansvara för all upphandling och all annan verksamhet hänförlig till utbyggnaden av tunnelbanan, varvid avtal som upphandlats av trafiknämnden avseende tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana omedelbart efter dess ingående ska överlåtas från trafiknämnden till AB Storstockholms Lokaltrafik.

AB SL ska uppdra åt trafiknämnden att genom förvaltning för utbyggd tunnelbana svara för all förvaltning av AB Storstockholms Lokaltrafiks avtal och tillgångar samt att i alla avseenden företräda AB Storstockholms Lokaltrafik gentemot tredje part, vad avser sådana avtal och tillgångar som är hänförliga till tunnelbaneutbyggnad inom förvaltning för utbyggd tunnelbana.

6.3.1 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)

Bolagets syfte
Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) sköter kollektivtrafiken på vatten i Stockholms skärgård. Via WÅAB förvaltar Region Stockholm vissa avtal och tillgångar.

WÅAB ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden när det gäller utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården för både fast- och fritidsboende s andra besökare.

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

Bolaget ska kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av passagerar- och godstrafiken i skärgården för fast- och fritidsboende samt andra besökare.

Bolaget ska även kontinuerligt genomföra de åtgärder som beslutats av trafiknämnden vad avser utveckling av arbetsresor och resor för besökare i hamntrafiken.

Bolaget ska verka aktivt för att utveckla eget och entreprenörers tonnage vad beträffar tillgänglighet, kvalitet, miljö, säkerhet och komfort. Ett gott underhåll ska syfta till hög drifttillgänglighet samt bibehållna värden och standard.

Det särskilda ansvar Region Stockholm tagit för det kulturhistoriska tonnaget (Storskär, Norrskär och Västan) ska förvaltas väl.

Bolaget ska aktivt verka för att vidareutveckla de affärsmässiga relationerna med anlitade entreprenörer för person- och godstransporter. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt uppföljning av ingångna avtal med entreprenörer.

Bolaget ska ta fram lämpliga incitamentssystem för anlitade entreprenörer.

Bolaget ska bedriva en aktiv dialog med faktiska och potentiella resenärer för att få dessa att besöka skärgården och resa med WÅAB och som ett led i detta regelbundet bl.a. genomföra olika typer av resenärs-, kund- och marknadsanalyser i syfte att öka effektivitet och säkerhet inom kollektivtrafiksystemet.

Bolaget ska i enlighet med trafiknämndens beslut samverka med externa intressenter såsom skärgårdskommunerna, Trafikverket, SJ, Rikstrafiken, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Skärgårdsstiftelsen.

Bolaget ska i sin verksamhet eftersträva hög kostnadseffektivitet samt bedriva sin verksamhet med beaktande av samhällsekonomiska bedömningar.

Bolaget ska överta och förvalta sådana avtal för kollektivtrafiken på vatten som trafiknämnden överlåter till bolaget. Bolaget ska uppdra åt trafiknämnden att förvalta bolagets avtal och tillgångar.

6.3.2 AB SL Finans

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

AB SL Finans (”Bolaget”) är ett helägt dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) som ägs av Region Stockholm.

Inom ramen för Bolagets ändamål såsom det uttrycks i bolagsordningen ansvarar Bolagets styrelse och ledning för att följa den av Region Stockholms ägarpolicy och de generella ägardirektiven samt att Bolaget, i tillämpliga delar, följer de policys och andra styrdokument som vid var tid är gällande för trafiknämnden inom Region Stockholm.

Bolagets verkställande direktörs beloppsmässiga begränsning vid beslutsfattande ska anges i instruktionen för verkställande direktören. Beslut ovanför verkställande direktörens beloppsnivå, men understigande 50 miljoner kronor ska fattas av Bolagets verkställande direktör och styrelseordförande i förening.

Beslut avseende belopp överstigande 50 miljoner kronor ska fattas av Bolagets styrelse och godkännas av trafiknämnden inom Region Stockholm. Denna beloppsbegränsning ska dock inte gälla för beslut avseende koncerninterna transaktioner om överlåtelse av anläggningstillgångar till en köpeskilling motsvarande anläggningstillgångarnas bokförda värden per överlåtelsedagen och som har en neutral resultateffekt för de enskilda bolagen och för AB SL-koncernen i sin helhet. I dessa fall räcker det med beslut av Bolagets styrelse.

Beslut avseende Bolagets verksamhet som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska alltid fattas av bolagsstämman. Vidare ska Bolaget bereda regionfullmäktige möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

6.3.3 SL Älvsjö AB

Fullmäktiges ägardirektiv för bolaget
För bolaget gäller generella ägardirektiv, under kapitel 6.1.

SL Älvsjö AB (”Bolaget”) är ett helägt dotterbolag till AB Storstockholms Lokaltrafik (AB SL) som ägs av Region Stockholm.

Inom ramen för Bolagets ändamål såsom det uttrycks i bolagsordningen ansvarar Bolagets styrelse och ledning för att följa den av Region Stockholm fastlagda ägarpolicy och de generella ägardirektiven samt att Bolaget, i tillämpliga delar, följer de policys och andra styrdokument som vid var tid är gällande för trafiknämnden inom Region Stockholm.

Beslut avseende belopp överstigande 50 miljoner kronor ska fattas av Bolagets styrelse och godkännas av trafiknämnden inom Region Stockholm. Denna beloppsbegränsning ska dock inte gälla för beslut avseende koncerninterna transaktioner om överlåtelse av anläggningstillgångar till en köpeskilling motsvarande anläggningstillgångarnas bokförda värden per överlåtelsedagen och som har en neutral resultateffekt för de enskilda bolagen och för AB SL-koncernen i sin helhet. I dessa fall räcker det med beslut av Bolagets styrelse.

Beslut avseende Bolagets verksamhet som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska alltid fattas av bolagsstämman. Vidare ska Bolaget bereda regionfullmäktige möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

7. Koncerngemensamma funktioner och kommunalförbund

7.1 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är Region Stockholms centrala redovisningsenhet där poster av regionövergripande karaktär redovisas. Dit hör exempelvis skatteintäkter och utbetalningar av anslag, samt arbetsgivaravgifter och pensioner som avser personalen inom regionens förvaltningar. Enheten har inga anställda och bedriver ingen verksamhet. Regionstyrelsen ansvarar för koncernfinansiering.

Resultatkravet för koncernfinansiering fastställs år 2020 till -979 miljoner kronor. Resultatkravet för planeringsåren 2021–2023 fastställs till -925, -962 och -901 miljoner kronor för respektive år. Det negativa resultatkravet beror främst på att koncernfinansiering tagit hänsyn till betydande ekonomiska osäkerheter, bland annat för pensionskostnadernas utveckling.

Tabell 55: Resultaträkning för koncernfinansiering

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	86 701	89 942	92 771	3,1%	94 980	97 466	100 460
Kostnader	-86 699	-91 001	-93 750	3,0%	-95 904	-98 428	-101 361
Resultat	**3**	**-1 058**	**-979**		**-925**	**-962**	**-901**

7.2 Skadekontot

Skadekontot är Region Stockholms försäkringssystem för egendoms och följdskadeförsäkring. Verksamheten finansieras genom att nämnder och bolag betalar årliga premier till skadekontot. Regionstyrelsen ansvarar för skadekontot.

Tabell 56: Resultaträkning för skadekontot

Mkr	Utfall 2017	Budget 2018	Budget 2019	Ändring 19/18	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Intäkter	15	16	17	5,0 %	18	18	18
Kostnader	-16	-16	-17	5,0 %	-18	-18	-18
Resultat	**-1**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

7.3 Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje

Övergripande uppgifter
Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje planerar och beställer hälso- och sjukvård samt omsorg för invånarna i Norrtälje kommun. Kommunalförbundet äger TioHundra AB som bland annat bedriver vården vid Norrtälje sjukhus, ett antal vårdcentraler och omsorgsverksamheter.

Fullmäktiges inriktning för kommunalförbundet
Kommunalförbundet styrs framför allt av sin förbundsordning som har beslutats av fullmäktige och kommunfullmäktige i Norrtälje. Förbundsordningen anger att målet är att åstadkomma sammanhållen vård och omsorg med god kvalitet och tillgänglighet för individen och att ge förutsättningar för innovativa samarbeten som ger upphov till samordnings- och effektivitetsvinster. I detta ingår att kommunalförbundet ska styra mot och följa upp regionens mål för tillgänglighet, valfrihet och kvalitet i hälso- och sjukvården.

Kommunalförbundets budget ska på samma sätt som regioners och kommuners budget innehålla mål och riktlinjer för verksamheterna samt finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunallagen anger också att kommunalförbund ska ha en ekonomi i balans och att eventuella underskott ska återställas de närmaste tre åren.

Region Stockholm understryker vikten av att regionens medlemsbidrag till förbundet i så stor utsträckning som möjligt används till köp av hälso- och sjukvård för invånarna i Norrtälje kommun. Den administrativa överbyggnaden ska hållas minimal.

TioHundra AB ska under 2020 införa Region Stockholms lösning för att upptäcka sexuella övergrepp på barn i sin it-miljö.

TioHundra AB ska i samarbete med fastighets- och servicenämnden utreda vilka krav som måste vara uppfyllda för att överföra bolagets verksamhet inom produktion av tjänster inom datakommunikation, it-arbetsplats och datacenter till fastighets- och servicenämnden.

Tabell 57: Medlemsbidrag kommunalförbundet Sjukvård och omsorg Norrtälje

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Medlemsbidrag	*1 502*	*1 584*	*1 626*	*2,6%*	*1 668*	*1 711*	*1 756*

Uppräkningen för 2020 har justerats för att överensstämma med uppräkningen för hälso- och sjukvårdsnämnden. Medlemsbidraget ökar med 42 miljoner kronor år 2020 jämfört med bidraget 2019, vilket motsvarar en uppräkning med 2,6 miljoner kronor.

Bilaga 1: Mål och indikatorer

Vision – En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut

Regionfullmäktige fattar beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap.

Regionfullmäktiges inriktningsmål

Regionfullmäktiges inriktningsmål är gemensamma för koncernen. Målen är fyråriga och anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden.

Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål

Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm. Målen gäller för berörda verksamheter och är fleråriga.

Regionfullmäktiges nämndspecifika mål

Regionfullmäktige kan också besluta om mål som är specifika för en viss nämnd. Regionfullmäktiges mål till nämnderna är ett eller fleråriga.

Regionfullmäktiges indikatorer

Regionfullmäktiges indikatorer fastställs samtidigt med målen i budgeten. Indikatorer är de mätetal som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål.

Indikator att utveckla innebär att ansvarig nämnd senast i samband med verksamhetsplanen ska återkomma med förslag på indikator.

INRIKTNINGSMÅL, VERKSAMHETSSPECIFIKA MÅL OCH INDIKATORER						
INRIKTNINGSMÅL, Verksamhetsspecifikt mål, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
LÅNGSIKTIG EKONOMISK UTHÅLLIGHET						
Ett resultat i balans						
Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet	2 171 mkr	140 mkr	≥ 635 mkr	≥ 416 mkr	≥ 424 mkr	≥ 468 mkr
Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav			100 %	100 %	100 %	100 %
Andel sökta statsbidrag som har använts			100 %	100 %	100 %	100 %
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar						
Finansiering av Region Stockholms driftskostnader och ersättningsinvesteringar ska ske inom koncernens kassaflöde	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hållbar investeringsutveckling						
Kapitalkostnadernas andel av Region Stockholms totala intäkter	7,10%	≤ 9,5 %	≤ 8,7 %			
Räntebärande skulders andel av de totala intäkterna	50,10%	≤ 70 %	≤ 65 %	≤ 65 %	≤ 65 %	≤ 65 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av en totalekonomisk bedömning med totalkostnadskalkyl			100 %	100 %	100 %	100 %
Andel investeringar där genomförandebeslut har föregåtts av åtgärdsvalsanalys			100 %	100 %	100 %	100 %
Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats			100 %	100 %	100 %	100 %
EN HÅLLBAR REGIONAL UTVECKLING						
Social hållbarhet						
Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan olika kommuner i länet (RUFS)			Minska	Minska	Minska	Minska
Andel verksamheter som utifrån sitt uppdrag har genomfört aktiviteter i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom social hållbarhet			≥ 60 %	≥ 65 %	≥ 70 %	≥ 75 %
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska						
Verksamhets- och fastighetsenergi i fastigheter ägda av Region Stockholm, kWh/kvm (A-temp)	-9 %		≥ -9 %	≥ -10 %	≥ -12 %	≥ -14 %
Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom Region Stockholms nämnder och bolag		≥ 3 %	≥ 7 %			
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser, ton koldioxidekvivalenter	45 %	≥-48 %	≥ -49 %	≥ -50 %		
Klimatpåverkan från tjänsteresor, ton koldioxidekvivalenter	2 %		≥ -10 %	≥ -25 %		
Andel förnybara källor i Stockholms läns energiproduktion (RUFS)			Öka			
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska						

Hållbarhetskrav ställs alltid vid upphandling av måltidstjänster och livsmedel.			100 %			
Minskning av andelen kläder som är uteliggande mer än 30 dagar, jämfört med utfallet 2018.	31 %		≥ -10 %			
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar						
Andel säkerhetsåtgärder enligt Region Stockholms ledningssystem för informationssäkerhet som är implementerade			≥ 50 %	öka	öka	öka
Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser			100 %	100 %	100 %	100 %
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnder och bolag			≥ 50 %	öka	Öka	Öka
Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnder och bolag			≥ 50 %	26	Öka	Öka
Kärnverksamheten ska prioriteras						
Indikator att utveckla: Administrationens andel av kostnaderna			Minska			
Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit			≥ 75 %			
Antal kommuner som anser att samarbetet med Region Stockholm bidrar till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering			26			
Hög innovations- och digitaliseringsgrad						
Andel av nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt			≥ 25 %	≥ 30 %	≥ 35 %	≥ 40 %
Indikator att utveckla: innovationsgrad						
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa (regionstyrelsen)						
Andel svar inom tio dagar på intresseförfrågningar från life science-bolag om att delta i kliniska studier			≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 85 %
Antal etikprövningstillstånd där Region Stockholm är forskningshuvudman			≥ 775	≥ 785	≥ 795	≥ 805
Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin i Region Stockholm	3919		≥ 4100	≥ 4200	≥ 4300	≥ 4400
Regional vetenskapsspets: Antal topp-10-placeringar för Stockholm Trio (KI, SU och KTH) i Times Higher Education, QS World Universities samt Shanghai Ranking bland europeiska universitet			≥ 1	≥ 1	≥ 1	≥ 1
Andel förfrågningar om datautlämning från Centrum för hälsodata där integritetssäkrad hälsodata lämnats ut inom 30 dagar			≥ 50 %	≥ 60 %	≥ 70 %	≥ 80 %

Antalet i Region Stockholm slutförda kliniska studier under de senaste fem åren som redovisas i clinialtrials.gov			≥ 305	≥ 320	≥ 335	≥ 350
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen						
Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik (RUFS)			≥ 70 %			
Indikator att utveckla: Antal genomförda åtgärder enligt framkomlighetskommissionens plan						
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion						
Antal etablerade huvudkontor i Stockholmsregionen	22		≥ 22			
Placering i jämförelsen av bruttoregionalprodukt i storstadsregioner i EU (RUFS)			≤ 5			
Placering i jämförelsen av konkurrenskraft i storstadsregioner i EU (EU Regional Competitiveness Index)			≤ 4			
Indikator att utveckla: Internationell tillgänglighet						
REGION STOCKHOLM SKA BLI EN HÅLLBAR ARBETSGIVARE						
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare						
Personalomsättning	13%	≤ 10 %	≤ 13 %			
Andel av medarbetarna som uppger att de under året haft ett individuellt medarbetarsamtal med sin närmaste chef	81 %	100 %	≥ 81 %			
Medarbetarindex	76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76	≥ 76
Ledarskapsindex	78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78	≥ 78
Andel av medarbetare som utsätts för hot och/eller våld i samband med sitt arbete	10%	Minska	Minska	Minska	Minska	Minska
Andel av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet	8%		Minska	Minska	Minska	Minska
Andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid	6,2 %		< 6,20 %			
Systematisk kompetensförsörjning						
Kompetensutvecklingsindex	70		≥ 76			
Antalet sjuksköterskor som utbildat sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön	200		Öka			
Antalet tillsatta AT-block	Cirka 220		Öka			
Antalet ST-läkare	1617		Öka			
Indikator att utveckla: Andel privata vårdgivare med avtal som deltar i utbildning av AT- och ST-läkare						

NÄMNDSPECIFIKA MÅL OCH INDIKATORER						
NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
EN HÄLSO- OCH SJUKVÅRD AV GOD KVALITET						
Vård på rätt plats						
Andel specialistläkarbesök som utförts av specialistläkare utanför akutsjukhus	55,0 %	≥ 57,0 %	≥ 57 %	≥ 58 %	≥ 58 %	≥ 58 %
Andel besök på närakuter av det totala antalet besök på närakuter och akutsjukhusens akutmottagningar	48,6 %	≥ 45 %	≥ 52 %	≥ 54%	≥ 56 %	≥ 56 %
Indikator att utveckla: Andel av akut inlagda äldre som har lagts in direkt från hemmet till geriatrisk klinik						
Vård i rätt tid						
Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning	51,5 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 78 %
Indikator att utveckla: patientflöde samt rätt vårdnivå						
Andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar på husläkarmottagning			≥ 85 %	≥ 85 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Indikator att utveckla: Andel patienter som får svar inom den digitala vårdgarantin						
Indikator att utveckla: Andel patienter som går till husläkarmottagning						
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar	73 %	≥ 73 %	≥ 73 %	≥ 74 %	≥ 74 %	≥ 75 %
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar	85 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %	≥ 90 %
Säker vård						
Förekomsten (prevalensen) av vårdrelaterade infektioner	7,1 %	≤ 7,9 %	≤ 7,7 %	≤ 7,5 %	≤ 7,3 %	≤ 7,1 %
Återinläggning inom 7 dagar inom slutenvården (för personer 80+)	8,2 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %	≤ 7,5 %
Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare)	313	≤ 314	≤ 296	≤ 291	≤ 285	≤ 280
Genomsnittligt aktuellt kvalitetsindex för akutsjukhusen	90,7		Öka			
Indikator att utveckla: Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrin						
Effektiv vård						
Strukturjusterade hälso- och sjukvårdskostnader per invånare, SKL-bearbetning	26 298 kr		≤ 27 844 kr			
Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad	31	≥ 29	≥ 42	≥ 46	≥ 50	≥ 54
Indikator att utveckla: Samordnad individuell plan (SIP) för patienter med beroendediagnoser						
Indikator att utveckla: Digital tillgänglighet						
Antal utskrivningsklara dagar per vårdtillfälle	3,9	≤ 3,0	≤ 2,0	≤ 2,0	≤ 1,3	≤ 1,3
Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården	4,9		Minska			

Kostnad per DRG-poäng (diagnosrelaterade grupper), SKL-bearbetning	67 012 kr		Minska			
Hög effektivitet i vården: andel av följande indikatorer där Region Stockholm har uppnått målvärdena: 1. Ett positivt resultat för Region Stockholm enligt balanskravet 2. Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning 3. Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar 4. Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar 5. Genomsnittligt antal dagar per vårdtillfälle i sjukhusvården 6. Förekomsten av vårdrelaterade infektioner 7. Genomsnittligt aktuellt kvalitetsindex för akutsjukhusen			≥ 60 %			
Stärkt folkhälsa						
Andel husläkarmottagningar som bedriver ett aktivt sjukdomsförebyggande arbete	74,8 %	≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 82 %	≥ 83 %	≥ 84 %
Andelen 19-åringar med kariesfria sidoytor	70,8 %	≥ 71 %	≥ 71 %	≥ 71,5 %	≥ 72 %	≥ 72,5 %
Indikator att utveckla: subjektivt välbefinnande						
Vård med patienten i fokus						
Indikator att utveckla: Nöjdhet efter avslutad behandling						
Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården	58 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %
Andel som anger att de skulle rekommendera sin husläkarmottagning till andra	76 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %	≥ 82 %
Indikator att utveckla: Valfrihet						

NÄMNDSPECIFIKA MÅL OCH INDIKATORER						
NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
ATTRAKTIV KOLLEKTIVTRAFIK I ETT HÅLLBART TRANSPORTSYSTEM						
Attraktiva resor						
Nöjda resenärer - allmän kollektivtrafik	80 %	≥ 75 %	≥ 78 %	≥ 78 %	≥ 79 %	≥ 79 %
Nöjda resenärer - särskild kollektivtrafik	86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %	≥ 86 %
Nöjda resenärer - allmän skärgårdstrafik	96 %	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %	≥ 96 %
Trygga resor						
Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	72 %	≥ 78 %	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 79 %	≥ 79 %
Andel trygga resor – särskild kollektivtrafik		≥ 71 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %	≥ 76 %
Effektiva resor						
Kostnad per personkilometer, SL-trafiken	3,24 kr	≤ 3,32 kr	≤ 3,35 kr	≤ 3,40 kr	≤ 3,41 kr	≤ 3,45 kr
Tusental påstigande en vanlig vardag (kollektivtrafik på land)	2 814	≥ 2 936	≥ 3 037	≥ 3 084	≥ 3 142	≥ 3 199
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna (RUFS)	-	≥ 51,0 %	≥ 51,5 %	≥ 52,0 %	≥ 52,25 %	≥ 52,5 %
Hållbara resor						
Uppfyllnad av miljömål i miljöprogram	40 %		≥ 80 %	≥ 100 %		
Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet	50 %		≥ 58 %	≥ 63 %	≥ 67 %	≥ 71 %
Andel förnybar energi i kollektivtrafiken		≥ 92 %	≥ 93 %	≥ 95 %	≥ 96 %	≥ 96 %
Tillgänglig och sammanhållen region						
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	71 %	≥ 76 %	≥ 80 %	≥ 81 %	≥ 83 %	≥ 83 %
Indikator att utveckla: kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor och Arlanda flygplats ska vara konkurrenskraftig med bilens restid (RUFS)						
Indikator att utveckla: Teknisk tillgänglighet till hissar och rulltrappor						

NÄMNDSPECIFIKA MÅL OCH INDIKATORER						
NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
REGIONAL UTVECKLINGSPLANERING FÖR HÅLLBAR TILLVÄXT						
En regionplanering i framkant						
Kommunala planers överensstämmelse med plankartan i RUFS		≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Tillkommande bebyggelse i Stockholmsregionens relativt sett mest tillgängliga lägen (RUFS)			≥ 95 %			
Utsläpp av växthusgaser från Stockholmsregionen i ton CO2 per capita (RUFS)			≤ 2,6			
Hållbar regional tillväxt och attraktionskraft						
Antal nystartade företag per 1000 invånare		≥ 16	≥ 18	≥ 18	≥ 18	≥ 18
Privata och offentliga investeringar i forskning och utveckling (FoU) som andel av BNP			≥ 4,5 %	≥ 4,5 %	≥ 4,5 %	≥ 4,5 %
Andelen sysselsatta inom kunskapsintensiva yrken (RUFS)			≥ 50 %			
Tillgången till uppkoppling om 100 Mbit per sekund för arbetsställen (RUFS)			≥ 90 %			
Ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen						
Andel av samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att ta tillvara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen			≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Andel gymnasieelever som slutfört gymnasieutbildning med examen inom tre år (RUFS)			≥ 80 %			
Gap i andel förvärvsarbetande mellan inrikes och utrikes födda (RUFS)			≤ 17,5 %			
Bidra till att nå RUFS mål om ökat bostadsbyggande och skapande av attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen						
Andel samarbetsaktörer som anser att Region Stockholm bidrar till att öka bostadsbyggandet och skapa attraktiva livsmiljöer i Stockholmsregionen			≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Antal årligen färdigställda bostäder (RUFS)			≥ 22 000			
Andel invånare som anger att otryggheten påverkar livskvaliteten (RUFS)			≤ 18 %			

NÄMNDSPECIFKA MÅL OCH INDIKATORER						
NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
FRI KULTUR FÖR UPPLEVELSER, MÖTEN, BILDNING OCH DELAKTIGHET						
Kulturupplevelser tillgängliga för regionens invånare genom strategisk samordning och stödgivning						
Andel kulturaktörer som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser till länets invånare			≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 65 %	≥ 70 %
Andel kommuner som anser att Region Stockholm bidrar med kulturupplevelser för länets invånare			≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 80 %
Möten med konstnärliga uttryck berikar regionens invånare						
Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning		1-2 %	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %	≥ 1,0 %
Bildning i en växande region						
Andel studieförbund och folkhögskolor som anser att Region Stockholm på ett tydligt sätt strategiskt samordnar folkbildningen i Stockholmsregionen			≥ 75 %	≥ 80 %	≥ 80 %	≥ 85 %
Andel kunder som använder regionarkivets digitala tjänster för ökad kunskap och information			≥ 10 %	≥ 10 %	≥ 10 %	≥ 10 %
Delaktighet i kultur- och föreningsliv för en hållbar region						
Andel ungdomsorganisationer som anser att Region Stockholm på ett tydligt sätt samordnar föreningslivet i Stockholmsregionen			≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %	≥ 75 %

NÄMNDSPECIFKT MÅL OCH INDIKATOR						
NÄMNDSPECIFIKT MÅL, Indikator	**Utfall 2018**	**Mål 2019**	**Mål 2020**	**Mål 2021**	**Mål 2022**	**Mål 2023**
UPPNÅ STRUKTURERAD STYRNING AV REGION STOCKHOLMS VERKSAMHETER						
Strukturerad styrning						
Indikator att utveckla: Indikator som mäter strukturerad styrning						

Bilaga 2: Taxor och avgifter

Förändrade avgifter

Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget.

Patientavgifter för besök till audionom

Bakgrund: För närvarande betalar patienten ingen patientavgift för besök till audionom. Patienten betalar dock en hjälpmedelsavgift på 600 kr vid utprovning av hörselhjälpmedel.

Beslut: Patientavgift på 100 kronor för audionombesök införs. Avgiften ska omfattas av högkostnadsskyddet. Personer under 18 år och över 85 år är avgiftsbefriade.

Motivering: Syftet är att harmoniera avgifter till jämförbara personalkategorier inom hälso- och sjukvården. För besök hos t.ex. sjuksköterska, distriktssköterska, kurator, logoped, psykolog och besök hos syncentral eller medicinsk fotsjukvård tas en avgift på 100 kronor ut.

Ekonomiska konsekvenser: Beslutet beräknas generera cirka 7 miljoner kronor i intäkter baserat på volymen audionombesök inom primär hörselrehabilitering för 2016. Dessa ökade intäkter finansierar andra åtgärder inom vårdval primär hörselrehabilitering som saknar tillräcklig finansiering idag.

Höjda avgifter för intyg, vaccinationer och hälsoundersökningar

Bakgrund: Arbetet med att skriva intyg har ökat i omfattning inom vården. Nivån på intygstaxan har varit oförändrad sedan år 2002. För närvarande prissätts de mest vanligt förekommande intygen med ett fast pris. Under 2018 ligger timtaxan på 1 000 kr exklusive moms och 1 250 inklusive moms.

Beslut: Timtaxan för intyg och ej subventionerade hälsoundersökningar höjs till 1 200 kronor exklusive moms (1 500 kronor inklusive moms). Höjningen motsvarar en uppräkning av 2002-års prisnivå enligt den allmänna prisutvecklingen, baserat på utvecklingen av prisbasbeloppet (PBB).

Motivering: Om inte timtaxan höjs sker en urholkning av värdet av ersättningen till vårdgivaren över tid.

Ekonomiska konsekvenser: Beslutet innebär ökade intäkter för vårdgivare som utfärdar intyg eller genomför vaccinationer eller

hälsoundersökningar som inte omfattas av den allmänna sjukvårdsförsäkringen. Någon beräkning är inte möjlig att göra eftersom data saknas för antalet intyg.

Slopad avgift för jourläkarbil

Bakgrund: För ett besök av en jourläkare betalar patienten för närvarande 200 kronor för läkarbesöket och 100 kronor i tilläggsavgift. Om flera personer som tillhör samma hushåll får vård vid ett hembesök tas ändå bara en tilläggsavgift ut. Då de prioriterade grupperna för denna verksamhet främst består av äldre och barn som har avgiftsfri öppen vård, är andelen betalande patienter för dessa tjänster relativt liten. Samtidigt är administrationen av patientavgiften tids- och resurskrävande för både patient och vårdgivare.

Beslut: Nuvarande patientavgift och tilläggsavgift för besök av jourläkare i hemmet tas bort.

Motivering: Beslutet väntas bidra till effektivare processer och minskade administrativa kostnader för vårdgivaren.

Ekonomiska konsekvenser: Beslutet beräknas innebär minskade patientavgifter med 140 000 kronor per år. Samtidigt beräknas de administrativa kostnaderna minska med omkring 140 000 kr per år.

Enhetlig avgift för dagsjukvård

Bakgrund: Patientavgiften för dagkirurgi 2019 är 350 kr och patientavgiften för dagmedicin och övrig dagsjukvård är 200 kr. Tidigare motivering till skillnad i patientavgift mellan dagkirurgi och dagmedicin/övrig dagsjukvård är att dagkirurgi omfattar läkarvård medan övrig dagsjukvård normalt omfattar övrig hälso- och sjukvårdspersonal. Med anledning av den stora resursåtgång som finns inom all dagsjukvård är tidigare bedömning inte är adekvat.

Beslut: Patientavgifter för dagsjukvård likställs med patientavgiften för specialistvård. Avgiften fastställs till 350 kr och omfattas av högkostnadsskyddet. Personer under 18 år och över 85 år är avgiftsbefriade.

Motivering: Beslutet innebär en förenklad hantering av patientavgifter, en lättare administration för vårdgivare och hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samband med automatisering av patientavgiftsavdrag i ersättningsmodeller.

Ekonomiska konsekvenser: I ersättningsmodeller och i statistik syns ingen skillnad på besök som registrerats som specialistvård och besök som

avser dagsjukvård. Det är därför inte möjligt att beräkna vad denna förändring generar i intäkter av patientavgift.

Höjd prislista för vuxentandvård
Bakgrund: Folktandvården Stockholms läns AB har i sitt budgetunderlag hemställt om att höja prislistan för vuxentandvård med 2,5 procent från och med 1 januari 2020.

Beslut: Prislistan för vuxentandvård höjs med 3,5 procent från och med 1 januari 2020.

Motivering: En prishöjning är med 3,5 procent ger bolaget bättre ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten och samtidigt klara fullmäktiges resultatkrav för bolaget. Det bör noteras att endast 50 procent av det totala antalet behandlade patienter påverkas av prisjusteringen.

Höjd SL-taxa
Bakgrund: SL-taxan har de senaste åren höjts kontinuerligt med syftet att finansiera utbyggnaden av kollektivtrafiken.

Beslut: SL-taxan för ett månadskort höjs till 930 kronor för vuxna och till 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Enkelbiljett köpt med reskassa inklusive kontaktlöst kostar 37 kronor för vuxna och 25 kronor för pensionär, ungdom och student. Engångskort och biljett köpt hos konduktör kostar 50 kronor för vuxna och 34 kronor för pensionär, ungdom och student.

Motivering: Höjningen är nödvändig för att finansiera både den fortsatta utbyggnaden av kollektivtrafiken och ökat utbud av kollektivtrafik inom Region Stockholm.

Höjd taxa för resor med Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)
Bakgrund: Kostnader för resor med kollektivtrafik på vatten finansieras delvis via biljettintäkter.

Beslut: För att finansiera driften av kollektivtrafik på vatten höjs taxan för resa med Waxholms Ångfartygs AB. Höjningen harmonierar med höjningen för SL-taxan och innebär att kostnaden för en 30-dagarsbiljett uppgår till 930 kronor för vuxna och 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Kostnaden för ett Ö-kort höjs till 600 kronor per år.

Motivering: Höjningen är nödvändig för att finansiera driften av kollektivtrafik på vatten.

Höjd taxa inom färdtjänsten
Bakgrund: Kostnaderna för särskild kollektivtrafik finansieras delvis via avgifter.

Beslut: För att finansiera ökade kostnader för den särskilda kollektivtrafiken höjs högkostnadsskyddet till samma nivå som för SL-taxan. Det innebär att högkostnadsskyddet för vuxna uppgår till 930 kronor för vuxna och 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Pris per resa uppgår till 82 kronor och minimiavgift för en bil på gatan till 60 kronor.

Motivering: Höjningen är nödvändig för att finansiera kostnader för särskild kollektivtrafik.

Taxor och avgifter år 2020

Hälso- och sjukvård

Nedan redovisas en sammanställning av taxor och avgifter för hälso- och sjukvård i regionen. Ett fullständigt regelverk finns i Avgiftshandboken – Regelverk för patientavgifter och Sjukresehandboken på Vårdgivarguiden. Dessa regler grundar sig på tidigare beslut i fullmäktige.

Öppenvård

Barn och ungdom under 18 år

	Avgift
Besök inom primärvård och öppen specialistvård	0 kr
Telefonrecept	0 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar	120 kr
Besök på röntgen samt fysiologi- och neurofysiologilaboratorium på sjukhusens akutmottagningar	0 kr

Personer 85 år eller äldre

Personer 85 år och äldre betalar ingen avgift för öppen vård som ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård.

Personer 18–84 år – läkarvårdsbesök

	Avgift
Besök hos läkare på vårdcentral/husläkarmottagning	200 kr
Besök hos läkare på geriatrisk mottagning	200 kr
Besök hos läkare på specialistmottagning (inkl. psykiatrisk mottagning)	350 kr
Första besök på specialistmottagning med remiss från husläkarmottagning eller privat specialist i allmänmedicin som arbetar enligt lagen 1993:1651 om läkarvårdsersättning	150 kr
Första besök på geriatrisk mottagning med remiss från husläkarmottagning eller privat specialist i allmänmedicin som arbetar enligt lagen 1993:1651 om läkarvårdsersättning.	0 kr

Personer 18–84 år – besök på akutmottagning

	Avgift
Besök vid akutmottagning utanför akutsjukhusen/specialistakut (exempelvis närakut eller jourmottagning)	200 kr
Besök på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut	400 kr
Planerat återbesök hos läkare på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut i samma ärende	350 kr
Planerat återbesök för sjukvårdande behandling på akutsjukhusens akutmottagningar/specialistakut i samma ärende	100 kr

Personer 18–84 år– sjukvårdande behandling

	Avgift
Besök hos fysioterapeut, arbetsterapeut, dietist, kiropraktor eller naprapat	200 kr
Besök hos t.ex. sjuksköterska, distriktssköterska, kurator, audionom, logoped psykolog, på syncentral eller vid medicinsk fotsjukvård	100 kr
KBT-behandling via internet	100 kr

Personer 18–84 år – övriga avgifter

	Avgift
Besök på röntgen, fys- och neurofyslab samt viss endoskopi (gastroskopi och koloskopi)	200 kr
Besök i dagsjukvård (dagkirurgi, dagmedicin och övrig dagsjukvård)	350 kr
Besök hos hjälpmedelskonsulent eller tekniker (utan medverkan av förskrivare) på hjälpmedelscentralen KomSyn Stockholm vid inträning och utbildning av hjälpmedel eller egenansvarsprodukter	100 kr
Förskrivning av inkontinenshjälpmedel (per 12-månaders period)	200 kr
Telefonkontakt (gäller alla typer av telefonkontakter)	0 kr

Avgiftsfria besök

Utöver nedanstående besök finns vissa patientgrupper som är avgiftsbefriade enligt lag, förordning eller särskilt beslut i fullmäktige.

	Avgift
Besök i hemmet av vårdgivare som utför insatser för patienter som omfattas av hemsjukvård	0 kr
Besök inom barnhälsovård/mödrahälsovård	0 kr
Besök vid mottagning för tortyrskadade	0 kr
Besök vid öppenvårdsmottagning för hemlösa	0 kr
Besök vid sprutbytesmottagning	0 kr
Besök på habiliteringsmottagning (patient med livslång funktionsnedsättning)	0 kr
Besök på MRSA-mottagning	0 kr
Besök på regionens rättspsykiatriska öppenvårdsmottagning i Huddinge	0 kr
Besök inom öppen psykiatrisk tvångsvård (person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård och lag om rättspsykiatrisk vård)	0 kr
Hembesök av distriktssköterska, husläkare eller geriatriker för patienter i särskilt boende	0 kr
Rådgivning om preventivmedel och abortfrågor (oavsett vårdgivare eller personalkategori)	0 kr
Samtliga hemrehabiliteringsinsatser (oavsett vilken hälso- och sjukvårdspersonal patienten träffar)	0 kr
Anhörigsamtal (de två första samtalen efter dödsfall av närstående)	0 kr
Mammografiscreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Bukaortascreening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Gynekologisk screening (riktad hälsokontroll)	0 kr
Hembesök (oavsett vilken hälso- och sjukvårdspersonal patienten träffar samt tilläggsavgift. Gäller ej patient i hemsjukvård eller särskilt boende)	0 kr

Undersökning/provtagning, vård och behandling enligt Smittskyddslagen för vissa personkretsar

Rätt till kostnadsfrihet enligt smittskyddslagen (2004:168) 7 kap. 1 § (läkemedel) och 2 § (undersökning, vård och behandling) har:

- den som är bosatt i Sverige enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken
- den som har rätt till förmåner utan att vara bosatt här enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april om samordning av de sociala trygghetssystemen (personen ska kunna uppvisa giltigt EU-kort eller intyg som visar att personen har rätt till vård i Sverige)
- utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell

överenskommelse om vissa lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom från den 1 december 1924
- asylsökande och den som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Personer som tillfälligt vistas i Sverige och som inte omfattas av ovanstående kostnadsfrihet är avgiftsbefriade för:
- läkemedel samt undersökning (inkl. provtagning, vård och behandling), som ges enligt 7:1 samt 7:2 smittskyddslagen gällande STI-sjukdomarna klamydia, gonorré, syfilis och tuberkulos.
- undersökning (inkl. provtagning) av hiv samt hepatit B och C.

Vård och behandling av hiv, hepatit B och C ska inte ges avgiftsfritt generellt efter positivt test. Behandlande läkare tar medicinsk ställning till avgiftsfri vård och behandling i det enskilda fallet.

Slutenvård

Avgiften för sluten vård för personer över 18 år följer den vid var tid högsta avgift som följer av 17 kap, 2§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Barn och ungdom under 18 år	0 kr
Personer över 18 år	100 kr
Personer under 40 år med hel aktivitetsersättning/sjukersättning. Gäller de 30 första vårddagarna i varje vårdtillfälle	50 kr
Person som vårdas enligt lag om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lag om rättspsykiatrisk vård (LRV)	0 kr

Administrativa avgifter

Påminnelse- och kravavgift tas ut i enlighet med förordning (1981:1057) om ersättning för inkassokostnader med mera
Avgift för journalkopior tas ut enligt samma principer som när någon begär en kopia av en offentlig handling i Region Stockholm

Avgift för uteblivet besök

Avgift för uteblivet besök får tas ut till följd av att patienten uteblir från ett planerat besök i öppen vård. Avgift tas ut motsvarnde den avgift som vanligtvis gäller för personer 18-84 år.

Avgift tas ut även om patientens besök är kostnadsfritt, till exempel för barn och ungdomar under 18 år, personer 85 år eller äldre eller patient med frikort.

Vid uteblivet besök inom mödrahälsovården debiteras avgift 200 kr.

Tidsgränsen för när en patient senast måste lämna återbud för att inte debiteras avgift för uteblivet besök är 24 timmar.

Sjukresor

Färdsätt	Egenavgift
Taxi, specialfordon (max avgift)	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr

Högkostnadsskydd

Högkostnadsskyddet för besök i öppen hälso- och sjukvård följer i Region Stockholm det vid var tid gällande maxbelopp som framgår av 17 kap, 6§, hälso- och sjukvårdslagen.

	Avgift
Högkostnadsskydd för sjukresor, per 12-mån period (färdtjänst ingår ej)	1 400 kr
Högkostnadsskydd för tekniska hjälpmedel	2 000 kr
Högkostnadsskydd för besök i öppen hälso- och sjukvård	1 150 kr

Avgift för subventionerade p-piller

För ungdomar under 21 år är preventivmedel som omfattas av läkemedelsförmånerna samt p-plåster och p-ring kostnadsfria. För ungdomar från 21 år till dagen innan de fyller 26 år är egenavgiften för preventivmedel som omfattas av läkemedelsförmånerna samt p-plåster och p-ring för 12-månaders förskrivning 100 kr och för 3 månaders förskrivning 30 kr.

Egenavgift för omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder

Omskärelse av pojkar på icke-medicinska grunder regleras i lag (2001:499) om omskärelse av pojkar och omfattas inte av bestämmelse om patientavgifter eller högkostnadsskydd. Region Stockholm subventionerar dock omskärelse på icke-medicinska grunder och för varje ingrepp betalar familjen 1 500 kr i egenavgift.

Kollektivtrafik

AB Storstockholms Lokaltrafik, SL

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	930 kr	620 kr
Enkelbiljett köpt med reskassa inkl. kontaktlöst	37 kr	25 kr
Engångskort och biljett köpt hos konduktör	50 kr	34 kr
Avgift SL Accesskort (oförändrad)	20 kr	20 kr

Waxholms Ångfartygs AB

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
30-dagarsbiljett	930 kr	620 kr
Ö-kort (avgift per kort och år)	600 kr	600 kr

Färdtjänst

	Vuxna	Pensionär, ungdom, student
Färdtjänstresor med taxi och rullstolstaxi:		
Pris per resa (en resa = 30 km)	82 kr	82 kr
Minimiavgift -bil på gatan	60 kr	60 kr
Högkostnadsskydd per månad	930 kr	620 kr

Övrigt

Avgifter för kopia av allmän handling

Avgiftsreglerna ska tillämpas av regionens myndigheter samt aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. Beslut om avgiftsreglerna ska tas i bolagets, föreningens eller stiftelsens styrelse.

Avgifter för kopia på papper

Gäller även utskrifter av digitala handlingar och mikrofilmade handlingar samt kopior som översänds via fax. En sökande kan inte slippa betala avgift genom att dela upp sin beställning på två eller flera tillfällen. Dubbelsidig kopiering räknas som två sidor.

	Avgift
Sida 1–9	0 kr
Sida 10	50 kr
För varje sida från den 11: e kopian	2 kr per sida
Kopia av egen eller eget barns patientjournal	Maxavgift på 300 kr
Vidimering av papperskopia	0 kr

Avgifter för digital kopia

Myndigheten kan välja om kopian ska lämnas ut på papper eller digitalt. En digital handling behöver inte lämnas ut i annan form än utskrift. När det är lämpligt och praktiskt ska myndigheten lämna ut digitala handlingar i digital form.

	Avgift
Digitalisering av pappershandling	Samma avgift som kopia på papper
Digital kopia via e-post	0 kr
Digital kopia på databärare (t.ex. USB)	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för databärare

Avgifter för kopia när extern part anlitas för kopiering

Myndigheten kan välja om handlingar i större format eller med krav på viss kvalité enbart ska lämnas ut på plats hos myndigheten eller om extern part ska anlitas för kopiering.

	Avgift
Kopia av kartor, ritningar i större format och bilder	Avgift motsvarande extern parts priser

Avgift för rekommenderad post och postförskott

När myndigheten skickar kopior av patientjournaler och andra allmänna handlingar som omfattas av sekretess ska avgift för rekommenderad post och i förekommande fall postförskott tas ut.

	Avgift
Rekommenderad post och postförskott	Avgift motsvarande myndighetens kostnad för rekommenderad post och postförskott

Avgiftsfria kopior

Enligt lag har myndigheter utanför Region Stockholm och i vissa fall privatpersoner rätt att begära ut kopior utan avgift. Myndigheter och privatpersoner ska i de fallen hänvisa till aktuell lagstiftning.

Kopia av allmän handling lämnas även ut utan avgift:
mellan myndigheter inom Region Stockholm inklusive aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser, där regionen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, till övriga vårdgivare i Sverige i direkt anslutning till pågående vård av en patient, till Region Stockholms ömsesidiga försäkringsbolag.

Myndigheten har möjlighet att besluta om undantag från avgiftsreglerna om det finns särskilda skäl i enskilda utlämningsärenden.

Bilaga 3: Principer för debitering av fastighets- och servicenämndens tjänster inom serviceområdet 2020

Fastighets- och servicenämnden (genom serviceförvaltningen) har fullmäktiges uppdrag att tillhandahålla koncerngemensamma servicetjänster till Region Stockholms nämnder och bolag och ska tillse att dessa bedrivs kostnadseffektivt och med största möjliga nytta för de som använder dem.

Fastighets- och servicenämnden ansvarar för att i dialog med nämnder och bolag utveckla tjänsternas kvalitet och kostnadseffektivitet. Inriktningen är att enhetspriset på tjänsterna ska bli lägre över tid och att kvaliteten ska förbättras.

En bärande princip i detta system är att det inte får förekomma några fria nyttigheter. Fastighets- och servicenämnden ska därför ansvara för att fakturering av de servicetjänster som tillhandahålls genomförs på ett korrekt sätt i enlighet med fastslagna principer.

Genom att synliggöra kostnader för de olika tjänsterna som tidigare i varierande grad har tillhandahållits som fria nyttigheter ökas transparensen och medvetenheten kring vad tjänsterna faktiskt kostar vilket är en förutsättning för det fortsatta arbetet att effektivisera i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Detta innebär att nämnder och bolag från och med 2020 fullt ut kommer att debiteras vad respektive tjänst kostar.

Kostnaden för respektive tjänst fördelas via olika fördelningsnycklar beroende på respektive tjänsts beskaffenhet. Det handlar exempelvis om årskostnad per medarbetare, kostnad per timme, årskostnad per artikel, styckepris, kostnad per lönespecifikation. (Till 2021 kommer modellerna för debitering av respektive tjänst att utvecklas vidare.)

Principer för kostnadsfördelning per tjänsteområde ska utgå från följande:

- It (årskostnad per artikel, styckepris, timpris mm i enlighet med avtal mellan fastighets- och servicenämnden och regionstyrelsen)

- Upphandling (årskostnad per nämnd/bolag utifrån inköpsvolym samt tjänster baserade på timkostnad)

- HR-stöd (årskostnad per nämnd/bolag samt tjänster baserade på timkostnad)
- Digital kommunikation (redaktionella resurser och produktionstjänster, årskostnad per nämnd/bolag samt tjänster baserade på timkostnad)
- Region Stockholms webbplats sll.se (årskostnad fördelad per anställd vid samtliga nämnder och bolag)
- Region Stockholms intranät (årskostnad fördelad per anställd vid nyttjande nämnder och bolag).
- Pension (årskostnad baserad på antalet anställda)
- PA-system (systemförvaltning baserad på antal lönespecifikationer)
- Löneadministration (kostnad per lönespecifikation)
- Redovisning/ekonomiadministration (årskostnad per nämnd/bolag utifrån beräknad resursåtgång)
- Patientkontor (årskostnad per nämnd/bolag utifrån beräknad resursåtgång)
- Facility Management (FM-tjänster avseende lokal, reception, posthantering, städ, och övriga lokalrelaterade servicefunktioner, årskostnad per nämnd/bolag baserat på antalet medarbetare/konsulter)

Ytterligare områden tillkommer allt eftersom tjänsterna börjar tillhandahållas.

Bilaga 4: Specifikation av förändrade anslag

I anslagen i budget 2020 och efterföljande planeringsår 2021–2023 ingår politiska prioriteringar från tidigare budgetbeslut.

Regionstyrelsen	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-2 629**	**-2 629**	**-2 629**
Utökad budget	-70	-103	-154
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	57	77	115
Summa	**-2 642**	**-2 655**	**-2 668**

Fastighets- och servicenämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-42**	**-42**	**-42**
Förutsättningar för serviceförvaltningens uppstart	-9	2	0
Samlokaliseringsprojektet	4	33	42
Summa	**-48**	**-7**	**0**

Hälso- och sjukvårdsnämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-62 025**	**-62 025**	**-62 025**
Omställning för förbättrat vårdflöde 2019 upphör 2020	70	70	70
Ökade kostnader beställning av hälso- och sjukvård	-3 025	-5 151	-7 756
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	1 343	1 813	2 721
Summa	**-63 638**	**-65 292**	**-66 990**

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-428**	**-428**	**-428**
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	9	12	19
Utökad budget	-20	-35	-53
Summa	**-439**	**-450**	**-462**

Trafiknämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-9 491**	**-9 491**	**-9 491**
Försök med ytterligare pendelbåtstrafik	-40	-70	-70
Anslag för ökade räntekostnader, förvaltning för utbyggd tunnelbana	-6	-16	-26
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	205	277	416
Ökade kostnader för kollektivtrafik	-473	-828	-1 291
Summa	**-9 804**	**-10 127**	**-10 462**

Färdtjänstnämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-1 183**	**-1 183**	**-1 183**
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	26	35	52
Ökade kostnader för färdtjänst	-68	-121	-184
Summa	**-1 226**	**-1 270**	**-1 316**

Kulturnämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-530**	**-530**	**-530**
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	11	15	23
Utökad budget	-19	-30	-46
Summa	**-537**	**-545**	**-553**

Tillväxt- och regionplanenämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-185**	**-185**	**-185**
Ökade ambitioner regionala cykelstråk	-1	-2	-2
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	4	5	8
Utökad budget	-5	-8	-14
Summa	**-187**	**-190**	**-192**

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-1 584**	**-1 584**	**-1 584**
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	34	46	70
Ökade kostnader beställning av sjukvård	-75	-130	-196
Summa	**-1 626**	**-1 668**	**-1 711**

Patientnämnden	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budget 2019	**-31**	**-31**	**-31**
Effektivisering till följd av kommunalekonomisk utjämning	1	1	1
Utökad budget	-1	-2	-4
Summa	**-32**	**-32**	**-33**

Summa anslag till nämnder	**-80 213**	**-82 273**	**-84 423**

Bilaga 5: Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm

1. Grundprinciper

Region Stockholms arbete med mål, planering, uppföljning, analys, åtgärder och intern kontroll bygger på en gemensam grund, som benämns ”integrerad ledning och styrning” och beskrivs i dokumentet. Det integrerade lednings- och styrningssystemet gäller för hela koncernen Region Stockholm, det vill säga samtliga nämnder och bolag.

Region Stockholm styrs av regionfullmäktige som beslutar om Region Stockholms främsta styrande dokument, budget för Region Stockholm. Region Stockholms verksamhet bedrivs i nämnder och bolag, vilka har ett självständigt ansvar för att det som regionfullmäktige har beslutat genomförs inom tilldelade ramar och i enlighet med regionfullmäktiges samtliga styrande dokument.

Regionstyrelsen ansvarar för uppsikt över nämnder och bolag, vilket innebär att styrelsen löpande ska följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med de uppdrag som fastlagts av regionfullmäktige, samt följa att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar. Regionstyrelsen rapporterar om utfallet av nämndernas och bolagens arbete till regionfullmäktige. Styrelsen ansvarar också för att beslut som ska behandlas i regionfullmäktige bereds på ett korrekt sätt, och att regionfullmäktige får relevanta och genomarbetade underlag för sina beslut.

Arbetet i Region Stockholm regleras av bland annat kommunallagen. Styrningen av regioner och arbetet i fullmäktige, styrelse och övriga nämnder regleras särskilt i kommunallagen kap. 5 och 6. För att långsiktigt tydliggöra nämndernas roll i förhållande till varandra fastställer regionfullmäktige reglemente för Region Stockholm, vilket ligger till grund för ansvarsfördelning mellan nämnderna och bolagen.

2. Styrning och uppföljning

2.1. Process för ledning, styrning och uppföljning

I det följande beskrivs den övergripande lednings-, styrnings- och uppföljningsprocessen för Region Stockholm.

2.1.1. Vision – En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut

Regionfullmäktige fattar beslut om en långsiktig vision för hur Region Stockholm och dess samtliga verksamheter ska utvecklas. I visionen beskrivs Region Stockholms långsiktiga mål i ett samlat budskap.

2.1.2. Budget

Region Stockholms främsta styrande dokument är budget. Budgeten fastställs årligen av regionfullmäktige. Budgeten gäller för Region Stockholms alla verksamheter och är överordnad andra styrande dokument. I budgeten beslutas om mål och ramar för nämnder och bolag. Budgeten ger därmed uppdrag till nämnderna och huvudsakligt ägardirektiv för hel- och majoritetsägda bolag. Övriga styrande dokument som beslutas av fullmäktige ska förhålla sig till budgeten och syfta till ökad uppfyllelse av mål i budget.

2.1.3. Verksamhetsplan

Samtliga nämnder och bolag ska årligen med utgångspunkt i budget utarbeta en verksamhetsplan som omfattar en beskrivning av på vilket sätt nämnden eller bolaget kommer att arbeta för att uppnå fullmäktiges mål och uppdrag, i enlighet med de anvisningar som regionstyrelsen utfärdar. Verksamhetsplanen ska upprättas så att anslag och intäkter överstiger kostnaderna, och så att regionfullmäktiges krav på avkastning uppfylls. Nämnder och bolag ska i verksamhetsplanerna också i ett treårsperspektiv redovisa hur de avser att arbeta för att uppnå de ambitioner som utöver mål och uppdrag beskrivs i fullmäktiges budget för nämnden. Samtliga insatser ska syfta till att visionen nås på sikt.

2.1.4. Rapportering och uppföljning

Nämnder och bolag ska månadsvis följa upp genomförandet av verksamhetsplaner och det ekonomiska utfallet i rapporter som behandlas i nämnden eller bolagsstyrelsen. Vid avvikelser ska rapporterna också behandla åtgärder som vidtas för att säkerställa att målen nås och ramarna hålls. Regionstyrelsen rapporterar på motsvarande sätt den samlade bilden av nämndernas och bolagens arbete med budgeten samt det ekonomiska läget för Region Stockholm till regionfullmäktige genom *delårsbokslutet* vid andra tertialet (januari-augusti) samt i *årsredovisning* (avseende helåret).

2.1.5. Övriga uppgifter

Regionstyrelsen kan komplettera uppföljningen i den löpande rapporteringen genom att begära in ytterligare uppgifter som styrelsen bedömer är relevanta för en tillfredställande analys, uppsikt eller planering av Region Stockholms verksamhet.

2.1.6. Långsiktig planering

Nämndernas planering ska utgå från den inriktning som framgår av budget för Region Stockholm. Nämnderna ska bedriva ett proaktivt arbete med och genomföra nödvändiga åtgärder för att säkerställa att även kommande års verksamhet blir sådan att regionfullmäktiges mål nås och de ekonomiska ramar som framgår i budget kan hållas. Sådana åtgärder ska ingå i verksamhetsplaner och en kontinuerlig uppdaterad analys ska framgå av nämndernas och bolagens rapportering till styrelsen.

2.2. Integrerad ledning och styrning

En viktig del i Region Stockholms styrning är dialog och delaktighet inom organisationen. Dialogen och delaktigheten ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt. Samtliga Region Stockholms verksamheter är en del av en helhet som ska samverka för att göra Stockholmsregionen till en plats där det är attraktivt att bo, driva företag, göra besök och investeringar.

I Region Stockholms budget fastställer regionfullmäktige vision, inriktningsmål, verksamhetsspecifika mål, nämndspecifika mål och indikatorer som mäter måluppfyllelsen. Den nedan beskrivna modellen för ledning och styrning är basen i Region Stockholms styrning och ska implementeras av samtliga nämnder och bolag så att hela Region Stockholm får en enda sammanhållen och integrerad modell för ledning och styrning.

Regionstyrelsen ska, genom sin förvaltning, föra en löpande dialog med nämnder och bolag om resultatutveckling och måluppfyllelse. I arbetet med underlag för kommande års budget sker dialog mellan regiondirektören, eller den regiondirektören utser, och ansvariga direktörer om förslag till utformning och uppföljning av nämndernas mål och regionfullmäktiges mål för verksamhetsområdet. Efter dialogen väger regiondirektören samman resultatet av dialogerna innan dessa förslag överlämnas för politisk beredning.

Region Stockholms nämnder och bolag ska ha ett strukturerat internt arbete och en aktiv dialog inom sin organisation för att tydliggöra hur verksamheternas arbete med mål, ekonomisk uppföljning, kvalitetsuppföljning med mera bidrar till regionfullmäktiges och nämndens eller bolagets specifika mål. Denna dialog sker fortlöpande mellan nämnden eller bolagsstyrelsen och förvaltnings- eller bolagsledningen. Den ska också föras inom förvaltningen eller bolaget så att en bred förankring och delaktighet uppnås gällande de beslutade målen och hur verksamheten ska bedrivas för att målen nås inom demokratiska beslutade ramar.

Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning av verksamhet och ekonomi omfattar hela Region Stockholms verksamhet. Styrmodellen utgör en helhet, med vilken Region Stockholm kan analysera följsamhet mot fullmäktiges mål, ekonomi, kvalitet och hållbarhet i verksamheten. På övergripande nivå för Region Stockholm finns ingen annan ledningsprocess än den som framgår av detta dokument.

It-systemet ”Stödet” förvaltas av regionstyrelsen och speglar Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning. Dess syfte är att ge ett stöd till verksamheterna och underlätta följsamhet mot styrmodellen. Genom att vara processtödjande ska Stödet ge en enkelhet i uppföljning och rapportering till regionstyrelsen, nämnder och bolag. Genom att målstruktur och indikatorer följs i systemet skapas en systematik i måluppföljning och rapportering. Systemet ska användas av samtliga nämnder och bolag för att styra mot, följa upp, analysera och rapportera måluppfyllelse och genomförande av regionfullmäktiges uppdrag.

2.2.1. Övergripande mål för Region Stockholm beslutas i budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokument för Region Stockholms nämnder och bolag. I den läggs följande fast:

- Regionfullmäktiges inriktningsmål
- Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål
- Regionfullmäktiges nämndspecifika mål
- Regionfullmäktiges indikatorer
- Regionfullmäktiges uppdrag

Regionfullmäktiges inriktningsmål

Regionfullmäktiges inriktningsmål är gemensamma för koncernen. Målen är fyråriga och anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden.

Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål

Regionfullmäktiges verksamhetsspecifika mål konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i Region Stockholm. Målen gäller för berörda verksamheter och är fleråriga.

Regionfullmäktiges nämndspecifika mål

Regionfullmäktige kan också besluta om mål som är specifika för en viss nämnd. Regionfullmäktiges nämndspecifika mål är ett- eller fleråriga.

Nämnds eller bolags lokala mål

Nämnder och bolag kan för att stärka styrningen och bryta ner fullmäktiges mål definiera lokala mål. De lokala målen konkretiserar regionfullmäktiges

mål för nämnden eller bolaget och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Lokala mål vid nämnder och bolag kan för tjänsteproducerande nämnder och bolag också användas för att komplettera styrningen med sådana mål som måste uppnås för att uppfylla för verksamheten väsentliga avtal och överenskommelser inom och utom koncernen, och för att följa upp sådant som är nödvändigt för att säkerställa intäkter. Om nämnden eller bolaget bedriver externt finansierad verksamhet ska detta ske på ett sådant sätt att det bidrar till måluppfyllelse i förhållande till regionfullmäktiges mål.

Nämnders eller bolags lokala mål ska beslutas av nämnden/styrelsen i verksamhetsplanen. Dessa mål redovisas inte till regionstyrelsen eller regionfullmäktige och vid bedömning av nämndens/bolagets måluppfyllelse tas inte hänsyn till dessa mål.

Valet av nämnders och bolags lokala mål ska vara sådant att regionfullmäktiges mål stöds på ett effektivt sätt utan att uppföljning och administration runt styrmodellen upptar en oproportionerlig administration.

2.2.2. Mål följs upp med indikatorer

Regionfullmäktiges indikatorer
Regionfullmäktiges indikatorer fastställs samtidigt med målen i budgeten. Indikatorer är de mätetal som används för att bedöma hur nämnder och bolag uppfyller regionfullmäktiges mål. För vart och ett av de verksamhetsspecifika och nämndspecifika målen definieras en eller flera indikatorer.

Precisering av indikators vikt och tyngd preciseras i anvisningar.

Indikatorer med bristande måluppfyllelse ska följas av analys och åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse.

Nämnders och bolags indikatorer
Där nämnder eller bolag beslutar om lokala mål ska dessa följas genom indikatorer som tydliggör om målet uppnås eller inte. Sådana indikatorer beslutas av nämnden eller bolagsstyrelsen. Ingen redovisning sker till regionstyrelsen eller regionfullmäktige.

2.2.3. Uppdrag och aktiviteter

Regionfullmäktiges uppdrag
Till målen kan regionfullmäktige välja att koppla uppdrag som syftar till att stödja måluppfyllelsen. Uppdrag är ett beslut om att specifika åtgärder ska genomföras under viss tid. Regionfullmäktige kan i budget besluta om uppdrag som kopplas till målen, och som ska och återredovisas till regionfullmäktige i delårsbokslut och årsredovisning. Nämnder och bolag ska för egen del följa upp genomförandet av uppdragen med regelbundenhet i den omfattning som en fungerande styrning kräver.

Nämnd- eller bolagsaktiviteter
Nämnder och bolag kan för egen del besluta om aktiviteter som syftar till att stödja måluppfyllelsen genom specifika åtgärder som ska genomföras under viss tid. Aktiviteter beslutas i nämndens/bolagets verksamhetsplan.

2.3. Kompletterande styrande dokument

Inom Region Stockholm finns det olika typer av styrande dokument som kompletterar budgeten. Sådana är bland annat reglementen, föreskrifter, delegationsordningar, bolagsordningar, arbetsordningar. Utöver dessa dokument finns även kompletterande styrande dokument som syftar till att definiera gemensamma utgångspunkter eller arbetssätt, och till att säkerställa att sådant som är viktigt för att Region Stockholm ska nå regionfullmäktiges vision och mål genomförs vid nämnder och bolag. Nämnder och bolag ska beakta de styrande dokumenten i verksamhetsplanering, uppföljning och analys.

I Region Stockholm finns tre typer av kompletterande styrande dokument: policy, strategi och riktlinje. När nya styrande dokument upprättas eller gamla revideras ska dessa begrepp användas.

Kompletterande styrande dokument ska beslutas av regionfullmäktige om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, såsom policyer och strategier samt övergripande riktlinjer som är av sådan karaktär. Regionstyrelsen beslutar om kompletterande riktlinjer där det behövs, utifrån sitt uppdrag och ansvar. Sådana riktlinjer kan beröra och vara bindande för nämnder och bolag. Lokala riktlinjer kan också beslutas av nämnd eller bolag att gälla för verksamhet inom nämndens eller bolagets ansvarsområde.

Beslut om fastställande av nya eller reviderade styrande dokument fattas i första hand i samband med budget. Av budget framgår också en förteckning över samtliga gällande regionövergripande styrande dokument. För att underlätta för chefer och medarbetare i Region Stockholm att följa de

styrande dokumenten och för att säkra en styrning som håller samman är ambitionen att de styrande dokumenten ska konsolideras och bli färre.

2.3.1. Policy

En policy fastställer övergripande styrande principer för hur nämnder och bolag ska bedriva verksamhet inom ett visst område. En policy innehåller inte mål.

2.3.2. Strategi

En strategi anger övergripande och ofta långsiktig inriktning för Region Stockholm genom att på övergripande nivå ange hur ett specificerat, önskat resultat ska nås. En strategi innehåller vanligtvis mål.

2.3.3. Riktlinje

Riktlinjer anger beskrivningar, regler om och krav på hur nämnder och bolag ska arbeta inom ett visst område eller med en viss typ av fråga. Riktlinjer innehåller inte mål.

2.3.4. Regionala inriktningsdokument

Ett regionalt inriktningsdokument anger övergripande och ofta långsiktig inriktning för Stockholmsregionen och därmed också för Region Stockholm. Regionala inriktningsdokument beslutas av regionfullmäktige. De tas ofta fram i dialog med externa aktörer, som till exempel länets kommuner. Till denna kategori hör flera lagstyrda dokument, såsom regionala utvecklingsstrategi (RUS), regionplan (RUFS), trafikförsörjningsprogram och länsplan.

2.4. Resultat, analys och ständiga förbättringar

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera resultaten av arbetet, och om detta leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för invånarna (dem som verksamheten är till för). Nämnder och bolag ska därför kontinuerligt utvärdera sina arbetsmetoder, genomföra analyser av möjliga förbättringar och implementera dessa. Ett viktigt i verktyg i detta är benchmarking, att jämföra verksamheten och relevanta nyckeltal med liknande verksamheter inom och utom organisationen.

Goda resultat kräver också att nämnder och bolag säkerställer att de har rätt fokus i förhållande till regionfullmäktiges mål och uppdrag, att resurser används effektivt och att rätt områden prioriteras i förhållande till i regionfullmäktiges budget.

Analyser, inte enbart uppföljning, och en vilja att ta ett aktivt ansvar för slutsatserna är grunden för en effektiv verksamhet och en förutsättning för

att kunna vidta åtgärder som leder till en förbättrad verksamhet och ett ständigt effektivare Region Stockholm.

3. Ekonomisk förvaltning

3.1. Utgångspunkter

Regionfullmäktiges styrning såväl verksamhetsmässigt som ekonomiskt utgår från regionfullmäktiges budget. I budget fastställs mål och indikatorer som beskrivs ovan, men också skattesats, anslag till nämnderna samt resultatkrav för nämnder och bolag. I budget fastställs även externa taxor och avgifter, samt avgifter och villkor för intern handel som har väsentlig påverkan på nämndernas och bolagens resultat.

Nämnderna och bolagen arbetar på uppdrag av regionfullmäktige och ska följa regionfullmäktiges beslut och direktiv. Nämnderna och bolagen verkar inom ramen för den integrerade ledningen och styrningen och ska uppnå de mål som beslutats av regionfullmäktige och hålla de ekonomiska ramar som fullmäktige beslutat. Region Stockholms ekonomiska förvaltning på övergripande nivå regleras i kommunallagen (2017:725), lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt årsredovisningslagen (1995:1554). För Region Stockholms bolag gäller också aktiebolagslagen (2005:51). Utöver detta påverkas området av speciallagstiftning inom olika områden.

Som generell princip gäller att statsbidrag oavkortat ska fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser. Omvänt innebär statsbidrag som upphör att den berörda nämnden får ett minskat ekonomiskt utrymme.

Målstyrning och ekonomistyrning – en sammanhållen process

Den ekonomiska styrningen ingår i den integrerade ledningen och styrningen. Ekonomistyrningen ska ses som en process som är en del av målstyrningen. Den integrerade ledningen syftar till att nämnder och bolag både ska genomföra den verksamhet som krävs för att nå fullmäktiges mål samt till att de ska leva upp till kraven på budgethållning och god hushållning med skattemedel.

Nämnder och bolag ska arbeta självständigt mot målen

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för hur verksamheten i nämnden eller bolaget bedrivs och att regionfullmäktiges mål uppnås. Nämnder och bolag har frihet att disponera tilldelade anslag och erhållna intäkter så som nämnden/bolaget själv beslutar är lämpligast för att nå regionfullmäktiges mål och i budget fastställt ekonomiskt resultatkrav.

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för sin ekonomi
Ansvaret för uppföljning av verksamhet och ekonomi ligger hos nämnder och bolagsstyrelser. En strukturerad uppföljning och analys ska ge underlag för styrningen inom nämnden eller bolaget. Nämnden eller bolagsstyrelsen ska besluta om och efterfråga den uppföljning och de underlag som krävs för en fungerande styrning.

Nämnder och bolag är en del av helheten
Samtliga nämnder och bolag ska ha invånarnas bästa för ögonen. Arbetet vid nämnder och bolag ska bedrivas med hänsyn till att samtliga regionfullmäktiges mål ska genomföras, inte bara de som rör den specifika nämnden eller bolaget. Suboptimering ska undvikas, och den egna nämndens måluppfyllelse ska inte ske på bekostnad av andra nämnders förmåga att nå sina mål.

Nämnder och bolagsstyrelser ska sträva mot samordning och tillvarata möjliga synergier. Där det är möjligt att nyttja resurser som redan etablerats i Region Stockholm istället för att etablera lokala lösningar eller processer ska så ske. Det innebär också att nämnder och bolag så långt möjligt ska nyttja fastighets- och servicenämndens tjänsteutbud istället för att själva producera dessa motsvarande tjänster. Samordning av inköp ska vara grundregel och regleras i inköpspolicyn.

Nämnder och bolag ska också i dialogen med regionstyrelsen särskilt påtala sådana förändringar i regelverk och organisation som skulle kunna gynna ett effektivare och mer sammanhållet Region Stockholm och aktivt föreslå områden där ytterligare samordning kan stärka Region Stockholms måluppfyllelse eller effektivitet.

Förvaltnings- och bolagschefen
Förvaltningschefens eller bolagschefens roll är att genomföra, följa upp, analysera och vidta åtgärder utifrån nämndens eller bolagsstyrelsens beslut. Förvaltnings- eller bolagschefen ska bistå nämnden respektive bolagsstyrelsen i dess arbete genom att upprätta nödvändiga underlag för nämndens eller styrelsens beslut, samt genom att kontinuerligt följa upp och utveckla verksamheten och svara för erforderlig rapportering till nämnd och styrelse.

Förvaltnings- och bolagschefer har en skyldighet att inom ramen för sin delegation kontinuerligt vidta sådana åtgärder som krävs för att målen nås, budgeten hålls och att verksamhetsplanen genomföras. Förvaltnings- eller bolagschefen har också en skyldighet att informera nämnden/bolagsstyrelsen eller väcka förslag till åtgärder om nämndens/bolagsstyrelsens beslut krävs för att hantera risker för att målen

inte nås eller budget inte hålls. Förvaltnings- eller bolagschef ska också i det löpande arbetet etablera sådana rutiner att det är säkerställt att all anskaffning och rekrytering sker på ett sätt som är förenligt med verksamhetens mål och långsiktigt hållbart i förhållande till nämndens eller bolagets ekonomiska ramar.

Regiondirektören är ytterst ansvarig för regionkoncernens samlade förvaltning och samordnar förvaltningscheferna och bolagscheferna inom regionkoncernen Region Stockholm. Regiondirektören är chef över samtliga förvaltningschefer.

Nämnder och styrelser ska i instruktion och delegationsordning närmare reglera förvaltnings- och bolagschefens befogenheter. Samtliga tjänstemän i Region Stockholm verkar på uppdrag av en nämnd eller bolagsstyrelse, och fattar beslut enbart genom delegation eller genom att beslutsfattandet utgör verkställighet.

3.2. Planering och uppföljning

Verksamhetsplan
Samtliga nämnder och bolag ska på det sätt som finns beskrivet ovan upprätta en verksamhetsplan av vilken det framgår hur nämnden/bolaget kommer att arbeta med att genomföra det uppdrag som nämnden eller bolaget fått i regionfullmäktiges budget. Av verksamhetsplanen ska också framgå nämndens och bolagets ekonomiska plan i enlighet med de förutsättningar som framgår av budget.

Verksamhetsplanen ska fastställas av nämnden eller bolagsstyrelsen senast årsskiftet (undantag vid valår då planen fastställs under januari) efter det att regionfullmäktige fastställt budget för Region Stockholm. Av verksamhetsplanen ska framgå hur uppställda mål för verksamheten nås, och hur nämnden eller bolaget avser disponera tillgängliga medel för att nå regionfullmäktiges mål. Redovisningen ska omfatta förväntade intäkter såsom anslag, statsbidrag, avgifter och ersättningar för utförda tjänster, samt en redovisning av hur dessa medel avses disponeras och så att resultatkravet och regionfullmäktiges beslutade mål nås.

Nämnder och bolag ska lämna sin budget till regionledningskontoret för sammanställning, motpartsavstämning, analys med mera.

I verksamhetsplanen ska också ingå en plan för intern kontroll, där nämnden/bolaget proaktivt identifierar risker som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning, regelefterlevnad eller på annat sätt påverka nämndens/bolagets förmåga att nå givna mål inom beslutade

ramar, samt de åtgärder som planeras för att förebygga att riskerna faller ut.

Löpande rapportering och uppföljning

Nämnder och bolag ska organisera den löpande uppföljning som är nödvändig för fullgod styrning, som leder till att målen ska nås och för ekonomi i balans enligt resultatkrav. Nämnder och bolag ska också föra räkenskaper över de medel som nämnden eller bolaget förvaltar i enlighet med lagens krav och på ett sätt som möjliggör en adekvat uppföljning, riskhantering och intern kontroll.

Ekonomin vid samtliga nämnder och bolag kommer att följas upp regelbundet och huvudregeln är månadsvis uppföljning. Nämnder och bolag redovisar formellt sin uppföljning och analys till regionstyrelsen i delårsbokslut och årsredovisning. Samtliga nämnder ska göra sin uppföljning mot beslutad verksamhetsplan och med fokus på en ekonomi i balans, det vill säga att nämnden eller bolaget når beslutat resultatkrav. Uppföljning av regionfullmäktiges mål och indikatorer sker regelbundet. Om risk skulle föreligga för att regionfullmäktiges mål inte nås ska detta mötas med omedelbara åtgärder från nämndens eller bolagets sida. Rapporteringen ska också omfatta en systematisk uppföljning av nämndens eller bolagets plan för intern kontroll, inklusive redovisning av nya identifierade risker som framkommit under året samt åtgärder för att hantera dessa.

Om nämnd eller bolag bedömer att beslutat resultatkrav inte kommer att nås ska relevanta åtgärder vidas som innebär att kostnader reduceras eller att intäkter når en tillräcklig nivå så att budget hålls och målen nås. Finner en nämnd eller ett bolag att förutsättningarna för verksamheten väsentligen ändrats i förhållande till regionfullmäktiges budget samt att mål och resultatkrav till följd av detta inte kan nås, ska nämnden eller bolaget tillskriva regionstyrelsen som om styrelsen så bedömer gör en framställan till regionfullmäktige om förändrade ramar för den berörda nämnden eller bolaget. Sådan framställan till regionstyrelsen ska föregås av dialog med regiondirektören eller dennes utsedda företrädare.

Verksamhetsberättelsen

Nämnder och bolag ska i verksamhetsberättelse redogöra för resultatet av nämndens och bolagets arbete under året. Verksamhetsberättelsen skrivs i förhållande till den beslutade verksamhetsplanen och ska redogöra för hur nämnden eller bolaget har nått målen, samt för nämndens eller bolagets ekonomiska resultat. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regionstyrelsens årsredovisning och ska överlämnas till regionstyrelsen

senast i februari nästföljande år. Berättelsen ska innehålla en samlad analys av nämndens eller styrelsens effektivitet.

Nämnder och bolag ska i samband med sin verksamhetsberättelse lämna underlag till regionstyrelsen för nästkommande treårsperiod. Sådant underlag ska utgå från regionfullmäktiges vision, inriktningsmål och verksamhetsspecifika mål. Underlaget ska omfatta nämndens eller bolagets budget samt investeringsplan. De styrande principer för Region Stockholms investeringar som anges i budget utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade och beslutade projekt. Regionstyrelsen kan utfärda ytterligare anvisningar för hur denna rapportering ska ske.

3.3. Intern kontroll

Arbetet med intern kontroll är en integrerad del av ledningen och styrningen och följer de cykler som gäller för verksamhetsplanering och uppföljning. Den interna kontrollen syftar till förebyggande arbete för att identifiera och förebygga risker för fel och brister som kan påverka måluppfyllelse, ekonomisk hushållning, regelefterlevnad eller kvalitet i arbetet vid nämnder och bolag. Ett fungerande internkontrollarbete är viktig för att långsiktigt nå mål och upprätthålla förtroende för nämndens eller bolagets verksamhet. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att säkerställa en tillräckligt god intern kontroll inom nämndens eller bolagets verksamhetsområde. Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa en regelbunden rapportering av den interna kontroller samt följa upp att arbetet följer regionfullmäktiges beslut.

Region Stockholms nämnder och bolag ska basera sitt arbete på en fungerande intern kontroll med ansvarstagande och tillsyn i flera nivåer. Kontrollen bygger på ett aktivt och systematiskt arbete med att förutse, proaktivt hantera och kommunicera risker, möjligheter, åtgärder och kontrollpunkter innan en risk realiseras. Ansvaret för den interna kontrollen ska vara tydligt och dokumenterat.

Arbetet med intern kontroll ska utformas så att samma person eller funktion inte både ansvarar för genomförande och för tillsyn och kontroll. Genom att arbetet delas in i flera ansvarslinjer säkerställs också att en uppföljning sker av att den interna kontrollen fungerar. Internkontrollen ska utgå från ett riskbaserat arbetssätt och nämnder och bolag svarar själva för att säkerställa att tillräcklig information och uppföljning finns för att den interna kontrollen ska kunna bedrivas på ett meningsfullt sätt.

Nämnder och bolag ska vidare på ett systematiskt sätt utvärdera och löpande utveckla sitt arbete med intern kontroll. Kraven på nämnders och

bolags hantering av mål, ekonomi och intern kontroll förtydligas i regionstyrelsens anvisningar inför det årliga budgetarbetet samt inför delårs- och årsrapportering.

Regionstyrelsen ska besluta om riktlinjer som vidare utvecklar de principer som anges ovan. Sådana riktlinjer ska följas av samtliga nämnder och bolag.

Styrelsen ska bedriva uppsikt över nämndernas och bolagens arbete med intern kontroll. Resultatet av uppsikten ska ingå i styrelsens rapportering till regionfullmäktige.

3.4. Ersättningar mellan nämnder och bolag

Inga fria nyttigheter
Varje nämnds och bolags redovisning inom Region Stockholm ska ge en rättvisande bild av kostnaden för att bedriva nämndens eller bolagets verksamhet. Av detta skäl får ”fria nyttigheter” där en nämnd eller ett bolag utför arbete eller ger service till en annan nämnd eller annat bolag utan att få ersättning för detta inte förekomma. En relevant intern prissättning ger också återhållsamhet i nyttjandet av tjänsten och är därmed ett viktigt inslag i en fungerande ekonomisk hushållning.

Interna ersättningar
Tjänster som utförs av en nämnd eller ett bolag för en annan nämnds eller annat bolags räkning ska regleras skriftligt. Sådan reglering benämns överenskommelse om den sker mellan nämnder, eller avtal i fråga om reglering avser relationen mellan nämnd och bolag. Sådana avtal eller överenskommelser hanteras enligt samma delegationsregler som gäller för externa inköp, såvida inte annat särskilt framgår av nämndens eller bolagets delegationsordning. Den utförande verksamheten ska meddela prognos över priser i ett treårsperspektiv, med god framförhållning som gör att kostnadsutvecklingen kan beaktas i regionfullmäktiges budgetarbete och i nämndernas verksamhetsplanering.

Principer för prissättning
Prissättningen ska spegla självkostnaden för att utföra och vidmakthålla tjänsterna, inklusive kostnaden för att etablera, förvalta och utveckla tjänsten så att den kan förändras i takt med den beställande verksamhetens behov och ges en kort- och långsiktig kostnadseffektivitet. I självkostnaden inkluderas även kostnader för återanskaffning av anläggningstillgångar, framtida pensionskostnader samt kostnadsansvar för upptagna lån.

Reglerna om självkostnad för intern handel gäller inte för upplåtelse och överlåtelse av fast egendom, som istället ska ske på affärsmässiga grunder.

Bilaga 6: Förteckning över styrande dokument

Förteckningen över styrande dokument visar dokument beslutade i framför allt regionfullmäktige eller regionstyrelsen. Observera att nya dokument kan beslutas under innevarande år varför nämnder och bolag alltid ska följa senast beslutade styrande dokument. En aktuell och fullständig förteckning över styrande dokument finns på Region Stockholms webbplats www.sll.se.

Dokument styr arbete inom ett verksamhetsområde

Verksamhets-område	Styrande dokument	Beslutad av	Fastställd	Diarie-nummer
Styrning och ledning				
	Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm *(även under ekonomi)*	RF	2019-11-20	RS 2019-0829
	Uppförandekod för Region Stockholm (policy)	RF	2019-11-20	LS 2017-1198
	Ägarpolicy och bolagsstyrningsprinciper	RF RF	2010-12-14 Rev 2018-12-12	LS 1011-0949 RS 2019-0421
	Riktlinjer för anti-korruption och representation	RF	2016-11-15	LS 2015-1324
	Riktlinje för intern kontroll	RS	2019-10-22	RS 2019-0866
	Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare (riktlinje)	RF	2016-11-05	LS 2015-0329
Ekonomi				
	Finanspolicy	RF	2018-03-13	LS 2017-0949
	Finansiella riktlinjer	RS	2018-02-20	LS 2017-0950
	Riktlinjer för god ekonomisk hushållning (policy)	RF	2016-06-16	LS 2015-0039
	Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm *(även under styrning)*	RF	2019-11-20	LS 2019-0829
Forskning och utbildning				
	Policy för innovation och digitalisering *(även under IT)*	RF	2016-11-15	LS 2015-0833
	Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting	RF	2015-12-15	LS 1310-1325
	Strategi för innovation	RF	2016-11-15	LS 2015-0833
Informationshantering				
	Dokument- och arkivreglemente för Stockholms läns landsting *(gäller tom 2019-12-31)*	RF	2010-05-11	LS 2017-1140

Verksamhets-område	Styrande dokument	Beslutad av	Fastställd	Diarie-nummer
	Riktlinje för informationshantering och arkiv *(gäller from 2020-01-01)*	RF	2019-11-20	RS 2019-0549
Inköp och upphandling				
	Policy för inköp	RF RS	2018-06-05 Rev 2019-06-18	LS 2017-1197
	Riktlinjer för inköp	RS	2019-06-18	LS 2018-0667
	Uppförandekod för leverantörer	RF	2013-05-14	LS 1303-0353
Investeringar och anläggningar				
	Styrande principer för Region Stockholms investeringar (policy)	RF	2019-11-20	RS 2019-0829
	Riktlinje för investeringar	RS	2019-10-22	RS 2019-0867
IT och digitalisering				
	Policy för innovation och digitalisering *(även under forskning)*	RF	2016-11-15	LS 2015-0833
	Strategi för IT och digitalisering 2020-2023	RF	2019-11-20	RS 2019-0669
	Regional digital agenda	RS	2015-11-03	LS 2015-0844
	Handlingsplan för satsningar inom eHälsa och informationsförsörjning	RS	2016-02-23	LS 2015-0081
Kommunikation				
	Kommunikationspolicy för Stockholms läns landsting	RF	2018-03-13	LS 2016-0567
	Grafisk profil	RF	2005-12-13	LS 0409-1809
	Riktlinjer för Stockholms läns landstings varumärkesarbete	RF	2005-12-13	LS 0409-1809
	Riktlinjer för digital kommunikation	RS	2019-04-09	LS 2018-0511
	Riktlinjer för ekonomisk och finansiell kommunikation	RS	2019-04-09	LS 2018-0510
	Riktlinjer för medierelationer	RS	2019-04-09	LS 2018-0512
Miljö				
	Riktlinjer för miljöarbete	RF	2016-11-15	LS 2015-0092
	Miljöprogram 2017-2021	RF	2016-11-15	LS 2015-0092
	Plan för läkemedel och miljö	RD	2018-03-29	LS 2017-0129
	Plan för hållbara patientmåltider	RD	2018-03-29	LS 2017-0128
	Uppföljning av miljöprogram 2017-2021	RF	2017-09-12	LS 2016-1486
	Utfasningslista för miljö- och hälsofarliga kemikalier (plan)	RS	2017-06-20	LS 2015-1281
Personal				
	Stockholms läns landstings personalpolicy	RF	2010-06-21	LS 0909-0750
	Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting	RF	2016-11-15	LS 2015-0998

Verksamhets-område	Styrande dokument	Beslutad av	Fastställd	Diarie-nummer
	Riktlinjer för resor och möten i tjänsten	RF	2016-11-15	LS 2015-1341
Social hållbarhet				
	HBT-policy	RF	2011-12-06	LS 1110-1297
	Jämställdhetspolicy	RF	2006-06-13	LS 0501-0052
	Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning	RF	2016-12-15	LS 2016-0469
	Folkhälsopolicy	RF	2017-2021	LS 2016-0138
	Uppförandekod för leverantörer *(finns även under inköp)*	RF	2013-05-14	LS 1303-0353
	Handlingsplan för arbetet med barnkonventionen inom SLL	RF	2005-04-08	LS 0503-0549
	Åtgärdsplan avseende nationella minoriteter och rätten till språk	RF	2010-09-03	LS 1003-0199
Säkerhet och krisberedskap				
	Policy för säkerhet inom Stockholms läns landsting	RF	2016-03-15	LS 2015-0093
	Säkerhetsriktlinjer	RF	2016-02-23	LS 1407-0877
	Informationssäkerhetspolicy	RF	2013-03-19	LS 1112-1733
	Riktlinjer för informationssäkerhet	RF RS RD	2013-03-19 Rev 2015-11-03 Just 2018-05-25	LS 1112-1733 LS 2016-0646 LS 2018-0652
	Krisberedskapsplan för Stockholms läns landsting, planeringsinriktning inför allvarlig händelse samt plan för krisledningsnämnden vid extraordinära händelser	RF	2015-05-19	LS 1406-0750
	Regional katastrofmedicinsk plan *(även under Hälso- och sjukvård)*	RS	2005-12-06 rev 2017	LS 0406-1149
	Kriskommunikationsplan för Stockholms läns landsting	RF	2015-05-19	LS 1412-1457
Hälso- och sjukvård				
	Hjälpmedelspolicy	RF	2003-03-11	LS 0205-0220
	Policy för att stärka patienters ställning – vård i dialog	RF	2000-02-08	LS 9912-0722
	Värdegrund för hälso- och sjukvården	RF	2002-06-18	LS 0205-0254
	Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende	RF	2013-10-22	LS 1308-0973
	Regional katastrofmedicinsk plan *(även under Säkerhet)*	RS	2005-12-06 rev 2017	LS 0406-1149
	Riktlinje för arvodering av sakkunniguppdrag inom hälso- och sjukvården	RF	2019-11-20	RS 2019-0532
	Framtidsplan för hälso- och sjukvården	RF	2011-06-14	LS 1104-0574

Verksamhets-område	Styrande dokument	Beslutad av	Fastställd	Diarie-nummer
	Framtidsplan för hälso- och sjukvården – första steget i genomförandet	RF	2012-06-14	LS 1109-1229
	Framtidsplanen för hälso- och sjukvården – andra steget i genomförandet	RF	2013-06-12	LS 1304-0527
	Framtidsplanen för hälso- och sjukvården – tredje steget i genomförandet	RF	2014-12-17	LS 1409-1068
Kollektivtrafik				
	Regionalt trafikförsörjningsprogram för Stockholms län	RF	2017-10-07	LS 2017-0540
Regional utveckling				
	Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050 – RUFS 2050 *även beslutad som* Regional utvecklingsstrategi, RUS	RF RF	2018-06-12 2019-11-20	LS 2015-0084 RS 2019-0533
	Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen	RF	2018-16-12	LS 2017-1512
	Godsstrategi för Stockholmsregionen	RF	2019-09-17	LS 2017-1614
	Rapporten Samverkan i Östra Mellansverige – ÖMS	RF	2018-16-12	LS 2018-0279
	Länsplan för regional transport-infrastruktur i Stockholms län 2018–2029	Läns-styrelsen	2018-09-21	RS 2019-0868
Kultur				
	Kulturstrategi för Stockholmsregionen	RF	2018-16-12	LS 2017-1514

Dokument som reglerar ansvarsfördelning och arbetsformer

Organisation	Styrande dokument	Beslutad av	Fastställd	Diarie-nummer
Nämnder				
	Reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder	RF	2018-12-11-12	LS 2018-0731
	Reglemente för Region Stockholms revisorer	RF	2019-03-12	LS 2017-1575
	Arbetsordning för fullmäktige	RF	2018-06-05	LS 1410-1211, 2016-1193
Bolag				
	Generella ägardirektiv för Region Stockholms bolag	RF	2019-11-20	RS 2019-0829
	Ägardirektiv för Region Stockholms bolag	RF	2019-11-20	RS 2019-0829

Bilaga 7: Beslutsbilaga specificerade investeringar

Investeringsobjekt	Ärendenummer	Total utgift, mkr	Budget 2020, mkr	Plan 2021–2029, mkr
	Genomförandebeslut			
Kollektivtrafik				
Förnyat genomförandebeslut Röda linjens uppgradering	RS 2019-0885	10 710	1 514,2	2 990,1
Förnyat genomförandebeslut om utökad investeringsutgift avseende Bussterminal Slussen	RS 2019-0884	2 618,3	372,7	1 099,3
Förnyat genomförandebeslut avseende C20 uppgradering	RS 2019-0896	1 453,1	378,8	599,9
Genomförandebeslut avseende ombyggnad av Rissne Tunnelbanedepå	RS 2019-0936	631,9	107,0	505,9

Bilaga 8: Investeringsplan 2020–2029

Bilaga 8: Investeringsplan 2020-2029

Region Stockholm

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Hälso- och sjukvård												
Hälso- och sjukvårdsnämnden	4,4	7,0	7,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	108,0	238,6	326,6	286,6	340,4	368,4	271,4	271,4	271,4	271,4	271,4	271,4
Karolinska Universitetssjukhuset	346,5	351,0	374,7	382,3	460,4	494,9	932,4	1 097,1	1 112,6	1 194,2	864,1	729,0
Södersjukhuset AB	349,4	192,3	169,4	201,5	184,4	130,7	144,1	536,6	534,8	174,3	206,5	214,0
Danderyds Sjukhus AB	127,5	70,0	183,0	143,6	181,5	309,0	339,0	196,0	208,0	185,0	215,0	170,0
Södertälje Sjukhus AB	66,2	22,1	27,0	38,0	75,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	18,8	30,0	40,0	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Folktandvården Stockholms Län AB	56,0	100,0	85,0	85,0	85,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	9,0	28,0	28,0	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	30,0	30,0	30,0	31,0
Stockholm Care AB	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medicarrier AB	1,4	5,0	2,0	2,4	2,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Hälso- och sjukvård totalt	**1 088,8**	**1 044,0**	**1 242,7**	**1 201,4**	**1 381,1**	**1 466,0**	**1 855,9**	**2 302,1**	**2 283,8**	**2 098,9**	**1 717,0**	**1 562,4**
Kollektivtrafik												
Trafiknämnden	5 554,1	8 087,8	10 256,1	11 146,3	11 923,9	11 795,7	10 482,1	6 564,5	5 238,4	5 005,8	5 398,1	5 967,7
varav Trafikförvaltningen	*4 416,7*	*6 091,3*	*7 507,6*	*7 334,8*	*7 133,5*	*5 704,4*	*4 952,2*	*3 679,2*	*3 358,5*	*3 355,0*	*3 772,1*	*4 331,0*
varav medfinansiering [1]	*309,0*	*826,8*	*841,6*	*1 137,8*	*1 215,1*	*580,0*	*371,8*	*328,4*	*607,4*	*678,5*	*797,5*	*735,1*
varav Förvaltning av utbyggd tunnelbana	*1 137,4*	*1 996,5*	*2 748,6*	*3 811,5*	*4 790,4*	*6 091,3*	*5 529,9*	*2 885,3*	*1 880,0*	*1 650,8*	*1 626,0*	*1 636,7*
varav medfinansiering [1]	*1 341,0*	*1 629,5*	*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Färdtjänstnämnden	22,2	58,6	18,0	36,7	36,7	36,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Kollektivtrafik totalt	**5 576,2**	**8 146,4**	**10 274,1**	**11 183,0**	**11 960,6**	**11 832,4**	**10 487,1**	**6 569,5**	**5 243,4**	**5 010,8**	**5 403,1**	**5 972,7**
Kulturnämnden	**0,6**	**7,9**	**5,6**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Regionstyrelsen	**109,0**	**721,8**	**99,7**	**298,8**	**409,6**	**469,7**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**15,1**
Fastigheter och service												
Fastighets- och servicenämnden	5 434,1	5 800,9	3 306,8	2 704,2	3 544,5	2 912,1	1 945,5	1 466,0	1 255,6	1 102,0	1 193,0	1 277,7
varav Serviceförvaltningen	*144,7*	*379,8*	*256,5*	*244,9*	*190,6*	*265,9*	*230,5*	*177,7*	*257,6*	*231,0*	*217,0*	*177,7*
varav Fastighetsförvaltningen	*5 289,5*	*5 421,1*	*3 050,3*	*2 459,3*	*3 353,9*	*2 646,2*	*1 715,0*	*1 288,3*	*998,0*	*871,0*	*976,0*	*1 100,0*
Locum AB	2,1	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Fastigheter och service totalt	**5 436,3**	**5 805,4**	**3 311,3**	**2 708,7**	**3 549,0**	**2 916,6**	**1 950,0**	**1 470,5**	**1 260,1**	**1 106,5**	**1 197,5**	**1 282,2**
Övriga												
Revisionskollegiet	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga totalt	**0,1**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Totalt Investeringar	**12 210,9**	**15 725,7**	**14 933,7**	**15 393,9**	**17 302,4**	**16 686,0**	**14 303,6**	**10 352,8**	**8 797,9**	**8 226,8**	**8 328,2**	**8 833,6**
varav medfinansiering kollektivtrafik [1]	***1 650,0***	***2 456,3***	***3 200,1***	***4 855,7***	***4 315,4***	***3 661,4***	***2 746,2***	***1 625,6***	***1 821,7***	***1 960,8***	***2 086,6***	***2 395,3***

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Bilaga 8: Investeringar i hälso- och sjukvård 2020-2029

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Ombyggnader i externt hyrda lokaler																		
1.1 Folktandvården Stockholms Län AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							20,0	20,0	20,0	20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Summa Folktandvården Stockholms Län AB							**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**
1.2 Stockholms läns sjukvårdsområde																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Summa Stockholms läns sjukvårdsområde							**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**
1.3 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							3,0	3,0	20,0	20,0	20,0	21,0	21,0	21,0	22,0	22,0	22,0	23,0
Summa Ambulanssjukvården i Storstockholm AB							**3,0**	**3,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**21,0**	**21,0**	**21,0**	**22,0**	**22,0**	**22,0**	**23,0**
Summa investeringar i externt hyrda lokaler							**38,0**	**38,0**	**55,0**	**55,0**	**50,0**	**51,0**	**51,0**	**51,0**	**52,0**	**52,0**	**52,0**	**53,0**
2. Maskiner, inventarier och IT																		
2.1 Hälso- o sjukvårdsnämnden																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							2,0	9,0	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättningsinvesteringar							5,0	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Summa Hälso- o sjukvårdsnämnden							**7,0**	**11,0**	**7,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**
2.2. Stockholms läns sjukvårdsområde																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar									50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Nyinvesteringar utrustning till Helix 2		Utreds		90,0	170,0						30,0	60,0						
Ersättningsinvesteringar							223,6	223,6	261,6	221,6	245,4	243,4	206,4	206,4	206,4	206,4	206,4	206,4
Summa Stockholms läns sjukvårdsområde							**223,6**	**223,6**	**311,6**	**271,6**	**325,4**	**353,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**
2.3. Karolinska universitetssjukhuset																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar utrustning till anpassning avdelningar, etapp 2		Pågår		106,0	84,0		15,0	37,0	27,0	27,0	15,0							
Ersättningsinvesteringar utrustning till ombyggnad mottagningar, etapp 2		Pågår		26,0	26,0		5,0	5,0	8,0	8,0	5,0							
Ersättningsinvesteringar							331,0	309,0	339,7	347,3	440,4	494,9	932,4	1097,1	1112,6	1194,2	864,1	729,0
Summa Karolinska universitetssjukhuset							**351,0**	**351,0**	**374,7**	**382,3**	**460,4**	**494,9**	**932,4**	**1 097,1**	**1 112,6**	**1 194,2**	**864,1**	**729,0**

fortsättning hälso- och sjukvård

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
2.4. Södersjukhuset AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar utrustning till modernisering vårdplatser		planeras		98,0	100,0		2,0		12,0	48,0	38,0							
Ersättningsinvesteringar							192,3	192,3	157,4	153,5	146,4	130,7	144,1	536,6	534,8	174,3	206,5	214,0
Summa nya investeringar Södersjukhuset AB				**98,0**	**100,0**		**194,3**	**192,3**	**169,4**	**201,5**	**184,4**	**130,7**	**144,1**	**536,6**	**534,8**	**174,3**	**206,5**	**214,0**
2.5 Danderyds Sjukhus AB																		
Nya objekt																		
Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
Utrustning till ny Vårdbyggnad, Hus 61		Planeras		252,0	252,0					50,0	50,0	152,0						
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar									115,0	46,1	86,0	40,0	147,0	46,0	98,0	35,0	15,0	15,0
Ersättningsinvesteringar							70,0	70,0	68,0	47,5	45,5	117,0	192,0	150,0	110,0	150,0	200,0	155,0
Summa Danderyds Sjukhus AB							**70,0**	**70,0**	**183,0**	**143,6**	**181,5**	**309,0**	**339,0**	**196,0**	**208,0**	**185,0**	**215,0**	**170,0**
2.6 Södertälje sjukhus AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar											20,0							
Ersättningsinvesteringar							22,1	28,1	27,0	38,0	55,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0
Summa Södertälje sjukhus AB							**22,1**	**28,1**	**27,0**	**38,0**	**75,0**	**37,0**	**43,0**	**75,0**	**30,0**	**147,0**	**33,0**	**50,0**
2.7. S:t Eriks ögonsjukhus AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							18,0	18,0	28,0	18,0								
Ersättningsinvesteringar							12,0	12,0	12,0	12,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Summa S:t Eriks ögonsjukhus AB							**30,0**	**30,0**	**40,0**	**30,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**
2.8. Folktandvården Stockholms Län AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							80,0	65,0	65,0	65,0	70,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Summa Folktandvården Stockholms Län AB							**80,0**	**65,0**	**65,0**	**65,0**	**70,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**
2.9. Ambulanssjukvården i Storstockholm AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar									5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar							25,0	25,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa Ambulanssjukvården i Storstockholm AB							**25,0**	**25,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**
2.10. Medicarrier AB																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							5,0	2,7	2,0	2,4	2,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa Medicarrier AB							**5,0**	**2,7**	**2,0**	**2,4**	**2,4**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**
Summa Hälso- och sjukvård							**1 046,0**	**1 036,7**	**1 242,7**	**1 201,4**	**1 381,1**	**1 466,0**	**1 855,9**	**2 302,1**	**2 283,8**	**2 098,9**	**1 717,0**	**1 562,4**

Bilaga 3: Trafikinvesteringar 2020-2029

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Program Roslagsbanans utbyggnad	LS 2016-0526	Pågående		9 643,8	9 651,1	6112,2	1365,1	835,3	709,5	427,6	627,1	534,1	388,4	4,7	4,9			
varav medfinansiering [1]									*200,7*									
Program Bussdepåer	LS 1409-1055	Pågående		4 048,3	3 816,7	2464,2	494,7	568,3	368,2	141,3	134,9	275,9	94,6	0,9				
Program Slussen	LS 1403-0374	Pågående		438,6	369,5	280,1	22,8	114,3	40,2	4,0								
Program Röda linjens uppgradering	RS 2019-0885	Pågående, förnyat beslut		10 710,0	13 261,0	5314,5	1087,9	891,2	1514,2	1410,3	742,7	298,0	539,1					
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	LS 0809-0803	Pågående		5 541,1	5 528,6	5437,3	25,0	53,7	29,3	20,8								
Program Spårväg City	LS 2015-0039	Pågående		2 932,3	2 949,2	2818,8	65,8	35,5	77,0	1,0								
Program Tvärbana Norr Kistagrenen	LS 2016-1027	Pågående		4 936,2	4 937,0	677,4	696,3	689,1	985,8	1194,1	809,7	371,7	156,9	51,6				
varav medfinansiering [1]									*179,6*	*251,0*	*368,0*	*251,0*	*35,8*	*57,7*	*30,7*			
Program Saltsjöbanan	LS 2017-1587	Pågående		1 835,1	1 670,5	1250,1	45,4	77,5	38,8	148,8	167,2	25,4	64,2	59,0	4,2			
varav medfinansiering [1]									*31,4*	*76,0*	*77,0*	*12,0*	*14,0*					
Bussterminal Slussen	RS 2019-0884	Pågående, förnyat beslut		2 618,3	1 891,0	616,0	222,2	530,3	372,7	350,6	364,1	360,4	24,2					
varav medfinansiering [1]									*107,0*	*208,0*	*159,0*	*212,0*	*83,0*	*170,0*				
Bussterminal Slussen brukarspecifik inredning	LS 2018-1215	Pågående		234,6	180,2	7,9	20,0	11,2	14,5	44,7	102,5	53,7						
SL Lås	LS 1312-1601	Pågående		400,9	402,0	286,7	75,6	68,7	45,5									
1.1.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Nya Spårvägsmuseet	LS 2017-0278	Pågående		180,0	180,0	35,6	100,7	106,2	38,2									
varav medfinansiering [1]									*105,0*									
Handen Bussterminal	LS 1403-0399	Pågående		230,0	185,1	93,9	53,9	73,8	62,3									
varav medfinansiering [1]									*21,0*									
Fordon SpvC - nya A35 fordon	LS 2016-1033	Pågående		192,0	191,7	45,0	144,4	2,8	144,1									
C20 - uppgradering	RS 2019-0896	Pågående, förnyat beslut		1 453,1	1 367,0	317,4	199,0	157,1	378,8	361,9	231,7	6,4						
Lilla Lidingöbron	SL 2018-0325	Pågående		131,9				21,6	32,9	37,2	40,2							
Lågfrekvent underhåll Pendeltåg X60	LS 2016-0527	Pågående		449,0	535,2	406,2	16,5	15,3	27,4									
Utbyte av hissar och rulltrappor	LS 1403-0399	Pågående		1 500,0	1 500,0	513,7	195,9	182,4	167,1	209,8	191,6	121,9	106,8	6,5	0,3			
Rissne Tunnelbanedepå	RS 2019-0936	Beslutas	5,5	631,9	648,5	3,0	39,6	16,0	107,0	156,4	153,3	95,9	100,3					
1.1.3 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							72,5	359,9	471,3	367,2	320,7	272,6	249,1	244,1	245,3	236,2	239,3	208,2
Ersättningsinvesteringar							800,0	840,5	1375,5	676,2	849,4	1075,8	1094,5	1444,3	1333,3	1369,1	1184,5	1330,1
varav medfinansiering [1]									*30,0*	*89,0*	*47,0*	*30,0*	*164,0*	*29,0*	*490,0*	*255,0*	*255,0*	*35,0*
Summa beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**48 107,2**	**49 264,3**	**26679,9**	**5743,1**	**5650,9**	**7000,5**	**5551,8**	**4734,9**	**3491,8**	**2817,9**	**1811,0**	**1587,9**	**1605,3**	**1423,8**	**1538,3**
varav summa medfinansiering beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen [1]									*674,7*	*624,0*	*651,0*	*505,0*	*296,8*	*256,7*	*520,7*	*255,0*	*255,0*	*35,0*
1.2 Nya objekt																		
1.2.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
Saltsjöbanan upphöjning	LS 2018-0475	Planeras	2,0	540,3	246,2	11,0	12,7	4,7	24,5	200,0	200,0	100,0						
varav medfinansiering [1]									*20,0*	*150,0*	*150,0*							
Bussterminal Barkarby	LS 2017-0545	Planeras	6,5	120,0	121,0	3,2	4,1	2,0	1,0	1,5	1,5	51,5	50,0	9,3				
varav medfinansiering [1]												*25,0*	*25,0*	*2,0*				
Bussterminal Nacka Centrum	LS 2016-0625	Planeras	6,5	520,1	520,0	6,3	3,1	11,8	5,0	15,0	55,0	55,0	100,0	100,0	80,0	58,5	30,0	3,5
varav medfinansiering [1]										*10,0*	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*30,0*	*12,0*		
Samkörbarhet	LS 2018-0724	Planeras	5,5	447,0	447,0	0,1	7,5	7,5	45,0	70,0	100,0	100,0	100,0	24,4				
Anpassning trafikstyrningssystem bef. Tunnelbana	TN 20150991	Planeras	7,0	850,0	229,4	5,9	6,0	20,0	50,0	150,0	160,0	170,0	165,0	65,0	40,0	24,1		

fortsättning trafikinvesteringar

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Utredningsbeslut																		
Tonnage för Pendelbåt och Skärgårdstrafik	LS 1403-0399	Utreds	4,5	293,0	293,0	1,6			3,0	4,0	75,0	154,0	55,4					
Bytespunkt Gullmarsplan	LS 2018-0476	Utreds	6,0	301,2	301,2	12,0	7,5	14,1	7,5	7,5	16,2	16,0	46,3	52,5	46,4	56,3	26,5	
varav medfinansiering [1]														*19,7*	*56,7*			
Övergripande utredningar till befintligt system	TN 2015-0090	Utreds	6,5	160,0	160,0	0,7	3,0	8,0	10,0	20,0	28,0	20,0	20,0	20,0	20,0	13,3		
Ny färjeterminal Skeppsbrokajen	Tidig. ospec.	Utreds	6,5	126,1	95,0	2,1		7,6	8,8	2,7	45,3	59,7						
Stomlinje Söderort-Nacka	TN 2016-0414	Utreds	4,5	7,0				0,5	5,0	1,5								
Nockebybanan ersättning till Akka 4	SL 2016-0091	Utreds	6,0	475,0	5,3		2,4	0,3	1,5	2,5	3,0	4,0	50,0	150,0	200,0	63,7		
Kollektivtrafik Norra Djurgårdsstaden		Ej beslutat	4,5	30,0	32,0		8,0		6,0	10,0	12,0	2,0						
Framtida trafikstyrningssystem	TN 2018-1381	Utreds	5,0	32,0				3,9	3,1	6,0	10,0	9,0						
Pendeltåg depå ny		Ej beslutat	4,5	750,0	20,0		3,6		1,0	15,0	100,0	200,0	200,0	150,0	84,0			
Bytespunkt Ropsten		Ej beslutat	5,0	460,0	461,0		3,0		0,5	1,5	5,0	50,0	100,0	150,0	150,0	3,0		
Saltsjöbanans utveckling		Ej beslutat	4,5	20,0					3,0	8,0	8,0	1,0						
Roslagsbanans utveckling		Ej beslutat	6,5	20,0					3,0	8,0	8,0	1,0						
Pendel- och regionalsystemets utveckling		Ej beslutat	4,5	20,0					4,0	10,0	5,0	1,0						
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
Spårväg Syd [2]		Ej beslutat	6,0	5 242,0	5 242,1	42,1			97,4	197,6	201,5					562,0	900,0	1000,0
varav medfinansiering [1]									*71,7*	*146,3*	*149,2*					*411,5*	*411,5*	*502,0*
Roslagsbanan till City [2]		Ej beslutat	6,0	9 014,0	9 014,3	14,2			98,5	300,2	306,2						351,2	900,0
varav medfinansiering [1]									*64,2*	*196,5*	*200,4*						*131,0*	*198,1*
1.2.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
Danviksbron	LS 2016-1030	Planeras	6,5	177,5	100,0	6,2	6,0	6,3	7,9	13,0	40,7	41,6	42,6	17,9	1,2			
Utbyggnad av Älvsjö depå	LS 2018-0477	Planeras	5,5	864,8	865,0	5,1	26,5	16,4	51,2	310,8	215,4	173,9	46,0	46,0				
Upprustning Södra Götgatan	LS 2017-0541	Planeras	1,5	208,0	151,0	5,9	2,4	2,2	10,0	30,0	60,0	60,0	40,0					
Bytespunkt Slussen upprustning	SL 2013-1569	Planeras	7,0	1 026,2	500,0	16,2	15,0	45,8	39,2	255,0	245,0	210,0	195,0	20,0				
varav medfinansiering [1]									*11,0*	*11,0*	*14,5*							
Utredningsbeslut																		
Skarpnäcksgrenen	LS 2016-0999	Utreds	5,5	204,0	204,0	0,3	10,3	2,0	4,5	8,0	30,0	40,0	40,0	40,0	24,8	10,0	4,4	
Hässelbygrenen		Utreds	6,0	1 784,0	1 784,0	23,0	10,0	1,0	2,5	20,0	35,0	200,0	500,0	500,0	400,0	102,5		
Bussdepåförsörjning (Bussdepåer och Bytespunkter)		Ej beslutat	5,5	2 815,0	2 200,0			2,4	8,0	40,0	150,0	210,0	150,0	300,0	340,0	500,0	500,0	400,0
Stridbecksvalv stationer		Ej beslutat	6,0	1 760,0				0,5	6,0	20,0	100,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60		Ej beslutat		562,2	809,3					55,3	182,6	82,9	34,0	23,1	184,2			
Lågfrekvent underhåll PT 2027-2030		Ej beslutat		851,2												156,3	336,2	289,2
1.2.3 Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa nya investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**29 680,5**	**23 800,9**	**155,8**	**131,1**	**157,0**	**507,1**	**1 783,0**	**2 398,5**	**2 212,7**	**2 134,3**	**1 868,2**	**1 770,6**	**1 749,7**	**2 348,4**	**2 792,7**
varav summa medfinansiering nya investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen [1]									*166,9*	*513,8*	*564,1*	*75,0*	*75,0*	*71,7*	*86,7*	*423,5*	*542,5*	*700,1*
Summa Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**77 787,7**	**73 065,1**	**26 835,7**	**5 874,2**	**5 807,9**	**7 507,6**	**7 334,8**	**7 133,5**	**5 704,4**	**4 952,2**	**3 679,2**	**3 358,5**	**3 355,0**	**3 772,1**	**4 331,0**
varav summa medfinansiering Sverigeförhandlingen Trafiknämnden/Trafikförvaltningen [1]									*135,9*	*342,8*	*349,6*					*411,5*	*542,5*	*700,1*
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafinknämnden/Trafikförvaltningen [1]							*826,8*		*705,7*	*795,0*	*865,5*	*580,0*	*371,8*	*328,4*	*607,4*	*267,0*	*255,0*	*35,0*
varav summa nyinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen							*4254,1*	*4007,4*	*4858,2*	*4502,6*	*4032,5*	*3021,6*	*2456,8*	*1272,3*	*1247,8*	*1359,0*	*1895,8*	*2111,7*
varav summa ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen [3]							*1620,1*	*1492,4*	*2513,4*	*2243,6*	*2461,8*	*2450,1*	*2578,2*	*2623,0*	*2443,7*	*2338,0*	*2225,2*	*2219,3*

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Not 2. Spårväg Syd och Roslagsbanan till City. Investeringsutgifter avseende överenskommelse om förskottering och tidigareläggning för åren 2020-2022 är justerade och uppräknade enligt avtal.

Not 3. Ersättningsinvesteringar är angivna enligt den faktiska andelen. Den nivå mallen visar blir för låg eftersom det även ingår ersättningsdelar i de strategiska nyinvesteringarna

fortsättning trafikinvesteringar

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
2. Investeringar Färdtjänstnämnden																		
2.1 Nya objekt																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							5,0	5,0										
Ersättningsinvesteringar							53,6	53,6	18,0	36,7	36,7	36,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Summa Färdtjänstnämnden							**58,6**	**58,6**	**18,0**	**36,7**	**36,7**	**36,7**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**

Bilaga 8: Investeringar i utbyggd tunnelbana 2020-2029

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Tunnelbana till Nacka och Söderort		Pågående		13 653,7	13 653,7	1 559,6	1 119,1	698,5	1 429,9	1 680,3	1 476,5	2 038,3	2 606,6	1 552,4	597,0	14,7		
varav medfinansiering[1]									*1 267,1*	*2 068,0*	*1 740,9*	*1 751,1*	*1 423,3*	*585,2*	*146,6*			
Tunnelbana till Arenastaden		Pågående		4 214,1	4 214,1	699,8	298,7	205,7	251,6	534,4	628,3	895,9	974,5	23,8				
varav medfinansiering[1]									*433,3*	*758,5*	*586,8*	*438,5*	*343,2*	*141,1*	*35,3*			
Station Södra Hagalund		Pågående		1 282,4	1 282,4	96,1	96,9	45,9	87,0	188,7	223,5	312,8	323,6	4,8				
varav medfinansiering[1]									*192,6*	*196,5*	*200,4*	*90,9*	*11,6*					
Tunnelbana till Barkarby		Pågående		3 248,9	3 248,9	564,2	283,1	267,9	682,7	511,9	522,5	545,4	150,3	4,4				
varav medfinansiering[1]									*437,6*	*652,3*	*368,3*	*399,0*	*216,3*	*51,0*	*12,8*			
Depå Nya tunnelbanan[2]		Pågående		4 530,0	3 480,8	280,0	195,6	175,0	252,0	828,0	885,0	717,0	723,0	670,0				
Fordon		Planeras		2 388,8	2 388,8	4,5	3,1	2,2	2,6	2,7	856,5	1 179,0	340,9	0,4				
Tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö[3]		Pågående		14 266,4	14 266,4				42,8	65,5	198,1	403,0	411,0	629,5	1 283,0	1 636,1	1 626,0	1 636,7
varav medfinansiering[1]									*27,8*	*42,6*	*203,8*	*402,1*	*380,0*	*519,9*	*1 019,7*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Summa beslutade investeringar Trafinknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**43 584,3**	**42 535,1**	**3 204,2**	**1 996,5**	**1 395,1**	**2 748,6**	**3 811,5**	**4 790,4**	**6 091,3**	**5 529,9**	**2 885,3**	**1 880,0**	**1 650,8**	**1 626,0**	**1 636,7**
varav summa medfinansiering beslutade investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana[1]									*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Summa Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**43 584,3**	**42 535,1**	**3 204,2**	**1 996,5**	**1 395,1**	**2 748,6**	**3 811,5**	**4 790,4**	**6 091,3**	**5 529,9**	**2 885,3**	**1 880,0**	**1 650,8**	**1 626,0**	**1 636,7**
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana[1]				*32 800,8*	*31 196,9*	*1 954,6*	*1 347,6*	*1 347,6*	*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
varav nyinvesteringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana							*1996,5*	*1395,1*	*2748,6*	*3811,5*	*4790,4*	*6091,3*	*5529,9*	*2885,3*	*1880,0*	*1650,8*	*1626,0*	*1636,7*
varav ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Not 2. För Depå, Nya tunnelbanan är budget lagd i enlighet med TJUT FUT2019-0265 vilket även innefattar vissa driftskostnader. Ackumulerade driftskostnader uppgår till cirka 35 mkr och uppskattas till cirka; år 2019: 15 mkr, år 2020: 15 mkr,år 2021: 15 mkr, år 2022: 23 mkr, år 2023: 14 mkr, år 2024: 7 mkr, år 2025: 0,5 mkr.

Not 3. Tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö. Investeringsutgifter avseende överenskommelse om förskottering och tidigareläggning för åren 2020-2021 är justerade och uppräknade enligt avtal.

Bilaga 8: Investeringar i fastigheter och service 2020-2029

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen																		
1. Fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm																		
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
HS Ny- och ombyggnation av operation (CHOPIN)	LS 2015-0697	Pågående		1 840,0	1 940,0	1 258,8	414,0	281,0	300,0									
HS Allmänpsykiatri enkelrum	LS 2016-0550	Pågående		122,0	140,0	96,0	37,0	24,0	2,0									
St Göran vårdavdelningar och behandling inkl tekn uppr	LS 2017-1137, LS 2017-1455	Pågående		2 537,0	2 337,0	829,0	541,0	659,0	425,0	392,0	190,0	42,0						
SÖS Ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad inkl tekn uppr	LS 2017-1025, LS 2017-1455	Pågående		2 411,0	2 381,7	2 059,3	194,0	253,0	99,0									
SÖS Ny byggnad västläge - vårdbyggnad	LS 1403-0399, LS 2016-0257, LS 2017-1455	Pågående		751,0	763,0	662,2	61,0	83,0	6,0									
SÖS-By 74- Nytt försörjningskvarter	LS 2017-1027, LS 2017-1455	Pågående		561,0	578,2	535,6	20,0	21,0	4,0									
Nacka - vårdavdelningar etapp 2	LS 2016-0551, LS 2018-1110	Pågående		400,0	340,0	41,7	10,0					10,0	210,0	138,3				
1.1.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
HS - Anpassning 2 avd/år Framtida Vårdutbud, etapp 2	LS 2018-1076	Pågående		422,5	422,5		39,0	18,0	148,0	85,0	102,0	70,0						
HS-ombyggnad mottagning, 2 per år Framtida Vårdutbud, etapp 2	LS 2018-1078	Pågående		265,5	265,5		26,0	8,0	65,0	55,0	104,0	34,0						
SÖS – By 07, 52 plan -1 – Neonatal	FSN 2019-0106	Pågående		150,0		4,0		16,0	90,0	40,0								
HS Ny- och ombyggnad av akutmottagning	LS 1309-1067	Pågående		190,0	190,0	3,0	30,0	18,0	62,0	70,0	37,0							
1.1.3 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa beslutade fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**9 650,0**	**9 357,9**	**5 489,6**	**1 372,0**	**1 381,0**	**1 201,0**	**642,0**	**433,0**	**156,0**	**210,0**	**138,3**				
1.2 Nya objekt																		
1.2.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
DS Ombyggnad till vårdavdelningar etapp 2 inkl tekn uppr	LS 2017-0452	planeras	5,5	404,0	404,0	3,0	11,0	9,0	46,0	100,0	200,0	46,0						
SÖS-Modernisering av vårdplatser etapp 1 och 2	LS 2016-0556	planeras	6,5	800,0	800,0	4,7	130,0	18,0	106,0	133,0	433,0	105,0						
St Göran nybyggnation vårdbyggnad för psykiatrisk vård	LS 1405-0663	planeras	5,5	1 000,0	775,0											7,0	5,0	75,0
DS - Ny vårdbyggnad, by 61	LS 2016-1021	planeras	6,5	1 850,0	1 850,0	23,0	62,0	44,0	124,0	230,0	500,0	709,0	220,0					
Utredningsbeslut																		
DS Ombyggnad till vårdavdelningar etapp 3 inkl tekn uppr	LS 2017-0452	Utreds	4,0	400,0	400,0	3,0				4,0	40,0	70,0	175,0	100,0	8,0			
St Görans sjukhus - Logistik - Kulvert - Angöring lastkaj	LS 2015-0039	Utreds	4,5	540,0	540,0											4,0	8,0	25,0
Helix etapp 2	LS 2018-1080	Utreds	6,5	750,0	750,0		10,0	10,0	50,0	210,0	330,0	150,0						
Anpassning Radiumhemmet	LS 2017-0452	Utreds	5,5	100,0	100,0		50,0	5,0	50,0	45,0								
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
St Görans sjukhus - Trafik - Parkering	-	Ej beslutat	5,5	250,0	250,0											7,0	5,0	50,0
1.2.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
HS Upprustning av försörjningsbyggnad	LS 2018-1079	Planeras	5,5	250,0	250,0		20,0	10,0	60,0	90,0	90,0							
Utredningsbeslut																		
Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning	LS 1403-0399	Utreds	8,0	657,2	100,0				5,0	30,0	252,0	270,2	100,0					

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
SÖS Ny reservkraft	-	Ej beslutat	5,5	500,0	500,0		20,0		5,0	100,0	195,0	200,0						
Rosenlunds sjh - By 09 - Vertikalt stambyte	-	Ej beslutat	1,5	110,0		0,7		5,0	29,0	25,0	25,0	25,0						
Södertälje sjukhus - Teknisk upprustning - By18	-	Ej beslutat	5,5	100,0	100,0						5,0	25,0	50,0	20,0				
SÖS- Teknisk upprustning By 15	-	Ej beslutat	5,5	211,0												3,0	108,0	100,0
SÖS- Teknisk upprustning By 63	-	Ej beslutat	5,5	120,0								40,0	40,0	40,0				
HS-Nytt ventilationssystem C1	-	Ej beslutat	5,5	100,0									10,0	45,0	45,0			
HS-Nytt ventilationssystem C2	-	Ej beslutat	5,5	100,0									10,0	45,0	45,0			
1.2.3 Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Strategiska fastighetsinvesteringar							495,0	233,4										
Övriga fastighetsinvesteringar							700,0	700,0										
Hyresgästinitierade investeringar									100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Fastighetsinitierade investeringar									868,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	650,0	650,0	650,0
Summa nya fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**8 242,2**	**6 819,0**	**34,4**	**1 498,0**	**1 034,4**	**1 443,0**	**1 767,0**	**2 870,0**	**2 440,2**	**1 405,0**	**1 050,0**	**898,0**	**771,0**	**876,0**	**1 000,0**
Summa fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**17 892,2**	**16 176,9**	**5 524,0**	**2 870,0**	**2 415,4**	**2 644,0**	**2 409,0**	**3 303,0**	**2 596,2**	**1 615,0**	**1 188,3**	**898,0**	**771,0**	**876,0**	**1 000,0**
varav nyinvesteringar							*1 540,0*	*1 407,0*	*1 212,0*	*1 114,0*	*1 693,0*	*1 132,0*	*605,0*	*238,3*	*8,0*	*18,0*	*18,0*	*150,0*
varav ersättningsinvesteringar							*1 330,0*	*1 008,4*	*1 432,0*	*1 295,0*	*1 610,0*	*1 464,2*	*1 010,0*	*950,0*	*890,0*	*753,0*	*858,0*	*850,0*
2. Nya Karolinska Solna fastighetsinvesteringar																		
2.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
2.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Hyresgästanpassningar				800,0	800,0		100,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar				60,0					60,0									
Ersättningsinvesteringar				32,1	32,1		20,2	20,2	10,7	0,3	0,9							
Summa fastighetsinvesteringar Nya Karolinska Solna				**892,1**	**832,1**		**120,2**	**120,2**	**120,7**	**50,3**	**50,9**	**50,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
3. Nya Karolinska Solna utrustningsinvesteringar																		
3.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
3.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Information Kommunikation Teknik				605,4	767,0	507,9		96,5	1,0									
Medicinteknisk utrustning				2 723,9	2 890,0	2 505,9	99,5	218,0										
Utrustning/inredning U2 plan 5-10, radiofarmlab				83,3	116,0	80,3	24,4	3,0										
Utrustning/inredning Behandlingshuset				44,7	85,5	42,1	11,7	2,6										
N-kvarterets utrustning				148,0	148,0	13,1	98,0	133,9	1,0									
3.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa utrustningsinvesteringar Nya Karolinska Solna				**3 605,3**	**4 006,5**	**3 149,3**	**233,6**	**454,0**	**2,0**									
4. Strategiska utrustningsinvesteringar vård																		
4.1 Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
4.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Utrustning till Ny- och ombyggnation av operation (CHOPIN), K Huddinge				722,0	722,4	193,5	466,8	446,2	82,3									
Utrustning till Ny- och ombyggnation av Södertälje Sjukhus				291,6	300,0	258,5	33,1	33,1										
Utrustning till DS Ny behandlingsbyggnad, Danderyds sjukhus				761,2	761,2	84,7	476,0	606,5	70,0									
Utrustning till SÖS Ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad				690,5	713,3	217,4	356,7	362,1	111,0									

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
4.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar				31,0	31,0	0,7	29,3	10,0	20,3									
Ersättningsinvesteringar																		
Summa beslutade strategiska utrustningsinvesteringar vård				**2 496,3**	**2 527,9**	**754,8**	**1 361,9**	**1 457,9**	**283,6**									
Summa Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen				**24 885,9**	**23 543,4**	**9 428,1**	**4 585,7**	**4 447,5**	**3 050,3**	**2 459,3**	**3 353,9**	**2 646,2**	**1 715,0**	**1 288,3**	**998,0**	**871,0**	**976,0**	**1 100,0**
5. Fastighets- och servicenämnden/Serviceförvaltningen																		
5.1 Nya objekt																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar - IT							55,1	61,1	31,5	31,5	28,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
Nyinvesteringar - Berga naturbruksgymnasium							4,2	4,2	5,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Nyinvesteringar - Samlokalisering				146,2	146,3		120,6	74,6	69,5									
Ersättningsinvesteringar - IT							199,5	193,1	150,2	212,4	161,1	237,4	202,0	149,2	229,1	202,5	188,5	149,2
Ersättningsinvesteringar - Berga naturbruksgymnasium																		
Ersättningsinvesteringar - Samlokalisering																		
Summa Fastighets- och servicenämnden/Serviceförvaltningen				**146,2**	**146,3**		**379,4**	**333,0**	**256,5**	**244,9**	**190,6**	**265,9**	**230,5**	**177,7**	**257,6**	**231,0**	**217,0**	**177,7**
6. Locum AB																		
6.1 Nya objekt																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar									4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Summa Locum AB									**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Summa Fastigheter och service				**25 032,1**	**23 689,7**	**9 428,1**	**4 965,1**	**4 780,5**	**3 311,3**	**2 708,7**	**3 549,0**	**2 916,6**	**1 950,0**	**1 470,5**	**1 260,1**	**1 106,5**	**1 197,5**	**1 282,2**

Bilaga 8: Investeringar övrig verksamhet 2020–2029

Region Stockholm

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Kulturnämnden																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							7,9	4,6	5,6	1,9	1,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa Kulturnämnden							**7,9**	**4,6**	**5,6**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
2. Regionstyrelsen																	
2.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																	
2.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																	
Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM)				1 200,0		0,0	701,9	0,0	70,0	280,0	390,0	460,0						
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							19,9	19,9	29,7	18,8	19,6	9,7	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	15,1
Summa Regionstyrelsen							**721,8**	**19,9**	**99,7**	**298,8**	**409,6**	**469,7**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**15,1**
3. Revisionskollegiet																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa Revisionskollegiet							**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Summa Övrig verksamhet							**729,9**	**24,7**	**105,5**	**300,9**	**411,7**	**470,9**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**16,3**

Bilaga 9: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering för Spårväg syd

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Spårväg syd

Stockholms läns landsting

Stockholms stad

Huddinge kommun

Mellan Stockholms läns landsting (Region Stockholm), org.nr: 232100-0016, nedan kallat **"Regionen"**, Stockholms stad, org.nr: 212000-0142 och Huddinge kommun, org.nr.212000-0068, (Stockholms stad och Huddinge kommun kallas nedan gemensamt "**Kommunerna**" och Regionen och Kommunen gemensamt för "**Parterna**") har träffats följande

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Spårväg syd

1. Bakgrund

Den 21 april 2017 träffades inom ramen för Sverigeförhandlingen överenskommelsen Ramavtal 6-Storstad Stockholm (nedan "**Ramavtalet**"). Ramavtalet reglerar bl.a. utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholmsregionen genom anläggande av Kollektivtrafikobjekten Tunnelbanan Älvsjö -Fridhemsplan, Roslagsbanan till City, Spårväg syd, samt Tunnelbanestation Hagalund.

Genomförandet av Kollektivtrafikobjekten finansieras och medfinansieras i enlighet med bilaga 1 till Ramavtalet. Enligt Ramavtalet kan dock Regionen och berörda kommuner träffa överenskommelse om att tidigarelägga sin finansiering respektive medfinansiering av Kollektivtrafikobjekten för att möjliggöra tidigare projektstarter, t.ex. för att minska projektrisker.

Parterna finner det angeläget att tidigarelägga objektet Spårväg syd, nedan kallat Projektet, och har med anledning härav kommit överens om följande.

2. Förskottering

Parterna ska genom förskottering av medel möjliggöra ett tidigareläggande av Projektets planering, och därmed projektstart, i syfte att tidigarelägga Projektets trafikstart. Parterna åtar sig därför att, utifrån sitt åtagande om finansiering och medfinansiering enligt Ramavtalet, förskottera medel för Projektets första tre år, med den fördelning och upp till de belopp per Part som anges i bilaga 1. De ackumulerade beloppen angivna i bilaga 1 utgör således takbelopp.

Förskotteringsbeloppen är angivna i prisnivå januari 2016 och ska justeras i enlighet med punkten 6.5 i Ramavtalet, dvs. baserat på utvecklingen av KPI.

3. Projektets första tre år

Syftet med förskotteringen är att tidigarelägga Projektets planering för att erhålla och säkerställa goda förutsättningar inför det fortsatta genomförandet av Spårväg syd samt tidigareläggning av Projektets trafikstart.

Parterna ska vid uppstart av Projektets planering utgå från de av trafikförvaltningen framtagna rapporterna med kunskapsunderlag för objektet samt göra aktualitetsprövning av tidigare underlag utifrån aktuell information i kommunernas planering och från Regionens/trafikförvaltningens bevakningsprojekt. Även de handlingsplaner med förslag till åtgärder som identifierades vid planeringsstudien och PM investeringskalkyler runt årsskiftet 2015/2016 i syfte att minska osäkerheter/sänka kostnader ska utgöra underlag i det fortsatta arbetet.

Vid projektstart för objekt Spårväg syd noteras att Projektets planering till stora delar kommer handla om att aktualitetspröva tidigare genomförd planeringsstudie, Planeringsstudie Spårväg syd, SL 2013-5412 (godkänd av trafiknämnden i april 2016). Framförallt behövs aktualitetsprövning av spårvägens spårlinje och stationerna i Skärholmen, Flemingsberg och i Masmo i relation till nya omvärldsförutsättningar. Projektets planering behöver även säkerställa mark till den depå som behöver komma på plats tidigare än vad som tidigare förutsatts samt återupptaga det tekniska utredningsarbetet för objektet.

För att precisera den planering som ska genomföras under de första tre åren, med förskotterade medel, ska projektplan upprättas. Projektplanen ska specificera utredningar, planeringsarbete samt utformning av en gemensam organisation. Projektplanen ska beslutas av alla Parter i denna överenskommelse, genom utsedd representant i Styrelsen för Ramavtalet.

Under de första tre åren räknat från och med projektstart, avser Parterna att i huvudsakligen följande ska ske:

- Etablering en gemensam organisation
- Aktualitetsprövning av tidigare genomförd planeringsstudie. Inom ramen för denna kommer, i erforderlig utsträckning, en affärsstrategi tas fram, samråd och intressentdialoger hållas, tillåtlighetsprövning och tillståndsprocesser påbörjas, samt systemhandling och eventuell järnvägsplan påbörjas.
- Identifiering av eventuella följdinvesteringar.
- Arbete med genomförandeavtal mellan Parterna.

Kommunerna ska delta i Projektets planering med kompetens och resurser. Parterna noterar särskilt vikten av att parallellt påbörja de formella kommunala planprocesserna, bl.a. i syfte att tidigt säkra Projektets behov av markåtkomst.

Efter Projektets planering förväntas det finnas tillräckligt underlag för att ingå och besluta om genomförandeavtal.

4. Årlig avstämning

Parternas avsikt är att tidigareläggandet av Projektets planering innebär en motsvarande tidigareläggning av Projektets trafikstart.

Parterna ska inom ramen för Projektstyrelsens arbete göra en årlig avstämning för att, utifrån det planeringsarbete som ditintill har utförts, gemensamt bestämma om det tidigarelagda arbetet ska fortsätta eller inte, samt om inriktningen på det fortsatta arbetet ska justeras i något avseende. Den årliga avstämningen ska omfatta en översyn av förskotteringsplanen i bilaga 1. Det innebär att de årliga beloppen justeras efter behov, inom ramen för de takbelopp som anges i bilaga 1. Därutöver görs avstämningar vid tidpunkter som anges i den

kommande projektplanen. Om Parterna beslutar att avbryta det tidigarelagda arbetet gäller bestämmelserna i Ramavtalet.

5. Återbetalning

Staten:
Återbetalning av de av Parterna förskotterade beloppen ska ske genom Statens inbetalningar av sin medfinansiering enligt Ramavtalet. Statens skyldighet att betala in sin medfinansiering enligt Ramavtalet påverkas således inte av denna överenskommelse, dock kommer Statens inbetalningar, helt eller delvis, att tillfalla Parterna såsom täckning för av Parterna förskotterade medel, enligt bilaga 1.

Regionen:
Förskotterade medel som ej förbrukats om det tidigarelagda arbetet enligt ovan avbryts ska återbetalas till förskotterande Parter baserat på Parternas respektive åtagande avseende förskottering enligt bilaga 1.

6. Tidigareläggning av projektstart

Förskotteringen enligt denna överenskommelse innebär att projektstarten för Spårväg syd tidigareläggs till 2020 i enlighet med vad som möjliggörs enligt 7.1 i Ramavtalet. Ramavtalet gäller oförändrat.

Parterna har beaktat förutsättningarna enligt punkten 7.1 i Ramavtalet och har informerat Styrelsen om denna överenskommelse.

7. Överenskommelsens upphörande

Denna överenskommelse är giltig från det att samtliga förutsättningar enligt 8. nedan är uppfyllda och intill dess att vardera Parts åtaganden enligt överenskommelsen är uppfyllda. Regionens och statens åtagande om återbetalning enligt 5. kvarstår dock även om överenskommelsen upphört att gälla.

Överenskommelsen kan upphöra att gälla genom att ny överenskommelse träffas av Parterna om fortsatt förskottering för att driva Projektet vidare eller genom överenskommelse om att Projektet avbryts.

8. Giltighet

Denna överenskommelse är giltigt under förutsättning att

- Stockholms stads kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Huddinge kommuns kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Regionfullmäktige godkänner överenskommelse och beslutet vunnit laga kraft

****

Denna överenskommelse är upprättat i tre likalydande exemplar varav Parterna tagit var sitt.

Stockholm den 2/10 -19

För Stockholms stad

.....
Anna König Jerlmyr

För Huddinge kommun

.....
Daniel Dronjak

För Region Stockholm

.....
Iréne Svenonius

För Region Stockholm

.....
Kristoffer Tamsons

BILAGA 1

till avtal avseende förskottering av finansiering och medfinansiering avseende Spårväg Syd

Årlig förskottering per part, miljoner kronor i prisnivå januari 2016

Part / År	2020	2021	2022	Summa
Stockholms läns landsting	24	47	47	**118**
Stockholms stad	19	39	39	**97**
Huddinge kommun	48	95	95	**238**
Totalt	**91**	**181**	**181**	**453**

Förskotteringen och återbetalningen av förskotteringen räknas årligen upp med fastställt konsumentprisindex per januari månad respektive år.

Bilaga 10: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering Roslagsbanan till city

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Roslagsbanan till City

Stockholms läns landsting

Stockholms stad

Täby kommun

Vallentuna kommun

Österåkers kommun

Mellan Stockholms läns landsting (Region Stockholm), org.nr: 232100-0016, nedan kallat **"Regionen"**, Stockholms stad, org.nr: 212000-0142, Täby kommun, org.nr.212000-0118, Vallentuna kommun, org.nr. 212000-0027och Österåkers kommun, org.nr. 212000-2890 (Stockholms stad, Täby kommun, Vallentuna kommun och Österåkers kommun kallas nedan gemensamt "**Kommunerna**" och Regionen och Kommunen gemensamt för "**Parterna**") har träffats följande

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Roslagsbanan till City

1. Bakgrund

Den 21 april 2017 träffades inom ramen för Sverigeförhandlingen överenskommelsen Ramavtal 6-Storstad Stockholm (nedan "**Ramavtalet**"). Ramavtalet reglerar bl.a. utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholmsregionen genom anläggande av Kollektivtrafikobjekten Tunnelbanan Älvsjö -Fridhemsplan, Roslagsbanan till City, Spårväg syd, samt Tunnelbanestation Hagalund.

Genomförandet av Kollektivtrafikobjekten finansieras och medfinansieras i enlighet med bilaga 1 till Ramavtalet. Enligt Ramavtalet kan dock Regionen och berörda kommuner träffa överenskommelse om att tidigarelägga sin finansiering respektive medfinansiering av Kollektivtrafikobjekten för att möjliggöra tidigare projektstarter, t.ex. för att minska projektrisker.

Parterna finner det angeläget att tidigarelägga objektet Roslagsbanan till City, nedan kallat Projektet, och har med anledning härav kommit överens om följande.

2. Förskottering

Parterna ska genom förskottering av medel möjliggöra ett tidigareläggande av Projektets planering, och därmed projektstart, i syfte att tidigarelägga Projektets trafikstart. Parterna åtar sig därför att, utifrån sitt åtagande om finansiering och medfinansiering enligt Ramavtalet, förskottera medel för Projektets första tre år, med den fördelning och upp till de belopp per Part som anges i bilaga 1. De ackumulerade beloppen angivna i bilaga 1 utgör således takbelopp.

Förskotteringsbeloppen är angivna i prisnivå januari 2016 och ska justeras i enlighet med punkten 6.5 i Ramavtalet, dvs. baserat på utvecklingen av KPI.

3. Projektets första tre år

Syftet med förskotteringen är att tidigarelägga Projektets planering för att erhålla och säkerställa goda förutsättningar inför det fortsatta genomförandet av Roslagsbanan till City samt tidigareläggning av Projektets trafikstart.

Parterna ska vid uppstart av Projektets planering utgå från de av trafikförvaltningen framtagna rapporterna med kunskapsunderlag för objektet samt göra aktualitetsprövning av tidigare underlag utifrån aktuell information i kommunernas planering och från Regionens/trafikförvaltningens bevakningsprojekt. Även de handlingsplaner med förslag till åtgärder som identifierades vid successivkalkylerna runt årsskiftet 2015/2016 i syfte att minska osäkerheter/sänka kostnader ska utgöra underlag i det fortsatta arbetet.

För objekt Roslagsbanan till City noteras särskilt att Projektets planering behöver utreda ny depålokalisering längs Österskärsgrenen, samt fördjupa utredning om passagen genom Nationalstadsparken och de två nya stationernas läge och utformning vid Odenplan och T-centralen.

Den tekniska utformningen och dess genomförande behöver utredas vidare, till exempel genom kompletterande geoteknisk utredning som bekräftar vald linje. Det behövs också utredning om lokalisering, dimensionering och utformning för ny depå längs Österskärsgrenen, utvärdering av lösningar för passage genom Nationalstadsparken, intressentdialog och överenskommelser med fastighetsägare, fördjupning avseende genomförbarheten och utformning av station T-centralen och eventuell förändrad lutning i tunnel, genomförbarhet av påslagspunkter för arbetstunnlar och utredning av elkraftförsörjning för den nya sträckningen samt flytt av funktioner vid befintlig Östra station för trafikledning, verkstad och uppställningsplatser.

För att precisera den planering som ska genomföras under de första tre åren, med förskotterade medel, ska projektplan upprättas. Projektplanen ska specificera utredningar, planeringsarbete samt utformning av en gemensam organisation. Projektplanen ska beslutas av alla Parter i denna överenskommelse, genom utsedd representant i Styrelsen för Ramavtalet.

Under de första tre åren räknat från och med projektstart, avser Parterna att i huvudsakligen följande ska ske:

- Etablering en gemensam organisation
- En planeringsstudie påbörjas/tas fram. Inom ramen för denna kommer, i erforderlig utsträckning, en affärsstrategi tas fram, samråd och intressentdialoger hållas, tillåtlighetsprövning och tillståndsprocesser påbörjas, samt systemhandling och eventuell järnvägsplan påbörjas.
- Identifiering av eventuella följdinvesteringar.
- Arbete med genomförandeavtal mellan Parterna.

Kommunerna ska delta i Projektets planering med kompetens och resurser. Parterna noterar särskilt vikten av att parallellt påbörja de formella kommunala planprocesserna, bl.a. i syfte att tidigt säkra Projektets behov av markåtkomst.

Efter Projektets planering förväntas det finnas tillräckligt underlag för att ingå och besluta om genomförandeavtal.

4. Årlig avstämning

Parternas avsikt är att tidigareläggandet av Projektets planering innebär en motsvarande tidigareläggning av Projektets trafikstart.

Parterna ska inom ramen för Projektstyrelsens arbete göra en årlig avstämning för att, utifrån det planeringsarbete som ditintill har utförts, gemensamt bestämma om det tidigarelagda arbetet ska fortsätta eller inte, samt om inriktningen på det fortsatta arbetet ska justeras i något avseende. Den årliga avstämningen ska omfatta en översyn av förskotteringsplanen i bilaga 1. Det innebär att de årliga beloppen justeras efter behov, inom ramen för de takbelopp som anges i bilaga 1. Därutöver görs avstämningar vid tidpunkter som anges i den kommande projektplanen. Om Parterna beslutar att avbryta det tidigarelagda arbetet gäller bestämmelserna i Ramavtalet.

5. Återbetalning

Staten:
Återbetalning av de av Parterna förskotterade beloppen ska ske genom Statens inbetalningar av sin medfinansiering enligt Ramavtalet. Statens skyldighet att betala in sin medfinansiering enligt Ramavtalet påverkas således inte av denna överenskommelse, dock kommer Statens inbetalningar, helt eller delvis, att tillfalla Parterna såsom täckning för av Parterna förskotterade medel, enligt bilaga 1.

Regionen:
Förskotterade medel som ej förbrukats, om det tidigarelagda arbetet enligt ovan avbryts, ska återbetalas till förskotterande Parter baserat på Parternas respektive åtagande avseende förskottering enligt bilaga 1.

6. Tidigareläggning av projektstart

Förskotteringen enligt denna överenskommelse innebär att projektstarten för Roslagsbanan till City tidigareläggs till 2020 i enlighet med vad som möjliggörs enligt 7.1 i Ramavtalet. Ramavtalet gäller oförändrat.

Parterna har beaktat förutsättningarna enligt punkten 7.1 i Ramavtalet och har informerat Styrelsen om denna överenskommelse.

7. Överenskommelsens upphörande

Denna överenskommelse är giltig från det att samtliga förutsättningar enligt 8. nedan är uppfyllda och intill dess att vardera Parts åtaganden enligt överenskommelsen är uppfyllda. Regionens och statens åtagande om återbetalning enligt 5. kvarstår dock även om överenskommelsen upphört att gälla.

Överenskommelsen kan upphöra att gälla genom att ny överenskommelse träffas av Parterna om fortsatt förskottering för att driva Projektet vidare eller genom överenskommelse om att Projektet avbryts.

8. Giltighet

Denna överenskommelse är giltigt under förutsättning att

- Stockholms stads kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Täby kommuns kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Vallentuna kommuns kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Österåkers kommuns kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Regionfullmäktige godkänner överenskommelse och beslutet vunnit laga kraft

****

Denna överenskommelse är upprättat i fem likalydande exemplar varav Parterna tagit var sitt.

Stockholm den 14/10 -19

För Stockholms stad

.....
Anna König Jerlmyr

För Täby kommun

.....
Erik Andersson

För Vallentuna kommun

.....
Parisa Liljestrand

För Österåker kommun

.....
Michaela Fletcher

För Region Stockholm

.....
Iréne Svenonius

För Region Stockholm

.....
Kristoffer Tamsons

BILAGA 1

till avtal avseende förskottering av finansiering och medfinansiering avseende Roslagsbanan till City

Årlig förskottering per part, miljoner kronor i prisnivå januari 2016

Part / År	2020	2021	2022	Summa
Stockholms läns landsting	32	95	95	**222**
Stockholms stad	9	26	26	**61**
Täby kommun	26	78	78	**182**
Vallentuna kommun	12	37	37	**86**
Österåkers kommun	13	39	39	**91**
Totalt	**92**	**275**	**275**	**642**

Förskotteringen och återbetalningen av förskotteringen räknas årligen upp med fastställt konsumentprisindex per januari månad respektive år.

Bilaga 11: Överenskommelse om förskottering av finansiering och medfinansiering Tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan

Stockholms läns landsting

&

Stockholms stad

Mellan Stockholms läns landsting (Region Stockholm), org.nr: 232100-0016, nedan kallat **"Regionen"**, och Stockholms stad, org.nr: 212000-0142, nedan kallad "**Staden"**, nedan gemensamt kallade **"Parterna"**, har träffats följande

ÖVERENSKOMMELSE

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan

1. Bakgrund

Den 21 april 2017 träffades inom ramen för Sverigeförhandlingen överenskommelsen Ramavtal 6-Storstad Stockholm (nedan "**Ramavtalet**"). Ramavtalet reglerar bl.a. utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholmsregionen genom anläggande av Kollektivtrafikobjekten Tunnelbanan Älvsjö -Fridhemsplan, Roslagsbanan till City, Spårväg syd, samt Tunnelbanestation Hagalund.

Genomförandet av Kollektivtrafikobjekten finansieras och medfinansieras i enlighet med bilaga 1 till Ramavtalet. Enligt Ramavtalet kan dock Regionen och berörda kommuner träffa överenskommelse om att tidigarelägga sin finansiering respektive medfinansiering av Kollektivtrafikobjekten för att möjliggöra tidigare projektstarter, t.ex. för att minska projektrisker.

Parterna finner det angeläget att tidigarelägga objektet Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan (nedan Projektet) och har med anledning härav kommit överens om följande.

2. Förskottering

Parterna ska genom förskottering av medel möjliggöra ett tidigareläggande av projektets planering, och därmed projektstart, i syfte att tidigarelägga Projektets trafikstart. Parterna åtar sig därför att, utöver sitt åtagande om finansiering och medfinansiering enligt Ramavtalet, förskottera medel för projektets första två år, med den fördelning och upp till de belopp per Part som anges i bilaga 1. De ackumulerade beloppen angivna i bilaga 1 utgör således takbelopp.

Förskotteringsbeloppen är angivna i prisnivå januari 2016 och ska justeras i enlighet med punkten 6.5 i Ramavtalet, dvs. baserat på utvecklingen av KPI.

3. Projektets första två år

Syftet med förskotteringen är att tidigarelägga och förbereda projektets planering för att erhålla och säkerställa goda förutsättningar inför det fortsatta genomförandet av Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan samt tidigareläggning av projektets trafikstart.

Parterna ska vid uppstart av projektets planering utgå från de av trafikförvaltningen framtagna rapporterna med kunskapsunderlag per objekt samt göra aktualitetsprövning av tidigare underlag utifrån aktuell information i kommunernas planering och från regionens/trafikförvaltningens bevakningsprojekt.

Utredningar behöver göras för att identifiera de beröringspunkter som finns längs med den nya planerade sträckningen och vid planerade lägen för stationer. Utredning av tunnelbanans beröringspunkter har till syfte att tidigt identifiera krockar med planerade projekt, befintliga konstruktioner med tillhörande krav samt genomgång och inventering av ledningsförläggning. Översyn behöver göras av projekt inom stadens förvaltningar och bolag,

privata aktörer, inom Regionen samt med myndigheter som Trafikverket. Målsättningen är att undvika förseningar och ökade kostnader i projektet. Eventuell ytterligare depåkapacitet på grund av projektet behöver också studeras, det handlar till exempel om markbehov för nya depåer eller behov av nya kopplingar för att komma till befintliga depåer.

Vidare behöver uppdatering av projektets succesivkalkyl göras genom översyn av beräkningar, identifierade osäkerheter och föreslagen handlingsplan. Syftet är att öka kunskapen om kostnader utifrån ny information samt erfarenheter från pågående tunnelbaneprojekt. Målsättningen är att minska riskerna för projektets budget. Med mer kunskap ökar möjligheten för att kunna sätta en tillförlitlig tidplan och budget. Den successivkalkyl som togs fram runt årsskiftet 2015/2016 samt ovan nämnda utredningar ska utgöra underlag.

För objekt Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan noteras särskilt att projektets planering, utifrån tidigare framtaget kunskapsunderlag, behöver fördjupa de geologiska förhållandena i föreslagen tunnelbanelinje. Framförallt i vattenpassagerna behöver berget och jordarnas tekniska egenskaper studeras, även vid Liljeholmens station behövs kompletterande markundersökningar.

Stationernas utformning och placering utefter linjen kan komma att flyttas utifrån den nya bostadsbebyggelsen och var uppgångar kan placeras, och detta kan i sin tur påverka sträckningen, stationerna och kostnadsbilden. I samband med projektstart påbörjas en formell planprocess där den hittills studerade utformningen kommer att behöva prövas utifrån då aktuella förutsättningar och krav. Vid Fridhemsplans station behöver resenärsflöden inom stationen studeras med hjälp av mikrosimuleringar.

Avståndet mellan planerade tunnelbanetunnlar och identifierade anläggningar understiger ibland anläggningarnas skydds- och säkerhetszoner. För fortsatt planering krävs diskussion med ledningsägare om konsekvenser av att med tunnlar gå intill eller innanför befintliga tunnlars skyddszoner.

För att precisera den planering som ska genomföras under de första två åren, med förskotterade medel, ska projektplan upprättas. Projektplanen ska specificera utredningar, planeringsarbete samt utformning av en gemensam organisation. Projektplanen ska beslutas av alla Parter i denna överenskommelse, genom utsedd representant i Styrelsen för ramavtal 6.

Under de första två åren räknat från och med projektstart, avser Parterna att i huvudsakligen följande ska ske:

- Etablering en gemensam organisation
- En planeringsstudie påbörjas/tas fram. Inom ramen för denna kommer, i erforderlig utsträckning, en affärsstrategi tas fram, samråd och intressentdialoger hållas, tillåtlighetsprövning och tillståndsprocesser påbörjas, samt systemhandling och eventuell järnvägsplan påbörjas.
- Identifiering av eventuella följdinvesteringar.
- Arbete med genomförandeavtal mellan Parterna.

Staden ska delta i projektets planering med kompetens och resurser. Parterna noterar särskilt vikten av att parallellt påbörja de formella kommunala planprocesserna, bl.a. i syfte att tidigt säkra projektets behov av markåtkomst.

Efter projektens planering ska det finnas tillräckligt underlag för att ingå och besluta om genomförandeavtal.

4. Årlig avstämning

Parternas avsikt är att tidigareläggandet av projektets planering innebär en motsvarande tidigareläggning av projektets trafikstart.

Parterna ska inom ramen för Projektstyrelsens arbete göra en årlig avstämning för att, utifrån det planeringsarbete som ditintill har utförts, gemensamt bestämma om det tidigarelagda arbetet ska fortsätta eller inte, samt om inriktningen på det fortsatta arbetet ska justeras i något avseende. Den årliga avstämningen ska omfatta en översyn av förskotteringsplanen i bilaga 1. Det innebär att de årliga beloppen justeras efter behov, inom ramen för de takbelopp som anges i bilaga 1. Därutöver görs avstämningar vid tidpunkter som anges i den kommande projektplanen. Om Parterna beslutar att avbryta det tidigarelagda arbetet ska frågan om hur detta påverkar det fortsatta genomförandet av Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan enligt Ramavtalet lyftas till Projektstyrelsen och – om så bedöms erforderligt – till Styrelsen.

5. Återbetalning

Staten:
Återbetalning av de av Parterna förskotterade beloppen ska ske genom Statens inbetalningar av sin medfinansiering enligt Ramavtalet. Statens skyldighet att betala in sin medfinansiering enligt Ramavtalet påverkas således inte av denna överenskommelse, dock kommer Statens inbetalningar, helt eller delvis, att tillfalla Parterna såsom täckning för av Parterna förskotterade medel, enligt bilaga 1.

Regionen:
Förskotterade medel som ej förbrukats om det tidigarelagda arbetet enligt ovan avbryts ska då återbetalas till förskotterande Parter baserat på Parternas respektive åtagande avseende förskottering enligt bilaga 1.

6. Tidigareläggning av projektstart

Förskotteringen enligt denna överenskommelse innebär att projektstarten för Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan tidigareläggs till 2020 i enlighet med vad som möjliggörs enligt 7.1 i Ramavtalet. Ramavtalet gäller oförändrat.

Parterna har beaktat förutsättningarna enligt punkten 7.1 i Ramavtalet och har informerat Styrelsen om denna överenskommelse.

7. Överenskommelsens upphörande

Denna överenskommelse är giltig från det att samtliga förutsättningar enligt 8. nedan är uppfyllda och intill dess att vardera parts åtaganden enligt överenskommelsen är uppfyllda. Regionens och statens åtagande om återbetalning enligt 5. kvarstår dock även om överenskommelsen upphört att gälla.

Överenskommelsen kan upphöra att gälla genom att ny överenskommelse träffas av Parterna om fortsatt förskottering för att driva projektet vidare eller genom överenskommelse om att Projektet avbryts.

8. Giltighet

Denna överenskommelse är giltigt under förutsättning att

- Stockholms stads kommunfullmäktige godkänner överenskommelsen och beslutet vunnit laga kraft
- Regionfullmäktige godkänner överenskommelse och beslutet vunnit laga kraft

****

Denna överenskommelse är upprättat i två likalydande exemplar varav Parterna tagit var sitt.

Stockholm den 10 oktober 2019

För Stockholms stad

.....

Anna König Jerlmyr

För Region Stockholm

.....

Iréne Svenonius

För Region Stockholm

.....

Kristoffer Tamsons

BILAGA 1

avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan

Årlig förskottering per part, miljoner kronor i prisnivå januari 2016

Part / År	**2020**	**2021**	**Summa**
Stockholms läns landsting	14	21	35
Stockholms stad	26	39	65
Totalt	**40**	**60**	**100**

Förskotteringen och återbetalningen av förskotteringen räknas årligen upp med fastställt konsumentprisindex per januari månad respektive år.